

NOVICE

Giuseppe Ciarrapico
spet na prostosti

RIM - Sodnica za preliminarne preiskave Augusta Iannini je preklicala nalogo o preventivnem priporu, ki sta privedla do aretacije Giuseppea Ciarrapica (ker je z 250 milijoni lir finansiral PSDI) oziroma do zaprtja odvetnika Marca Squatritija, bivšega predsednika ustanove Italsanità Uga Benedettija in direktorja Ciarrapicove družbe Italfin 80 Eugenia Iannellija (zaradi znane skandala Safim-Italsanità). Sklep gre pripisati dejstvu, da sta se zasliševanje osumljenih in dodatno preiskovanje zaključila.

Letališče in turizem
v zgornjem Jadranu

RONKE - Ob devetih zjutraj v soboto, 29. maja, se bo zacelo v konferenčni dvorani letališča pri Ronkah zasedanje na temo »Trzasko mednarodno letališče in perspektive turističnega razvoja v zgornjem Jadranu«. Uvodoma bo spregovoril predsednik letališkega konzorcija Mario Dino Marocco, za njim pa direktor deželne podjetja za turistično promocijo Franco Richetti, direktor novogoriškega DEGA Gabrijel Devetak, predsednik hrvaske UHPA Milan Pazić, predsednik FIATVET Roberto Cividin, komercialni direktor slovenskega podjetja HIT Cveto Stantic, direktor porske družbe Adriatic Franko Beaković in zastopnica opatijskega Kvarner Express International Lina Marok. Poskrbljeno bo za simultano prevajanje iz in v slovenscino in hrvaščino.

Vatikan sodeluje s ... KGB

VATIKAN - Se do predvčerajšnjim je bil eden glavnih nasprotnikov. Sedaj pa lahko tudi njegova dokumentacija lahko prav pride Vatikanu v proglasjanju novih blaženih. Tako so se pred nedavnim duri arhivov bivše sovjetske tajne službe KGB odprla tudi za katoliške raziskovalce. Zgodilo se je v Kievu, kjer je harvardski profesor Boris Gudiak preučil gradivo nekdanje tajne službe, da bi ugotovil težave in probleme, s katerimi se je moral spoprijeti ukrajinski kardinal Josif Slipij, ki je bil med leti 1945 in 1963 interniran v različnih sovjetskih lagerjih. Za prelata, ki je umrl leta 1984 v Rimu, so zaceli v teh dneh postopek kanonizacije. In med gradivom, ki ga preučuje posebna vatikanska komisija, so tudi dokumenti KGB.

Ob ukrajinskem kardinalu bi lahko v kratkem zaceli postopek za vključitev med blažene nekaterih drugih vzhodnoevropskih kardinalov in duhovnikov. Med temi sta tudi madžarski nadškof Jozsef Mindszenty in nekdanji z agrebski kardinal Alojzije Stepinac.

PREISKAVA / DSL V VRTINCU PODKUPOVANJ

Podkupnine: aretirali bivšega
upravnega tajnika KPI Pollinija

Po izjavah Giulia Caporalija naj bi bil vpleten v podkupnine Italijanskih železnic - Obtožen je podkupovanja - Danes tiskovna konferenca DSL

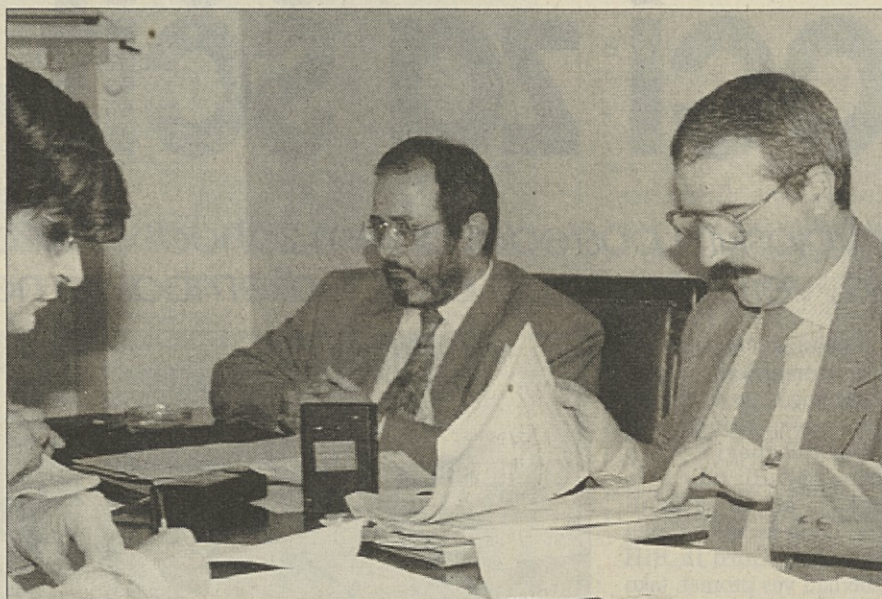
MILAN - Na dan, ko je milanski Corriere della sera na drugi strani v naslovu čez devet stolpcev priobčil Occhetovo izjavo »DSL ima čist obraz«, so v Firencah aretirali bivšega upravnega tajnika KPI Renata Pollinija. Vzrok za aretacijo lahko poiscemo že na naslednji, tretji strani istega casopisa: pod naslovom »Zlati železniški pragovi, torta za 200 milijard« je priobčen odstotek, ki naj bi pritikal KPI in DSL pri porazdelitvi podkupnin med strankami: 20 odst.

Renato Pollini, 68 let, bivši senator in bivši upravni tajnik KPI od leta 1982 do leta 1989, se je znašel na muhi milanskih sodnikov po izjavah bivšega svetovaleca Italijanskih železnic Giulia Caporalija. Ze v prejšnjih dneh smo poročali o zaslišanjih Caporalija, ki so ga leta 1988 izključili iz Partije, ker je bil vpleten v prvo znano afero Italijanskih železnic, tisto o »zlatih rjuhah«.

Caporalij naj bi milanskemu sodniku Antoniu Di Pietru razkril, da naj bi ga Pollini »usmeril« na pot podkupnin. Upravni tajnik naj bi ga seznanil z velikim deficitom strankinega glasila l'Unità (20 milijard dolgov), obenem pa tu-

di o velikih denarnih potrebah za kritje stroškov volilne kampanje, volilnih srečanj in zasedanj. Po Caporalijevih izjavah, naj bi mu Pollini »svetoval« poseg pri Zvezi zadrug, da bi od le-teh prejel podkupnino, in to v povprečju s »politično tezo stranke«, to je 20 odstotki.

Vest o aretaciji Roberta Pollinija je dvignila oblak nadležnega prahu v vsedravnih vrstah DSL. Tajnik Occhetto v francoskem kraju Aix En Provence, kjer se nahaja na studijskih dnevih evropskih socialističnih strank, vesti o aretaciji Pollinija ni hotel komentirati, ces, da ima se, premalo podatkov o vsej zadevi. Strankino tajništvo je izdalo sinoči sporočilo, v katerem trdi, da nima stranka nobenega opravka s podkupninami in izsiljevanjem, obenem pa zaupa, da bo lahko Pollini dokazal svojo nedolžnost. Predstavnik DSL Bufalini je izjavil, da je Pollini »neoporecna oseba«, člana tajništva Gavina Angiusa pa je aretacija Pollinija »zelo prizadela«. Angius je tudi napovedal, da bo priredila demokratična stranka levice danes tiskovno konferenco o aretaciji Renata Pollinija.

O podkupninah na železnici so se izrekli tudi pripadniki FISAFS (Telefoto AP)

PODKUPNINE / 24 ZAPORNIH NALGOV

Nad 10 milijard lir podkupnin za obnovo
rimske univerze in bolnišnice Umberto I.

RIM - Niti univerza ni bila imuna podkupninskih klic. Rimski sodniki so izdali včeraj 24 zapornih nalogov in 6 jamstvenih obvestil zaradi podkupnin pri oddajanju v zakup javnih del za preosnovo, preureditev in razširitev rimske univerze La Sapienza in bolnišnice Umberto I. V letih od 1988 do 1991 naj bi podjetniki plačali političnim strankam in funkcionarjem univerze in bolnišnice nad 10 milijard lir podkupnin.

Sodnike je napotil na pot »univerzitetnih podkupnin« podjetnik Aldo Morella, ki se je javil sodnikom, ker so se mu zagnusile nepošten kupcije. Za casa ink-

riminiranega obdobja je bil upravni ravnatelj univerze La Sapienza Savino Stripoli. Celotna zadeva je slonela na deželni in državnih prispevkih ter na prispevkih Evropske skupnosti.

Podjetniki, ki so si »zagotovili dela na zasebnih licitacijah, so morali plačati podkupnino v višini od 3 odstotkov do 7,5 odstotka. Mnogokrat so le-ti predložili nacrtje z napakami, da bi lahko le-te s novim zakupom, novim zaslužkom (in tudi novo podkupnino) tudi popravili. Po izjavah Morellata naj bi si podkupnine delili KD, PSI in (vsaj v enem primeru) tudi MSI.

RIM / TRIDESET DEMOKRISTJANOV IZREKLO SVOJE POMISLEKE

Ciampi ne bo imel lahkega dela, če bo hotel
prepričati senatorje, da mu dajo zaupnico

Tudi južnotirolski senator Ferrari opozoril na nerešeno vprašanje zaščite Slovencev v Italiji

RIM - Vsi so se z besedami zavzemali zanj, toda ko je bilo vsaj delno uresničeno, se je izkazalo, kako je sožitje med različnimi silami težko. Razprava o zaupnici vladil Carla Azeglia Ciampija teče v senatni avli po ustaljenih in predvidljivih tirnicah s predstavnikih raznih skupin, ki ponavljajo in utemeljujejo znana stališča strank, v predverju in na hodnikih pa nastajajo težave, ki so odraz dokajšnjega nelagodja tako v sami stirs-transki koaliciji, ki podpira Ciampijevo vladno, kot tudi med tistimi, ki obljublajo premieru »moralno zaupnico« z vzdržanjem. Nedvomno so težave in napetosti odraz zapletene politične situacije in pritiskov, ka-

terim so izpostavljene stranke, obenem pa tudi nelagodja, ki ga povzroča v KD in DSL večja blizina.

Tako so se včeraj liberalcem, ki so vztrajali v trditvi, da bodo sele po repliki odločili, ali odkrito podpreti vladno ali se vzdržati, in nerganju pridružili tudi nekateri demokratski senatorji. Aldo De Matteo je opozoril vodstvo lastne stranke, da »ljudska sila kot je KD« ne sme prezreti socialne problematike, ki v Ciampijevem programskem govoru ni obravnavana izčrpno. Saverio D'Amelio pa je premieru ocital, da je povsem prezrl probleme Juga. Njuno stališče je podprla trideseterica senatorjev KD, ki so prav tako

VOJMR TAVCAR

izjavili, da bodo sele po repliki dokocno izbrali med podporo in vzdržanjem.

Predvsem lastnim »nergacem« je zato včeraj popoldne spregovoril tajnik KD Mino Martinazzoli, čeprav je bila formalno njegova razprava namenjena polemiki s tistimi, ki se vzdržijo in ki želijo postaviti časovne omejitve življenju te vlade. Zato je poudaril, da je pot te vlade povezana z reformo volilnih pravil kot prvim in najpomembnejšim ciljem, ki ga je treba doseči. Toda ob tem ima tudi parlament svojo odgovornost. V tem okviru je Martinazzoli dodal, da je najenostavnejša

resitev raztegnitev na zbornico tistih pravil, ki jih je referendum nakazal za senat.

Pripravljen je sicer na dialog o drugih resitvah, vendar morajo biti pogajanja stvarna in brez slepomisenja. Izpostavil je dejstvo, da »KD name-rava nuditi vladi kontinuirano podporo«, ker se »zaveda svoje odgovornosti« in kritiziral tiste, ki skušajo vzdržanje prikazati kot pomembno koncesijo. Omenil je socialno problematiko in problem odnosa z Jugom, opozoril na nevarnost antiparlamentarizma, zavzel se je za hitre sodne procese, zlasti ko so vpleteni politiki, branil dose-

danjo izkušnjo Italije, ki ima nekaj senc, a tudi veliko prednost, da je bila vselej demokratična. Kot resnično novost sedanje politične scene pa nakazal možnost izmeničnosti za krnilom oblasti.

Ali je demokratski tajnik preprical »nergace«? To bo pokazalo sele danesnje glasovanje. Nedvomno pa se bo moral tudi Carlo Azeglio Ciampi v svoji repliki posteno potruditi, saj mora pridobiti zaupanje stirs-trankarske koalicije ali vsaj tistih manj prepričanih delov, obenem pa mora tudi paziti, da si ne zapravi polovičnega zaupanja tistih, ki obljublajo vzdržanje. In med temi je tudi DSL, katere senatna skupina je deljena glede odnosa do vlade

(del bi rad volil proti, nekateri pa bi radi se odločenje podprli Ciampija) tako da nacelnik Giuseppe Chiarante, ki sodi k strankini levisi, noco obrazloziti glasovalne izjave in je nalogo prepustil Umberto Ranieriju.

Ob koncu, čeprav po pomenu ni na zadnjem mestu, je treba omeniti, da je na vprašanje zaščite slovenske manjšine po vladostanskem senatorju Cesareju Dujanju, premiera opozoril tudi južnotirolski senator Karl Ferrari. Ali bo v svoji zahtevni repliki predsednik Ciampi našel podporo za odgovor tudi na ta problem, katerega pravica resitev bo pokazala v kolikšni meri se Italija namerava integrirati v Evropo?

Martinazzoli bo moral prepričati svoje, da glasujejo za vladno (Telefoto AP)

BENEŠKA SLOVENIJA / DVE ZANIMIVI RAZSTAVI V ČEDADU IN ŠPETRU

Pestra kulturna dejavnost

RUDI PAVSIC

zaceło v Ziljski dolini. Gre za območje nekot popolnoma slovensko, danes je dvojezično in prav zavest, da je slovenska prisotnost v nevarnosti, sili k večji skrbi in ljubezni do izjemnega kulturnega bogastva.

Na razstavi je prikazana starejša in mlajša nasa in oblačilna kultura slovenske govorečega prebivalstva od Potoc do Brnce v Ziljski dolini. Razstava ponuja tudi informacijo o oblačil-

nem blagu in dejavnostih. Prikazana so moška in zenska praznja in delovna nosa od zadnje četrtine 18. stoletja dalje. O videzu moških in ženskih nos poucijo tudi slike, ki so bile izdelane na podlagi ustnih pričevanj in fotografij. Predstavljen je tudi nakit in pričenjska ter otroška obleka.

Naslednjega dne so v spetski Beneski galeriji na pobudo Studijskega centra Nediza odprli razstavo idrijskega u-

metnika Nandeta Rupnika. Pobuda sodi v okvir prireditve, ki so v zadnjih letih nastale iz pospešenega sodelovanja med občinama Idrija in Speter ter samim Studijskim centrom Nediza.

Nande Rupnik je namreč eden od tisti slovenskih slikarjev, ki ze vrsto let sodelujejo na mednarodnem slikarskem natečaju »Podobe iz Nadiskih dolin«.

Slikarja je predstavil kustos idrijskega muzeja prof. Janez Kavcic, ki je izpostavil umetniškovo intimno navezanost na razgibane panoramske

konture in slikovite vedute najstarejšega slovenskega rudarskega mesta.

Rupnikovo dosedanje delo izpricuje vsestranskega in domiselnega avtorja, ki marsikdaj presega obicajno povprečno raven »ljubiteljskega« slikanja. V javnosti so bile doslej najbolj poznane njegove perorisbe s tusem in akrilne podbe na platnu, ob njih pa velja spomniti se na nekaj portretov. Doslej je idrijski umetnik ze razstavljal v Cerknem, Tolminu, Ljubljani, Tzicu, Skofji Loki in Leipzigu.

TRST / TRŽAŠKA KREDITNA BANKA IN UNIDO

Seminar o pripravi in finansiranju
projektov za industrijsko investiranje

TRST - Na sedezu Združenja tržaskih industrijcev se je včeraj začel dvodnevni strokovni seminar o pripravi, ocenjevanju in finansiranju projektov za industrijsko investiranje, predvsem v srednji in vzhodni Evropi, ki ga prireja Trzaska kreditna banka s pomočjo organizacije OZN za industrijski razvoj Unido. TKB je s to organizacijo, ki ima sedež na Dunaju in urad v Milanu, navezala stike že pred časom, sodelovanje pa je obrodilo tokratno prvo tovrstno strokovno pobudo v Furlaniji-Juljski krajini, povrh pa tudi nacrtje za podobne seminarje, ki naj bi jih priredili v Sloveniji in na Hrvaškem. Trzaska seminarja, ki se bo zaključil danes, se udeležuje okrog 25 podjetnikov, v glavnem iz Furlanije-Juljske krajine, predavatelja pa sta strokovnjaka Unida Havranek in Giova-

nelli. Neposredni organizator tega zanimivega tečaja je direkcija za mednarodne posle pri TKB oziroma dr. Mitja Bauzon, ki nam je potrdil, da je pobuda zelo uspešna in zbudila veliko zanimanje (kljub sorazmerno visoki vpisnini), predvsem seveda zato, ker gre za novost. Udeleženci namreč s pomočjo analize konkretnih primerov, v katerih so bila nekatera podjetja prejela finansiranja za svoje investicijske projekte, spoznajo metodologijo za zbiranje podatkov, potrebnih za izdelavo predhodnih studij o izvedljivosti, in uporabo softwara, ki podjetju olajša predstavitev industrijske pobude pri družbi za zavarovanje izvoza Sace, pri zavodu Mediocredito, pri družbah Simet in Finest, pri Evropski gospodarski skupnosti, pri Unidu in Svetovni banki.

VOLITVE / KAKO BOMO 6. JUNIJA IZVOLILI DEŽELNI SVET

Nova zakonodaja

Novosti zadevajo volilni prag, možnost povezovanja in le eno preferenco
Slovenska skupnost mora samo v tržaški pokrajini zbrati trinajst tisoč glasov

TRST - V nedeljo, 6. junija bomo izvolili deželni svet in to na osnovi novega volilnega zakona, ki prinaša nekatere bistvene novosti. Zakonodaja sicer v glavnem ohranja načela dosedanjega proporcionalnega sistema, uvaja pa nekatere spremembe, ki zadevajo prag za vstop v skupščino, možnost volilne povezave in eno samo preferenco kandidata. A pojdimo po vrsti.

Nova zakonodaja odpravlja možnost splošnega izkoriščanja ostankov iz takojšenega volilnega "volilnega kotla", ki so ga sicer ohranili, a z različnimi nameni. Pravico do izkoriščanja ostankov imajo po novem le stranke, ki vsaj v enem volilnem okrožju dosežejo polni volilni kvocient. Furlanija-Juljska krajina je razdeljena v pet okrožij (Trst, Videm, Gorica, Pordenon in Tolmeč), ki imajo na osnovi števila volilcev zelo različne količine. V Vidmu znaša ta kvocient približno 4, 6 odst. glasov, v Trstu 6, 9 odst., v Tolmeču 20, 5 odst., v Gorici 12 odst. ter v Pordenonu 7 odst. Stranke, ki vsaj v enem volilnem okrožju ne dosežejo tega kvocienta, so avtomatično izključene iz deželnega sveta, razen če se niso predhodno povezale med sabo. Pravi-

vico do izkoriščanja ostankov pa imajo vse stranke, ki so v vsaj enem okrožju dosegle kvocient. Ti ostanki se potem delijo po starem proporcionalnem sistemu.

Zadeva je, kot vidimo, precej zapletena in verjetno za navadnega volilca tudi dokaj nerazumljiva. Za našo manjšino pa je zelo aktualna, ker je od nje odvisna usoda stranke Slovenske skupnosti v deželnem svetu. Na zadnjih volitvah je ta stranka zbrala po vsej deželi 8.682 glasov (skupno 1, 1 odst.) in izvolila svojega svetovalca, ki je bil zadnji izvoljen v skupščini, ki je v zakonodajni dobi 1988-1993 stela skupno 62 svetovalcev. SSK ni pred petimi leti nikjer dosegla polnega volilnega kvocienta, svetovalski mandat si je zato priborila iz splošnega "kotla" ostankov, ki ga po novem ni več.

SSK mora sedaj za izvolitev svojega deželnega poslance (v novoizvoljenem svetu bo le 60 svetovalcev) doseči polni volilni kvocient vsaj v enem okrožju. Kvocient znaša v Trstu, kot že omenjeno, približno 6, 9 odst. glasov, to se pravi približno 13 tisoč glasov. Na deželnih volitvah leta 1988 je SSK zbrala v tržaskem okrožju, ki

zajema celotno pokrajino, 5.541 glasov (3 odst.), na lanski pokrajinskih volitvah pa je stranka dobila 6.167 glasov (3, 6 odst.).

Za izvolitev svojega svetovalca mora SSK v Trstu 6. junija zbrati 43 tisoč glasov, enkrat toliko, kot jih je zbrala na lanskih pokrajinskih volitvah in skoraj pet tisoč več, kot jih je pred petimi leti zbrala na celotnem deželnem ozemlju. Gorica glede tega ne pride v poštev. V tamkajšnjem okrožju je namreč SSK pred petimi leti zbrala 2, 6 odst., za polni kvocient pa jih nujno potrebuje 12 odst. To so torej skope številke, ki pa jasno dokazujejo pred kako izredno težko, če ze

ne nemogočo nalogo se danes nahaja SSK na deželnih volitvah.

Da bi na nek način zajamčil nadaljnjo prisotnost manjših strank v deželnem svetu je skupščina - ne brez polemik in trenj tudi znotraj strank, ob odločnem glasu slovenskih svetovalcev DSL Bratine in Budina - vnesla v volilni sistem možnost povezovanja med strankami. Stranki podpiseta sporazum o povezavi in ga vložita skupno s kandidata na listi. Na glasovnici se vsaka stranka pojavi s svojim simbolom. Do povezovanja pride konkretno sele ob prestopanju glasov. Pravico do svetovalskega mesta ima v tem primeru

stranka, ki doseže na deželni ravni vsaj en odstotek glasov in dobi mandat tudi brez dosege polnega kvocienta v vsaj enem izmed okrožij.

SSK nastopa na volitvah samostojno, v povezavi nastopajo DSL-republikanci in Lista za Trst-liberalci. To pa, kot rečeno ne bo ustvarilo nobenih zmed na glasovnici, saj se vsaka stranka predstavi s svojim simbolom. S skupnim simbolom se predstavijo le socialdemokrati in Zeleni lista s simbolom marjetice.

Novost nove deželne volilne zakonodaje je tudi edina preferenca. Na vseh dosedanjih volitvah smo lahko volilci oddajali več preferenc,

VOLITVE / DVA SVETOVALCA MANJ

60-članski svet

TRST - Novoizvoljena deželna skupščina bo stela 60 svetovalcev. Videmski pokrajini pripada 22 mandatov, Trstu 13, Pordenonu 14, Gorici 7 in Tolmeču štirje svetovalci. Trst je zaradi demografskega padca izgubil svetovalski mandat.

Leta 1988 so bili v deželni svet izvoljeni štirje svetovalci slovenske narodnosti in sicer Milos Budin in Ivan Bratina (DSL), Dario

Tersar (PSI) in Bojan Brezigar (SSK). Budin je dobil 3.312 preferenc in bil prvi med izvoljeni na tedanji listi KPI v Trstu. Tersar je dobil 855 preferenc in "osvojil" drugo mesto, Brezigar pa jih je dobil 1.539.

Bratina, ki ne kandidira več, je bil prvi izvoljen na listi KPI na Goriskem in je dobil 2.752 preferenc. Od dosedanjih svetovalcev znova kandidirata Budin in Tersar.

PATRONAT INAC SVETUJE

Tudi mlajši invalidi bodo oproščeni ticketa

PISE BORIS SIMONETA

Vpr.: »Vsak bolnik se ze itak nahaja v dokaj težkem položaju in je vsestransko ogrožen oziroma prizadet. Družba bi mu morala stati ob strani in mu nuditi potrebno pomoč, da lahko mirno preživi. V resnici pa na lastni koži preizkusam kot delovni invalid, ki sem bil predčasno upokojen, kako sem prepusten samemu sebi in poleg tega, da mi država ne nudi nobene finančne podpore, celo zahteva, da plačujem zdravila, ki jih potrebujem kot vsakdanji kruh. Dejansko tvegam, da potrosim v celoti svojo nizko invalidnino le za zdravila. Je kak izhod iz tega nemogočega in krivičnega položaja?« S. G.

Vlada je v letu 1993 tako tismila vijak za zdravstvene storitve, da se je dobesedno del državljanov kar čez noč znesel v morečem obsevu socialne stiske. To stanje najbolj

občutijo revnejši sloji in pa socialno ogrožene osebe, kot so kronični bolniki in invalidi. Vse kaže, da bo za odpravo vsaj najkrivičnejših predpisov treba počakati najmanj do prihodnjega leta, ko naj bi po obljubah novoimenovalne ministrice Garavaglie vsaj delno odpravili nekatere omejitve pri koriščenju zdravstvenih storitev in nakupu zdravil. Padla naj bi omejitve nalepk za tiste, ki so oproščeni plačevanja ticketa, pa tudi superticket naj bi ne več ne diskriminirano bremenil tako sirokega kroga zavarovancev.

Eno izmed krivic pa je pred nekaj dnevi že odpravilo Ustavno sodišče, ki je na osnovi načela enakopravnosti in pravice do zdravstvene oskrbe priznalo, da so tudi invalidski upokojenci z nizkimi prejemki (imetniki minimalne pokojnine), ki niso se do-

polnili 65. leta, oproščeni plačevanja ticketa na zdravila, diagnostične izvide in specialistične preglede. Doslej niso placevali participacijskega deleža le starostni upokojenci oziroma vsi ostali upokojenci po dopolnitvi upokojitvene starosti, katerih bruto dohodek ne presega 16 milijonov lir, za zakonca v breme pa se ta dohodkovni prag poveča za 6 milijonov lir in za en milijon za vsakega otroka v breme. Oproščeni so tudi bolniki s hudimi patologijami.

Nasemu bralcu torej svetujemo, naj se obrne na pristojni urad Krajevne zdravstvene enote, kjer bodo preverili njegov invalidski status. Res škoda bi bilo plačevati visoke samoprispevke, če je predvidena popolna oprostitve, ki daje pravico do največ 24 nalepk za zdravila, izvide in preglede.

VIDEM / KLJUB FINANČNIM TEŽAVAM TEHERANA

Furlanski Danieli gradi več tovarn v Iranu

Zaskrbljenost, ker Iran ne vrača posojil

MARKO WALTRITSCH

BUTTRIO - Znano furlansko podjetje Danieli ima že več desetletij poslovne stike s podjetniki in državami na vseh kontinentih sveta. Skoraj povsod gre za zelo velike investicije, saj v furlanski vasi Buttrio, kjer ima podjetje sedež, načrtujejo v glavnem kompletne tovarne, predvsem kovinske stroke. Na področju gradnje železarn so med najbolj znanimi v svetu.

V tem času imajo narocila v vrednosti 1, 412 milijarde lir, kar je brez dvoma več kot kdajkoli prej. Trenutno ni izgleda, da bi se ta vrednost povečala, saj Iran ne vrača posojil, ki so jih Danieli prejeli pri gradnji tovarn v Iranu.

Preteklosti zgradila več tovarn, imajo pa pogodbe za gradnjo tovarn v Mehiki, na Tajskem, v Avstraliji, Venezueli, Savdski Arabiji in drugod po svetu.

Med največje kliente tega furlanskega koncerna sodi Iran. V tej državi pospešeno teče projekt posodobitve obstoječe industrije in gradnje novih objektov. V tem času imajo v Iranu kar precej narocil. Med največjimi je načrt za izgradnjo jeklarne v Yazdu, kjer naj bi letno izdelali 180 tisoč ton specialnega jekla. Na prava bo stala 550 milijonov dolarjev (800 milijard lir). Danieli naj bi ga izpeljala v sodelovanju z japonskim koncernom Mitsubishi, doma in tudi drugod v Evropi pa naj bi se oprla na vrsto manjših specializiranih podjetij. Narocnik je vlada v Teheranu. Pogovore o tej tovarni so začeli že leta 1991, sedaj so dela že stekla, končali pa naj bi jih v roku treh let.

Danieli je sicer v Perziji sedaj udeležena tudi na gradbišču v Ahvazu, kjer dokončujejo nekaj tovarniških naprav, pogovarjajo pa se še o izgradnji železarne v Isfahanu. Tudi vrednost le-te bi bila 800 milijard lir.

S temi deli se furlansko podjetje ukvarja prav v času, ko so finančniki v raznih državah Evrope zaskrbljeni zaradi težav, s katerimi se sooča vlada v Teheranu, ki odlaga plačila raznih posojil za

investicije. Desetletna vojna z Irakom je državo dobesedno izmučila, kljub velikim izkupickom od nafte. Država mora iti v investicije, tudi da zagotovi delo armadi brezposelnih in si tako zagotovi socialni mir. Od tujih financnikov in držav zahteva posojila za gradnjo tovarn, denar pa vrača s težavo. Prizadete so tudi male države, kot npr. Slovenija. Nekaterim slovenskim podjetjem Iran dolguje nekaj deset milijonov dolarjev. Pred kratkim je tam bil s podjetniki na obisku tudi slovenski zunanji minister Peterle in Iranci so mu zagotovili, da bodo dolgove kmalu plačali, najbrž s petrolejskimi dobavami.

Sloveniji so Iranci obljubili plačilo dolgov in seveda bo treba videti, ali bodo obljubo držali. Manj optimisti od Slovencev so v tem oziru Nemci. Francozi in se kdo drug. Nemska vlada je skupaj z industrijo in bankami pred nekaj dnevi sklenila, da bodo s Teheranom ravnali trdo: dokler ne prične vračati dolgov, ki so že dosegli 2 milijardi dolarjev, Nemci ne bodo več sklepali poslov, vsaj ne takšnih, ki predvidevajo predčasno finansiranje in posojila. Ze na začetku letosnjega leta, potem ko je pet iranskih bank prekinilo plačevanje dolga, je Hermes, nemški ekvivalent italijanske Sace, ki zavaruje posojila tujni, predlagal zamrznitev vseh nadaljnjih poslov.

NOVICE

Obračun dejavnosti svetovalcev DSL

TRST - Tržaski deželni svetovalci DSL Budin, Lusa in Poli so na včerajšnji tiskovni konferenci podali obračun opravljenega dela v skupščini. Vsi trije so spet med kandidati za izvolitev. Budin je spregovoril predvsem o svojem delu in o svojih posegih v korist slovenske manjšine v Italiji.

SKP: v petek pride Garavini

TRST - Stranka komunistične prenovе prireja v petek ob 18.30 volilni shod na Goldonijevem trgu, na katerem bo spregovoril vsedržavni tajnik stranke posl. Sergio Garavini. Jutri od 16.30 dalje bodo v UL delle Torri člani SKP pobirali podpise za nekatere ljudske referendumе, ki zadevajo socialna vprašanja. Prihode vsedržavnih voditeljev in uglednih predstavnikov napovedujejo skoraj vse stranke.

V ponedeljek skupščina slovenskih socialistov

TRST - Slovenski socialisti s Tržskega se bodo na izredni skupščini zbrali v ponedeljek, 17. maja ob 20. uri v gledališču Preseren v Boljuncu. Na njej se bodo domenili o odnosu, ki naj ga zavzamejo do tržaske federacije PSI in do komisarja sen. Agnellija. Na skupščino so vabljeni vsi člani stranke in njeni simpatizerji. Odloski bodo tudi o predlogu o avtosuspenziji tržaske komisije, ki ga je pred kratkim iznesel deželni koordinator Rudi Pavšic. Govora bo seveda tudi o volitvah.

PROTEST / V DEŽELNEM IN VSEDRŽAVNEM MERILU

Prodajalci tobacnih izdelkov kvišku zaradi duty-free shopov onstran meje

VIDEM - Videmska in tržaska delegacija vsedržavne zveze prodajalcev tobacnih izdelkov FIT sporočata, da se bo protestna manifestacija zaradi prekomernega vnosa cigaret iz duty-free shopov onkraj meje, ki je bila prvotno najavljena za danes, odvijala v sredo, 19. maja. Tedaj bodo v popoldanskih urah zaprte vse prodajalne tobacnih izdelkov v Furlaniji-Juljski krajini. Spocetka je bil ta protest omejen, kakor znano, samo na Trzasko in Gorisko, zdaj pa so ga sklenili razširiti na vso deželo, »kajti škoda, ki jo povzrocajo brezcarinske trgovine onstran meje, je čedalje bolj občutiti tudi v videmski in pordenonski pokrajini«.

Zveza FIT opozarja pristojne oblasti in tudi politične sile, da nakupovanje cigaret in drugih tobacnih izdelkov

delkov v omenjenih brezcarinskih prodajalnah močno okrnjuje iztržek od davka na proizvodnjo tako v vsedržavni kakor v deželni osrednji blagajni - v deželno se steka devet desetina tega davka. Stanovska organizacija prodajalcev tobacnih izdelkov zaradi tega poziva zadolžene dejavnike, naj poostrijo nadzorstvo nad vnosom takšnih izdelkov z onkraj meje na italijanska tla, čes da gre pri tem celo za neke vrste davčno utajo. Obenem pa FIT pojasnjuje, da samo zakonite prodajalne jamcijo potrosnikom spoštovanje zakonskih predpisov tudi v zdravstvenem pogledu, saj slednji prepovedujejo prodajo cigaret z več kot 15-miligramsko koncentracijo katrama, nikotina in se cele vrste drugih, cloveku škodljivih snovi.

NEAPELJ / TRGOVINA Z MAMILI

Kamoristični tolpi zaplenili dobrine za 20 milijard lir

NEAPELJ - Kamoristični organizaciji iz Acere, ki jo vodi Michele Esposito, je neapeljska kriminalna policija zasedla dobrine v vrednosti okrog 20 milijard lir, med katerimi sta dva bara, dve čistilni podjetji in bancne vloge za približno tri milijarde lir. Operacija je bila izvedena v okviru preiskave o trgovanju s kokainom med Nemčijo in območjem Acere, kjer je ze lep čas delovala zelo razvejana kriminalna organizacija. Njen vodja, 34-letni Michele Esposito, poimenovan »Michele o studentek«, je pogosto potoval v

tujino, od koder je svojim neapeljskim pajdasem posiljal obsežne količine mamila, ki je prihajalo iz Spanije. Preiskava o prekupevanju z drogo se je začela v prvih mesecih lani, do prve sodne prijave pa je prišlo marca 1992, ko je Criminalpol 23 oseb, med njimi tudi Esposito, obdolžila združevanja v zločinske nameštene kamoristične vrste, izsiljevanja, ponarejanja in kršenja zakonov o mamilih in o orožju. Tri mesece kasneje je policija 18 obdolžencev zaprla, medtem ko se je Esposito uspešno izmuznil.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo tržaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajo naročninske službe
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723, fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice: SPI
Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglašev
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,
finančni in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 45 SIT
Narocnina za Italijo: letna 315.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.300 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NOVICE

**Majenca: »Drevce«
so sinoči podrl**

S silnim treskom, v piclih nekaj sekundah je dolinski maj sinoči v loku tresnil ob tla: s podiranjem tega mogočnega simbola razcveta narave in sploh rodovitnosti se je tudi zaključila majenca. Kot vsi obredi, ki spremljajo starodavni dolinski običaj, je tudi sinočnje podiranje zazvelo v vzdušju preproste ljudske svečanosti. Po koncertu pihalnega orkestra Breg so Dolincani in Dolincanke v sprevodu s Sije pršli na Gorico: sledili so dvojicam parterc in parterjev in po vaskih ulicah peli dolinsko pesem. Se zadnjič se je nato izpod majo oglašala pesem o dolinskem »drevcu«. Kmalu zatem so bili vsi fantje in moške na »vrhah«, dekleta pa so kot ziva veriga zadrževala ljudi. Trenutek tišine, vse oči uprte v »glavno dvojico«, dokler ni Sandi Kocijan, letošnji zupan majence z Eriko Pecar, odločno zamahnil z roko. Na znak je maj z visine tresnil ob tla, nanj pa so se zgrnili otroci... (dam)

**Trije razpisi
zgoniške občine**

Občina Zgonik je razpisala javno selekcijo za namestitev upravnega sodelavca (uradnika) za določen čas. Kandidati morajo zadostiti splošnim pogojem za namestitev v javne službe in morajo imeti dokončano visje srednjesolsko izobrazbo petih letnikov in pisno ter ustno poznati slovenski jezik. Rok za predstavitev prošnje zapade 12. junija.

Občina obenem razpisuje javno selekcijo za dodelitev enoletnega poklicnega naloga za prevajalsko službo od 1. julija 1993 dalje za skupno približno 10 ur tedensko. Zainteresirani lahko predstavijo prošnjo na navadnem papirju na občinsko tajništvo do 12. ure, dne 5. junija. Kandidati morajo biti stari vsaj 18 let in za sestavo prednostne lestvice bodo upoštevali dokumentirano obiskovanje specifičnih tečajev in predhodne izkušnje na prevajalskem področju.

Zgoniska občinska uprava je razpisala tudi licitacijo za nakup novega solskega avtobusa. Zainteresirana podjetja lahko pošljejo ponudbe v zaprti ovojnici do 28. maja, tri dni kasneje pa bodo ob 9. uri na zupanstvu v Zgoniku preverili pogoje za prepustitev k natečaju. (bs-)

**Na velesejmu razstava
modelarstva in zbirateljstva**

V velesejskih prostorih pri Montebellu bodo danes, ob 16. uri odprli četrto razstavo »Expomodel«, ki je namenjena modelarstvu in zbirateljstvu. Na razstavi, ki jo prireja velesejska ustanova s sodelovanjem Trzaskega modelarskega združenja in ki bo odprta do nedelje, 16. maja, bodo na ogled vseh vrst modeli ter razne, tudi zasebne zbirke, delovala pa bo tudi Borza za izmenjave raznih predmetov.

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO

Slovenskih šol ne bodo združili

Načrt skrbnika Campa povsem propadel

»Odloča naj ministrstvo! S to izjavo v intervjuju Primorskemu dnevniku si je pred dobrimi tremi meseci takratni trzaski solski skrbnik Vito Campo »oprak« roke nad svojim spornim načrtom o racionalizaciji solske mreže na Trzaskem. Načrt, o katerem smo podrobno poročali, je med drugim predvideval združitve sentjaskobnega in svetovanskega didaktičnega ravnateljstva ter združitve rojanske nižje srednje sole Erjavca s sentjaskobsko nižjo srednjo solo Cankar ter proeske nižje srednje sole Levstik z opensko solo Kosovel.

Odloča naj ministrstvo, je bil skrbnikov poziv, in ministrstvo je tudi odločilo. Minister za solstvo Rosa Russo Jervolino je na vsej crti raztrgala tiisti del skrbnikovega plana, ki je predvideval zdru-

zevanje slovenskih didaktičnih ravnateljstev in nižjih sol. Skrbnikov predlog je popolnoma zavrnila; iz njene odločitve jasno izhaja le eno: slovenske sole naj ostanejo tam, kjer so, in take, kot so.

Minister za solstvo Jervolino je svojo odločitev podpisala pred slabim tednom (6. maja), potem ko so izvedenci na ministrstvu vzeli v pretres načrte o racionalizaciji solske mreže, ki so jih predložili solski skrbniki iz vse Italije. Jervolino je na Trzaskem odobrila le ukinitve 9. in 13. italijanskega didaktičnega ravnateljstva ter združitve učiteljskega D'Aosta z učiteljscem Carducci.

Načrt solskega skrbnika Campa je bil mnogo bolj omejevalen, saj je za italijanske sole predvideval se vrsto drugih ukinitvev in združitve. Za nase solstvo

je predstavljal predlog »racionalizacije« veliko nevarnost. Ze januarja smo zapisali, da bi predstavljal predlagana združitve didaktičnih ravnateljstev in nižjih srednjih sol dejansko ukinitje le-teh.

Skrbnikov načrt je izzval val protestov slovenske javnosti. Plan je ogrožal obstoj nekaterih naših sol, domala vsi pa so se pri tem opirali na mednarodno zaščito slovenskih sol na Trzaskem. Ustanovljene so bile namreč na podlagi mednarodnega sporazuma, italijanska država se je zanje obvezala, zato je bilo pravno nemogoče, da bi jih solski skrbnik, ali pa tudi solski minister, združil ali ukinit.

O načrtu o racionalizaciji je med drugim razpravljala tudi Dezelna komisija za slovenske sole v Italiji, ki je izdala o predlogu povsem negativno mnenje. Nekaj dni zatem je bilo vprašanje na dnevnem redu pokrajinskega solskega sveta. Organ je po burni razpravi sicer zavrnil predlog o združitvi sentjaskobnega in svetovanskega didaktičnega ravnateljstva, privolil pa je v združitve nižjih srednjih sol Cankar-Erjavca in Kosovel-Levstik. Solski skrbnik je poslal v Rim »svojo« predlog, ki pa je - kot vidimo - pogorel na vsej crti.

SSG - Glas korenin

Strpnost, prijateljstvo, medsebojno spoznavanje, solidarnost in sodelovanje med narodi - s takimi in podobnimi plemenitimi pojmi so gledališča podprla svojo pobudo, da bi v Trstu sprožila razpravo o življenju in njegovi duhovni prenovi. V to hvalevredno pobudo se vključuje tudi SSG z recitalom Filiberta Benedetia Glas korenin, ki govori o sporocilnosti kulture med mejami. Benedeti je v svoje razmišljanje vpletel odlomke iz del Alojza Gradnika, Borisa Pahorja, Miroslava Kosaute, Marije Mijot, Iga Grudna, Otona Zupčiča in Srečka Kosovele. Izvedba je zaupana igralcem Bogdani Bratuz, Stojanu Colji in Antonu Petjetu, ki bodo prvič nastopili danes ob 11.30 in 12.30 v Marijinem domu pri sv. Ivanu za dijake Žiga Zois. Ponoviti recitala bosta v petek, 14. t.m., ob 10. in 10.45 v istih prostorih za učiteljske.

ZAHODNI KRAS / PROTEST JUSARSKEGA ODBORA

Prosek: gora kamenja še vedno bode v oči

Kamenje bi morali odpeljati že do 1986. leta...

Gora kamenja pri Trbiški cesti na Proseku (foto KROMA)

Se koliko časa bo na proeski gmajni ob Trbiški cesti v neposredni bližini prodajalne pohistva Lanza bodel v oči ogromni, kakih deset metrov visok in več desetimetrov dolg kup kamenja, ostanek iz dobe kopanja proeskega predora za novo hitro cesto? Domačini si že vrsto let zastavljajo vprašanje, odgovora pa ni od nikoder.

Zadeva je Prosecanom dobro znana. Ko so leta 1982 začeli z izkopavanjem predora za hitro cesto, je milansko podjetje Place Moulin, ki je imelo delo v zakupu, podpisalo s Trzasko občino pogodbo za najem zemljišča ob Trbiški cesti, na katerega naj bi odvažali izkopano kamenje. Zemljišče je last proeskega jurskega odbora, ki pa takrat (leta 1982) se ni bil izvoljen. Podjetje Place Moulin se je ob podpisu obvezalo, da bo do leta 1986 odpeljalo nagrmadenjeno kamenje. Prav tega leta je bil izvoljen prvi proeski jurski odbor, ki je takoj izrazil svoje negodovanje in zaskrbljenost, ko je občina »podaljšala« najemninsko pogodbo s podjetjem Place Moulin do leta 1989. Ta termin je zatem Občina raztegnila najprej do leta 1992, nato pa je skušala najemninsko pogodbo podaljšati še celo do leta 1994.

In pri tem se je zatak-

nilo. Občina je namreč predlagala podaljšanje pogodbe z novim podjetjem Cortazzom, ki naj bi prevzelo »mesto« podjetja Place Moulin. Proeski jurski odbor je temu nasprotoval: prvič, ker je prvotna pogodba predvidevala najem jurskega zemljišča le za »skladiscenje kamenja«; drugič, ker v takratni pogodbi ni bilo govora o podnajemu.

Zemljišče, ki je last proeskega jurskega odbora, spada pod zgonisko občino, upravlja pa ga jurski odbor. Zgoniska občina je pred leti iz-

dala dovoljenje za mletje tamkaj nakopicega kamenja, seveda z namenom, da bi kamenje cimprej odpeljali. Namera občine je bila jasna: na tem območju naj bi zraslo industrijsko-trgovsko območje. Občini se je zato mudilo. Med drugim je že konec osemdesetih let zaprosila prav proeski jurski odbor za odkup zemljišča; in jurski odbor se je leta 1989 odločil za prodajo 30.000 kvadratnih metrov zemljišča Zgoniski občini.

Po izdaji dovoljenja za mletje kamenja pa se je v kratkem povsem »spravil« prvotni namen najemninske pogodbe - skladiscenje kamenja. Ko je podjetje Cortazzo konec 1991. leta »nadomestilo« podjetje Place Moulin, je začelo dovažati na zemljišče se drug material, ga mlelo in nato prodajalo. Slo je takorekoc za gošpodarsko dejavnost, ki sploh ni bila predvidena v najemninski pogodbi.

Ker se kup kamenja pri Proseku - kljub številnim posegom - ni krčil, se je Zgoniska občina odločila za prijavo na pre-

turi. Prijava je povsem ustavila »dela« na zemljišču.

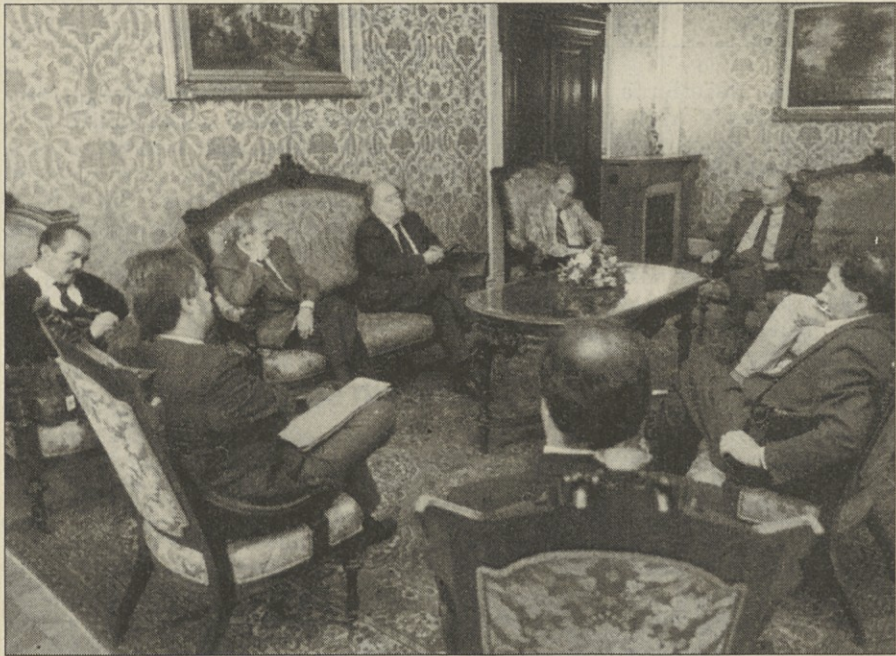
Kaj storiti v taki pat-

poziciji?

Protagonisti so skušali poiskati skupno rešitev na sestanku, ki so se ga pretekli četrtek udeležili predstavniki Trzasko in Zgoniske občine, Dezele, Pokrajine, cestnega podjetja ANAS in proeskega jurskega odbora. Na srečanju je prislo do nekaterih sugestij (predstavniki ANAS je na primer predlagal, da bi nakopiceeno kamenje prodali na dražbi...), mnenj, možnih rešitev. Dokončno ni bilo še nič sklenjenega. Dokler pa do tega ne bo prislo, bo kup kamenja pri Proseku še zastiral pogled s Trbiške ceste proti zgoniskemu in repentabrskem Krasu.

JEKLO / DE FERRA NA ŽUPANSTVU

Škedenjska železarna išče začasno pomoč

Prebroditi mora trenutno krizo nelikvidnosti

Komisar škedenjske železarne prof. de Ferra na srečanju na županstvu (Foto KROMA)

Kljub hudim stiskam, s katerimi se mora ciklično soočati zaradi pomanjkanja likvidnosti, se proizvodnja jekla v škedenjski železarni nenehno povečuje: od 150 tisoč ton septembra 1992 je pršla na sedanjih 277 tisoč, konec leta 1995 pa naj bi dosegla kar 500 tisoč ton jekla.

To je včeraj na trzaskem zupanstvu povedal komisar škedenjske železarne prof. Giampaolo de Ferra, ki je zupanu in načelnikom svetovalskih skupin v občinski skupščini orisal položaj in perspektive obrata.

Po njegovih besedah sedanje težave železarne torej niso kontingentne, ampak so posledica preteklih razmer in se zlasti začeta obratovanja nove peči, ki zahteva daljše obdobje rodaze. Postopna rast proizvodnje (škedenj-

sko jeklo prodajajo predvsem na bližnjih trgih v Furlaniji, Venetu in Avstriji) bo poslovno bilanco pripeljala do uravnovešenja že prihodnje leto, v naslednjih letih pa bo začel rasti presežek. Po prepričanju komisarja de Ferra je problem potentakem v tem, da železarna vzdrži se letos, kar pomeni, da mora preseči sedanjo krizo nelikvidnosti in omogočiti izplačilo dohodkov zaposlenim na eni in naročila surbin na drugi strani. Velik del problemov bi rešila se sama podelitev predvidenega jamstva države v znesku 34,5 milijarde lir, ki bi sprostito najete bančne posojil, vendar je operacija še vedno zamrznjena na Računskem dvoru, ker ima le-ta dvome glede dolocil evropskega združenja za jeklo Ceca.

Znano je, da sta Evropska gospodarska skupnost oziroma zaradi jeklarke krize močno skrcili proizvodne kvote posameznih držav članic, kar je se posebno prizadelo Italijo, kjer je jeklarški sektor v veliki meri v državnih rokah. V zadnjem času je celo slišati o namerah za likvidacijo družbe Ilva, kar bi pomenilo brezposelnost za tisoce in tisoce kovinarjev. Komisar škedenjskega obrata pa vztraja v svojem boju proti mlinom na veter, prepričan kot je, da je trzaska železarna zdrava in perspektivna. Trkal je ze na mnoga vrata, na banke, na Dezele, sedaj na Obcino, kronistu pa se ob tem vsiljuje vprašanje, ali se je na njegove pozive odzval najbolj poklicani, predsednik Ilve Sergio Trauner.

INDUSTRIJCI / NOV PREDSEDNIK

Naslednja štiri leta bo tržaške podjetnike vodil Mauro Azzarita

Vodi tudi tržaški avtomobilski klub ACI

Mauro Azzarita

Kot smo poročali že včeraj, je novi predsednik Zveze tržaskih industrijcev Mauro Azzarita, generalni direktor družbe za cezalpski naftovod Siot, ki je na ponedeljkovi volilni skupščini na Trgu Skorklja prejel skoraj soglasen, 91,3-odstoten konsenz. Azzarita je bil pod vodstvom Piera Toreselle, ki je funkcijo zapustil po treh zaporednih dveletnih mandatih, že podpredsednik Zveze industrijcev, njegov predsedniški mandat pa bo po novem statutu trajal štiri leta in ni ponovljiv.

Mauro Azzarita se je pred 56 leti rodil v Trstu, kjer je dokončal solanje in se zaposlil v bivši rafineriji Aquila. V Zavljah se je začela njegova hitra kariera v sektorju naftnih multinacionalnih družb, ki ga je najprej popeljala k milanskemu Totalu, nato pa k družbi Amoco Italia. Leta 1965 se je vrnil v rojstni kraj, da bi sledil gradnji naftovoda Trst-Ingolstadt, dve leti kasneje pa je bil imenovan za upravnega direktorja družbe Siot. Leta 1977 je postal njen poddirektor, leta 1980 pa generalni direktor in pravni zastopnik. Vmes je bil večkrat na strokovnem izpopolnjevanju v Veliki Britaniji, Združenih državah in Sviči, leta 1978 pa je prejel odlikovanje predsednika republike.

Azzarita je član raznih strokovnih združenj in upravnih svetov ekonomskih ustanov, povrh pa je predsednik trzaskega avtomobilskega kluba ACI in družbe za razvoj navičnih pristanov ACI Porto.

»Ce je neko naselje v dvojezični občini, kot je naša, poimenovano v obeh jezikih, to ne sme biti poniževalno za nikogar. Dokler niso pričeli z načrtnim raznarodovanjem, je bila to povsem slovenska občina. Slovenci se cutimo uzaljene, ker smo skušali narediti vse za mirno sožitje, a zatem vidimo, da se skušajo nekateri krogi, ki imajo večino v občinskem svetu, na vse načine izogibati temu, kar diši po dvojezičnosti (glej primer osebnih izkaznic).«

Tako pravi Antek Tercion, ki je skupaj z Alesem Brecljem vložil priziv proti Občini Devin-Nabrežina, in sicer v zvezi z nedavno odobrenim statutom, v katerem

DEVIN-NABREŽINA / PRIZIV NA SODIŠČE

Dvojezičen napis pred našimi vasmi ni za nikogar poniževalen

Občinski statut krši zakon: za dve vasi samo italijanski ime

»Ce je neko naselje v dvojezični občini, kot je naša, poimenovano v obeh jezikih, to ne sme biti poniževalno za nikogar. Dokler niso pričeli z načrtnim raznarodovanjem, je bila to povsem slovenska občina. Slovenci se cutimo uzaljene, ker smo skušali narediti vse za mirno sožitje, a zatem vidimo, da se skušajo nekateri krogi, ki imajo večino v občinskem svetu, na vse načine izogibati temu, kar diši po dvojezičnosti (glej primer osebnih izkaznic).«

Tako pravi Antek Tercion, ki je skupaj z Alesem Brecljem vložil priziv proti Občini Devin-Nabrežina, in sicer v zvezi z nedavno odobrenim statutom, v katerem

so vse vasi in zaselki navedeni s slovenskim in italijanskim imenom, z izjemo dveh: »Villaggio del Pescatore« ter »Borgo San Mauro«. Ne samo, da taka odločitev ne prispeva k sožitju v dvojezični občini ter zali prebivalce slovenske narodnosti, zanjo tudi ni nobenega razumljivega opravičila: zakaj ne bi smeli naselji, ki sta nastali na slovenski zemlji, poleg italijanskega imena nositi tudi slovenskega. Ribisko naselje oz. Naselje sv. Maura?

Prav zato sta se Tercion in Breclj obrnila do deželnega upravnega sodišča z zahtevo, da razveljavi člen 9 občinskega statuta v delu, kjer omenja samo italijanski imeni za obe naselji. V ute-

meljitvi je odv. Peter Močnik med drugim spomnil, da je občinska uprava že pred časom pri vhodu v obe naselji postavila dvojezične tabele, ki pa so bile tarca vandalskih napadov, saj so slovenske napise mazali in brisali.

Odv. Močnik nadalje trdi, da v zvezi s topomastično ureditvijo v občini Devin-Nabrežina veljajo dolocila iz posebnega statuta, priloženega londonskemu memorandumu, in sicer: vsi javni in toponomastični napisi v volilnih okrožjih ter občinah, v katerih vsaj četrtina prebivalstva pripada slovenski manjšini, morajo biti dvojezični. Čeprav ni bilo uradnega stetja, nadaljuje odv. Močnik, bodisi v prvem kot v drugem primeru, ce primerjamo število solske populacije in število svetovalcev, izvoljenih v vrstah manjšine, je jasno, da Občina izpolnjuje pogoje, predvidene v londonskem memorandumu.

Dolocila tega memoranduma so kasneje osvojili osimski sporazumu v členu 8, ki manjšini zagotavlja ohranitev zascite, predvidene v londonskem memorandumu in v vseh notranjih ukrepih, ki so bili sprejeti pri njegovem izvajanju. To nedvomno velja tudi za napise in imena vasi v Občini Devin-Nabrežina, kar obenem pomeni, da je občinski svet kršil vsedrjavni zakon, ki Občini zagotavlja dvojezičnost.

PREDAVANJE / GIAN ENRICO RUSCONI O NACIJI IN DOMOVINI

Med deželnimi etnodemokracijami in Evropo

Ta čas je glavni problem, kaj v resnici predstavlja in kaj hoče Bossijeva Severna liga

Italijansko odpornistvo je bila državljanska vojna, ki je izzarevala ustavni patriotizem, Bossijeva Severna liga je etnodemokracija, ki nima ničesar skupnega s fasizmom, nacija pa pomeni združbo državljanov, med katerimi morata prevladovati lojalnost in vzajemnost. To je samo nekaj tez, ki jih je iznesel prof. Gian Enrico Rusconi med sinočnjim predavanjem v Casnikarskem krogu o temi »Ce ne bomo več nacija - Med deželnimi etnodemokracijami in evropskim državljanstvom«.

Pravzaprav je to naslov njegove knjige, ki je močno razburila gotove politične kroge, predvsem seveda lombardijsko ligo, a tudi vnejevoljila marsikaterega izmed danes najodmevnejših italijanskih intelektualcev. Recimo zaradi tega, ker očita Rusconi Italijanom petdeset let trajajoči kompleks provincializma, znotraj katerega so vse prepogostokrat zamenjavali pojem nacije s pojmom nacionalizma. Ravno zato se profesor izogiba pojna domovina (patria).

Etnodemokracija: to ni

edini izraz, ki ga je Rusconi skoval na račun Bossijevega gibanja. Poimenoval ga je tudi etnocentriem z zgoco pripombo, ces, nekateri so sicer res za demokracijo, »toda doma pri meni in po moji izbiri... To pa je konec demokracije nacije, je pribil predavatelj, ki je hkrati pokritiziral lombardijske cerkvene dostojanstvenike; proti komunizmu so na moc gostobesedili, ob Bossijevem radikalpopulizmu pa molčijo. Tamkajsna Cerkev se je zaradi tega dobesedno razbila na dvoje misljenjskih smeri.

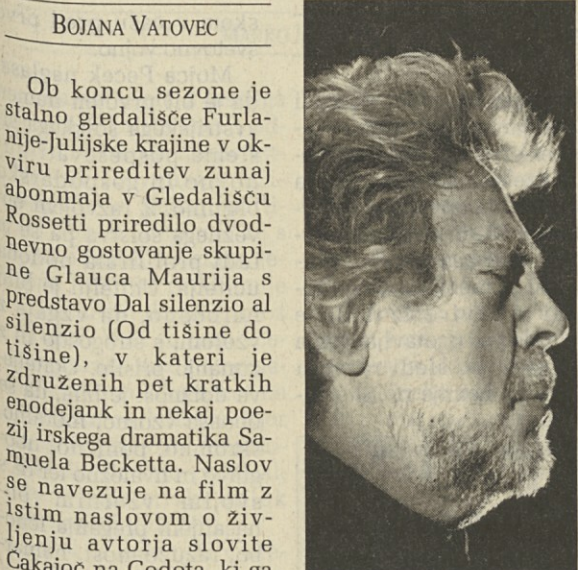
Prof. Gian Enrico Rusconi med predavanjem (f. KROMA)

GLEDALIŠČE / ROSSETTI

Glauco Mauri

Od tišine do tišine

Enodejanke in poezije Samuela Becketta

Glauco Mauri

Ob koncu sezone je stalno gledališče Furlanije-Juljske krajine v okviru prireditve zunaj abonmaja v Gledališču Rossetti priredilo dvodnevno gostovanje skupine Glauca Maurija s predstavo Dal silenzio al silenzio (Od tišine do tišine), v kateri je združenih pet kratkih enodejanek in nekaj poezij irskega dramatika Samuela Becketta. Naslov se navezuje na film z istim naslovom o življenju avtorja slovithe Cakajoc na Godota, ki ga je leta 1984 posnel irski režiser Sean O'Mordha in pri katerem je sodeloval Samuel Beckett sam. Predstava, ki jo je italijanski gledališčnik pripravil za sezono 1991-1992 taorminskih gledaliških prireditev, je prešla nagrado gledališke kritike.

Glauco Mauri se dramma Samuela Becketta posveča že od šestdesetih let, ko je bil član gledališke skupine La compagnia dei quattro, ki je italijanskemu občinstvu predstavila vrsto novih avtorjev. Maurijevo delo teži k temu, da bi čim bolj približal italijanskemu gledalcu Beckettov svet in poezijo, celovito strastnost usode njegovih junakov, ki je obenem

tudi smešna, prav zato, ker je strasna. Samuel Beckett opisuje svoje junake povsem neprizade, brez kakršnekoli razlage, ki bi opravičevala njihovo stanje in njihove izbire ter tako na koncu predstave ponudila občinstvu resitve, ki jo ne zavedno pričakuje, čeprav dobro ve, da Beckettove resitve ne bi sprejelo.

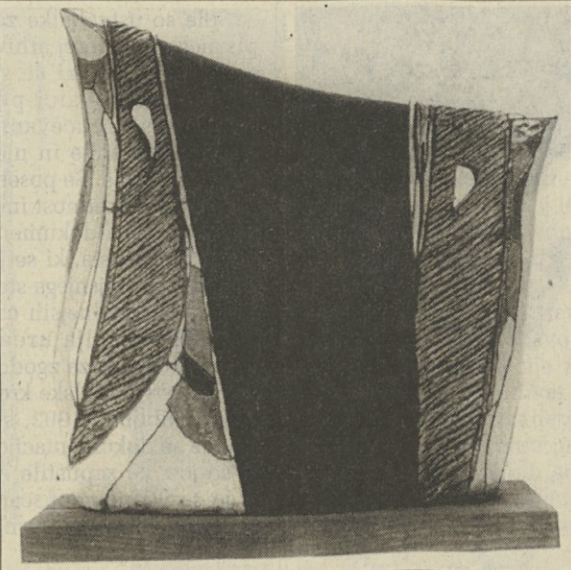
Enodejanke, ki jih je igralce in režiser Glauco Mauri izbral za svojo predstavo, so Zadnji Krappov trak, Improvizi po Ohio, Dihanje, Gledalski fragment in Denjanje brez besed. V prvi, najdaljši, vidimo starega čudaka za mizo, na kate-

ri so nagrmadeni ogromni registratorji in skatle s posnetimi trakovi. Osamljeni starec poslušata trak, ki ga je posnel na 39. rojstni dan, vedno enako nesposoben, da bi zagrabil srečo, "ki je morda se bila mogoca". V drugi nastopata bralec in poslušalec, oba skoraj enake zunanosti. Poslušalec z udarci pesti po mizi vodi prvega pri branju. Tretja, Dihanje, je le jok, ki se prelevi v dihanje, hropenje, rojstvo novega življenja ali smrtni izdihljaj? Gledalski fragment opisuje nemogoče srečanje med dvema nesrečezema. Poleg Glauca Maurija, invalida v vozčku, nastopa se Roberto Sturno kot slepi berac. V Denjanju brez besed človek, izgubljen v praznini, ne najde nobene pomoči v predmetih, ki so mu ponujeni in takoj odvzeti.

Gledalska besedila sta prevedla Carlo Fruttero in Franco Lucentini, pesmi pa Rodolfo J. Wilcock in Giovanni Bogliolo. Pri predstavi, ki si jo je v Gledališču Rossetti ogledalo skromno stevilo izrazito mladih gledalcev, je sodeloval se kostumograf in scenograf Manuel Gilierti, ki je zlasti z igro lika ustvaril turbobno in degradirano okolje, v katerem je usoda protagonistov se bolj tragična.

UMETNOST / V FIRENCAH

Dve nagradi za Rada Jagodica

Rado Jagodic: »Razhajanje« (tehnika Raku)

Vedno nam je prijetno, ko lahko poročamo o uspehih naših mladih umetnikov, tako doma, kot v siršem kulturnem prostoru.

Tokrat imamo v mislih našega mladega umetnika keramika Rada Jagodica, ki končuje v Urbino tretji letnik Visjege instituta za industrijsko umetnost in se s svojimi umetniškimi deli udeležuje raznih razstav in natečajev, na katerih je deležen vedno pomembnih nagrad in priznanj.

Konec decembra 1992 in na začetku januarja 1993 se je v našem mestu predstavil s svojo drugo samostojno razsta-

vo v Galeriji tržaške knjigarne, se prejel pa na natečaju združenja »Fondazione Lilian Caralaia« tokrat s svojimi slikarskimi deli.

Na obeh prireditvah je bil deležen priznanj, letos februarja pa je prejel za sliko v mešani tehniki iz serije »Korenine« drugo nagrado.

Rado Jagodic se je pred dvema mesecema udeležil tudi VIII. Vse državne razstave slik, skulptur in grafike za slikarsko nagrado Italija za leto 1993, ki je potekala pod pokroviteljstvom občine Firenze in dežele Toskana.

Tu je Jagodic sodeloval kar na dveh skupinskih razstavah, in sicer na Trgu della Libertà in na Trgu Carmine v Firencah. Obe razstavi sta se odvijali v mesecu aprilu.

Dve različni ziri sta nagradili našega umetnika na obeh razstavah: na prvi za keramiko, kjer je predstavil skulpture iz keramike v tehniki Raku, na drugi pa za slike v mešani tehniki. Tu so mu tudi izročili tudi plaketo dežele Toskane, ker je bil prejemnik obeh ze omenjenih nagrad.

Radu Jagodicu naše iskrene čestitke z željo, da bi si lahko tudi v našem mestu ponovno ogledali njegova dela.

Neva Lukes

GOSTOVANJA / STUTTGART

Zbori Vesela pomlad z Opčin obiskali slovenske rojake

Nepozabni nastop v cerkvi sv. Konrada v središču mesta

Pomlad je tu s svojim razkošjem barv, pticjem petjem in vonjavami, cas hrepenenja in želja po odkrivanju novih obzorij, cas, ko si vsak izmed nas zazelo, da bi koga razveselil in osrečil, z njim delil veselje dneva in tišino noči. Morda zato ni naključje, da se prav v tem letnem času, skoraj brez izjeme vsako leto, mladi pevci zborov Vesela pomlad odpravijo na pot, da bi s pesmijo razveselili slovenske rojake v tujini. Veliko dežel so ze prepotovali v petnajstih letih pevskega delovanja Vesela pomladi in spoznali lepo stevilo slovenskih izselencev po Evropi in preko Oceana.

Letos jih je pot vodila v Stuttgart, kjer živi in dela nekaj tisoč naših rojakov. Ze nekaj casa so pričakovali openske pevce, vendar so ti imeli se veliko drugih povabil, tako da je ta obisk prisel na vrsto se le to pomlad.

V nedeljo, 2. maja popoldne se je v cerkvi svetega Konrada v središču Stuttgarta zbrala k sveti maši množica slovenskih družin iz mesta in okolice. Tokrat jih je prišlo zares veliko. Organizatorji srečanja so nam povedali, da se zbere toliko naših rojakov le ob redkih priložnostih, npr. ob obisku kake imenitne osebnosti ali ugledne skupine. Ob tej ugotovitvi smo se seveda cutili pocasene.

V prednjih klopih se je zbralo kakih dvajset fantov in deklet v gorenskih ljudskih nosah, na levi strani oltarja pa so se razvrstili pevci mladinskega in dekleškega zbora ter fantovske skupine Vesela pomlad. Somaševala sta g.

Ciril Turk, poverjeni duhovnik za Slovence v Stuttgartu in vodja tamkajšnje slovenske katoliške misije, ter g. Franc Pohajac, dirigent zborov Vesela pomlad. Nekaj pesmi, med temi tudi zaključno Spet klice nas venci maj, je pela vsa cerkev.

Po maši smo se preselili v lepo opremljene družabne prostore pod cerkvijo. Presenečeni smo bili nad čudovito pripravljeno dvorano, kjer so bila postavljena lepo okrašena omizja za matere. Gostitelji so namrec za ta dan pripravili matersko opremo pod geslom "Kje mamici bi roz nabral". V ozadju so bili sedezi namenjeni očetom, ob straneh pa mladini. Veliko obiskovalcev je prireditev spremljalo kar s hodnika in bližnje dvoranice, nekaj jih je moralo ostati celo zunaj.

Na odru, ki je bil za to priloznost lepo okrašen, so se zvrstili nejepr otroci slovenskih družin iz Stuttgarta. Podali so niz recitacij materam v poklon. Nazadnje so se zapeli ob spremljavi mladinskega glasbenega ansambla.

Drugi del proslave so oblikovali pevci Vesela pomladi, ki so pod vodstvom dirigenta Franca Pohajaca izvedli bogat program ljudskih pesni, ki bi našim ljudem se najbolj pri srcu in umetnih pesmi naših tržaških in drugih slovenskih skladateljev. Posebno občutena je bila zaključna Zdravljica, ki jo je dvorana poslušala stoje, cisto na kon-

cu pa je po pozdravnih besedah gostiteljev in gostujočih zazvenela se pesem Hvala.

Vzdušje v dvorani je bilo toplo in sproščeno, tako, kakšno ga doživljamo vsakic ob podobnih srečanjih.

Po proslavi so prisotne matere pogostili kar v dvorani, mi pa smo se preselili v Slovenski zupnijski dom nekaj korakov od cerkve, kajti za vse v dvorani ni bilo prostora. Po večerji smo se zadržali v sproščenem klepetu ob "pristni domači kapljici", ki so jo pridelali na posestvu naše openske rojakinje gospe Angele Sosic v predmestju Stuttgarta.

Letosnje gostovanje openskih zborov je bilo casovno zelo omejeno. Upostevati smo morali namrec težave, s katerimi se srečujemo vsakic, ko pripravljamo podobne pobude. Treba se je pac izogniti predolgemu izostanku od pouka in vzeti v postev praznične dneve in nedelje. Letos smo v ta namen izkoristili prvomajski praznik in nedeljo ter dva delovna dneva.

Ce upostevamo, da je bilo treba do Stuttgarta in nazaj prevoziti kar precej kilometrov, bomo razumeli, da je ostalo za razne ogleda in razvedrilo le malo casa. No, pa je oboje le prislo na svoj račun. Po bežnem ogledu "zelenega mesta", ki letos gosti veliko mednarodno razstavo cvetja, smo se sprehodili po Schillerjevem in Karlovem trgu, po znameniti

Fizolovi cetrti (Bonenviertel), si ogledali Stiftskirche, Altes Schloss, Mestno galerijo, Fernsehturm in Mercedesov muzej. Obvezen pa je bil seveda obisk Tübingena, kjer je živel in delal oče slovenske besede Primož Trubar. Skromen grob, okrašen z macehami in slovenska trobojnica na enostavnem železnem križu opozarjata na moza, ki sta mu bili vera in slovenska beseda pred več kot stiri sto leti najdragocenejši vrednoti. Kratko zabavo smo si privoščili na velikem prireditvenem prostoru Frühlingfesta - Pomladnega praznika v predmestju Stuttgarta in tako zaključili bivanje v glavnem mestu pokrajine Baden Württemberg.

Kot blisk so minili dnevi tokratnega gostovanja v Nemciji. Nanje nas vežejo posebni vtisi tolikih lepih doživeti, ki jih bomo ohranili med najlepšimi spomini.

parket

Syntabo

Edini ekskluzivni zbiralec v Trstu

Ul. S. Zenone 6
Tel. 763429

ISMINI

za poroko

VČERAJ-DANES

Danes, SREDA, 12. maja 1993
PANKRACIJ

Sonce vzhaja ob 5.37 in zahaja ob 20.25 - Dolzina dneva 14.48 - Luna vzhaja ob 1.12 in zahaja ob 11.27.

Jutri, CETRETEK, 13. maja 1993
SERVACIJ

VREME VČERAJ: temperatura zraka 25 stopinj, zračni tlak 1015,8 mb, ustaljen, veter 10 km na ur, severo-vzhodnik, vlaga 35-odstotna, nebo jasno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 11,7 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Enea Francesco Sistani, Sara Bukavec, Graziella Erika Farone, Valentina Cepak, Luca Crevatin.

UMRLI SO: 60-letni Mario Trampus, 84-letni Mercedes Lettich, 83-letni Mario Ienko, 76-letna Nives Stambach, 74-letni Michele Amarena, 99-letni Filomena Pellarin, 93-letni Pietro Del Bosco, 83-letna Antonia

Poročne obleke tudi po naročilu, pričeske, vabila, bonboniere, cvetlični okraski, foto - video, banketi

TRST - Ul. Madonnina 34/A -
Tel. (040) 311316

URNIK: ponedeljek 15.00 - 18.30
od torka do sobote: 10.00 - 18.00
četrek: ZAPRTO

Kranjec, 83-letna Grazia Di Pinto, 81-letna Maria Martincic, 88-letna Maria Fantuzzi, 79-letna Santina Slatic.

LEKARNE

Od ponedeljka, 10., do nedelje, 16. maja 1993

Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Sentjakovski trg 1 (tel. 727057), Ul. Commerciale 21 (tel. 421121).

OPCINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Senjakovski trg 1, Ul. Commerciale 21, Ul. Ginnastica 44.

OPCINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Ginnastica 44 (tel. 764943).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urada za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urada za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpriznana od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.

Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 16.45, 18.35, 20.25, 22.15 »La scorta«, r. Ricky Tognazzi, i. Claudio Amendola, Enrico Lo Verso, Leo Gullotta.

EXCELSIOR - 18.00, 20.00, 22.15 »Toys - Giocattoli«, r. Barry Levinson, i. Robin Williams.

EXCELSIOR AZZURRA - 18.00, 20.00, 22.00 »Belle Epoque«, r. Fernando Trueba.

NAZIONALE 1 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Gli occhi del delitto«, i. Andy Garcia, Uma Thurman, John Malkovich.

NAZIONALE 2 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Wind - più forte del vento«, r. F. F. Coppola, i. Jennifer Gray.

NAZIONALE 3 - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Vendesi miracolo«, i. Steve Martin, Debra Winger.

NAZIONALE 4 - 16.00, 18.05, 20.10, 22.00 »In mezzo scorre il fiume«, r. Robert Redford, i. Craig Sheffer, Brad Pitt.

GRATTACIELO - 17.45, 19.50, 22.00 »Proposta indecente«, i. Robert Redford, Demi Moore, prepovedan mladini pod 14. letom.

MIGNON - 16.00, 18.00, 20.00, 22.15 »Sommersby«, i. Richard Gere in Jodie Foster.

EDEN - 15.30, 22.10 »Il trapiantatore del profondo anal«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.00, 19.00, 20.30, 22.10 »L'armata delle tenebre«, r. Sam Raimi.

LUMIERE - 17.30, 21.00 »Malcom X«, r. Spike Lee, i. Denzel Washington.

ALCIONE - 17.45, 20.00, 22.10 »Gli spietati«, r. Clint Eastwood, i. Clint Eastwood, Gene Hackman.

RADIO - 15.30, 21.30 »Le succhiatrici erotiche«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIREDITVE

KULTURNI KROZEK

1991 vabi v petek, 14. t. m., ob 20.30 v Grudnovno dvorano v Nabrezini na predstavitev romana Alojza Rebule V SIBILNEM VETRU-NEL VENTO DELLA SIBILLA. Prisoten bo avtor, o njem in o romanu bo spregovoril Miran Kosuta, med predstavitev bosta Miranda Caharja in Patrizia Vascotto prebrali nekaj odlomkov iz romana.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB, Ul. Donizetti 3 vabi v soboto, 15. t. m. na predavanje z naslovom NACIZEM - OD PREVZEMA OBLASTI (LETA 1933) DO PONOVRNEGA OBUJANJA IDEOLOGIJE. Govoril bo univ. prof. Joze Pirjavec. Zacetek ob 18.30.

GODBA NA PIHALA IZ RICMANJ vabi na PROMENADNE KONCERTe pihalnih orkestrrov v nedeljo, 16. in v nedeljo, 23. t. m., ob 17. uri na trgu v Ricmanjih. Nastopili bodo: v nedeljo, 16. t. m. Banda cittadina di Buia (Videm) in Pihalni orkester Logotec (Logatec); v nedeljo, 23. t. m. Società Filarmonica di Bertiole (Videm) in Pihalni orkester Litostroj (Ljubljana) Vabljeni!

KD IVAN GRBEC - Skenirani prireditvi v soboto, 15. t. m., ob 20. uri predavanje z diapozitivi »Kanada in Quebec« dr. Damjane Ote. Vabljeni!

SKD TAVOR - Openska glasbena srečanja - v nedeljo, 16. t. m., ob 10.30 v Prosvetnem domu na Opcinah bo na sporedu koncert z naslovom MATINEJA Z GLASBO STARIH MOJSTROV. Nastopajo Daniela Brussolo (flavta), Irena Pahor (oba), Peter Filipic (celo) in Riccardo Radivo (klavir). Na sporedu Vivaldi, Telemann, Quantz in drugi baročni avtorji.

OBVESTILA

SK BRDINA organizira drugi kraski Bike slalom in Vzpredni bike slalom trofeja Lea Motorbike v nedeljo, 16. t. m. v Repnu s pricetkom ob 10. uri. Vpisovanje na sedežu kluba Prosceska ul. 131 na Opcinah 12. in 13. t. m. od 20. do 21. ure.

KD KRASKI DOM obvešča, da bo začela delovati posvetovalnica za narodne nose. Prvic bo na razpolago v ponedeljek, 17. t. m., ob 21. uri v Bublincem domu v Repnu. Za podrobne informacije poklicite na tel. st. 327124.

SLOVENSKI VI-SOKOSOLSKI SKLAD »S. TONCIC« v Trstu obnavlja letno nagrado »dr. France Tonic«, ki ima namen vzbuditi visokosolske pripadnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji k raziskovalnemu in ustvarjalnemu delu. Nagrada je namenjena desertaciji, ki pomeni obogatitev slovenske kulture, zgodovine ali znanosti in ki je sklenila kandidatov visokosolski studij v obdobju med junijem 1992 in aprilom 1993. Zainteresirani naj dostavijo izvod svoje studije najkasneje do 20. oktobra t.l. v NSK v Trstu, Ul. sv. Franciska 20, nakar bo prejela dela obravnavala komisija, ki jo bo imenoval upravni odbor Sklada. Dobitnik nagrade, ki znaša 2.000.000 lir, bo razglasen februarja prihodnje leto.

IZLETI

Urniki odhoda avtobusov za izlet v Bassano del Grappa z Veselimi godci v soboto, 15. maja: iz Boljunca ob 7. uri, iz Borsta ob 7.10, z Opcin ob 7.30 izpred Prosvetnega doma.

SEKCIJA VZPI-ANPI iz Kriza prireja v soboto, 22. ter v nedeljo, 23. t. m. izlet v pokrajino Brescia. V soboto bodo izletniki sodelovali na odkritju spomenika v kraju Pratolongo (tukaj je padel rojak Henrik Stefancic), v nedeljo pa bodo obiskali Lumezzane, kjer je padel Krizan Josip Verginella. Cena izleta 180.000 lir. Vpisuje Gigi Bogatec (tel. st. 220175).

ŠOLSKÉ VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - Tajništvo Trst - obvešča solnike, da je razpisano delovno mesto ravnatelja na nižjih srednjih solah s slovenskim ucnim jezikom. Za ravnatelja je lahko imenovan kandidat, ki izpolnjuje splosne pogoje, določene z zakonom, in ima: univerzitetno izobrazbo, proforski stalež in najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju.

Kandidati naj vložijo prošnje z dokazili na Deželni solski urad do 15. t. m. Razpis in morebitna pojasnila dobite na sedežu sindikata - Ul. Carducci 8, tel. (040/370301). Urniki: torek - od 11.30 do 13.00, sredo - od 17.00 do 18.30, četrek - od 9.30 do 11.00 in petek - od 15.30 do 16.30.

ČESTITKE

25+25 poljubcev naj v Trebce poleti, kjer DINA svoj rojstni dan slavi. Simon, Peter in Andrejka.

Danes se naša DINA sreca z Abrahamom. Cestitajo ji Eda, Mariza, Meri, Darina in Danila.

Družina Parovel se mnozi. Carmen in Eurotu se je rodila Sara. Srečnima staršema iz srca čestitajo družini Sancin in Glavina ter prijatelji iz Doline in Trsta, novorojenki Sari pa želijo vs srecno v življenju.

MALI OGLASI

OSMICA pri Piscanich. Silvano Ferluga vabi na pokušino domače kapljice. Na izbiro nudi malvazijo, sauvignon, rose in refosk. Za prigrizek pa slanino in domače oljke.

OSMICO je odprl Just Skerlj - Salez 44.

OSMICO je odprl Alojz Kante v Praproto st. 18.

KRASKI OVCAR, edina slovenska avtohtona pasma, primeren po značaju tudi za majhne otroke. Mladice odličnega porekla z rodovnikom prodam. Tel. 226207.

PRODAM sončne grablje znamke tigre na stiri kolesa. Tel. st. (0481) 882091.

PRODAM metaliziran opel corsa 1,2 GL v odličnem stanju in z dodatki, december 1989. Tel. st. 421412.

PRODAM motor aprilia tuareg rally 125, letnik 1991 v odličnem stanju za 4.300.000 lir. Tel. st. 213282.

PRODAM prikolico elnach 3,75 m za 3 osebe + 1, v dobrem stanju. Tel. 228365.

PRODAM avto fiat panda 900, prevoženih 2.700 km. Tel. st. (0481) 882553.

PRODAM polo GL, letnik 1990. Tel. 213750.

ZEMLJISCE v Prečniku (kmecko področje E5) prodamo. Tel. st. (040) 200878 po 18. uri.

ORODJARNA isce delavca z izkusnjami in struženju in rezkanju. Tel. v delavnih urah na tel. (040) 227034.

DIPLOMIAN AGRONOMIST z dokonanim DTTZ Ziga Zois isce ustrezno zaposlitev. Tel. 231946.

42-LETNA, razvezana z odrasčajočo hčerko, ljubiteljica narave, zeli spoznati primernega življenjskega sopotnika za srečno skupno življenje. Resne ponudbe poslijte na: Trieste - Fermo posta centrale - CI 91497949.

KAROSERIJA in avtomehanična delavnica Guštin - Ul. Carsia 45, Opcine isce resnega in izkusnega avtočarja za takojšnji sprejem v službo. Tel. st. 214522.

PRODAJALKA z dolgoletno prakso nudi pomoč trvdki ali trgovini za prodajo oblačil ali v katerikoli drugi stroki. Tel. st. 828251.

ZDRAVNIK kupi prostore za ambulanto v središču Trsta, blizu železniške postaje, v višjem nadstropju, tudi zasedeno. Tel. st. 225530.

+

Zapustila nas je naša draga

Jožefa Kole vd. Purič

Pogreb bo jutri, 13. maja, iz Sezane v zgoniško cerkev, kjer bo ob 13. uri žalni obred.

Zalostno vest sporočajo sin Boris z zeno Ado, sestri, necakinja Silvana z družino in drugo sorodstvo.

Repnic, Trnovca, 12. 5. 1993

Antonija Kranjec vd. Vidau (Toncka)

Zalostno vest naznanjajo sin Nino z Juliano in hceri Lija z Evgenom in Marija s Cezarjem, vnuki Robi in Valentina z družinama, Kristina, Boris, Igor in Marko, sestre Pepka, Stefanija in Marija ter ostalo sorodstvo.

Pogreb bo jutri, 13. t. m., ob 12. uri iz mrtvavnice glavne bolnišnice v opensko cerkev.

Posebna zahvala dr. Ivu Hrovatinu in dr. B. Boreu, E. Rascioniju ter zdravniškemu osebju 2. kirurškega oddelka glavne bolnišnice v Trstu.

Bani, 12. maja 1993

Draga nona, tvoj glas je utihnil, tvoje sanje so se razblinile, tvoja hrepenenja živijo v meni

Kristina

Adijo nonka Tonka

tvoji pravnuki Nikolaj in Peter ter Danijel in Jan

družini Skerk in Trampuz

Ob nenadni izgubi moza, oceta, nonota Adriana Gomizlja izrekajo globoko sozale zeni Margherito, sinu Danijelu, hcerki Manuelli, snahi Katji in vnuku Damijanu

odborniki in clani SK Devin

Zapustila nas je naša draga Toncka.

Iskreno sozale hcerkama, sinu ter ostalim sorodnikom izreka

Zveza zena Bani

Upravitelji in namescenci Posojilnice v Nabrezini izrekajo občuteno sozale uslužbenca Danijelu Gomizlju ob bridki izgubi oceta.

V PETEK, 6.5., sem izgubila kljuce na cesti Padrice-Lonjer-Katinara. Najditelj naj telefonira na st. 578042. Caka ga lepa nagrada.

V OKOLICI PROSEKA se je izgubila sivorjava psicka srednje velikosti, ki slisi na ime Kira. Najditelja prosimo, da tel. na st. 225713.

RIBOGONICA AGROITICA GLINSCICA iz Boljunca je odprta vsak petek in soboto od 8.30 do 12.30. Na razpolago so prvovrstni majhni kanadski lososi. Tel. st. 228297.

PRISPEVKI

Ob priliki prvomajske naborne akcije darujejo udeleženci povorce ostanek 155.000 lir za sekcijo VZPI-ANPI Bazovica.

Ob priliki poroke darujeta Damjana in Giancarlo 100.000 lir za SKD Slavec.

Ob 99-letnici društva Slavec daruje Boris Kuret 10.000 lir za popravilo spomenika padlim v NOB v Ricmanjih.

+

Zapustila nas je naša draga

Jožefa Kole vd. Purič

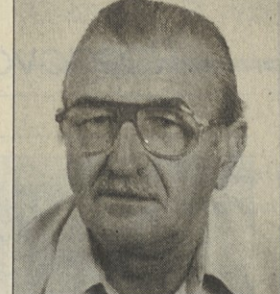
Pogreb bo jutri, 13. maja, iz Sezane v zgoniško cerkev, kjer bo ob 13. uri žalni obred.

Zalostno vest sporočajo sin Boris z zeno Ado, sestri, necakinja Silvana z družino in drugo sorodstvo.

Repnic, Trnovca, 12. 5. 1993

Adriano Gomisel

Nepričakovano nas je zapustil

Pogreb bo jutri, 13. maja, ob 11.15 iz mrtvavnice glavne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani.

Zalostno vest sporočajo zena Margerita, hči Manuela, sin Danijel z družino in ostalo sorodstvo.

Trst, 12. 5. 1993

Ob bridki izgubi moza, oceta, tasta in nonota Adriana Gomizlja socustvujeta z Margherito, Danijelom, Manueto, Katjo in Damjanom

družini Skerk in Trampuz

Ob nenadni izgubi moza, oceta, nonota Adriana Gomizlja izrekajo globoko sozale zeni Margherito, sinu Danijelu, hcerki Manuelli, snahi Katji in vnuku Damijanu

odborniki in clani SK Devin

Upravitelji in namescenci Posojilnice v Nabrezini izrekajo občuteno sozale uslužbenca Danijelu Gomizlju ob bridki izgubi oceta.

GLEDALIŠČE / OB ZAKLJUČKU SEZONE SSG

Poletje bo za Kulturni dom čas nujnega preurejanja

Intervju s predsednikom upravnega sveta SSG R. Dolharjem

BREDA PAHOR

Bliza se poletje, ko se navadno zaprejo vrata gledaliških hramov. Poletni premor naj bi tokrat upravitelji Slovenskega stalnega gledališča, ki so istocasno glavni najemniki tržaskega Kulturnega doma, porabili za (vsaj delno) preureditev gledališkega poslojpa, ki je pogostov se kako potrebn.

To je sončna stran poletnih nacrtov, senčna pa se nanasa na poletno predstavo, ki je letos zaradi pomanjkanja sredstev ne bo. To ni novost - premalo denarja namrec - je zardil predsednik upravnega sveta SSG Rafko Dolhar, po njegovem mnenju pa je pomembno, da si v letošnji sezoni

hisa ni nakopala novih dolgov.

»Povedati je namrec treba, da je to prva sezona po popolni publicizaciji SSG: to pomeni, da je gledališče odvisno izključno od fondov javnih ustanov. Letosnja sezona, ki se trenutno izteka, smo skušali izpeljati čim boljše. Starim dolgovom, ki seveda ostajajo, nismo dodali novih, kar je z vidika finančnega upravljanja nedvomno uspeh.«

Je letos gledališče prejelo vse obljubljene dotacije?

»S tega vidika tokrat ni bilo neljubih presece, vendar pa je problem v tem, ker vsako gledališče in tudi nase ne dobi nakazane denarja, temveč kreditno pismo, s katerim lahko vzame posojilo, bankam pa mora za »uslugo« plačevati obresti. Tako prihaja do absurda, da se z denarjem, ki je namenjen gledališki dejavnosti, gledališča težko preživljajo, odlično pa živijo banke. Poleg denarja za preizvede pa smo za rep ujeli se posebno dotacijo - 1 milijardo lir - deželne uprave in Sklada za Trst za popravilo Kulturnega doma. S temi sredstvi bomo opravili najnujnejše, se pravi, da bomo zado-

Rafko Dolhar izroča priznanje Miri Sardoč (Foto KROMA)

stili protipožarnim predpisom in zakonodaji o odpravi arhitektonskih pregrad. Tako bo Kulturni dom jeseni, ko ga bomo spet odprli, lepši in upam tudi uporabnejši.«

Prav premajhno izkoriščanje doma je že več casa problem.

»Kulturni dom je draga struktura, zato se ga poslužuje le malo uporabnikov. Druga gledališča v mestu - npr. Mielja, kjer je letos gostovala GM - so cenejša, imajo večkrat primernejše prostore (v KD je izkoriščena v glavnem samo velika dvorana) in tudi manj

problemov s parkiranjem. S tokratnimi posegi bomo skušali zmanjšati nekatere stroške - npr. za ogrevanje, s čimer bi se znižali najemnine za posamezne prireditve. Vsekakor pa bi si morale vse slovenske kulturne ustanove vzeti k srcu vprašanje uporabe doma, ki ni bil grajen najbolj smotno. (GM je sicer že napovedala, da se vrača v Kulturni dom - op. ur.). Ob tradicionalnih oblikah pa bi morali vzeti v postev tudi manj konvencionalne: pomanjkanje sredstev bi pač morali nadomestiti z iznajdljivostjo.«

Prizor iz Hamleta v pikantni omaki (Foto Krizmančič)

ŠOLSTVO / ZANIMIV ZBORNIK

Kdaj so Slovenci začeli hoditi v šolo

MARTA VERGINELLA

nov, laični koncept osnovnega izobraževanja. Po zakonu iz maja leta 1869 so se lahko solali otroci obeh spolov, ne glede na vero in narodnost. Za avstrijske oblasti je postala sola predpogoj ljudske blaginje. Od tu pozornost, ki so jo solske oblasti namenile solskemu vrtu, kjer naj bi se so-

lobvezni otroci naučili sadjarstva, slivarstva, cebelastva itd. Zgledna podezelska sola je morala biti torej opremljena z vrtom. Tudi pouk naravoslovnih znanosti je oddiral pomembno vlogo tudi v okviru izobrazbe ljudstva, ugotavlja Sonja Jozelj, ko sledi razvoju pouka kemije na Sloven-

skem v času pred prvo svetovno vojno.

Mojca Peček naglasja, da je bil prvoten namen avstrijskega solskega sistema pospeševati duhovno in gospodarsko blaginjo. Z razvojem obveznega solstva pa se je tudi profilirala podoba učitelja. Učitelju je bilo naročeno, da vzgaja z vzorom, s strogostjo in z zunanjo prisilo. Učiteljeva dolžnost je bila, da se obnaša vzorno, moralno, skromno, ponižno, ubogljivo in hvaležno ter da s svojim vzornim obnašanjem preganja lenobo, razuzdanost, nemarnost in postopavstvo. V pokorscini vzgojeno ljudstvo je bilo po mnenju avstrijskih solskih oblasti manj dovzetno za »napadne ideje«.

O delovanju solskih slovenskih institucij v Argentini piše Mateja Ribarič. Povojna politična organizacija je namrec organizirala v Argentini celoten sistem poučevanja od slovenske osnovne šole do univerzitetnega študija slovensčine. V zborniku dobimo se razprave o zgodovini osnovne šole v Radovljici in na Cerkliskem. Objavljeni so tudi spomini nekaterih uglednih učiteljev. Se posebno zanimiv pa je prispevek o publikacijah, ki so bile v 19. stoletju namenjene slovenskim solnikom.

Zbornik je opremljen z zanimivimi fotografijami

REPORTAŽA

Nam je Benečija res tako daleč?

Razgovor s predsednikom študijskega centra Nediža Pavlom Petricigom in urednico Novega Matajurja Jole Namor

MIMA KAPELJ

Ne morem si kaj, da se ne bi obcasno vprašala, ali je zamejstvo res kulturno siromašnejša slovenska provinca. Vidne in manj vidne spremembe razmer in razmerij me silijo v to. Odgovor na vprašanje iščem (in včasih najdem) sama, vendar me ne zadovoljuje. kajti, ce sta Trzaska in Goriska obrobje tistega tako opevanega skupnega kulturnega prostora, kaj naj recem o Beneski Sloveniji, torej o tistem delu zamejstva, ki nam je pojmovno tako daleč in zemljepisno tako blizu? Ta obronek slovenstva resnici na ljubo poznajo le tisti, ki so se na lastno pest in po lastni izbiri odločili za odkrivanje njegove specifičnosti. Ostali vemo, da je, menimo, da je tako prav, za kaj več pa se

smo se otesli, vendar smo dejansko se vedno v senci. Kljub vsemu napredujemo, stopamo v korak s časom in se trudimo, da bi dosedanje dosežke se izboljšali. S ponosom lahko recem, da smo mlade veje Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini. Zastavili smo si pomembne cilje in jih počasi tudi dosegamo. Za to pa smo odmislili vsakršno politično kupkanje, ne zasledujemo volilnih glasov in stolčkov, borimo se le za naš obstoj, pa čeprav se to sliši se tako zastarelo,« je dejal Petricig.

Kulturna dejavnost je v Benečiji dejansko zelo pestra in razvejana. Razpleta se namrec od društvenega, glasbenega, dramskega raziskovalnega in

umetniškega vse do solskega področja. Pomembno vlogo pri tem ima Studijski center Nediža, katerega naloga je ohranjanje ljudske tradicije, poglobljanje zgodovinske značilnosti Benečije in beneskih Slovencev, in prispevati k njihovem kulturnemu in jezikovnemu razvoju. Ne nazadnje pa si v centru prizadevajo iskati rešitev iz gospodarske marginalnosti Nadiskih dolin, kar predstavlja v času splošnega klestenja finančnih sredstev s strani javnih ustanov, nemajhno oviro za kulturni in siceršnji razvoj manjšinskega življa.

V sklopu Studijskega centra Nediža so nastale pobude, ki so prvenstveno namenjene solski mladini: narečni literarni natečaj Moja vas, ki se ga udeležujejo solari iz celotnega slovenskega prostora v zamejstvu; poletno središče Mlada brijera, ki je kot edina tovrstna pobuda v Benečiji pritegnila veliko pozornost ze kar širokega kroga ljudi oziroma staršev in otrok. Mlada brijera je na primer lamsko leto priredila letovanje skupine otrok na Debelem rtiču v Sloveniji. Pod Mlado brijero pa se je hkrati družilo kar 148 otrok slovenske in italijanske narodnosti. Omeniti moramo se Društvo beneskih likovnikov in Benesko galerijo. Likovniki so letos priredili potujoco razstavo po Sloveniji.

»Veliko zmago«, kot jo imenuje Petricig, pa predstavlja Slovenski solski center v Spletu, ki je končno omogočil beneskoslovenskim otrokom izobraževanje v slovenscini. Prvi prvosolčki so prestopili slovenski solski prag pred sedmimi leti in so torej danes ze dijaki drugega razreda nižje srednje šole. Obisk spetskega solskega centra je danes izjemno dober, saj je na primer v otroškem vrtcu

vpisanih ze okrog 80 otrok. Zanimiv je nemara tudi podatek, da so nekateri starši, ki so komajda dobili novorojenčka in celo taki, ki otroka šele pričakujejo, ze »rezervirali« vpis v ta vrtec.

In odkod tolikšno zanimanje za to solsko ustanovo? »Gotovo ne zaradi kakrsnekoli udobnosti,« meni Petricig. »Nekatere otroke namrec starši vozijo iz precej oddaljenih krajev, kar seveda predstavlja nemajhen trud in stroške. Zanimanje je po mojem mnenju eden od dokazov, da so tukajšnji ljudje prerasli tabuje in strahove iz niti ne tako daljne preteklosti. Nas, Slovence, in naš jezik sedaj sprejemajo kot nekaj samoumevnega. Res pa je, da morajo solari po slovenski osnovni šoli nadaljevati solanje v goriskih ali tržaskih slovenskih zavodih, ce se ze ne vpisejo v tukajšnje italijanske šole. Vendar spoznanje, da niso bili tu v ničemer prikrasani, spodbudno vpliva na vedno novi priliv. Sola v Spletu se namrec lahko ponaša z dobrim kadrom in odlično organizacijo. Podatki iz spetskega solskega centra so spodbudni zlasti ob dejstvu, da se je demografsko stanje v Nadiskih dolinah v petletju 1987-91 znižalo za 15,7%, cesar pa ne gre pripisovati izseljevanju, temvec vse manjšemu številu rojstev. Petricig zato pravi, da te »zmage« ne smejo izgubiti, ceprav je brezbriznost pristojnih ustanov vse prej kot spodbuden dejavnik, prostorska stiska, s katero se spopadajo v domala vseh beneskih organizacijah, pa prav tako opravi svoje. Med pobude širšega odmeva sodijo tudi Benecanski kulturni dnevi. Doslej so potekali vsako leto, na zadnjem srečanju pa je padel predlog, da bi jih v bodoče prirejali vsaki dve leti. Na tak način bi namrec lahko iz-

boljšali njihovo kakovost in razširili interesna področja. Tokratna vodilna tema je bila osamosvojitve Slovenije in utrjevanje stikov med Benecijo in novo državo. Kot vsako leto pa je KD Ivan Trinko tudi tokrat ob prehodu v novo leto izdalo Trinkov koledar. Ta drobna zakladnica informacij, podatkov in slik iz beneskega življenja je neprekinjeno izhajala od leta 1953 do leta 1985. KD Ivan Trinko, ki

Levji delez je ta dan imelo gotovo benecansko gledališče.

Se pred osrednjim kulturnim dogodkom pa je bil na vrsti božični koncert pevskega zbora Pod lipo, ki ga vodi prof. Nino Specogna. Potekal je v znamenju solidarnosti z Bosno, pobudo so podprla tudi številna mirovniška gibanja iz dezele, sodelovali pa so se moski PZ Matajur, Nediški puobi in zbor iz St. Lenarta. In ko smo ze pri

zgodovina ni bila nikoli naklonjena. Priznam pa, da potrebujemo vec posluha od pristojnih ustanov in tudi iz matične domovine, saj so naše potrebe velike, naši cilji pa življenjsko važni.« Del odgovora na vprašanje o obrobni zamejskega kulturnega in siceršnjega življenja pa sem nasla v voscilnici priljubljenega staresine beneskih duhovnikov Emila Cenciga. Tako piše: Nikoli naj ne

je bila sploh prva tovrstna organizacija v Beneski Sloveniji, se je po dolgoletnem plodnem delovanju nekako izvrtela in izčrpala. Lamsko leto se je na novo organizirala in zacela ponovno izdajati svoj zbornik, ki bo letos veliko bogatejši in pestrejši od dosedanjih. Zbornik je bil dan »na ogled« ob Dnevu emigranta (6. januarja), ko je bila na sporedu tudi osrednja prireditev v cerkadiškem gledališču Ristori.

zborovski dejavnosti, ne moremo obiti Glasbene šole, ki je nastala kot podružnica Glasbene matice iz Trsta, vendar se je s časom osamosvojila. Danes jo obiskuje kakih sto gojencev.

Ob vsem nastetem, nastevanje je vselej zopna in nevarna zadeva, pa vendar, lahko dodam le se misel Pavla Petriciga: »Vajeni smo delati sami in z majhnimi sredstvi, ker smo bili vedno samostojni, ceprav nam

usahnejo narodne korenine beneskega Naroda. Nasi beneski ljudje naj ostanejo zvesti svojem slovenskemu jeziku, svoji kulturi in dusi, s katerimi jih je Bog posebne in različne napravil v družini narodov sveta.

Na slikah: levo predsednik študijskega centra Nediža Pavel Petricig, zgoraj pa mladi udeleženci tradicionalnega natečaja Moja vas med nagrajevanjem izvedbe za leto 1989.

ŠOLSTVO / TAKO JE Z ODLOKOM ODREDILO ŠOLSKO MINISTRSTVO

Bo učiteljske že septembra le sekcija klasičnega liceja?

Presenečenje in zaskrbljenost v prvih reakcijah slovenskih šolnikov

MARKO MARINCIC

Kakor strela z jasneje je včeraj pršla vest o odloku šolskega ministrstva, ki slovensko učiteljske oz. pedagoški licej Simon Gregorčič že s prihodnjim šolskim letom 1993/94 priključuje klasičnemu liceju Primož Trubar. Vest so nam včeraj potrdili tako na ravnateljstvu učiteljske kot na šolskem skrbnistvu, kjer nam je pristojni funkcionar dr. Di Vito povedal, da je ministrski odlok presenetil tudi njih.

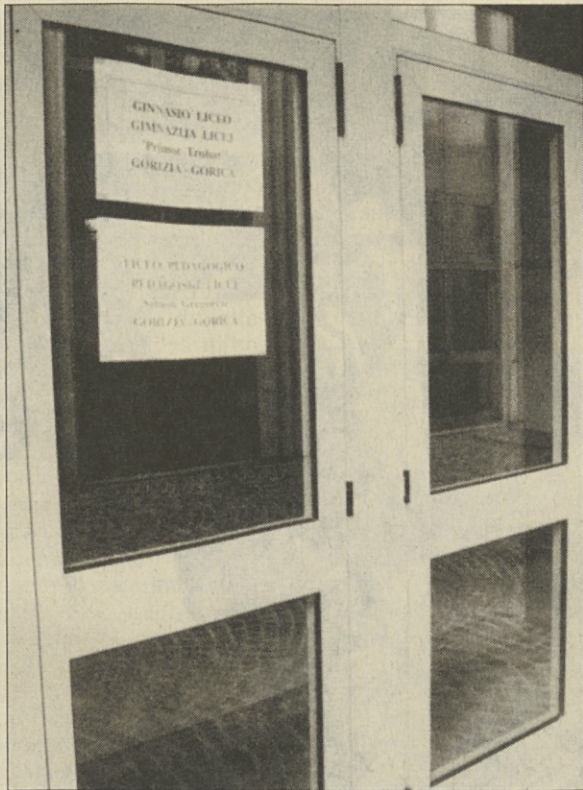
Kot je razumeti v utemeljitvi, sodi nepricakovani ukrep v sklop težnj po ti. racionalizaciji šolskega sistema, ki v bistvu pomeni združevanje ali kratkoma ukinitve posameznih sol. O racionalizaciji in možnosti združevanja slovenskih višjih srednjih sol je bil govor že pred nekaj leti, ko se je med drugim omenjala tudi možnost združitve učiteljske in liceja. Takrat so slovenske šolske in izvenšolske družbene komponente zavrnile to težnjo in se pri tem sklicevale na specifično manjšinskih sol, ki terja obravnavo naših ustanov z drugačnimi merili od splošnih za šole večinskega naroda. Nevarnost se takrat ni uresničila, najbrž tudi ker so se vsi posvetovalni šolski organi vključno s šolskim okrajem izrekli

proti združevanju slovenskih sol. Šolsko skrbnistvo je na osnovi teh stališč svojcas posredovalo v Rim negativno mnenje, ki se do danes ni spremenilo, nam je včeraj zagotovil dr. Di Vito.

Vprašanje zakaj so ministrski funkcionarji prezrli vsakršno sklicevanje na manjšinsko specifičnost in prav sedaj spet potegnili iz predala zamisel o združitvi dveh sol se nima jasneje odgovora. Gotovo pa je, da se je začel postopek, ki naj bi v zelo kratkem času v bistvu ukinil zavod Simon Gregorčič in ga priključil liceju Primož Trubar. Odlok namreč je in ga bodo morale šolske oblasti izvajati. Proti njemu obstaja le še možnost priziva na Deželno upravno sodišče.

Kaj bo konkretno pomenila združitve dveh sol? Po mnenju dr. Di Vite se glede vsebine šolskih dejavnosti in učnega kadra ne bi smelo nič spremeniti, pač pa se bo organizacijska struktura: odpadlo bo eno ravnateljstvo in eno tajništvo, dosedanj dve soli bosta postali ena, z enim ravnateljem in enim tajnikom.

Ravnateljica učiteljske prof. Majda Corsi, ki smo jo vprašali za mnenje, pa opozarja se na eno specifično te šole in sicer na ek-

Ali bo že s prihodnjim šolskim letom ob tem vhodu ostala le še ena tabla? (foto Studio Reportage)

sperimentacijo, ki jo izvajajo že 4. leto zapored. V kratkem pogovoru je izrekla veliko presenečenje in obzvalovanje zaradi nepricakovane ukrepa. V tej soli sem začela poučevati in v njej preživela vsa svoja službena leta. Nanjo sem navezana in mi jo bo žal pustiti, čeprav sem v stalu in ne tvegam izgube delovnega mesta. Zaskrbljena sem za bodočnost

eksperimentacije, ki naj bi prav s prihodnjim šolskim letom zajela vseh pet razredov: v to smo v vseh zadnjih letih usmerili velik napor in upam, da ga združevanje ne bo izjalovilo. Sicer pa se kakamo podrobnejše informacije o bodočnosti nase šole.

Na vest o ministrskem odloku je reagiral tudi Sindikat slovenske šole. Njegov predsednik prof.

Leopold Devetak nam je včeraj povedal, da bo takoj sklical odbor in da bodo posegli pri šolskem in deželnem skrbniku ter neposredno v Rimu. Vest o združitvi, na katero po alarmu pred nekaj leti sploh nismo več računali, nas je presenetila v trenutku, ko so bila nasa prizadevanja usmerjena predvsem v osamosvojitve slovenske sekcije zavoda Galilei. Sindikat si bo vsekakor prizadeval za ohranitev samostojnosti vseh slovenskih sol, saj pomeni vsako združevanje siromašenje našega solstva.

Presenečena je včeraj bila tudi pokrajinska odbornica za solstvo Aleksandra Devetak, ki je povedala že danes poseg pri šolskem skrbniku, četudi soli, ki naj bi ju združili, nista v neposredni pristojnosti pokrajinske uprave. Ukrep ministrstva predstavlja res streljo z jasnega, saj sem na šolskem skrbnistvu vedno naletela na razumevanje tako glede zahtev za avtonomijo sekcije ITI kot glede zagotovila za ohranitev osnovne šole na Vrhu. Nam je povedala in dodala, da upa v možnost preklica nesprejemljivega ukrepa.

Ogorčenje in protest je včeraj v posebni izjavi, ki jo bomo v celoti objavili jutri, izrekla tudi SKGZ.

STEKLINA / PREVENTIVA

V prihodnjih dneh spet obvezno cepljenje psov

Razpored za slovenske kraje

V teh dneh se bo v nekaterih občinah v nasi pokrajini začelo obvezno cepljenje psov proti steklini. Posebej gre tokrat opozoriti na pomen in aktualnost cepljenja, saj je pred nekaj dnevi odkritje poginule lisice na Solkanskem polju v predmestju Gorice pokazalo, da je nevarnost sirjenja bolezni in okužbe tudi domačih živali se vedno velika.

Cepljenje je kot že v prejšnjih letih obvezno za vse pse, ki so starejši od treh mesecev in je brezplačno, ce jih lastniki pripeljejo na mesto cepljenja in na dan, ki ga v ta namen določi posamezna občina obcina v dogovoru s KZE. Ura, mesto in datum cepljenja bo objavljen na stenskih lepakih po vseh večjih krajih v nasi pokrajini. V primeru, da hočejo lastniki pse cepiti doma, morajo plačati tako cepivo kot tudi veterinarsko uslugo. Tokrat objavljamo urnike in kraje cepljenja, kot smo jih prejeli od veterinarske službe KZE, za nekatere med občinami, kjer bo cepljenje že v naslednjih dneh in tednih.

V Steverjanu bodo cepili pse 18.5. od 9. do 11. ure pri osnovni soli na Kriziscu in 26.5. od 8.30 do 10. ure pri gostilni Korsič na Jazbinah in isti dan od 10.30 do 11.30

pri osnovni soli na Kriziscu.

V občini Sovodnje bodo cepili pse 20.5. od 10. do 12. ure v Sovodnjah pred občinsko telovadnico, 21. 5. od 10. do 11. ure na Peci zraven sportnega središča, od 11. do 11.30 v Rupi pri gostilni Ozbob in od 11.30 do 12. v Gabrjah na glavnem trgu. 24.5. bodo na Vrhu zraven sportnega centra cepili pse od 15. ure do 16.30. 25.5. pa bodo spet v Sovodnjah pred občinsko telovadnico od 15. ure do 16.30.

V Doberdobi bodo cepljenje psov proti steklini potekalo po sledečem vrstnem redu: 17.5. bodo pse cepili v Doberdobi od 8.30 do 10.30. Dan kasneje, 18.5., bodo cepili v Doberdobi od 8.30 do 9.30 in na Poljanah od 9.45 do 10.30. 19.5. bodo pse cepili na Palkiscu od 8.30 do 9.30 in v Jamljah od 9.45 do 10.30.

18.5. bo cepljenje psov v Zagraju zraven bivše osnovne šole od 9. do 11. ure, dan kasneje zraven bivše osnovne šole v Zdravščinah od 9. do 11. ure, 20.5. bo cepljenje v Martinsceni pred bivšo osnovno šolo od 9. ure do 10.30 in 26.5. spet v Zagraju pred bivšo šolo od 9. do 11. ure.

Na Plesivem bo cepljenje psov 3.7. od 10.15 do 11. ure.

NOVICE

Obsodbi mazaške akcije ob vhodu v šolski center

Dijaki gimnazije-liceja Primož Trubar so nam kot prvi odgovor na ponovne napise nestrpnosti na zidu šolskega centra dostavili sledečo izjavo: »Kdor se boji drugačnosti, se boji samega sebe, sprejemanje je boj spomina proti pozabi: ko pozabljam, sramotim svoj dom. Rasističen napis ob vhodu v slovensko središče, ne onecasca samo naše kulture, ampak predvsem dostojanstvo in narodno identiteto krivcev. Napisi naj ostane kot prica njihove ignorance polemice dokaz etične zaprtosti. Kdor oskruni bitnost bližnjega zataji svojo duhovno dediščino«. Mazasko akcijo je včeraj obsodila tudi pokrajinska odbornica za solstvo Aleksandra Devetak. S tem v zvezi je poudarila potrebo po uveljavljanju kulture sožitja in strpnosti med solsko mladino za kar se je v zadnjem času Pokrajina aktivno zavzemala in se bo očitno še morala zavzemati.

Z odprtjem vrat avtomobila povzročil padec kolesarke

Včeraj ob 8.30 se je pripetila na korzu Verdi prometna nesreca, v kateri se je poskušovala 71-letna Maria Perini. Tridesetletni Paolo Pacorich iz Spetra ob Soci je na korzu parkirali svoj avtomobil znamke Y10 in ni pogledal v vzvratno ogledalo, preden je nenadoma odprl vrata avtomobila. Prav takrat se je s kolesom pripeljala Maria Perini iz Podgore, kjer stanuje v ulici Androna delle vigne 6, ki je zadela v avtomobilsko vrata, padla in z glavo udarila v asfalt. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so jo zadržali s pretrgom možganov in poskodovalim zapetjem na nevrološkem oddelku. V bolnišnici bo ostala najmanj deset dni.

Nespretnemu roparju spodletel poskus v Gradežu

Predsinoci se je v Gradežu dogodil kar precej čuden poskus ropanja, ki pa zaradi neizkušenosti mladega roparja in velike prisebnosti lastnice trgovine ni uspel. Vse se je dogajalo zelo hitro. Okrog 20. ure je v samem mestnem središču, ki je zaprt za ves promet, vstopil v trgovino z oblačili "L'orma" v ulici Dante 12 mladenič. V trgovini si je hitro nadel kapo in s tresočim glasom rekel lastnici trgovine, naj mu da takoj denar. Pri tem je vanjo meril s pistolo, ki pa je bila samo igračka in tega se je lastnica trgovine zavedala, saj mu je takoj odvrnila, da mu ne bo dala ničesar in mu se zagrozila, naj takoj ode, ker bo sicer prišla vpiti na pomoč. Fant se je tedaj prestrašil in je zbežal, kolikor hitro je mogel. Lastnica je takoj zatem poklicala orožnike, ki so nespretnega roparja začeli iskati, a ga do sedaj še niso našli.

GORICA / ŽIVAHNA DEJAVNOST TRGOVCEV

V treh mesecih prodali tisoč vozil čez mejo

Precej zanimanja zlasti za Fiatove avtomobile

MARKO WALTRITSCH

Kdor je v zadnjem času sel v Slovenijo čez glavni mejni prehod Standrez-Vrtojba je na začetni levi strani prehoda lahko večkrat opazil, poleg tam stoječih tovarnjakov, tudi številne ciste nove avtomobile brez kakršnekoli registrske tablice. Ob nekaterih urah je tam bilo opaziti v vrsti tudi deset in več avtomobilov najrazličnejših znamk. Bili so to avtomobili, ki so jih slovenski državljani kupili na naši strani meje in jih potem uvozili individualno. Slovenski zakon jim je to omogočal ter jim to omogočala tudi sedaj.

Nakupovalna mrzlica je bila na vrhuncu se zlasti v letosnjem februarju in marcu. Vec mesecev so namreč v Sloveniji napovedovali, da se bo za 15 odstotkov povisala carinski davek na avtomobile, ce tisti, ki jih uvozi ne poskrbi za izvoz delov za avtomobile, ki jih izdelujejo v slovenskih tovarnah. Številne tovarne v Sloveniji so namreč izdelovale dober del kosov za potrebe Zastave v Kragujevcu. Posli s to srbsko tovarno so se prekinili, slovenske tovarne so se na mah znasle brez kupecv. Nekateri, med temi tudi Iskra v sosednjem Sempetru, so izgubo jugoslovanskega trga skušali nadomestiti tako, da svoje izdelke prodajo zahodnoevropskim tovarnam. Nekaterim je to uspelo, pa ceprav le delno. V ljubljanski vladi so nekateri bili mnenja, da je treba uvoz

avtomobilov vsaj ize-naciti z izvozom. Nekatera podjetja, ki avtomobile uvažajo, so na to že pristala. Med temi tudi Adria Auto v Novi Gorici, lani ustanovljeno podjetje za uvoz fiatovih vozil v Slovenijo. To podjetje je stoodstotna last slovenskega podjetja Adriaimport iz Trsta. Obvezalo se je, da uvozi za 20 milijard lir blaga iz Slovenije v Italijo. Za vozila uvožena v Slovenijo po takсни napovedani logiki naj bi tudi v bodoče veljala logika normalne carine, za druge pa bi te normalni carini dodali še 15-odstotno carino.

Posamezniki so se zeleli tudi izogniti in so sli kupovati se pred 31. marcem vozila v tujino. V Italijo se bolj kot v Avstrijo in Nemčijo. Tudi zaradi tega, ker je, kljub 30-odstotnemu padcu vrednosti italijanske lire v primerjavi z nemško marko, cena nemških vozil bila v Italiji dražja le za 4 ali 6 odstotkov. Slovenec, ki je kupil nemški avto v Italiji je prihranil kar čedno vsoto.

Goriški, trzaski in videmski zastopniki avtomobilskih hiš so v teh mesecih imeli veliko dela s slovenskimi kupci, tudi po zaslugi velike reklame narejene v slovenskih časopisih. Nas kupec je moral v tem času dalj casa cakati na svoj naročni avtomobil. Primaren je bil izvoz, se zlasti ker je grozil 31. marec. Nekateri tukajšnji zastopniki so od avtomobilskih tovarn dobili kon-

tingente namenjene na Hrvasko in se v kaksno drugo tujo državo ter jih prodajali kupcem iz Slovenije.

Koliko avtomobilov je slo čez mejo? Točnih podatkov najbrž ne bomo nikdar izvedeli. Nekateri ocenjujejo, da jih je v teh treh mesecih slo čez italijansko-slovensko mejo kakih 3 tisoč, od teh kakih tisoč samih iz Gorice. V denarju vse to pomeni več deset milijard lir.

V Ljubljani pa so se medtem premislili in dodatnega davka niso uvedli, 15-odstotni davek velja samo na rabljene avtomobile. Na carini v Novi Gorici zahtevajo samo podatke o homologaciji vozila. V aprilu se je izvoz vozil iz Italije v Slovenijo nadaljeval, pa ceprav ne s takšnim tempom kot doslej.

V Novi Gorici so nam na podjetju Adriaauto povedali, da so v tem času uspešno prodajali vozila znamk Fiat in Lancia v Sloveniji. V prvih treh letosnjih mesecih so jih prodali 579. Največ gre do v promet fiatovi avtomobili tipo in uno. Se vec bi jih prodali, ce bi bili dobili vec vozil iz tovarne. V Sloveniji so razsirili mrezo prodajnih salonov, skladišč nadomestnih delov in delavnic. Svoja vozila bodo razstavljali na ljubljanskem avtomobilskem sejmu, ki se bo začel konec tedna. Tam bodo brez dvoma prisotni tudi nekateri goriški prodajalci osebnih vozil.

Učenci skupaj v duhu Evrope

V Kat. domu

Šolsko skrbnistvo prireja skupno z Evropsko akademijo FJK, s pokrajinskim odborom UNICEF, s pokrajinsko in občinsko upravo 8. srečanje mladih z naslovom Evropa skupaj. Srečanje učencev osnovnih in srednjih sol iz Nemcije, Madžarske, Slovenije, Hrvaske in Furlanije Juljske krajine bo trajalo tri dni: 13., 14. in 15. maja. Učenci se bodo spoznavali ob skupnem učenju in na večerih, ko se bodo sročevali v Katoliškem domu v Gorici in predstavljali svojo kulturo, folklor, glasbo in svoje dežele. Jutri zvečer bo tudi podelitev nagrad tekmovalca "Strideseti evropski dan šole".

TRG. ZBORNICA / POJASNILO

Nova določila glede embarga

Podjetja dobijo informacije v zborničnem uradu za zunanjo trgovino

Divjanje vojne v republiki Bosni in Hercegovini je prisililo EGS, da je proti Zvezi republik Jugoslaviji sprejela 26. aprila letos trše ukrepe, kot pa so veljali do tedaj. Ukrepi veljajo od 28. aprila naprej in bi se jih dalo strniti v tri točke, sporoča Goriška trgovinska zbornica podjetjem, ki se ukvarjajo zlasti z zunanjetrgovinskimi dejavnostmi: v vse države EGS je prepovedan uvoz vsega blaga iz Srbije in Crne Gore; prepovedan je izvoz iz držav članic EGS v Srbijo in Crno Goro; prepovedan je zračni in morski promet med državami EGS in Srbijo in Crno Goro. Med drugim sedaj embargo velja tudi za uvoz-izvoz za hrvaska in bosanska območja, ki so

pod nadzorom OZN. Embargo ne velja za medicinsko in humanitarno pomoč in za izvoz hrane na ta območja, ceprav bodo morali točneje določiti pravila v zvezi s tem. Istocasno je začel veljati odlok, da se na ozemlju EGS zaplenijo vsa prevozna sredstva, ki so last osebe ali družbe iz ZR Jugoslavije, pa naj gre za ladje, tovornjake, avtomobile ali letala. Isti odlok se lahko uporabi proti vsem kršiteljem na ozemlju držav članic EGS, za katere velja upravičen sum, da kršijo embargo. Kršitelje bodo strogo denarno kaznovali. Podrobnejše podatke o embargu nudijo v Uradu za zunanjo trgovino pri Goriški trgovinski zbornici.

OSLAVJE / ŠE ENA PRERANA SMRT

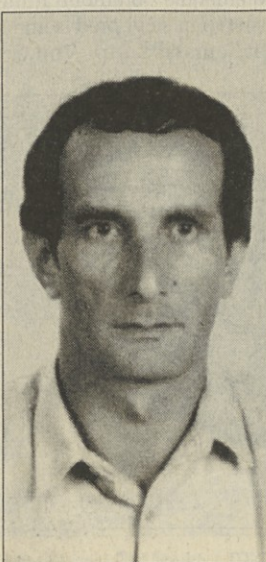
Ivan Figelj se je poslovil

Bil je aktiven v športnem in družbenem življenju domačega kraja

Oslavsko in pevmsko skupnost je včeraj prizadela vest o smrti Ivana Figlja. Neozdravljiva bolezen, ki se ji je že nekaj casa upiral in ji kljuboval s trdno voljo do življenja, ga je naposled premagal na pragu 50. leta starosti. Z njim so krajani izgubili prijatelja in v družbenem življenju angaziranega cloveka. Pokojni Ivan se je namreč rad udeleževal v sportnih dejavnostih od aktivnega igranja odbojke v mlajših letih do navdušenja za balinanje v okviru slovenskega kluba Mak. V

krajevni skupnosti pa je bil aktiven tudi na drugih področjih, tako kot rajonski svetovalec v prejšnjih letih in kot član kulturnega in sportnega društva Nas prapor. Se posebej pa prijatelji poudarjajo njegovo ljubezen in navezanost na zemljo, ki jo je na svojem Vrhu na Oslavju rad obdeloval v prostem času ob glavni zaposlitvi na Kmečki banki.

Zapusca ženo Majdo in dva otroka, 8-letno Nežko in 5-letnega matijo. Pogreb bo jutri ob 11. uri iz goriške splosne bolnišnice v Pevmu.

OBVESTILA

KD OTON ŽUPANCIC organizira "2. BEACH VOLLEY" za ženske in moske ekipe, na plosči K.D. "A. Budal" v Standrezu. Vpisovanje do 18. maja 93 na tel. 521053 (Tanja) in 21841 (Erika).

UPOKOJENCI IZ DOBERDOBA IN CGIL obvesčajo, da bo zbiranje podatkov za izpolnitev davčne prijave 740 v certrtek, 13. in v ponedeljek, 17. t.m., od 16. do 18. ure, na sedežu društva Jezero v Doberdobi.

TABORNIKI RMV - Nazaj v taborniški raj 93 - sporočajo, da je rok za prijave podaljšan do konca junija. Prijavnice so na razpolago v ulici Malta, v knjižnici D. Feigela ter pri članih.

ZDRUŽENJE SPORTNIH RIBICEV VIPAVA organizira v nedeljo 16. t.m. morski ribolov s colnom. Prijave in informacije do petka 14. t.m. na sedežu društva v gostilni Rubijski grad v Sovodnjah.

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV obvesča clane, da dobijo vse informacije za 12-dnevno bivanje v zdravilišču Dobrna od 15. do 27. junija letos ob sredah na sedežu društva med 10. in 11. uro.

OBVESTILO

Naročnike Primorskega dnevnika, ki so se v začetku leta odločili za plačilo letne naročnine v treh obrokih, prosimo, da poravnajo drugi obrok 105.000 lir najkasneje do konca tega meseca.

Dolžni znesek lahko izročite našim raznašalcem ali položite v blagajno Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici. Pravtako se lahko poslužite tudi okenc pri slovenskih denarnih zavodih na Trzaskem in Goriškem s pologom na tekoči račun PRAE - DZP.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
AL GIARDINO, C. Verdi 57, tel. 531879
DEŽURNA LEKARNA V TRZICU
ALLA SALUTE, Ul. Cosulich 117, tel. 7113

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil nas dragi

Ivan Figelj

Pogreb bo jutri ob 11. uri iz goriške splosne bolnišnice v cerkev in na pokopališče v Pevmi.

SVOJCI

Oslavje, 12. maja 1993

Ob prerani smrti Ivana Figlja izrekajo svojcem globoko sozaleje upravnici svet, ravnatelj in kolegi Kmečke banke.

Ucno in neucno osebje sole Glasbene matice Gorica izreka iskreno sozaleje gospe Majdi, Nežki in Mateju ob prerani izgubi dragega moza in oceta Ivana.

Ravnatelj, osebje in dijaki Tehničnega oddelka za zunanjo trgovino Ivan Cankar izrekajo ucencu Borutu Lozeju sozaleje ob teški izgubi.

NOVICE

Ameriško-kitajski pogovori

PEKING - Pomočnik ameriškega sekretarja za Vzhodno Azijo in Pacifik Winston Lord, ki se mudi na obisku na Kitajskem, se je v torek pogovarjal z namestnikom kitajskega ministra za zunanje zadeve Liuem Huaqijem o varovanju človekovih pravic na Kitajskem, trgovinski politiki in prodaji orožja. O drugih podrobnostih obiska niti ZDA niti Kitajska nista hoteli govoriti. Opazovalci Lordov obisk ocenjujejo za zelo pomemben, saj naj bi Clinton se pred junijem uvrstil Kitajsko med države z največjimi trgovinskimi ugodnostmi. (STA, Reuter)

VS z resolucijo proti Severni Koreji

NEW YORK - VS ZN bo se te dni izglasoval predlog resolucije, ki od Severne Koreje zahteva, da Mednarodni agenciji za jedrsko energijo dovoli pregled njenih jedrskih naprav ter spremembo odločitve o umiku iz sporazuma o nesirjenju jedrskega orožja. Kitajska, ki nasprotuje vpletenosti VS v korejsko vprašanje, se bo glasovanja vzdrla, poročajo diplomatski viri iz New Yorka. Južnokorejska vlada pa je sporočila, da sta se Južna Koreja in ZDA dogovorili, da bodo ZDA obdržale svoje čete v Severni Koreji tako dolgo, dokler bo njena severna sosedja grozila z jedrskim orožjem. (STA, AFP)

Stavka v Nemčiji se širi

BERLIN - Stavka v vzhodnonemški jeklarski in kovinskopredelovalni industriji se je v torek jutraj razširila se na sedem podjetij v deželi Mecklenburg. V drugem tednu stavke se je stevalo stavkajočih povzpelo na približno 15 tisoč zaposlenih v 31 podjetjih. S tajnim glasovanjem o začetku stavke pa nadaljujejo v deželah Thüringenau, Saska, Brandenburg in v vzhodnem Berlinu. Približno 75 tisoč članov sindikatov naj bi do srede odločili o stavki v njihovih podjetjih. (STA, Reuter)

Češko-poljski sporazum o vračanju ilegalnih priseljencev

PRAGA - Češki notranji minister Jan Ruml in poljski notranji minister Andrzej Milczanowski sta v torek v Pragi podpisala sporazum o vrnitvi tistih državljanov, ki ne izpolnjujejo pogojev za vstop in bivanje v državi, o ureditvi tranzita državljanov iz tretjih držav in predajo ilegalnih priseljencev. (STA, DPA)

Izraelski premier Rabin rešil svojo vlado

JERUZALEM - Izraelski premier Rabin je včeraj od koalicijskih partnerjev dobil se teden dni casa za rešitev vladne krize. V vladi bosta se vedno ostala notranji minister Deri, ki je grozil, da bo odstopil in sporna ministrica za solstvo Shulamit Aloni, vendar pa bosta odslej oba ministra brez listnice. Stranka Meretz, ki ji pripada ministrica Aloni je kompromis najprej zavrnila, na srečanju s premierom Rabinom pa so se vendarle sporazumeli. (STA)

ŠVICA / PRED ŠE ENIM REFERENDUMOM

Bosanska kriza izgovor za nakup ameriških lovskih letal F-18

Skoraj polovica Švicarjev podpira predlog o nakupu vojaške opreme

Pol leta potem, ko so zavrnili vladni predlog za priključitev evropskemu gospodarskemu prostoru, bodo glasovali o vladnem predlogu za nakup 34 lovceprestreznikov F/A-18 hornet. Posel je vreden 3, 5 milijarde švicarskih frankov, kar tudi za bogato Švico ni majci kaselj, se zlasti, ker sovpadja z obcutno gospodarsko recesijo in naraščajočo nezaposlenostjo (konec aprila natanko 5 odstotkov, oziroma 155.000 nezaposlenih).

Referendumi postajajo v sistemu švicarske neposredne demokracije vse pogostejši, pa naj si bo na občinski, kantonalni ali federalni ravni. V nekaterih kantonih se vedno poznajo tako imenovane »landesgemeinde«, kjer vsi prebivalci z dvigom rok sprejemajo ali pa zavrajajo zanje pomembne odločitve. Vedno več ključnih vprašanj nadaljnjega razvoja in položaja Švice v Evropi politizirajo prebivalstvo, ki je se pred leti raaje kot na referendumске nedelje raje in na volišca odhajalo v naravo, kjer je peklo popularne »cervelat«. Tedaj je 25 do 30 odstotkov volilnih upravičencev starejše generacije odločalo o življenjsko pomembnih vprašanjih. Toda ti, za vlado udobni casi so, kot kaže, za vselej mimo.

Za nakup ameriških lovceprestreznikov, ki pa so po zasnovi vendarle namenjeni predvsem napadalnim akcijam, sta se vlada in njeno obrambno ministrstvo, na čelu s Kasparjem Villigerjem, odločila že pred tremi leti. Parlament je kljub opaznemu odporu prebivalstva podprl »jastrebo«, ki so vztrajali, da mora Švica svojo nevtralnost za-

varovati predvsem na nebu in da je treba zamenjati zastarelo floto 130 hunterjev iz leta 1958. Med prebivalstvom ze tedaj ni bilo cutiti prevelikega navdušenja, dve leti pozneje, ko naj bi do nakupa prišlo, pa je vladi strene zamesalo Gibanje za Švico brez vojske (-CSOA), ki je v simbolčnih 34 dneh zbralo pol milijona podpisov nasprotnikov dragega nakupa in tako sprožilo pobudo za referendum (po švicarski zakonodaji zadostuje ze 100.000 podpisov). Parlamentu ni preostalo drugega, kot določiti datum za izvedbo referenduma, in začela se je utrjavajoča, včasih argumentirana, velikokrat pa ideološko in demagoško obarvana kampanja. Kot vedno se je Švica razdelila na dva dela. Konservativne meščanske stranke se zavzemajo za nakup in se krčevito oklepajo švicarske »nevtralnosti«, levica, zeleni, mladina in navedeno, politično neangažirani Švicar pa nočejo o potratnem letalu niti slišati. Spčetka je kazalo, da nima F/A-18 nikakršnih možnosti, a mnenjske raziskave kažejo, da je odstotek na-

ZVONE PETEK / ZÜRICH

sprotnikov iz tedna v teden nižji (od 63 na 56 odstotkov). Vlada in konservativci, na čelu z Neue Zürcher Zeitung, so krenili v strahovito ofenzivo, stranke so zakukazale svojim članom tako imenovane »referendumske parole« - razen socialdemokratov vse po vrsti podpirajo Villigerja. Množijo se pisma bralcev in treba je priznati, da Švicarji zelo angažirano in argumentirano posegajo v razpravo.

Skeptiki predvsem ne verjamejo, da bo okroglih sto milijonov na letalo resnično dovolj za obnovitev flote, in imajo pri tem prav. Četr milijarde bo treba namreč odrediti se za nove hangerje in drugo opremo, 17 milijonov bo stal samo transport in v naslednjih tridesetih letih, kolikor naj bi horneti služili, bo letenje po (majhnem) švicarskem nebu stalo se kake 4 milijarde; znatno več torej, kot v propagandnem boju obljubljajo zagovorniki. Poznavalci opozarjajo tudi na nenehne podrazitve v ameriški oboroževalni industriji - tam so

cene v zadnjih treh letih narasle za 38 odstotkov, dvojijo pa tudi o kompenzacijskih poslih, saj se tudi tu obetajo omejitve. Znan je namreč primer, ko je McDonuglas skusal z denarjem podpreti izvoz finskih strojev za proizvodnjo papirja (kompenzacija za nakup tistih F/A-18), pa mu je splošelo. Slabe izkušnje ima švicarska industrija tudi iz podobne kooperacije pri proizvodnji supermodernega tanka Leo 2. Posli so zamrli tisti hip, ko je bil kupljen zadnji leopard.

Homet F/A-18 je nekoliko cenejši od znanih F-15 in F-14, vendar naj bi bil, kot zahtuje obrambno ministrstvo, zavoljo svoje manevrirne gibljivosti in supermoderne elektronike za Švico idealno letalo, boljše kot mirage III S ali tiger-5. Doselej so naredili ze več kot tisoč hometov in v svoji oborožitvi ga imajo poleg ZDA se Kanada, Finska, Španija, Kuvajit in Avstralija.

»Potencialna nevarnost za zračni napad je podobna kot v letih hladne vojne,« utemeljuje obrambno ministrstvo in stavi predvsem na balkansko karto. Vojne v

Kje za novo evropsko železno zaveso bodo končali begunci iz Bosne? (Foto: AP)

EVROPA / MEDNARODNE MIGRACIJE

Železna zavesa

Skupščina Sveta Evrope je predlagala pripravo »konvencije za boj zoper vse oblike ilegalnega priseljavanja«

STRASBOURG - Porocilo o skrivnem priseljevanju v Evropo, ki ga je v torek soglasno sprejela parlamentarna skupščina Sveta Evrope, razkriva »obliko moderne suženjstva«, ki so mu podvrženi »v večini primerov« tisti, ki so se priselili naskrivaj. Trenutno je po oceni Mednarodne organizacije dela (OIT) takih, ki so se naskrivaj priselili v eno od 26 držav članic Sveta Evrope, 2, 6 milijona, kot ocenjuje Mednarodna organizacija dela (OIT), ki jo navaja poročilo.

»V večini primerov priseljence, ki so se se v državi zaposlili na črno, nečloveško in ponižujoče izkoriščajo, s čimer očitno kršijo človekove pravice,« poudarjajo v besedilu, ki v tem vidi »moderno obliko suženjstva«. Kot navaja poročilo, poteka skrivno priseljevanje ob pomoči mreže vodnikov, ki so dobro organizirani in opremljeni.

Gre za »zavestno omejitev svobode gibanja, ki je izročena v zameno za lažno obljubo o boljšem življenju, daleč od revščine«. Od svojih zrtev izsilijo tudi do 2.500 dolarjev »za stroške transporta«, pri čemer žrtve utegnejo ostati prav brez vsega. Na koncu poti nekatere čaka tu-

di smrt; pahnejo jih v morje, na bregu dežele, ki je bila zanje obljubljena. Skrivno priseljeni so pahnjeni tudi v »prisilno delo«, v prostitucijo, beračenje, prepredajo droge ali v proizvodnjo in trgovino s pornografskimi izdelki.

Se hujša je, kot navaja poročilo, prepredaja tujih dojenčkov, človeških organov skrivno priseljenih ali krvi, pogosto pa njihovih telesih izvajajo medicinske poskuse. Da bi zavrla naval skrivnega priseljavanja in kršenja človekovih pravic, je skupščina, zlasti od ministrskega komiteja zahtevala, da pripravi dvo- in večstranske sporazume v zvezi s skrivnim priseljevanjem in njegovimi načini ter v zvezi z njihovo repatriacijo.

Parlamentarci so se prav tako zavzeli, da »bi legalizirali skrivno priseljevanje in pri tem upoštevali sprejemne centre«. Skupščina je predložila pripravo osnutka »konvencije za boj zoper vse oblike skrivnega priseljavanja«, v kateri bi predvsem opredelili sankcije za vodnike (kazni, zaplenbo prometnih sredstev) ter zoper delodajalce, ki zaposlujejo skrivaj priseljene (da bi na primer prav brez vsega. Na koncu poti nekatere čaka tu-

TURČIJA - RUSIJA

Vojaški sporazum

Prvi tovrsten ruski sporazum s članico pakta Nato

ANKARA - Turski obrambni minister Nevzat Ajaz in njegov ruski kolega Pavel Gračev sta v torek v Ankari podpisala sporazum o vojaškem sodelovanju, ki predvideva predvsem usposabljanje turskih častnikov in izmenjavo izkušenj na področju vojaške industrije.

Ta sporazum je prvi primer, da je Rusija podpisala vojaški sporazum s katero od držav članic Severnoatlantske zveze oziroma Nata.

Gracev, ki je v ponedeljek prisel na petdnevni obisk v Ankari, je na tiskovni konferenci povedal, da je ta sporazum podlaga za utrjevanje vezi med državama tudi na drugih področjih.

Ajaz, ki je podpis sporazuma označil za zgodovinski, je dodal, da je to le del dogovora o sodelovanju, vrednem tristo milijonov dolarjev, ki sta ga pred letom dni v Moskvi podpisala turski premier Sulejman Demirel in ruski predsednik Boris Jelcin.

Iz Ankare so hkrati sporočili, da bosta državi v okviru vojaškega sporazuma kmalu ustanovili skupine strokovnjakov, ki bodo raziskale in predstavile področja možnega sodelovanja. Turčija in Rusija sta ze 19. marca podpi-

sali protokol v vrednosti petinsedemdeset milijonov dolarjev, s katerim namerava Ankara v Rusiji kupiti petindvajset vojaških letal in dvajset helikopterjev.

Sporazum, ki sta ga v torek podpisala obrambna ministra, pa ne predvideva nakupa vojaške opreme, ampak le sodelovanje, poudarja tursko zunanje ministrstvo.

V torek pa je med obiskom ruskega obrambnega ministra v Turčiji prišlo do nesporazuma med Ankaro in Moskvo glede reševanja spora v Bosni in Hercegovini. General Pavel Gračev je po pogovoru s turskim obrambnim ministrom Ajazom izjavil, da je Rusija proti vsakršnim letalskim akcijam proti Srbom v Bosni, nasprotuje pa tudi odpravi embarga na uvoz orožja Muslimanom.

General Gračev, ki se zavzema samo za »zaostreitev diplomatskih pritiskov proti Beogradu«, je celo predlagal spremembe v mirovnem načrtu Vancea in Owina in sicer tako, da bi v zemljevide vrisali koridorje, ki bi Srbijo povezovali s tistimi območji v Bosni, kjer živijo Srbi.

Turčija ze dalj casa zagovarja mednarodno vojaško akcijo, s katero bi zagotovili mir na Balkanu. (AFP)

TAJVAN / ODNOSI S KITAJSKO

Ni razlogov za dvom o dobrih namenih Pekinga

Vlada preučuje različne poti za ozdravitev gospodarstva, vendar pri tem ne skriva, da je njen skrajni cilj ponovna združitev s Kitajsko

YVAN CHEMLA / AFP

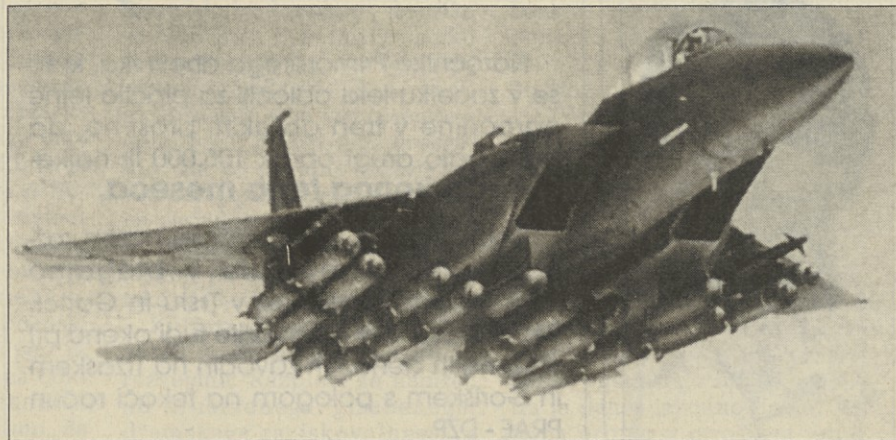
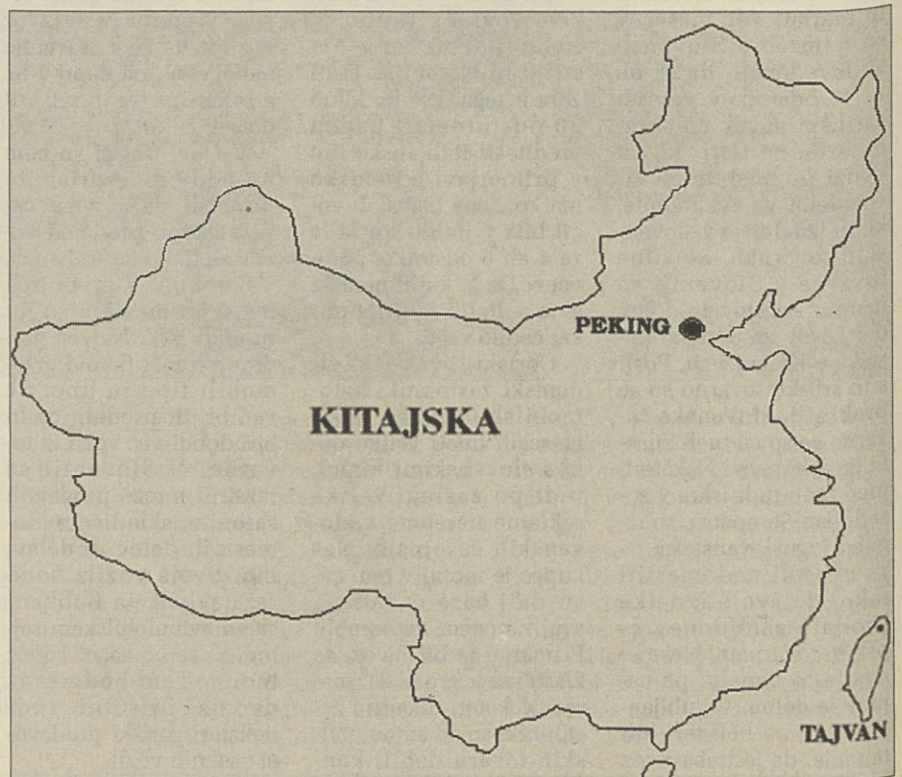
tajvanskih naložb na Kitajskem je Ceng Cien-jen poudaril, da je Taipeh vztrajal pri »zaščiti, ki bi temeljila na skupnem sporazumu in za katero se ne bi odločili enostransko« (pri čemer je mislil na Kitajsko). Ceng je v odgovoru na vprašanje tudi zatrdil, da je nakup orožja iz Francije in ZDA v skladu z varnostnimi načrti, brez katerih ne bi bilo »ne miru, ne stabilnosti, ne gospodarskega razvoja«, nikakor pa ne izvirajo iz želje, da bi Tajvan v pogajanju s Pekingom nastopal s pozicij prisile.

Predstavniki Kuomintanganga je tudi povedal, da so odnosi z ameriško administracijo »zelo do-

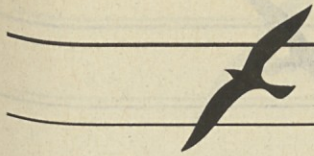
bri, razen kar zadeva trgovino«, menil pa je tudi, da bo Washington »postopoma umaknil« nekatere politične restrikcije, ki jih je uvedel proti Tajvanu. Kot je poudaril, je Bill Clinton, preden je bil izvoljen, stokrat potoval v Tajvan: »Zelo dobro pozna našo državo, ki ji je zelo naklonjen, mogoče bolj kot George Bush.« V zvezi s prodajo francoskih mirageov Tajvanu je Ceng navedel predvsem gospodarske razloge in spremembo stališča Francije ob dejstvu, da dogodkov na Trgu nebeskega miru junija 1989 ni mogoče zanikati, čeprav je zdaj »več demokracije«. Ceng je tudi povedal, da njegova država

proučuje različne poti, s pomočjo katerih bi pospešila sprejem v ZN, ter obenem poudaril, da je skrajni cilj ponovna združitev s Kitajsko. Menil je tudi, da so svetovne trgovske sile ustvarile »slab zgled«, ko so iz političnih razlogov onemogocale, da bi se Tajvan tudi uradno pridružil Gattu.

Kitajska namreč ostro nasprotuje, da bi Tajvan sprejeli v Gatt pred njo. Da bi obsli to težavo in nemara tudi zato, da bi ugovarjali Pekingu pri ponovnem razmisleku in pogojih njegovega vnovičnega članstva, Evropejci in Američani razmišljajo o uporabi nekaterih določil iz Splošnega sporazuma za Tajvan, pri čemer pa neprestano odlagajo njegov vstop v članstvo.

Lovski bombnik F/A-18 hornet

BALKAN / PO NAPADIH NA MOSTAR PODOBA NI VEČ ČISTO ČRNO-BELA

Sankcije proti Hrvaški?

Resolucija Varnostnega sveta Združenih narodov obsoja hrvaške napade v Hercegovini - Podobno kot prej Srbi zdaj Hrvati tarnajo, da jih nihče na svetu ne razume

SPLIT - Hrvatska se je glede hrvaško-muslimanskih bojev, ki z manjšimi prekinitvami trajajo že več kot pol leta in so svoj vrh dosegli pred nedavnim v Mostarju, zaslala v položaju, ki je Srbiji znan že nekaj časa. Ne samo da »svetovna javnost Hrvatske ne razume, temveč so se vsi zarotili proti pravemu hrvatskemu boju«, mednarodna skupnost pa ji je zaradi zapletov v BiH zagrozila celo s podobnimi sankcijami, ki so jih že pred časom uvedli proti Srbiji.

Odkar se je začela vojna v Bosni, se je Hrvatska zaradi svoje imperialno-osvobodilno-obrambne vloge že večkrat zaslala tik pred mednarodno obsodbo, tokrat pa je do obsodbe res prislo; se več, s posebno resolucijo jo je verificiral Varnostni svet ZN, ki vidi glavnega krivca za izbruh hrvaško-muslimanskih spopadov ravno na hrvaški strani.

Britanski minister za zunanje zadeve Douglas Hurd je Hrvatski javno zagrozil s sankcijami, nemški zunanji minister Klaus Kinkel pa namerava ob koncu tedna obiskati Zagreb in Hrvatim sporočiti, da ne gre za prazne grožnje, temveč za resno opozorilo. Kinkelja so za misijo določili

zato, ker ima Nemčija največ zaslug za hrvaško mednarodno priznanje, v tistem času pa je nase prevzela tudi vlogo posebnega skrbnika, ki bo porok, da bo hrvaška politika po volji svetovni skupnosti.

Hrvatsko-muslimanske boje, ki so se začeli v osrednji Bosni ob koncu marca, je na Hrvatskem pospremila zelo močna protimuslimanska propaganda, ki je Muslimane postavila ob bok Srbom, saj so jih obtožili celo genocida.

Da se je uradni hrvaški politični svet znesel na nasprotni strani kot njihov uigrani medijski orkester, je pokazalo zadnje premirje, ki sta ga podpisala Alija Izetbegović in Mate Boban, sila eminenca pa je bil Franjo Tuđman, ki je deloval zelo nevtrarno, saj krivde za spopade ni prevelil na Izetbegovića, kar pa bi se pred nedavnim zagotovo storil. Podobno je reagiral tudi dr. Mario Nobilo, ki je po sprejetju obtožujoče resolucije priznal celo polovično krivdo, saj se ni zagovarjal, da je hrvaška stran nedolžna, temveč je trdil, da Hrvatje niso edini krivci.

Ce natančno pregledamo kronologijo hrvaško-muslimanskih spopadov, ugotovimo, da sta imeli obe strani svoje

motive in interese. Muslimanska stran je po izgubi nadzorstva nad vzhodno Bosno svoj vojaški politični nadzor usmerila na srednjo Bosno, ki ji po Vance-Ownovem mirovnem nacrta sicer ni dodeljena, je pa pogoj za njihovo politično in nacionalno preživetje. Hrvatska stran pa zaradi padca vzhodne Bosne išče v srednji brezni prostor za svoja strateška oporišča, ki so potrebna za zaustavljanje srbskih imperialističnih nagnjenj, ki se gajo celo na hrvaško ozemlje.

Tako Vance-Ownov nacrta, ki je sporno ozemlje dodelil Hrvatim, ni mogel brez trdnega hrvaškega vojaško-političnega nadzorstva, ki se mu upirajo Muslimani, saj temelji na etničnem nacelu oblasti; tako si namreč sprte strani (napačno?) razlagajo mirovni nacrta, kar pa logično vodi v nadaljevanje in celo zaostrovanje spopadov.

Odgovor na mostarsko vprašanje pa verjetno ni tako zavito v megle, saj skoraj ni verjeti, da bi se Muslimani, ki so imeli v mestu zelo neugoden položaj, odločili za spopade, ker so bili med drugim obko-

ljeni z vseh strani. Upoštevati pa je treba tudi, da nerazumljivo zrtovanje v vojnah ni redkost, saj lahko za primer vzamemo samo hrvaški Vukovar ali Dubrovnik, zato ne moremo izključiti možnosti, da se je

bosanska politika odločila za enako taktiko, ki je v hrvaškem primeru vodila do priznanja. Mogoče bosanska politika upa, da bo mednarodna javnost ukrepala vsaj proti Hrvatim, če se ni hotela ukrepati proti Sr-

bom. Ze nekaj časa pa krozi v javnosti novo nalo, po katerem naj bi se ravnala nadaljnja bosanska politika: »S Srbi bo opravil Nato, mi pa bomo s Hrvati.«

Od Vance-Ownovega mirovnega nacrta ne smemo pričakovati, da bo dosegel take rezultate, kot jih pričakujejo

Hrvatje. Po demilitarizaciji bo namreč postala za reševanje problemov in vzpostavljanje političnih odnosov ključna etnična struktura, pri tem pa so Muslimani v obcutni prednosti, pa ne zaradi ustvarjanja svoje, temveč zaradi možnosti blokiranja hrvaške prevlade.

Četniški vojvoda Šešelj se je odkrito uprl Slobodanu Miloševiću

BEOGRAD - Prepoved Slobodana Miloševića, da srbski voditelji iz Bosne prestopijo Drino, je največji skandal v zadnjih treh letih. Je dokaz, da je režim izgubil vlado. Je sploh mogoče, da Srbi uvajajo sankcije zoper Srbe, in to se huje in bolj nesmiselno, kot to počno Združeni narodi? Ko je sam sebi zastavil ta vprašanja, je Šešelj na novinarski konferenci ponudil tudi odgovore nanje.

Takšna odločitev je, kot meni »vojvoda«, nevzdržna in sramotna. Ne bo je mogoče izpeljati. Če tega režim ne bo razumel zlepa, bo moral zgrda. V dokaz, da misli zares, je Šešelj novinarjem pokazal scenarij velikega mitinga svoje Radikalne stranke, ki naj bi bil v četrtki v Loznici, mestu ob Drini, v katerem je sicer več beguncev kot domaćih prebivalcev.

Po govorih nekaj najvidnejših vodij radikalov se bo konvoj z desetimi tovornjaki s hrano in zdravili napotil proti mejnemu prehodu pri Zvorniku. Če jih bo kdorkoli zaustavil na poti do Bosne, bo vodstvo stranke stopilo na celo kolone in - prebilo blokado! Kako? Šešelj pravi, da so v Zvorniku na zadnjih volitvah zmagali njegovi pristasi in da bodo ti zagotovili prehod. Poleg njih računa tudi na to, da bo mnogo ljudi po mi-

tingu v Loznici slo za njim proti Bosni, saj tolikšne množice ljudi ne bo mogel zaustaviti nihče. Tako je četniški »vojvoda« v zadnjih desetih dneh že drugič vrgel rokavico Miloševiću in ga pozval na neposredni dvoboj pred javnostjo. Pred kratkim je Šešelj v govoru Hercegovcem spomnil na Miloševićovo volilno parolo, da se Srbi ne bodo upognili, in takoj potem dodal, kako zdaj Milošević hoče ne samo, da bi se upognili, ampak tudi poklekili pred svetom. Seveda so Srbi v Bosni in Hercegovini, zaslepljeni od vojne, Sešljeve besede pričakali kot oblič na rano. Vse več vojakov je, ki obračajo hrbet Miloševiću in njegovo sliko v uradnih prostorih zamenjujejo za Sešljevo.

V izjavah poudarjajo, da je Šešelj ostal dosleden (kar je na zalost res) politiki »vsi Srbi v eni državi« in prav zato je vse več tistih, ki iz Miloševićevega tabora prestopajo v »vojvodov« tabor. Seveda tudi Milošević ne sedi križem rok. Kot ponavadi se (se) ni javno oglašil. Iz vrst opozicije pa je mogoče izvedeti, da so znova odprli Sešljev policijski dosje. Vprašanje je samo, kaj vse bodo iz njega spravili na dan.

In kdaj?

Zarko Rajković

SRBIJA / SPOMENIKI

V Beogradu je prevladalo ozračje duhovnega razkroja

Dobrica Ćosić govori o brezumju vojne morije v Bosni, Beograđani pa mu oporekajo, da gre za cinizem človeka, ki je izzval vojno

BEOGRAD - Najvišje državne in vojaške delegacije ZRJ so ob obletnici zmage nad fašizmom položile vence na grob neznanega vojaka na Avali. Dobrica Ćosić je izrekel upanje, da bo duh zmage nad fašizmom prispeval tudi k miru v Bosni. Ćosić se je »globoko poklonil« spominu vseh osvobodilnih vojn Srbije in Črne Gore in protifašistični vojni.

Pet dni prej - na obletnico smrti vodje protifašističnega odpora v Jugoslaviji je uradno vladal molk. Samo Knjiga o Titu, ki jo je izdala skupina njegovih somišljenikov, je zaznamovala obletnico, nekdanji srbski poslanec Paroski pa se je oglašil s trditvijo, da »saj« se živi. Dokaz naj bi bil Titov konj, ki ga se zmeraj hranijo v Karadordevu,

ZORAN JELIĆ

ceprav je slep in zelo star.

V Beogradu je dvignilo veliko prahu vprašanje, ali dovoliti gradnjo na enem glavnih mestnih pobojni, ki je zdaj spremenjeno v park, in tako zastreti pogled s Terazij na savske mostove, Savo in Novi Beograd. Investitorji imajo vse potrebne »papirje«, nasprotniki gradnje pa poudarjajo, da bo s tem uničena ena poglavitnih značilnosti mesta.

Tak je obris prevladujoče atmosfere v Beogradu. Vanjo spadajo tudi odmevi na rušenje banjaljskih dzamij, spomenikov kulture 16. stoletja. Korenine Dobrice Ćosića niso več tako globoke, saj je doslej molče prezrl miniranje dzamij v Bjeljini, Hercegovini in kdo

ve kje se, zdaj pa se je nena doma oglašil z zahtevu, da je treba odkriti in kaznovati storilce tega »barbarskega dejanja«.

Pahljaca ocen Ćosićevih protestov je precej široka: od tega, da gre za cinizem enega od tistih, ki je sprožil vojno, do spominov na dejstva iz bližnje in daljne zgodovine. Beograd na primer danes krasi ena dzamija, ko pa se je Turčija umaknila iz Srbije, jih je bilo 77. Turki niso bili nezni do srednjeveskih srbskih samostanov - veliko jih je uničenih za zmeraj, a za njimi je vendarle ostalo na desetine teh spomenikov srbskega pismanstva in pravoslavlja.

Tisti, ki jih zanima zgolj nase stoletje, med drugim

opozarjajo, da je antisrbska komunistična oblast naredila več za ohranjanje samostanov kot pa dinastija Karadorđevićev med obema vojnama. Podatek je neprijeten za vse, ki zagovarjajo odpravo polstolletne vladavine v nekdanji Jugoslaviji in Srbiji. Velikansko število takšnih spomenikov je namreč za številne najpogostejše argument pri zahtevah po osvoboditvi od komunističnega obdobja. Enemu takšnih graditeljev je upokojeni general Stevan Mirković na televizijskem dvoboju izrekel ponudbo: »Sam bom prostovoljni fizični delavec pri gradnji slehernega spomenika vaših zmag proti fašistični okupaciji vojski - samo povejte mi, kje in kdaj ste se borili proti njim.«

prava, opremljena z vsemi potrebnimi pecati. Oblasti v Galatziju se pritožujejo, da se zdaj ne morejo ukreniti praktično prav nič zoper posadke, ki predložijo navidez popolnoma urejene dokumente, za katere pa se vedno obstaja močan sum, da kršijo embargo. Omenjajo tudi številne bolgarske konvoje, saj je bila Romunija edina država na tem območju, ki je že takrat izvajala novo Resolucijo 820. Adrian Cocos je postal že pravi izvedenec za ponarejene dokumente, med katerimi so tudi dovoljenja ZN, ki so na prvi pogled čisto

CALIN NEASCU / AFP

zaustavili ukrajinski konvoj Smolensk, »bi ga lahko tudi zaplenili«. Ena od devetih ladij, ki je bila namenjena v Rusijo, je bila nalozena s kemikalijami iz Beograda, kar je huda kršitev embarga, je povedal. »Ladja se skriva med drugimi osem in zlahka odpluje mimo neopazena, ce nadzor ni zares strogen.«

Tuji strokovnjaki, ki so prišli v Romunijo v okviru pomoči pri izvedbi sankcij Sam (Sanctions Assistance Missions), upajo, da bodo postopoma razbremenili

GALATZI - Cariniki v Galatziju imajo težave predvsem s svojimi ukrajinskimi sosedi. Prvega maja so trije ukrajinski konvoji izsilili prehod in se izognili nadzoru carine. Četrta konvoj je to ponovil prejšnjo soboto in nadaljeval pot proti ukrajinskemu pristanišču Reni. Patroljni coln, katerega matično pristanišče je zdaj Galatzi, na pomoč pa so ga poslale ZDA, je sicer posredoval, vendar brez uspeha, »saj je prejemalen in mi jih pac ne moremo prestrašiti samo s sireno«, grenko pripomni vodja carinikov Adrian Cocos. Ko so maja

ALBANIJA

Dežela, ki se spreminja

Albanci vsak dan uvozijo 200 rabljenih zahodnih avtomobilov

MILOŠ EKAR / TIRANA

viti ustrezne stike in začeti posel. Kot sem lahko videl in poizvedel v dveh dneh, kar sem tu, so slovenski poslovneži za zdaj naredili bore malo za uveljavitev svojih podjetij na tem, ne neomejenem, a vseeno obetavnem trgu.

Albanija se je v letu dni, odkar so na oblasti nove demokratično izvoljene oblasti, precej spremenila. Ponosi so ulice razsvetljene, promet je precej gostejši - po uradnih podatkih so

v zadnjem letu dni v drzavo, v kateri prej nihče ni smel imeti lastnega avtomobila, uvozili vsak dan dvesto avtomobilov. Seveda rabljenih. Mercedes, Citroen, Ford, Fiat, Volkswagen, Volvo so najpogostejše znamke avtomobilov, v katerih tisti Albanci, ki si jih pac lahko privoščijo, uživajo na novo pridobljeno svobodo. Veselo hupajo po mestnih krizicah, ki se niso opremljene s semaforji ali ustreznimi prometnimi

znaki, in ce se potnik po mestu odpravi pes, se mora posteno paziti novepečenih voznikov.

Albansko gospodarstvo je se daleč od tega, da bi delovalo normalno. Ce imajo tovarne, nimajo strojev, ce imajo stroje, nimajo surovin, ce imajo vse to, nimajo izkušenj s prodajo na tujih trgih itd. Zato se mora od približno osemsto tisoč aktivnih Albancev kar dobra tretjina (nekaj več kot 300.000) znajti s skromno socialno pomo-

cjo (ta znaša približno deset do petnajst dolarjev na mesec) ali z majhno ulično trgovino. In ta res cveti. Vsakdo, ki ima kaj malega prihrankov in nima drugih možnosti za preživetje, prodaja cigarete, osvežilne pijače, drobne gospodinjinske potrebščine in drugo podobno blago, ki jo je videl tudi po stojnicah v Ljubljani.

O spremembah pričajo tudi številni novi lokali, kavarnice in gostilne, o katerih je bilo še pred letom v Tirani mogoče le sanjati. Zasebne trgovine s hrano je videli na vsakem vogalu - uvoz hrane država spodbuja tako, da zanj ni treba plačati nikršnih davščin, niti karne ne - in v njih ne manjka blaga iz Grčije, Turčije, Bolgarije in od drugod, kjer so ti izdelki najcenejši. Številne trgovine znanih zahodnih proizvajalcev, kot so Philips, Grundig ipd., pričajo o prihajajočih novih casih, in to v državi, v kateri po glavni ulici v mestu se vedno odmevajo udarci konjskih vpreg, ki jih resnici na ljubo vse bolj zamenjujejo avtomobili. Tirana je zazivela, kar je mogoče cutiti že ob prvem stiku z mestom. Ljudje so bolj optimistični, odprti za nove ideje in nove podvige. Albanija se hitro in nepreklicno priblizuje obicajnemu modelu potrosniške zahodne družbe. Kdor je bil v Tirani nazadnje pred letom dni ali morda še prej, je že cez leto ali dve ne bo več prepoznal.

Foto: Srdan Živulović / TRIO

PREISKOVALNA KOMISIJA O AFERI HIT

Danilo Kovačič bo prva priča

Po uro in pol trajajoči polemiki prebrali gradivo, ki dokazuje gospodarski kriminal

LJUBLJANA - Včerajšnja seja preiskovalne parlamentarne komisije se je začela z ugotovitvijo poslanca Iva Hvalice, da so v dokumentaciji VIS (ki naj bi jo že prebrala večina članov komisije) stiri strani v italijanski, ki so tako pomembne, da povedo skoraj vse. Predvsem dokazujejo hujski gospodarski kriminal in celo kažejo na sum, da je naša država kršila mednarodne obveznosti (slo naj bi za krsitev embarga, vendar so kasneje ugotovili, da o tem v dokumentu ni dokazov). Hvalica je predlagal, da bi sejo komisije prekinili in da bi članom komisije omenjene stiri strani kar takoj prevedli v slovensko. Ta predlog so podprli Marjan Podobnik, Marjan Poljsak in Leo Sešerko, ki je celo pre-

TANJA ŠTARIC

dlagal, naj bi bilo branje dokumentov in celotna preiskava - po zgledu tistih v ZDA - v celoti javna. Jože Jagodnik, Tone Persak, Ciril Pucko in predsednica Polona Dobrajc pa so menili, da bi se morala komisija najprej dogovoriti o metodah svojega dela, o morebitnih preliminarjih preiskavah, o tem, kakšen bo njihov terminski plan in o tem, na kakšen način in koga bodo vabili kot priče. Po uro in pol trajajoči polemiki, v kateri je bilo spet slišati vrsto očitkov o tistih, ki zavirajo delo (to naj bi bili člani vladajoče koalicije), in tistih, ki samo nabirajo poceni politične točke (kar so očitali opozicijskim poslancem), in po

tem, ko so predlog Hvalice najprej izglasovali, potem pa ugotovili, da je javno branje zaupnih dokumentov nezakonito, so člani komisije vendarle odšli v posebno sobo, kjer so za zaprtimi vrati prebrali dokument. V nadaljevanju seje so brez težav ugotovili, da bodo na pričevanje povabili najprej Danila Kovačiča in da se bodo sestajali dvakrat na teden.

Po naših podatkih je stiri strani dolgo pismo napisal italijanski državljani, ki je bil nekaj let zaposlen v novogoriškem Hitu kot vodja posojilne službe. Službo je izgubil, ko je Hit ustanovil svojo posojilno službo. Pismo spada med gradiva VIS in dokazuje gospodarski kriminal, v njem pa ni podatkov o političnih ozadijih afere.

Kaj piše na štirih straneh, napisanih v italijanski? (Foto: Srdan Živulović/TRIO)

NOVICE

Sejem Energetika in vzdrževanje

MARIBOR - Sejem Energetika in vzdrževanje je včeraj v dvorani Tabor v Mariboru odprl minister za ekonomske odnose in razvoj Davorin Kračun. Na sejmu razstavlja 547 razstavljalcev iz vse Evrope. Spregovoril je o nekaterih aktualnih gospodarskih problemih v Sloveniji in dejal, da so za dolgoročno gospodarsko rast potrebni trije pogoji: makroekonomska stabilizacija, sistemske spremembe in vključevanje v evropske integracije. Z nekaterimi državami se Slovenija pogovarja tudi za uvedbo prostocarske cone, ki bodo omogočile širitev slovenskega tržišča. (STA)

Seja brez sklepov

LJUBLJANA - Komisija državnega zbora za narodnostni skupnosti se je včeraj razšla brez sklepov. Nameravali so se pogovarjati o statusu javnega zavoda RTV in o položaju televizijskih in radijskih programov obeh narodnostnih skupnosti, vendar tega vprašanja niso odprli. Predstavnik Sveta RTV Jože Srot je komisijo obvestil, da je program radia in televizije za manjšini zagotovljen z zakonom o RTV. Predstavnik italijanske skupnosti Roberta Battellija je skrbelo, da bi Radio in Televizija Capodistria, ki oddajata v italijanski, zaradi pravno neurejenega stanja med televizijama delovala le na področju Slovenije, ne pa tudi na Hrvaškem.

Sejo so, ko je predsednica želela spregovoriti tudi o madžarski skupnosti, prestavili na ponedeljek. (STA)

Okoli petdeset točk dnevnega reda

LJUBLJANA - Po dobrih treh tednih parlamentarnega odmora se bodo 18. maja poslanci spet sestali. Iz predloženega dnevnega reda - včeraj so se z njim ukvarjali vodje poslanskih skupin in vodstvo državnega zbora - je razvidno, da bodo imeli poslanci veliko dela, saj naj bi obdelali okoli petdeset točk. Med njimi je nekaj pomembnih predlogov zakonov, denimo o gozdovih, gospodarskih družbah, gospodarskih javnih službah in varstvu okolja. Obravnavali bodo tudi spremenjen zakon o vladi (z njim naj bi drugače opredelili položaj Varnostno-informativne službe) in osnutek zakona o igrah na srečo. Med osrednjima točkama bosta tudi strategija razvoja kmetijstva in informacija o problematiki določanja meje med Slovenijo in Hrvaško. Precej razprave lahko pričakujemo v zvezi s predlogom posebnega poslovnika za parlamentarno preiskavo. Vodje poslanskih skupin niso podprle predloga Jozeta Skolca, da bi se na tej seji govorili tudi o prisluskovalni aferi, tisti iz časov prejšnje oblasti, ki je znana kot zadeva Janez Jansa - Ciril Zlobec. To naj bi opravili na junjski seji. Enako velja za problematiko ljubljanskega javnega tozilstva, že takrat pa naj bi izvolili tri manjkajoče ustavne sodnike. (M. V.)

KRŠČANSKI DEMOKRATI O STOTIH DNEH VLADE

Krščansko demokratski ministri za resnico

Prvih sto dni uspešnih - Koalicija deluje bistveno drugače kot v času Demosa - Sum o prisluskovanju

LJUBLJANA - »Nasa lojalnost vladi je omejena na tisto, kar smo podpisali v koalicijski pogodbi, čez to naša lojalnost ne sega. Najmanj pa na način, da bi prikrivali napake članov drugih strank koalicije,« je na včerajšnji tiskovni konferenci, na kateri so krščanski demokrati ocenjevali prvih sto dni vlade, povedal Lojze Peterle. Zunanji minister sicer meni, da je vlada že na svojem začetku storila veliko - predvsem je začela sanacijo bank, pripravila zakonodajo, potrebno za začetek lastnjenja, začela s sanacijo kmetijstva in dosegla nekaj pomembnih zunanjepolitičnih uspehov. Sicer se bo SKD - pravi Peterle - zavzemala za razčiščenje vseh afer, ni pa za »obsojanje ljudi na pamet in brez dokazov«. Pogosto se pozablja, je povedal Peterle, da Podobnik ne bi mogel razkriti dokumentov o nepravilnostih v Hitu, če jih vlada ne bi prej naročila. Preiskava je torej že tekla pred začetkom afere. Sicer pa je vlada že pripravila zakon o igralniš-

tvu, ki je podoben tistemu iz časov Peterletove vlade in predvideva priznavanje igralnic. Krščanski demokrati se bodo v parlamentu zavzemali, da bo delež države cim večji - predvidoma osemdeset odstotek.

Peterle je nastel temeljne cilje, za katere se bodo krščanskodemokratski ministri v vladi zavzemali: za pravično delitev plac, za preprečevanje divjega lastnjenja, za družinsko varstvo, za popravilo krivic, pravitvo kmetov, za ureditev javnega sektorja in za to, da se čimprej pripravi zakon o lokalni samoupravi. Svoje delo so predstavili tudi drugi ministri SKD, Ivo Bizjak pa je med drugim povedal, da si se posebej prizadeva ohraniti neodvisnost in profesionalnost kriminalistične službe, ki preiskuje afere in ki je zato pod hudimi pritiski. V aferi Videm, je dejal Bizjak, na primer kriminalistom očitajo, da prikrivajo skandal, kar ni res - vložili so že osem kazenskih ovadb (prvo 17. februarja) zoper šest oseb. Podobno je v prime-

ru Hita - vložili so že 13 ovadb in »intenzivno delajo« na temelju novih gradiv, ki so jih zasegli pred tremi tedni in v katerih je dokumentacija o poslovanju igralnice in tudi o posojilnih službah. Z Visom kriminalisti ne sodelujejo posebno pogosto, v dokumentaciji, ki je shranjena v poslopiju parlamenta, pa tudi nič tako bistvenega, da bi pospešilo preiskavo, je dejal Bizjak.

Lojze Peterle je povedal, da koalicija zdaj deluje bistveno drugače kot tista v casih Demosa, ko je obstajal »vzporeden organ oblasti« - Svet Demosa. O sporih med koalicijskimi partnericami Peterle ni govoril, omenil je le, da je bilo v začetku nekaj »nesporazumov« v zvezi s kadrovsko politiko in da je zdaj tudi to urejeno.

V »neuradnem« delu konference je Lojze Peterle novinarjem potrdil svojo nekaj dni staro izjavo o »utemeljenem sumu«, da so mu prisluskovali, povedal pa je tudi, da o tem nima nikakršnih dokazov. (T. S.)

Kje so meje lojalnosti SKD? (Foto: Ales Pavletič/TRIO)

DRŽAVNI ZBOR / ODBOR ZA OBRAMBO

Za odškrnjenimi vrati o vojaških nepremičninah in drugih skrivnostih

Majhno zanimanje za civilno služenje - Kdo vnaša strankarske zdrahe v vojsko?

BOSTJAN LAJOVIC

LJUBLJANA - Vedno zanimive seje odbora državnega zbora za obrambo se tudi včeraj niso izneverile svojemu slovesu, saj smo novinarji komaj presteli vse iskre, ki so se kresale predvsem med predsednikom odbora Zmagom Jelencem, Viko Potocnikom in obrambnim ministrom Janezom Janso. Polemika se je vnela že pri sprejemu dnevnega reda, ko so člani podvomili v upravičnost oznake »strogo zaupno«, s katero je označeno gradivo obrambnega ministristva o upravljanju z nepremičninami nekdanje jugoslovanske vojske v Sloveniji. Minister Jansa je strogo zaupnost utemeljil z ustreznim odlokom, ki prepoveduje javno objavljanje podatkov o razmeščenosti in namembnosti vojskih objektov, drugi pa so trdili, da gre za že znane podatke, ki jih je brez takšne oznake obravnavala že prejšnja skupščina (Vika Potocnik). Končalo se je z odločitvijo, da bo tudi ta del seje odprt za javnost. Se bolj se je zapletlo pri sprejemu zapisnika; eden od sklepov prejšnje seje je namreč bil, da se Resoluciji o zasnovi nacionalne varnosti spremeni ime in vrne predlagatelju (vladi), ki naj jo ustrezno dopolni. Obrambno ministristvo je protestiralo, čes da tako formuliranega sklepa odbor ni sprejel, zato so morali preverjati magnetograme

prejšnje seje. Ugotovili so, da je slo za predlog, o katerem bo odločal državni zbor. Minister Jansa je pojasnil, da bi vrnitev gradiva pomenila najmanj enomesečni zamik pri obravnavi in sprejemu novega zakona o obrambi, ki je po njegovih besedah že pripravljen. V zvezi z vojaškimi nepremičninami so povedali, da namerava slovenska vojska obdržati 30 odstotkov objektov in 35 odstotkov zemljišč nekdanje JLA, člani odbora pa so zahtevali, da naj bo vse delo v zvezi s tem javno, med drugim pa so zahtevali tudi natančno poročilo o že obnovljenih objektih in denarju, ki je bil za to porabljen. Obravnavali so tudi poročilo o uresničevanju ugovora vesti oziroma civilnem služenju vojskega roka. Do polovice lanskega leta je bilo vloženih 256 prošelj, odobrili pa so jih 93. Ob koncu so se člani odbora seznanili tudi s poročilom o obisku Zmaga Jelencica in Rafaela Kuznika v novomeski vojašnici. Kot so v poročilu ministru zapisali tamkajšnji castniki, naj bi obiskovalca grdo govorila o nekaterih politiki in slovenski obrambni usposobljenosti ter tako vnašala strankarske zdrahe v sicer apolitiko vojsko. Po nekaj očitkih med Jelencem in Janso, so sklenili, da naj se prizadeji ponovno srečajo in pojasnijo morebitne nesporazume.

Z objekti nekdanje JLA je ponekod več težav kot morebitnih koristi

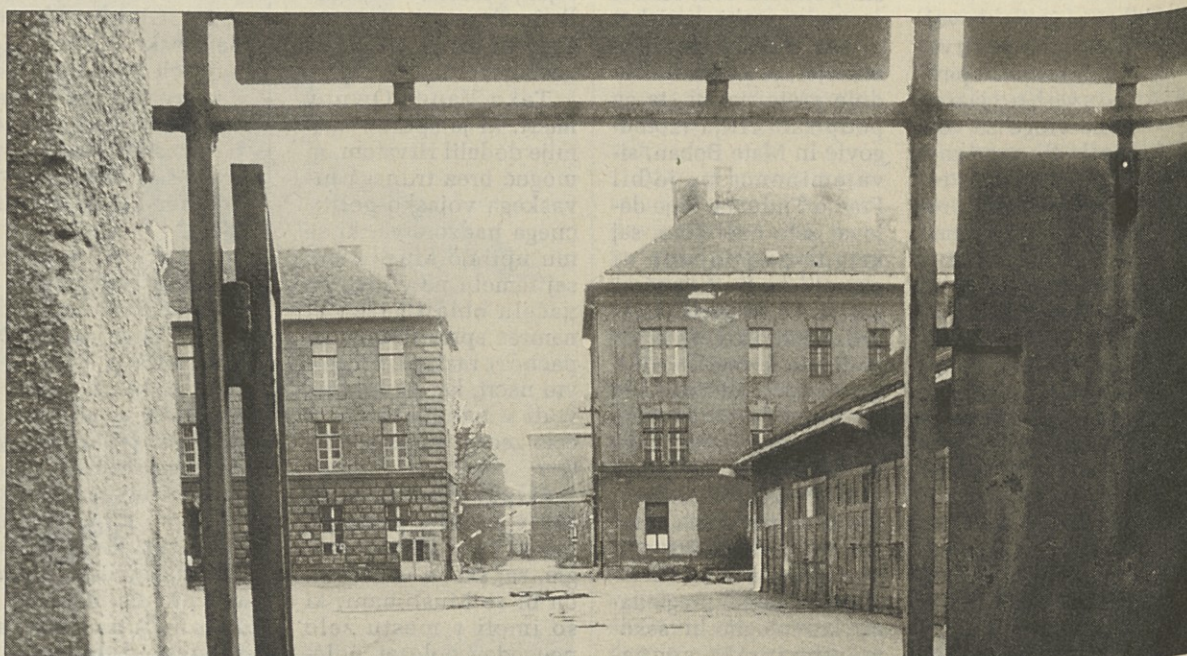
nadaljevanje s 1. strani

V tem kontekstu je zanimivo tudi vojaško zdravilišče v Rinskih Toplicah, kjer se občinska vlada v Laskem in obrambno ministristvo nikakor ne moreta sporazumeti. Kot je povedal minister Jansa so težave predvsem zaradi predsednika izvršnega sveta občine Lasko, ki naj bi nasprotoval sodno ocenjeni višini najemnine, ki jo je določil sodni cenilec,

sicer honorarni zupan Laskega. Po Jansevih besedah so ustanovili delniško družbo, katere direktor naj bi bil ravno predsednik občinskega izvršnega sveta, predsednik upravnega odbora pa razvpiti Danilo Kovacic, sicer direktor novogoriškega Hita. Od mest, v katerih je nekdanje mrgoletno vojaštvo, je zanimiva tudi Postojna: za obrambne potrebe so teza-ve pri prilagajanju civil-

co, poligon Poček in skladišče Mackovec ter del vojašnice v Pivki, za vse ostale pa so že sklenjene pogodbe o civilni namembnosti. Kot opozarja obrambno ministristvo je večina objektov starih in slabo vzdrževanih, zato so z njihovim spreminjanjem velike težave. Celotna vojaška struktura je bila včasih eksteritorialna, zato so težave pri prilagajanju civil-

nim predpisom (komunalna struktura, elektro sistem). Sodne cenitve vojaških nepremičnin so narejene v skladu z občinskimi predpisi o oddajanju poslovnih prostorov, zato so običajno višje od tržnih ali prometnih vrednosti, kar zmanjšuje zanimanje najemnikov. Velikokrat so težave tudi zaradi pomanjkanja ustrezne dokumentacije in zemljiško-knjižnega stanja.

Dve tretjini za ministristvo za nohranje zadeve, ostalo pa Mreži za Metelkovo (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

ODKUP VOJAŠKIH STANOVANJ

Janša brezpredmetno grozi z ustavnim sodiščem

Jazbinšek je presenečen nad nevsakdanjo korespondenco

MIJA GACNIK

LJUBLJANA - »Groznja obrambnega ministristva, da bo Ustavnemu sodišču posredovalo v preverjanje naše tolmačenje izvajanja uredbe o izvedbi privatizacije stanovanjskih hiš in stanovanj, prevzetih od organov in organizacij nekdanje SFRJ in JLA, ki se izvaja v skladu s stanovanjskim zakonom, je povsem brezpredmetna; zadeva sodi v delovno področje Ministristva za okolje in prostor, Ustavno sodišče pa ni pristojno za tolmačenje soglasja enega ministra k ukrepom drugega,« pravi Miha Jazbinšek, minister za okolje in prostor. Pisni odgovor Janeza Janša ali »groznja z Ustavnim sodiščem«, kot jo imenuje Jazbinšek, je rezultat spora med ministristvoma, ki se vleče vse od

tlej, ko je ministristvo za obrambo kot organ, pooblaščen za izvedbo privatizacije vojaških stanovanj, kršilo zakon o vladi in izdalo predpis, katerega posledice se nanašajo na delo drugega - Jazbinskega - ministristva. Gre namreč za to, da ministristvo za obrambo zahteva, da imetniki stanovanjske pravice, ki niso slovenski državljani, in da od kupca zahteva podpis izjave, da niti kupec niti njegovi družinski člani nimajo v lasti drugih nepremičnin. Usklajevanje izvajanja stanovanjske politike in za-

kona sodi v Jazbinskovo pristojnost; ministru očitno ni vseeno, da Jansa privatizacije vojaških stanovanj ne izvaja na način, kakršen je predpisan z zakonom in uredbo, saj ima po njegovem mnenju prepočasno izvajanje privatizacije skodljive posledice tudi za proračun, kamor naj bi se kupnine stanovanj zdale.

Po Jazbinskovem mnenju ministristvo za obrambo ravna v nasprotju s tolmačenji, ki so v pristojnosti ministristva za okolje in prostor, in s tem postavlja pod vprašaj tudi proces privatizacije preostalih republikanskih stanovanj oziroma celotno dosedanje stanovanjsko privatizacijo.

Stališča obrambnega ministristva sicer nismo mogli dobiti, ker včeraj za naš casopis niso bili pripravljeni odgovarjati na vprašanja. Jazbinšek Jansevo pismo komentira z besedami, da ni v duhu običajne korespondence med ministri in da je njegova groznja z Ustavnim sodiščem »zelo amaterska«. Zato je v svojem predlogu vladi, da zaplet okoli privatizacije vojaških stanovanj vrstni na dnevni red seje vlade, zapisal, naj se, če gre za drugo politično stališče, le-to realizira v okviru sprememb in dopolnitev zakona v Državnem zboru, ne pa v okviru nezakonitega izvajanja zakona in uredbe v praksi. Vlada naj bi njegov predlog obravnavala na svoji prihodnji seji v četrtek.

POGOVOR SDSS Z ZVEZO POTROŠNIKOV SLOVENIJE

Kako rešiti potrošnike

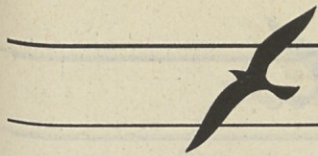
TAMARA VALENCIC

Doslej se lahko tožbe o morebitnem kršenju pravic vlagali le individualno, so povedali predstavniki zveze. Zveza potrošnikov se zavzema tudi za ustrezen način reševanja sporov. Predlagali so, da bi se ustanovila posebna oblika arbitraže, ki bi urejala spore potrošnikov in proizvajalcev. Tudi sodelovanje pri izvajanju programa za varstvo potrošnikov bi moralo biti določeno z zakonom. Predsedni-

ca zveze je poudarila, da morajo biti sodelavci nadstrankarski, ne-profitno usmerjeni in brez kakršnegakoli komercialnega interesa. V predlogu zakona so navedli, da naj bi se ustanovil nek javni zavod, ki bi deloval na področju varstva potrošnikov. Vendar se predstavniki zveze s tem ne strinjajo in predlagajo urad, ki bi skrbel za to področje.

SDSS je predstavnikom zveze ponudila so-

delovanje pri oblikovanju in sprejemanju zakona. Predsednik stranke Jože Pucnik pa je bil mnenja, da bi morali zadevo izpeljati na neki nadstrankarski ravni. Predlagal je, da bi se sestali poslanci iz različnih strank. Ti bi osnovali neko neformalno skupino, ki bi oblikovala predloge na strokovni ravni. K sodelovanju so povabili tudi članke Zveze potrošnikov Slovenije, ki bi vse predloge ustrezno pretehtali, preden bi bil zakon na poti v državni zbor.

AVSTRIJA / ZASTOPSTVO

Volitve na univerzah

200.000 študentov odloča

DUNAJ - Avstrijski visokosolci te dni volijo svoje novo zastopstvo. Volilno upravičenih je nad 200.000 študentk in študentov, ki po dveh letih spet glasujejo o sestavu svojega interesnega zastopstva - Avstrijskega visokosolske zveze (OH) - na ravni posameznih institutov, fakultet in univerz.

Visokosolska zveza ima vlogo javnopravne korporacije ter zakonsko utemeljene možnosti samouprave in sodelovanja pri univerzitetnih zadevah. Z eno tretjino glasov je (poleg kurij profesorjev in univerzitetnih učiteljev) zastopana v skoraj vseh univerzitetnih gremijih, ki na primer odločajo o študijskih nactih nastavitvi novih profesorjev, študijsko-zakonskih spremembah, ipd.

V vseavstrijskem centralnem odboru Avstrijske visokosolske zveze ima do zdaj 30-odstotno večino frakcija Akcijska skupnost (Aktionsgemeinschaft), ki ima po svojem opredeljenju tesne odnose z Avstrijsko ljudsko stranko, sledijo ji pa Zveza socialističnih študentov (11 odstotkov), Strokovna lista (6 odstotkov), Zeleno-alternativna platforma (5 odstotkov), monarhistična Mlada evropska unija

študentov (3 odstotka) in druge, manjše skupine, ki pa skorajda nimajo možnosti za uspešen nastop.

Glavna tema letosnjega študentskega volilnega boja je vprašanje reforme univerzitetnega sistema, pri čemer visokosolci (prav tako kot večji del univerzitetnega osebja) odklanjajo nacrte ministrstva za znanost Buseka. Vse frakcije tudi soglasno zavračajo Busekov predlog o uvedbi študijskih pristojbin za študente. Letos pri študentskih volitvah za centralni odbor visokosolske zveze kandidira 13 frakcij. Volilna udeležba leta 1991 ni presegla 30 odstotkov.

Vloga Avstrijske visokosolske zveze je dostikrat bila merodajna na družbenopolitičnem dogajanje v Avstriji. Njena masivna podpora za ekološko gibanje je leta 1984 pripomogla k preprečitvi gradnje donavske hidrocentrale pri Hainburgu, v teku 80-ih let se je aktivno opredelila proti napadom na dvojzračno solstvo na južnem Koroskem ter soinicirala manjšinsko delovno komisijo Avstrijske rektorske konference, njene posamezne frakcije pa so pred ustavnim siscem pred leti izborile jasne obsodbe neonacističnih združenj in organizacij v Avstriji.

AVSTRIJA / EVROPSKA SKUPNOST

Haiderjeva stranka brez jasne linije

Izredni kongres FPÖ

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - »Svobodnjaki vidimo v Evropski skupnosti prvi nastavek za doseg našega evropskega cilja. Vidimo pa tudi, da so odgovori, ki jih Evropska skupnosti ponuja, dokaj skromni. Bojimo se, da se bo ES cedalje bolj oddaljila od demokratičnih nacer in da bodo poslanci od ljudstva izvoljenih narodnih parlamentov imeli vedno manj možnosti sodelovanja.« - Tako se glasi jedro Haiderjeve pozicije do vprašanja avstrijske integracije v Evropsko skupnost (ES), ki je v nedeljo bila sprejeta od 95 odstotkov svobodnjaskih delegatov na izrednem kongresu FPÖ v Schwechatu pri Dunaju.

Haiderjeva izhodišča, ki jih je dal na glasovanje svoji stranki, so bila - v primerjavi do agresivno-odklo-nilnih izjav napram ES v preteklih mesecih - vidno zglajena, kar je očitno tudi posledica boleče kritike tako izven kot tudi znotraj FPÖ na račun samovoljne »evropske« politike njenega vodje. Haider pri svojem na-

stopu kljub temu ni stetil s kritiko napram Evropski skupnosti, ki po njegovem prepričanju se dolgo ne izpolnjuje svobodnjaskih predstav o združenji Evropi.

Največja pomanjkljivost, tako vodja svobodnjakov, je neobstoječa varnostna politika Evropske skupnosti. Čeprav si Haider in njegova stranka s to izjavo puscata se vedno odprto možnost za odklanjanje avstrijskega vstopa v ES (dokončno odločitev bo stranka sprejela po zaključku vladnih pogajanj v Bruslju), avstrijski mediji in zagovorniki ES v njej vidijo lahko in pozitivno korekturo v dosednji politični liniji FPÖ. Ne glede na to, da večina zahtev, saj naj bi bil s tem spodletel poskus razcepitve svobodnjaskе stranke v integracijskem vprašanju.

KOROŠKA / 10. OKTOBER KOT PRAZNIK

Koroški grozi nov plebiscit...

Ambrozy sprejel Zernattov predlog

IVAN LUKAN

CELOVEC - Dezeli Koroški oz. koroskemu prebivalstvu grozi nov plebiscit! Razprava o razglasitvi 10. oktobra - dan koroskega plebiscita leta 1920 - za dela prost praznik na Koroskem, je včeraj namrec dosegla nov višek. Tako deželni glavar Christof Zernatto kot tudi njegov namestnik Peter Ambrozy nista več izključila možnost referenduma, torej da bi korosko prebivalstvo o tem spornem vprašanju povedalo svoje.

Razmišljanja o izvedbi referenduma so se zacela po obisku avstrijskega vicekanclerja in predsednika ljudske stranke Erhard Buseka v soboto na Koroskem, ko je ta na tiskovni konferenci ponovno in nedvoumno odklonil zahtevo po razglasitvi 10. oktobra za dela post praznik.

Svoje odklonilno stališče je Busek utemeljil s težko gospodarsko situacijo na Koroskem. Dejal je, da bi bilo popolnoma nerazumljivo iz gospodarskega vidika neodgovorno, če bi se korosko - in s tem tudi avstrijsko gospodarsko - v taki situaciji odpovedalo 600 milijonom silingom, toliko bi namrec tak praznik konec koncem stal. Za to je Busek kot kom-

promis predlagal, naj se 10. oktober praznuje vsakih pet, ne pa vsako leto.

Avstrijski vicekancler se je s svojo argumentacijo pridružil mnenju gospodarske zbornice za Korosko. Le-ta je pred nekaj tedni med svojimi 23.000 člani izvedla posebno anketo, pri kateri se je nad 60 odstotkov izreklo proti uvedbi praznika.

Ker v parlamentarnem pododboru na Dunaju - za razglasitev deželnega praznika je pristojen zvezni parlament - torej ni pričakovati večine, sta se Zernatto in Ambrozy očitno sporazumela za referendum, da bi morda

na ta način prisilila državni zbor na Dunaju, da bi ta le ugodil koroski želji.

Zahtevo po razglasitvi 10. oktobra za dela prost praznik sta jeseni lanskega leta postavila socialdemokratski dnevnik »Kärntner Tageszeitung« in bulevarska »Kronenzeitung« s podpisno akcijo. Oba časopisa sta zbrala nekaj 10.000 podpisov ter s tem izsilila, da sta deželna vlada in koroski deželni zbor sklenila predlog na zvezni parlament, da se 10. oktober na Koroskem razglasi za praznik.

Na Dunaju se je potem zataknilo: zvezne stranke s predlogom niso imele prevelike veselja, tako da se je seja v pristojnem odboru končala, preden da se je sploh zacela. Zeleni so se odločno izrekli proti, in tudi drugi poslanci - razen koroskih - niso podprli predlog.

Ali je referendum - vrhu tega v predvolilnem vzdušju - rešitev, je več kot vprašljivo. To so pokazale prve reakcije vidnih osebnosti, ki so resno svarili pred novim »koroskim plebiscitom«, saj tak lahko utege imeti daljnosežne negativne posledice na sožitje med Slovenci in nemško govorečo na Koroskem.

Deželni glavar Zernatto

AVSTRIJA / SVOBODNJAKI

Spet zahteva po priznanju nemške manjšine v Sloveniji

Stranke zavrnile tovrstno resolucijo

DUNAJ - Svobodnjaki poslanec Probst je pretekli teden v okviru parlamentarne razprave o bivši Jugoslaviji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji in Sloveniji (Republika je obširno poročala) podal državnemu zboru v sklepanje resolucijo, v kateri Haiderjeva stranka poziva avstrijsko zvezno vlado, naj se s Slovenijo cimprej pričnejo pogajanja o priznanju nemško-oz. staroavstrijske manjšine. Svobodnjaska stranka poleg priznanja zahteva tudi skupno razčiščenje zgodovine in enake pravice za staroavstrijsko manjšino, kot jih ima slovenska narodnostna skupnost na Koroskem.

Manjšinska referentka

Zelene alternative v avstrijskem parlamentu, gradiscanska Hrvatica Terezija Stojšić, je poslancu Probstu nato v razpravi poučila o tem, da navaja napacne (previsoke) podatke glede števil in slovenske zakonodaje, ter da je očitno »zaspal« potek dogodkov.

Stojšićeva ga je spomnila na to, da obstaja meddržavna komisija, ki naj bi razčistila manjšinski problem in zgodovinska vprašanja, ustanovila pa sta jo leta 1992 avstrijski zunanji minister Alois Mock in njegov takratni kolega in Dimitrij Rupel.

Resolucija svobodnjakov ni bila sprejeta, zanjo so glasovali samo poslanci FPÖ...

AVSTRIJA / AUA

Streicher na čelu nacionalne letalske družbe

Menjava v nadzornem odboru

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Rudolf Streicher je postal novi predsednik nadzornega sveta avstrijske letalske družbe AUA. Na včerajšnjem zasedanju se je dosednji predsednik, 85-letni Otto Binder, iz starostnih razlogov umaknil. Streicher, bivši minister za državno industrijo, ki je pri lanskoletnih predsedniških volitvah kot kandidat avstrijskih socialdemokratov podlegel Thomasu Klestilu, bo poleg nove funkcije se naprej imel delovne obveznosti kot generalni direktor Steyr-Daimler-Puch AG.

Pri zasedanju nadzornega sveta je prišlo tudi do nadaljnjih sprememb. Tako je v najvišjem gremiju zdaj zastopan tudi predstavnik japonske letalske družbe ANA, ki je udeležena pri AUA. Ostale zasedbe sedežev v nadzornem svetu ustrezajo avstrijski praksi paritetne zastopnosti obeh največjih avstrijskih strank, ki so tako zagotovila svoj vpliv. Najbolj vidni predstavnik ljudske stranke v nadzornem svetu je njegov podpredsednik, dolgoletni nizjeavstrijski deželni glavar Ludwig, socialdemokratsko mostvo pa poleg Streicherja sestavljajo generalni direktor avstrijskega tabačnega monopola Beppo Mauchart, vodja banke BAWAG Flötl in koroski turistični direktor Helmut Mayer.

Predlog za novi sestav nadzornega sveta avstrijske letalske družbe AUA, ki je predstavljal dve vladni stranki, SPÖ in ÖVP, akcionarji AUA so bili na vrsti, da ga izglasujejo. Novega predsednika nadzornega sveta Streicherja vsekakor caka cel kup - tudi nehvaležnega - dela. Kot smo v preteklih tednih že izdatno poročali, sta se ugled in borzna pozicija avstrijske »nacionalne« letalske družbe poslabšali tako zaradi slabe gospodarske situacije podjetja kot tudi zaradi razburkanih razprav o možni združitvi se pravi 'razprodaji' večinsko državne družbe s Swissair, skandinavsko SAS in nizozemsko KLM. Zlasti politične intervencije, upor sindikata in pristranskost članov vodstva AUA je oteževalo diskusijski proces in je letalsko družbo po nepotrebnem spravljalo na slab glas.

Streicher do zdaj ni izpostavil nobenih preferenc za katerokoli izmed odprtih opcij za bodočnost AUA. Na osnovi svojih izkušenj v državni industriji pa je opozoril na neprofesionalnost dosedanjih razprav in na to, da prevelik zunanji vpliv v okviru takih razprav ne ucinjuje pozitivno.

CELOVEC / DANES V FELSENTHEATRU

Slovenska beseda na celovškem odru

Koreodrama gostuje z dramo »Prihajajo«

CELOVEC - Drugič v tem letu bo danes gostovalo slovensko gledališče v Celovcu. Gostuje Koreodrama, slovensko neodvisno gledališče, ki ga umetniško vodi koreograf, režiser in dramatik Damir Zlatar-Frey. Njegovo gledališče deluje že sedmo leto in je v času svojega delovanja pozelo že veliko priznanj.

Gledališče Koreodrama je skupaj s svojim umetniškim vodjem lani prejelo Zupancicevo nagrado za svojo ustvarjalnost, Damir Zlatar-Frey pa je ob enem dobitnik dveh največjih priznanj, saj je za svojo predstavo Dogodek v mestu Gogo po motivih Slavka Gruma prejel tako lanskoletno nagrado Prešernovega sklada kot nagrado in diplomu za najboljšo predstavo v celoti lanskega letnega Brostnikovega srečanja.

Letos Koreodrama Ljubljana kontinuirano uprižarja dve predstavi: »Prihajajo« (po motivih Eugena Ionesca Stoli) in »Zabe« (po dramski predlogi Gregorja Strniše). Danes sredo, 12. maja, bo to gledališče gostovalo v Celovcu s predstavo »Prihajajo«. Predstava je pozela največja priznanja v Sloveniji, pa tudi v tujini. Vsebinska drama je povzeta po Ionescu: dva ostarela človeka, ki prebivata na »samotnem otoku«, se pripravljata na največji, zadnji dogodek, njunega življenja: javno hočeta prebrati svojo oporoko, ki naj bi bila velikanskega

pomena za človeštvo. Pogovarjata se s praznimi stoli. Po Ionescovi razlagi se Stoli zgledujejo v formalnem smislu po antični tragediji, v drami gre za »odsotnost ljudi, odsotnost cesarja, odsotnost Boga, odsotnost materije, neresničnost sveta, metafizično praznoto; tema drame je Nic.

Damir Zlatar-Frey pa je nevidne osebe spremenil v otipljive - na oder prihajajo mrtvaki, mrtvaki iz mesa in krvi, smrt kot končni dogodek življenja ni več abstraktnost smrtna groza pa se konca v spokojnosti.

Predstava bo v Felsentheatru ob 18. uri (prireditelj SPZ) ter ob 20.30 (prireditelj UNIKUM).

Prizor iz drame »Prihajajo« po motivih Eugena Ionesca.

NOVICE

Razprava o predčasnih volitvah v Avstriji se nadaljuje

DUNAJ - Kot maček okoli vroče kase - tako se trenutno politika vrti okoli vprašanja predčasnih volitev v Avstriji, s katerimi je preteklo soboto zagrozil predsednik Avstrijske ljudske stranke in vicekancler Erhard Busek. Le-ta je po včerajšnjem zasedanju vlade in ministrskega sveta pred novinarji preciziral svoje zahteve v treh točkah: nobenih milijardnih injekcij za državno industrijo, davčno reformo, ki bo razbremenila tako delojemalce kot tudi gospodarstvo, ter konec debate o tako imenovanem solidarnostnem paktu (dodatnih davčnih bremen) v zvezi z naraščajočo brezposelnostjo. Busek je te točke označil kot izhodišča in pogoje za pogajanja s koalicijskim partnerjem SPÖ, ki naj bi bila zaključena do poletja. Ljudska stranka se ne misli pogajati o zadevah, ki niso sestavni del koalicijskega sporazuma, in v skrajnem primeru se tudi ne boji predčasnih volitev, je samozavestno dejal predsednik ÖVP. Socialdemokratski kancler Franz Vranitzky je nato pozval k zmernosti in k usklajenemu poteku pogajanj. Kritiziral je izpostavljanje pogojev ter celotno početje predstavnikov ljudske stranke primerjal z »vročinsko krivuljo, ki se po prvotnem naraščanju spet ustali pri normalni temperaturi«. Vodja svobodnjakov Jörg Haider je medtem napovedal, da bo v parlamentu dal na glasovanje predlog o izvedbi predčasnih volitev, češ da je »treba napraviti konec tej koaliciji kaosa«. Tudi Zeleni alternativa in Liberalni forum so se izrekli za predčasne volitve.

Panika v avstrijskem bulvarskem fisku zaradi »Jugo-Scuda«

DUNAJ - Bulvarski tisk v avstrijskem glavnem mestu je v preteklih dneh napihnil govorice o raketa tipe Scud, ki naj bi baje bile v posesti jugoslovanske vojske, v pravi scenarij ogroženosti Avstrije. Rakete ruskega izvora so znane iz vojne v Perzijskem zalivu. Včeraj je v dunajskem tisku s tem v zvezi zavzel stališče avstrijski obrambni minister Werner Fasslabend in poudaril, da je - po informacijah, s katerimi razpolaga avstrijska vojska - malo verjetno, da bi srbske enote razpolagale z raketami te tipe, je dejal Fasslabend. Dodal je se, da sedanja srbska vojska sicer razpolaga z raketami tipa zemlja-zemlja, da pa je njihov doseg med 50 in 70 kilometrov, ne pa 600, kot je to trdil bulvarski tisk.

Mock danes na Slovaškem

DUNAJ - Avstrijski zunanji minister Alois Mock se danes mudi na uradnem obisku na Slovaškem. Osrednja tema njegovih pogovorov s predstavniki vlade v Bratislavi so slovska prizadevanja za sprejem v Svet Evrope ter načrti in želje avstrijskih investitorjev glede podjetniških udeležb in gospodarskega sodelovanja na Slovaškem. Pri vprašanju sprejema Slovske v Svet Evrope so bili v zapadnih Evropi do zdaj dani - zaradi problematičnega odnosa slovske države do svoje madžarske manjšine - določeni pridržki. Ta petek bo predsedniško v Svetu Evrope prevzel prav avstrijski zunanji minister Alois Mock.

Finančni minister Lacina bo leta 1994 strogo varčeval

DUNAJ - Avstrijski zunanji minister Ferdinand Lacina je na včerajšnji seji ministrskega sveta predložil smernice za državni proračun za leto 1994. Iz predloga je razvidno, da zeli Lacina uveljaviti strogo varčevalno proračunsko politiko, saj je vse proračunske postavke napram letu 1993 zmanjšal za pet odstotkov. Neto-deficit v proračunu za leto 1994 znaša 67,4 milijarde silingov ali 3 odstotkov družbenega bruto proizvoda.

Predsednik Klestil sprejel nekdanjeujetnike taborišča v Mauthausenu

DUNAJ - 48 let po osvojitvi ujetnikov koncentracijskega taborišča je včeraj avstrijski zvezni predsednik Thomas Klestil sprejel delegacijo mednarodnega komiteja Mauthausen, katerega člani so nekdanji politični ujetniki iz 17 evropskih držav. Klestil je ob obletnici dejal, da se Avstrija priznava k svojim »temnim uram«, hkrati pa je tudi poudaril, da je se stevalo Avstrijcev, ki v zadnjih letih aktivno nastopajo proti desnemu radikalizmu, znatno povečalo. Predsednik mednarodnega komiteja Mauthausen, Hammelmann, je dejal, »da je cas, da se Avstriji izreče zahvala za njeno drzo«.

AVSTRIJA / MANJŠINE

Narodnostni sosvet tudi za Slovake v Avstriji

DUNAJ - Avstrijski Slovaki so pretekli petek ob prisotnosti zveznega kanclerja Franza Vranitzkega ustanovili svoj Sosvet za slovsko narodnostno skupnost.

V svetovalnem gremiju pri uradu zveznega kanclerja je zastopanih šest članov slovske narodne skupnosti - trije družbenopolitični predstavniki (stranke, Cerkev) in trije člani Avstrijsko-slovskega kulturnega društva. Pri ljudskem stetju leta 1991 je 1015 avstrijskih državljanov

navedlo slovaški jezik kot svoj pogovorni jezik. Predsednik Avstrijsko-slovskega kulturnega društva Hrabovec meni, da v Avstriji dejansko živi okoli 10.000 pripadnikov slovske narodne skupnosti.

Kot smo poročali, so se tudi gradiscanski Hrvati po dolgih pogajanjih zedinili na ustanovitev narodnostnega sosveta pri Uradu zveznega kanclerja. Hrvaški Sosvet se bo po vseh napovedih prvič sestel se junija letos.

PRIREDITVE

Sreda, 12.5.1993
CELOVEC
Felsentheater (vhod pri Botanskem vrtu), 18.00 - »Prihajajo«, drama po motivih Eugena Ionesca;

TINJE
Dom prosvete, 9.00 - Predavanje z dia-pozitiv: "Potovanje po Egiptu", Mirko Srienec; - 19.30 - Glasbeno-Literarni večer", recitacije: Pesmi župnika Mirka Pichlerja - recitira jih avtor sam.

Petek, 14.5.1993
CELOVEC
Mohorjeva ljudska sola, 20.00 - "1, 2, 3, vse se veseli", igra ansambel "Veseli študenti";
Mladinski dom SSD, Mikschallee, 20.30 - "Po zdrav prijateljem", Korosko-slovensko srečanje muzikantov.

BELJAK
Muzej mesta Beljak, Widmannngasse, 18.00 - Otvoritev razstave »500 let Paracelsus«;

SENT JAKOB V ROZU
Farna cerkev, 19.00 - "Shalom - Mir - Friede" - koncert duhovnih pesmi, ob 10-letnici Mladinske skupine iz Ledine;

Farna dvorana, 20.30 - Premiera "Vklenjeni prometej" (Aischylos), nastopajo igralci iz Roza, učenke Visje sole za gospodarske poklice v Sentpetru in clani Godbe na pihala jesenske zelezarnice;

Sobota, 15.5.1993
ZELEZNA KAPLA
Farna cerkev, 19.00 - "Koncert sakralne glasbe", nastopajo: Ljubljanski madrigalisti.

KLOBUK DOL! / MONOGRAFIJA

Pogled angela

Metka Krasovec: The Sound, Stemperia Artistica Nazionale, Torino 1992. Knjiga je izšla v 700 oštevilčenih izvodih. V Sloveniji je naprodaj v Galeriji Equina, 2100 SIT.

Leta 1979 se je slikarstvo Metke Krasovec znašlo na mrtvi točki. Da bi našla pot iz mrtvega toka, je začela risati. Brez prestanka je risala dve leti, ne da bi razumela, kaj se ji dogaja. Risbe so vodile v novo slikarsko fazo, kajti pomagale so ji vzpostaviti neposreden stik z stvarjalnim procesom. Risbe, zbrane v subtilno oblikovani knjigi, ki jo je uredila Paola Gribaudo in pri kateri je sodelovala Ziva Kraus, so poezija brez besed. Z njimi skusa umetnica poiskati najprimernejšo obliko, da bi izrazila notranji zvok, svetlobo in barvo. Slikarka uporablja epizode s poti k sanjski, idealni deželi. Poetične in subtilne fantazmagorije odpirajo krilat poganjski angel-hermafrodit, ki drži v rokah razprto oko, zaključuje pa jih risba s kristalno

TEA ŠTOKA

jezersko gladino in podobno razprtih dlani, iz katerih zre par oči. Motiv, ki združuje obe podobi, so oči, emblem notranjega pogleda. Kot da bi nas slikarka povabila na notranje potovanje v deželo tisine in brezčasja, v erotičen in zagoneten svet fantazije, kjer se jeleni, kosute, psi, labodi predajajo cutni igri zunaj časa in prostora. Igrki, ki je razvezana morale, pac pa je zavezana sanjam, čistemu koprnjenju, neznanosti in veselju. V koordinatih sanjane pokrajine ni prostora za melanholijo, tesnobo, prepoved ali kes. Kultivirane risbe so verjetno šifre avtoričinega nezavedanja, ključni zagoneznega ezoterizma, album nočnih fantazij in intimnih predstav o svetu, ki je prepojen s pogansko ljubeznijo, prvinskimi iskanjem in užitkom pogleda. Priča smo svojevrstnemu panerotizmu, ki celoto ustvarjenega vodi v svobodno igro metamorfoz in

predaj. Svet, v katerega smo vstopili, je res čista poezija, skrivnostna, breztezna in omamno lepa. Morda jo vodi identičen imperativ ustvarjalnega duha kot poezijo Tomaža Salamuna. Tudi na straneh zbirk, kot so recimo Metoda angela, Po sledih divjadi ali Balada za Metko Krasovec, naleti bralec na jelene, kosute, zajce, na pogansko lepoto in panerotično gnanost, ki je zavezana le lastnim vizijam, ritmu, nagonu in umetniški moci.

Ko natančneje pogledamo te risbe, ugotovimo, da je v knjigi na delu zanimiv preobrat. Nedoumljiv in skrajno zagonečen pogled angela, odmaknjen, obenem pa erotično zbližan s stvarstvom, razgrinja pred braleca idilično in tiho pokrajino. Ta nerealni pogled pa je tisti, s katerim se identificira slikarka v svojih skrajno subtilnih sanjah in fantazijskem potovanju onstran, v deželo čudes, lepote in poezije v izvirnem pomenu besede.

Eden izmed glasov Metke Krasovec

IZ PREDAVANJ

O teoriji govora in analizi diskurza

MARINA ŠBIŠA

Ko je ameriški filozof Charles Morris leta 1938 definiral pragmatiko kot tisti del semiotike, ki proučuje odnos med znaki in njihovimi uporabniki, je bila pragmatika sele pri zazkatih. Vendar pa je kasneje doživela precej nepričakovan razvoj, tako da danes pragmatika predstavlja široko raziskovalno polje, znotraj katerega se križajo mnogovrstne discipline in metodologije, z njim pa se ukvarjajo raziskovalci po vsem svetu.

Za pragmatično raziskovanje je značilno, da pomena ne razume le kot produkt jezikovnih pravil, ampak upošteva tudi zasidranost jezikovnega akta v kontekstu, skupaj s stališči in vzajemnimi pričakovanji govorcev. Zato je pragmatika globok vir inspiracije za vsakega, ki se želi ukvarjati z analizami diskurza, torej analizirati simbole sedanjosti lingvistične dejavnosti: od literarnih tekstov do cele množice medijev, od vsakdanje neposredne interakcije do posebnih znanstvenih, terapevtskih diskurzov, itn.).

Eden pomembnejših prispevkov k razvoju pragmatike izhaja iz teorije govora. Ta teorija, ki jo je prvi formuliral angleški filozof John L. Austin, govori oziroma jezikovni akt pojmujemo kot dejanje, pri tem pa v ospredje postavlja tiste njegove plasti, ki nam omogočajo, da ga opazujemo kot vrsto socialnega, konvencionalnega akta. Pomemben pojem v teoriji govornega

akta je »ilokucijski akt«: kadarkoli kaj izrecemo, je v tem, ko smo dejali, kar smo dejali, obenem vsebovan tudi ilokucijski akt, npr. ukazovalna, svarilna ali posebna namera, izražanje stališča, izražanje stališča, spravevanje, zahvaljevanje, opravičevanje. Ilokucijski akti so povezani z nameni in cilji govornika, vendar niso samo stvar govornikovega namena, pa tudi ne samo strogo lingvističnih konvencij in pravil. Če naj bo govorni akt uspešen, morajo kontekst govornega akta in udeleženci lingvistične izmenjave zadostiti nekaterim pogojem primernosti ali, boljše rečeno, uvodnim pogojem. Studij teh pogojev pri govornih aktih je lahko pomemben prispevek k analizi socialnih vlog v medosebni interakciji: tako lahko za tistega, ki uporabi takšen govorni akt, kot je na primer ukazovanje, rečemo, da ima avtoriteto; za človeka, ki izreče opravičilo, pa lahko rečemo, da uzaženemu dolguje neke vrste simbolično odškodnino; govornik, ki izreče določeno stališče, kot nekoga, ki je kompetenten za dajanje sodb o določeni zadevi, ki je torej sposoben dokazati ali z razlogi podpreti resničnost svojega stališča. Ti uvodni pogoji lahko tudi nekoliko osvetlijo odnos med avtorjem in publiko, na primer v množičnih medijih ali pa pri literarni komunikaciji. Z lingvističnega stališča pa bi bilo zanimivo raziskati načine, kako se nameravana izvršitev ilokucijskega

akta indicira z lingvističnimi sredstvi, s tako imenovanimi sredstvi ilokucijske moci: glagolskim načinom, tipi stavkov, glagoli, ki določajo ilokucijske akte, modalnimi glagoli in prislovi, vezniki, uporabo besed in idiomov, opremljenih s posebnimi konotacijami ... In če je včasih težko poiskati in razložiti številne načine, s katerimi v določenem jeziku nastopa določen tip govornega akta, je se težje, vendar zato nič manj zanimivo, pri tem primerjati različne jezike.

Raziskovanje teh sredstev, pa tudi emocionalnih označevalcev ali označevalcev drugih diskurzov, je pomembno za analizo diskurzov: omogoča nam, da opišemo, kaj govorniki počnejo, ko povedo, kar pač povedo, in nam s tem olajšajo predstavitev njihovih verjetnih notranjih stanj, ciljev, stališč in vzajemnih pričakovanj. Se več, primerjava tega, kako se določen govorni akt predstavlja v različnih jezikih, nam lahko pomaga tudi pri razumevanju določenih komunikacijskih zadreg, ki se pojavljajo med govorniki maternega jezika in tujci, in na splošno pri ugotavljanju razlik in podobnosti v kulturni organizaciji družb, v katerih govorijo jezike, ki jih raziskujemo.

Besedilo je del predavanj gosujoče profesorice, ki bodo potekala vsako sredo, četrtek in petek do 21. maja, od 18. do 20. ure v mali dvorani SAZU, Novi trg 4/ II, v organizaciji ISH.

FILM

Nov slovenski zrakoplov

V Celju je bil v petek, 7. maja, kot dodatek filmskemu sejmu slovenskih distributerjev (in kot spomin na nekdanji celjski Teden domačega filma), premierno predvajanje Zrakoplov režiserja Jureta Pervanje.

Namesto da bi znova razglabljali o tem, kaj je narobe s slovenskim filmom, smo se ob premieri Zrakoplova Jureta Pervanje za spremembo vprašali, kaj je narobe s slovenskim filmskim občinstvom? Ob zalostno prazni dvorani celjskega kina Union smo se osuplo spraševali, kam neki so izginili ljudje, ki so taisto dvorano ob pokojnih Teden domačega filma v Celju napolnili do zadnjega stojišča, in ugotovili, da so prej zvesti simpatizerji slovenskega filma svoje filmske abonmaje očitno pretopili v abonma (nabito polnih) Dnevov komedije v celjskem ljudskem gledališču. Kulture željni povprečni Slovenec je torej pobegnil v gledališče. Razlog za skok čez plot je verjetno dejstvo, da je treba omalovazevalno in cimbolj nonsalantno odpraviti vsak nov slovenski film, pa imas, in to velja za (pre) dolgo, dober, solan in izostren okus. Poglavitno krivdo za tako modo, poleg globalne »krize« slovenske filmske industrije, nedvomno nosijo mediji, ki s svojim žargonom »dotolčenosti«, »stagnacije«, »likvidacije«, v katerem razpravljajo o slovenskem filmu, dodatno razpihujejo vsesplošno nenaklonjenost za tako pomilovanja vrednemu stanju slovenske filmske produkcije. Hkrati pa se, paradoksalno, vsak »macji kaselj« katerega koli in karšnega slovenskega teatra povzdiguje v nebo. Da se Pervanjev Zrakoplov

plov v nebo ne bo dvignil, je bilo slutiti že po plakatu, in se tudi zares ni, čeprav mu je lahkotni ritim zgodbe, zgrajene na posrečenih klisejih in humorju, za to pravzaprav dajal dovolj zraka. Ocarljiva zgodba o konstruktorju zrakoplova na fiktivnem otoku (posnetem na edinem slovenskem otoku, Piranu), v bistvu popravlja napake in fabulativno zmesnjava iz Triangla, s serijo lepih razglednic uspešno gradi sklenjeno verigo preprostitih pomenov. Kratka anketa med redkimi gledalci po premieri je pokazala, da so bili ti, kljub aprornemu prepričanju, da bodo gledali »se en slab slovenski film«, čisto zadovoljni. Le vprašanje, zakaj zrakoplov ni poletel in se zakaj si tega užitka ne bi privosčili vsaj v filmu, jim kar ni in ni slo iz glave. Pervanje pa jim je zagotovil, da polet nikakor ne pride v postev, film, ki je tako poln slovenske eksistencialne folklore, se mora pač temu primerno nesrečno končati. In če je nekdo (kaj mislite, kdo?) ob Pervanjevem Triangu zapisal, da se Janez Skof pač cel film moti in je nesrečen, bo taisto nedko ob Zrakoplovu lahko z zadovoljstvom ugotovil, da se Janez Skof se naprej moti in je se naprej nesrečen, vendar s to razliko, da se tokrat zmoti dokončno in celo izgine. Ali je to dobro ali slabo, bo morebiti pokazal naslednji Pervanjev film. Do takrat pa slovenskemu filmčku, preden se ga lotijo bolj kompetentni od nas, pomilovanja vrednemu stanju slovenske filmske produkcije. Hkrati pa se, paradoksalno, vsak »macji kaselj« katerega koli in karšnega slovenskega teatra povzdiguje v nebo. Da se Pervanjev Zrakoplov

Nevenka Sivavec

Premiere

Beethoven, scenarij Edmond Dantes in Amy Holden Jones, režija Brian Levant, igrajo Charles Grodin, Bonnie Hunt, Nicholle Tom, Christopher Castile in Chris, Universal Pictures, 1992, distribucija VTI Zagreb. Jutri pride v Domzale, Novo Gorico in Ljubljano film, ki bo nedvomno uspešnica, vnaprej pa velja opozoriti vse starše, ki otroke raje peljejo v kino, kot da bi jim kupili psa, naj naslovu filma absolutno ne nasedejo. Beethoven je namreč ogromen bernardinec, ki s tem da družini pomaga v vseh neprijetnostih, premaga pozitivizem hišnega gospodinja. Tako Georga, proizvajalca dišečih avtomobilskih obkov, spremeni v normalnega očeta in moza. Film je hkrati pravi otroški thriller, saj dopušča, da gledalec tudi ob najstrašnejših grozovitostih, ki jih s svojimi asistentoma pčenja zlobni veterinar dr. Varnick, ne »pade« tako močno v zgodbo, da bi nasledel naklan kot družina Newton. Bolj kot mladi gledalci bodo ob misli na lasten dom v zvezi z bernardinci trpeli starsi. Se to: posebej zabavno bo jutri v ljubljanskem kinu Union, saj so na predstavo ob 18. uri povabljeni - skupaj s kosmatinci - vsi registrirani lastniki bernardincev. (T. D. V.)

Oddaljena obzorja (Far and Away), scenarij Bob Dolman, režija Ron Howard, igrajo Tom Cruise, Nicole Kidman in Thomas Gibson, Universal Pictures, 1992, distribucija VTI Zagreb. Američani se vsako leto lotijo preverjanja lastnih korenin in čeprav ima idejni oče in režiser Oddaljenih obzorij Ron Howard nizozemske, angleške, nemške in celo indijske prednike, si je od malega zelel, da bi bili Irci. Tako je posnel film o mladnem paru, ki z Zelenega otoka pride v Ameriko in si po naceru pionirjev (a brez kavbojev in Indijancev) na neurbaniziranem zahodu napravi svoj prostor pod soncem. Film je naravno nadaljevanje tragične zavrtnitve Ancke iz povesti F. S. Finzgarja, saj se paru posreči priti čez Ellis Island. Da bo zadeva nezna in ljubeča, priča zasedba glavnih vlog (Cruise in Kidmanova, ce niso prav vsi hollywoodski zakoni res samo filmski, imata drug z drugim bogate empirične izkušnje) pa tudi kamera Danca Mikaela Salomona (z Globino je bil 1990 nominiran za oskarija) obljublja marsikaj lepega. (T. D. V.)

Prvih deset filmov preteklega tedna

(Ljubljanski kinematografi od 3. 5. do 9. 5. 1993) Prejšnji teden smo v torek tudi pri nas docakali premiero udarnega »macho« actionerja Oblegani (Under Siege) s Stevenom Seagalom v glavni vlogi, ki je v ZDA in Kanadi zbral približno 84.000.000 ameriških dolarjev. Seagal se ni ustavljal z »obleganjem« vrha lestvice in je z naskokom osvojil prvo mesto. Point Break je (po zamenjavi dvorane) s prvega zdrsnil na peto mesto, Almodovarjev Privezi me! pa se je povzpел na drugo mesto in z 2667 gledalci edini resno ogroža Oblegane. Krvave Marie (ki bi si zaslužila več kot 3596 gledalcev, kot jih je skupaj zbrala) ta teden ni več na lestvici, z nje pa se poslavlja tudi Vonj po ženski, ki ni več na sporedu, četudi je zadnjič z 2067 gledalci se zasedal 2. mesto. Legenda: Prva številka pomeni število predstav, druga in tretja število gledalcev in bruto izkupicek v preteklem tednu, četrta pa skupno število gledalcev.

1. Oblegani				
/Lj. kinem	(23)	2998	(1.049.300)	2.998
2. Privezi me				
/Mladina film	(14)	2667	(1.038.150)	4.097
3. Spiclj				
/Carnium	(28)	1926	(604.650)	3.949
4. Igra solz				
/Mladina film	(28)	1759	(690.150)	9.582
5. Point Break				
/Mladina film	(23)	1654	(529.150)	7.528
6. Od tod do raja				
/Mladina film	(21)	1198	(405.000)	3.398
7. Howardov kot				
/Lj. kinem	(23)	1163	(434.000)	6.785
8. Petelinji rock				
/Art Video	(14)	1147	(339.550)	3.160
9. Smrt ji lepo pristoji				
/Carnium	(21)	364	(105.900)	18.184
10. Vonj po ženski				
/Carnium	(6)	343	(111.900)	26.150

Za primerjavo si spet oglejmo prvih deset filmov v Zagrebu, prav tako v preteklem tednu. Ta teden je vključena tudi dvorana Studentski center. Premiere so bile stiri: Igralec (R. Altman), Tresspass Walterja Hilla, Wind Carroll Ballard in Dying Young Joela Schumacherja. Prva številka pomeni število gledalcev v preteklem tednu, druga skupno število gledalcev.

1. Igra solz	4.716	(13.702)
2. Privezi me!	4.305	(6.307)
3. Igralec	3.916	(3.916)
4. Tresspass	2.411	(2.411)
5. Zlatne godine	2.024	(3.664)
6. Vonj po ženski	1.877	(40.640)
7. Spiclj	1.827	(13.601)
8. Wind	1.704	(1.704)
9. Dying Young	1.352	(1.352)
10. Beethoven	796	(28.819)

Igor Kernel

UMETNIKI IN ZNANSTVENIKI O CANKARJEVIH POGLAVITNIH TEMAH / POVZETKI GOVOROV OB OBLETNICI PISATELJEVEGA ROJSTVA

Mati - Domovina - Bog

Andrej Rot: Zdravilo za žive rane

Cankarjev izrek mati, domovina, Bog je res vreden ponovnega razmisleka.

Ne glede na razumljivo sporočilo Cankarjeve misli pa ni odvec znova vsebinsko napolniti kalupa: mati, domovina, Bog. Mati. Prapodoba matere kot posredovalke življenja je Eva, mati vseh ljudi. Kaj vse mati pomeni, koliko najbrž najlepših strani svetovne literature in poslikanih slikarskih platen je posvečenih prav njej! V naravnem redu je in ostane materinsko vprašanje največja vrednota. Ob materi človek odrasca. Ob njej zori do polnosti. Bogue, koliko smo sploh odrasli, če so nam matere in zene na pravem mest in po njih vsi mi.

Domovina. Skupni dom, ki ga negujemo, lepšamo in urejamo. Dom Slovencev, tudi tistih, ki so si domovino po vzoru

očetnjave ustvarili zunaj meja Slovenije. Blagoslov za to zemljo so veliki mozgi, kakršni je bil Cankar. A blagoslov so tudi matere, ki so preživele in vzgojile otroke, in očetje, ki so gradili, sejali in zeli. Domovina je tam, kjer so moji ljudje, domovina nas loči od nam enakovnih.

Bog. Avantura vseh avantur. Na stene spet pripenjamo kriz, pod njim pa pogosto netimo prepire. Ko govorimo o Bogu, mislimo na tisto absolutno Bitje, Stvarnika, po katerem utemeljujemo svoja dejanja. Morda se moramo se znebiti strahu, da nas bodo imeli za »pobožne«, če bomo na vsa dogajanja gledali z vidika večnosti.

Jubileji naših junakov in pisateljev (ali celo junaskih pisateljev) nam vlivajo upanje, da bodo preživeli duhovno rast in ustvarjalno moč; da bodo slovenski kulturni izpovedi prinesli resničen evropski sloves, ki si ga zasluži. Cankarjev ideal duhovno, kulturno in politično svobodnega slovenstva v eni ozemljiski skupnosti je v precejšnji meri izpolnjen. Danes Ivana Cankarja že lahko obravnavamo brez dodatnih naveskov in malikovanja. Cankar je revolucionar duha, ne nasilja; Cankar se zavzema za slovensko zavestnost, ne za kulturno brezbriznost; Cankar je proti

vsakemu duhovnemu hlapčevstvu. Cankar ni bil ne politik, ne stranski konformist in tudi svetnik ne. Cankar ni podiral, ni rusil, ni sovrazil. Cankar je gradil, ljubil človeka, slovenstvo in tisto, kar je napisal v zrelih letih; mater, domovino, Boga.

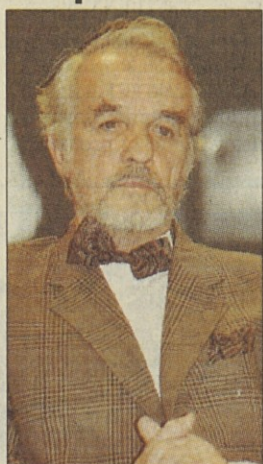
Ne vem, ali je danes vsebina tega gesla boj proti zenskomrznemu in materomrznemu, izdajalcem in malikovalcem materije (mizoginom, apatridom in materialistom). Vem pa, da je že nekaj časa na pohodu prezir do matere, ki daje življenje, do domovine, ki živi v družini drugih narodov, in do Boga, po katerem verniki utemeljujejo svoje ravnanje. In vem, da pokrivanje žive rane z obliži udobja, nestrpnosti in brezpogojnega individualizma vodi k hudi otopelosti.

Dane Zajc: Toliko razdvajajočih poti

Mati je za Cankarja najsvetejša, je pa tudi večni očelet in sprasevanje vesti. Drobna, na zunaj siba, ki pa vendarle kaznuje z močjo pravičnice, z močjo uzaljene ljubezni, za katero se je treba kar naprej truditi in pričakovati, kdaj bo zagorel ali ugasnil ta plamenček v materinih očeh, na katerega smo privržani z nevidno popkovo. Materina ljubezen torej. Bozanstvo, ki mu je treba skazovati svojo ljubezen in dokazovati spoštovanje njenih naukov. Nekakšen občutljiv angel, ki gleda v sinovo življenje. Sin je grešnik. Sin nikoli ne doseže tistega, kar hočejo od njega ljubeče matrine oči. Zato se zdi sebi propadel, kadar se že kot odrasli moški ozre v pokrajino, kjer je ostala njegova mati. (Mati zmeraj nekje ostane. Ostane in caka.) Njena ljubezen je

povezana s trdnostjo stvari sveta. Na njih temelji. Na zamejenosti sveta, ki jo svojemu otroku zmeraj na novo opravičuje, slika in utemeljuje. Sin ni trden na svetu, ki je drugačen. Je brez dokončnih meja, je spremljiv, ga je mogoče izboljšati, so trdnosti stvari sveta zlagane. Spoustuje materin klanec, vendar si včasih zmisli, da je iznašel drugacen, bolj propusten, manj zamejen svet. Do krize. Takrat se ozre in iz trdnega sveta njegove matere se zasliši njen znan glas: Saj sem ti pravila. Oče je odšel iz hiše matere in se preselil v hišo sveta. Zato je samo mati, cankarjanska mati iz Cankarjevih zgodb. Mati, ki je brez greha, ki je čisto trpljenje. Trpljenje za drugega zaradi drugega svojega tistega, zaradi katerega trpimo. Če bi ne bilo vmes ljubezni, če bi trpljenje bilo prepojeno s snovjo, ki je ljubezen, bi bilo čisto zavezovanje tistega, zaradi katerega mati trpi, tistega, ki ji to trpljenje povzroča. Ker pa sta mati in sin povezana z ljubeznijo, s to drobljivo in nevarno, pa

tudi trdno in varno snovjo, ostane ta ljubezen, najcistejša med Cankarjevimi ljubeznimi.

Cankar je zato mater postavil na prvo mesto med tremi vrednotami. Življenje mu je dala mati, ki ostaja v našem spominu kot cankarjanska mati. Je podoba, ki jo srečamo v zgodbah »Mater je zatajila« in nam potem govori ob podobah o naših materah. Je zagovor matere in mece senca na hišo moskih. Med hišo žensk in hišo moskih podira mostove. Ali je zato toliko neprehojenih poti med nami? Toliko poti, ki nas razdvajajo?

Vlado Žabot: Ljubezen in duša

dverju, zgolj žalostna revščina, s katero se ni mogoče sprijazniti ravno zaradi nemira, ki ga nenehno poraja zavest o absolutnem in o možnosti vstopa v to absolutno. Obenem pa Cankar vseskozi tudi ve, da človek, kadar vstopi v prostor božjega, ne nese s sabo oči, da bi videl, niti rok, da bi tipal, niti uses, da bi poslušal, tudi nosu in jezika ne, da bi vohal ali okusil - tja pa lahko vstopi le ljubezen - in kadar se vrne, se ne vrne s kakšnim jasnim sporočilom, ampak se vrne polna nemira in hrepenenja, polna ponovne, se močnejše težnje po idealu, tako da kratkoma ne more biti dvoma, da je bila v trenutku zanosa delezna spoznanja in razsvetljenja.

Ena sama ljubezen torej: mati, domovina, Bog, porojena iz duše, iz tiste pomembne razlike, ki človeka odločno dviga nad zgolj nagonsko težnjo po samoohranitvi in reprodukciji vrste, nad nagonsko težnjo po posedovanju teritorija in nujno potrebnih dobrin in nad zgolj strah pred neznanjem. Rekel bi lahko celo, da obstaja predvsem duša, ki poseduje telo in zavest o ujetosti v nekakšno temačno predverje večne in absolutne pravice, varnosti in resnice. In ravno iz te zavesti o ujetosti v temačno predverje absolutnega se poraja tisto veliko hrepenenje, tista velika ljubezen, ki v svojem mogocnem preseganju vsega empiričnega postaja nekaj nezemeljskega, pravzaprav demoničnega, in je kot taka obenem tudi možnost prestopa iz teme predverja v prostor absolutnega. Cankar vseskozi verjame v obstoj absolutnega in prav vseskozi ve, da je vsa uborna ljudska religija, ljudska pravičnost in vse uborno, problematično sožitje tukaj, v pred-

onstran, čez smrt in tegobe in revščino, v en sam blaženi kraj dobrote, lepote in radosti.

Tako nekako - seveda v grobem in na hitro povedano - torej lahko razumem Cankarjevo vseobsegajočo in odresujočo ljubezen. Zanj skratka ideal, absolutum, obstaja sam po sebi, prav tako pa je tudi ljubezen že vnaprej dana, subjekt jo kratkoma ne poseduje, pri čemer mu je bližnji ali občestvo bližnjih le približalica, le zavetje pred problematiko, odtujeno realnostjo in uveljavljajočim se nihilizmom.

Vmes je minilo približno osemdeset let. Zgodilo se je veliko vsega. Ne bom navedel. Zdi pa se, da je vmes ponovno umrl tudi Kristus, tokrat kot bog, kot tista smrt presegajoča, odresujoča ljubezen in kot možnost zveličanja.

Če pa je to res, če so torej povsem prevladale vrednote tehnične sveta in če smo potemtakem dokončno pristali na nihilizem, nam pač več mati, domovina in Bog ne morejo pomeniti idealov in se kot takšni ne morejo zlit v problematiko je skratka vse, kar ni empirično, materialno, izmerljivo in znanstveno dokazljivo.

Prepovedali so njihovo vero, ostali so brez domovine, zdaj pa jih odtegujejo še od mater

LJUBLJANA - »Cankar bi tudi danes lahko bil kritičen do domovine,« je ob zaključku okrogle mize Mati, domovina, Bog v ponedeljek v Cankarjevem domu, s katere tudi povzemamo besedila nastopajočih govornikov Andreja Rota, Daneta Zajca, Toma Virka in Vlada Zabota, začel svoj protest Boris A. Novak.

Navzoce je hotel opozoriti na problem, ki je nastal zaradi prepoveda prehoda beguncev brez posebnih dovoljenj čez ozemlje Republike Slovenije. Salzburška človekoljubna zveza je namreč zaprosila slovenski center PEN, katerega predsednik je Boris A. Novak, za pomoč, da bi avtobus mater iz Bosne, ki čaka na slovenski meji, čimprej lahko nadaljeval pot, da bi se srečale s svojimi otroki, ki so že v zbirnih centrih v Avstriji.

Pisatelj se je zavzel za pomoč beguncem, saj so prav oni tisti, ki so danes ponizani in razžaljeni. (V. L.)

RECENZIJA / KONCERT ORANŽNEGA ABONMAJA

Pred glasbenim pohodom v Evropo

Cankarjev dom, 7. maja 1993

Simfonični orkester Slovenske filharmonije
dirigent: **Pierre-Dominique Ponnelle**
solistka: **Rita Kinka**, klavir

Alojz Ajdič: Nekje v srcu, 2. stavek 2. simfonije (prva izvedba)
Frederic Chopin: Koncert za klavir in orkester št. 2 v f-molu, op. 21

Cesar-Auguste Franck: Simfonija v d-molu

Lento, Allegro non troppo
Allegretto
Finale: Allegro non troppo

»... Spričo neenakomernega razvoja naše glasbe, njenih strašnih zgodovinskih zamud, stoji naš glasbeni ustvarjalec pred posebno kompleksnimi nalogami, taksnimi, ki mu jih nalaga sedanjost, in taksnimi, ki ga vlečejo se v preteklost, nazaj. Da ne zaostane, mora korakati s časom, obenem pa mora sproti se podizdavati temelje, na katerih gradi, mora se zasipati vrzeli, ki zevajo v našem glasbenem ustvarjanju iz preteklosti. Zato ima tudi tradicionalno usmerjen ustvarjalec pri nas svoje razvojno poslanstvo in to mu dovoljuje, da se vključuje v glasbeno snovanje ne kot epigon nekega izjemnega roba, marveč kot polnopraven sodelavec na naši kulturni stavi.«

To je pred natančno dvajsetimi leti v Nasih razgledih (6. aprila 1973) pod naslovom »Nase glasbeno ustvarjanje v luči generacijskega problema« zapisal muzikolog Rafael Ajlec. Vsebinska besedila, ki je zaradi njegove čisto političnega naboja ne smemo podcenjevati, je nedvoumno dokaz, kako se je naša glasbena znanost (kakorkoli jo že imenujemo) skupaj s celotno stroko prilagodila politični situaciji in na svoj način tako rekoč po strokovni plati in dokaj zavito omogocila uveljavitev socialističnega realizma pod placem nekakšne glasbene naivnosti, kar je v tesni povezavi s političnim pospeševanjem do skrajnosti spreverjenega ljubiteljsstva speljalo na pot razvednotenja stro-

MILAN STIBILIJ

kovnosti in intelektualnega dela na področju glasbene dejavnosti, na pot, ki jo se vedno vztrajno korakom in kateri ni videti konca.

Glasbeni politikanti seveda niso ravnali na podlagi kakršnega koli političnega prepričanja, temveč so politično situacijo preprosto in zanje same nadvse pridobitniško izkoristili za uveljavljanje privilegijev, ki so bili neodvisni od strokovnih meril in kvalitativnega vrednotenja njihovega lastnega dela. Glasba Alojza Ajdiča, ki jo je prvič izvedel orkester Slovenske filharmonije - dirigiral je Pierre-Dominique Ponnelle - na svojem 8. koncertu za oranžni abonma (6. in 7. maja), je solski primer zavoženosti naše glasbene dejavnosti.

Nastanek, obstoj in programiranje te glasbe z naslovom Nekje v srcu, ki je kot drugi del že leta 1991 izvedene 2. simfonije po avtorjevih besedah »dinamična in prepriljiva izpoved življenja«, je mogoče dojeti le z poznavanjem stanja kot izsledka zgoraj navedenih začetkov rusenja stroke.

Zanimivo bi bilo vedeti, v kakšen predalec naše glasbene zgodovine bi uvrstili Ajdičovo glasbo nosilci nase znanstvene in umetniške strokovnosti. Če bi kdorkoli pomislil na čas citalic, ga je treba opozoriti, da je Rafael Ajlec v svoji studiji pozabil na bistveno in nezamenljivo sestavino kompozicijskega dela v vseh casih - nekot tudi pri nas: določeno raven kompozicijskega znanja, s katerim skladatelj lahko in tudi mora obvladovati in kontrolirati svoje zvočne predstave in njihove notne zapise. Ob takem razmisljanju ostane za obravnavano glasbo le zadnji predal, v katerega naši glasbeni strokovnjaki zmečejo vse, kar mora biti zaradi nekakšne nacionalne umetniške casti uveljavljeno: v predal z etiketo »Slovenska avantgarda«.

V drugem delu koncertnega programa je bila izvedena Simfonija Cesarja Francka, eno naj-

bolj impresivnih del glasbene ustvarjalnosti, pravi ognjemot dinamičnih izbruhov in po drugi strani polno čeri instrumentacijskih prehodov, ki so zaradi svoje občutljivosti dobro slišne pasti orkestrske igre. Zal je bila izvedba izgubljena prilžnost koncertnega večera Slovenske filharmonije. Tako dirigent kakor tudi orkester sta segla previsoko; očitno je bilo, da je za korektno izvedbo potrebno precej več prizadevanja in predvsem precej več izvajalske sposobnosti. Franckova Simfonija je bila za dirigenta in orkester Slovenske filharmonije očitno pretrd oreh.

Solistka večera je bila pianistka Rita Kinka (rojena v Subotici in dobitnica cele množice nagrad in priznanj) s Chopinovim koncertom za klavir in orkester št. 2 (v f-molu, op. 21), ki se je pri svoji interpretaciji posvetila predvsem pristni izvedbi tako rekoc venomer po vsej klavirski razporejene množice not, zanemarila pa je vsebinsko stran koncerta, to je muzikalno zasnovo, ki je za Chopina ob vsej virtuosnosti značilna in ki sele zagotavlja njegovi glasbi vrednote, ki jim veljata nasa pozornost in občudovanje. Polni dvorani Cankarjevega doma je njeno igranje ugajalo, saj je bilo nagajeno z navdušujocim ploskanjem.

V celoti je 8. koncert oranžnega abonmaja Slovenske filharmonije uspel. Predstavil je razumevajoč program in nedvoumno prikazal naloge, ki jih bo nujno resiti pred našim dokončnim glasbenim pohodom v Evropo. Doslej smo hodili s culicami, zdaj bi pa vendarle lahko poskusili z glavami. Treba pa se bo nedvoumno sprijazniti z delovnimi normami in s kvalitativno selekcijo, kar vse je, ce nam je vse ali ne, temeljna potreba za duhovno odprtost, s katero se bomo lahko zoperstavili lazni samozadovoljnosti, ki je bistvena sestavina stagnacije stroke in ki je, tako se vsaj zdi, prav na glasbenem področju tako usodno zabetonirana.

Tomo Virk: Relikt preteklosti

Ko naj bi govoril o znani Cankarjevi triadi MDB in o svojem odnosu do nje, sem nekoliko v zadregu. Gre za eno tistih Cankarjevih sintagm, ki so bile v preteklosti kanonizirane in v kontekstu nacionalne mitologije postavljene v skoraj liturgičen repertoar. Tezko bi se pretvarjal, da me danes te besede nagovarjajo s tega vzvišenega piedestala. Z vidika današnje senzibilitete zveni triada celo nekoliko afektirano, patetično, vsekakor pa zastarelo. Zato do nje sicer ohranjam dolžno spoštovanje, vendar to ni spoštovanje do relikvije, temveč do relikta preteklosti, naše neizbežne zgodovine. V preteklosti je bilo o tej sintagmi že veliko govora. Znano je, kako ambivalenten odnos je imel Cankar do svoje matere. In očitno je, kako odločno vlogo je ta odnos odigral v njegovi osebni mitologiji, saj je tangiral tako na primer njegovo spolno življenje kot tudi odnos do domovine, ki je bil enako ambivalenten. Če jo po

eni strani povzdiguje (O, domovina, ti si kakor zdravje), pa jo v trenutkih depresije tudi zavrača, čes: »Domovina, ti si kakor vlačuga«. Se več: podoba umetnika kot tuja, torej brezdomca, v njegovem opusu ni le naključna kaprica, ampak nosi tezo neke globlje resnice.

Če skušamo to sintagmo misliti iz nje same - se (ker pac vsi vemo, kaj je »mati« in najbrz nihče zares, kaj je »Bog«) - ustavi- vemo ob domovini. V evropskih jezikih povečini izvira iz korena »oec«. Nekateri teh jezikov sicer res poznajo tudi izraze, ki prihajajo iz korena »dom«, vendar so bolj sekundarni oz. nevtralni. Domovina s svojim custvenim nabojem je vedno tisto, kar bi morala pri nas po etimologiji označevati očetnjava, kateri pa dejansko - po emocionalnem naboju - ustreza domovina, oz. se bolje - mati domovina. Povezava med materjo in domovino je torej v nasprotju s prevladujočo očetnjavo nekakšna slovenska specifičnost. Slovenci smo svojo domovino vedno razumeli kot cankarjansko mater, ki je »izkoriščena, izžeta, pasivna, trpeča, v usodo vdana«. Tak pojem je v nasprotju s siceršnjim, iz »oeceta« izhajajočim pojmom domovine. To nasprotje smo v ne tako daljni preteklosti lepo okusili na lastni kozi, ko smo bili shizofreno razcepjeni med »sirs« in »ozi« domovino. Indikativno je bilo, da so nas učili patriotizma do Jugoslavije, ki je

bila nasa domovina na način patria potestas, torej z absolutno pravico glavarja družine nad vsemi družinskimi člani, tudi nad materjo-domovino.

Vendar nas tu ne zanima ta odnos, ampak sintagma MDB oz. njen pomen v slovenski nacionalni mitologiji, ki ni po naključju vezan na Cankarja. Ker se Slovenci zaradi majhnosti nismo mogli konstituirati kot nacija, smo ta svoj cilj oz. željo kompenzirali v literaturo; zato ne preseneca, da sta največja slovenska literata Preseren in Cankar ravno najvišji izraz te strukture, ki govori o tem, da smo Slovenci nepotepni, hrepenenjski, pasiven, zato nekako ženski, v skrajni posledici cankarjansko-materinski subjekt. Zato se domovina v naši nacionalni zavesti pač ne kaže kot samozavestna in samozadostna očetnjava, temveč kot pasivna, trpeča, hrepeneca mati.

Posledično pa se pokaže se nekaj drugega: kot tisto a priori nedosegljivo (taksen je objekt hrepenenja po svoji definiciji), absolutno drugo, fungira domovina - v perspektivi očetnjave - se v neki drugi osvetljavi: namrec kot transcendenca. S tem pa seveda postane jasno, zakaj se v Cankarjevi sintagmi, ki nikakor ni le stopnjevanje njegove osebne religioznosti, ampak »samopostavljanje resnice nacionalnega mita v de- lo«, ob mater in domovino oz. ob Mater-Domovino postavlja tudi Bog.

ZGODBA 23

Seansa s prijateljico

BOJAN RAUTER KOSIC

Za Psihologa je bila seansa s prijateljico prelo-mna. Odtlej ni več niti za salo dvomil o svojih pa-rapsihičnih močeh in povsem jasno mu je bilo, da bo lahko ze kmalu pricel zavirati kreatorje sveto-vne pogube v njihovem peklenskem nacrtu. Moral je le se utrditi sposobnost doseganja parapsihi-čnega stanja ter izvesti nekaj eksperimentov, s ka-terimi naj bi se izmojstril v natančnosti projekcije voljnega snopa.

Glede psihofizičnega stanja, potrebnega za obuditev parapsihičnih moči, se je se naprej drzal stare metode, namreč odpravljanja notranjih vzrokov psihomisičnih napetosti. Ni torej forsiral svojih parapsihičnih sil in ni se silil v eksperi-mente, marveč se je v prvi vrsti posvetil avtotera-pevski praksi.

Brez obcasnih eksperimentov pa vendarle ni vzdržal, kajti možnosti, ki jih je pridajal svojim novorojenim močem, so ga preveč mikale. In z njimi je vendar preverjal tudi svoje terapevtsko napredovanje. Največkrat je eksperimentaln s svojo prijateljico, le kdaj pa kdaj si je izbral na-ključnega mimoidočega, usmeril vanj voljni snop ter mu priključil idejo giba, vsaj toliko nenava-dno, da ni mogla biti naključna, in hkrati toliko razumno, da človeka ni pahnila v preveliko za-drego. Ni bilo enkrat, da je mimoidoci v trenutku izvedel Psihologovo sugestijo: nenadoma je reci-mo zastal in se sklonil, kot da si mora zavezati vezalke na cevju, čeprav je imel obute opanke, ali pa je previdno prestopil čez nevidno vrstico, se izognil nevidni oviri, se ozrl na sugerirano stran ali pricel buljiti v nebo, kakor da vidi leteci kro-znik.

A tisto bistveno, v čemer se je moral Psiholog se zlasti dobro izuriti, ni bilo usmerjanje volje na bližnje osebe, ampak vplivanje na dalec - kajti ključni uničevalci sveta mu niso bili kar tako do-stopni. Nanje bo moral vplivati nevidno in hkrati v povsem drugačnem stanju percepcije - vsaj ta-kem, s kakršnim je bil preplavljen ob koncu sean-se s svojo znanco...

Tistikrat je običajna slika prostora in njunih te-les izginila; nadomestila jo je gosta, v neskončno globino razširjajoča se mreža svetlobnih niti, po-dobna tisti, kakršno je Psiholog že večkrat videl v svojih meditacijskih vizijah in ki mu je bila tako presenetljivo pomagala k pojasnitvi duševnosti. Ampak ta mreža je bila vendarle drugačna, kajti zdelo se mu je, da so nitke nekakšen nosilec nje-gove percepcije; takoj ko je namreč fokusiral oči na daljavo, se je preselil tja s celotno svojo vidno percepcijo in zavestjo. Dobil je občutek, da lahko na tak način objame in v trenutku prepotuje celo-tno zemeljsko oblo, in ko je tako potoval skozi bolj in manj gosto svetlobno mrežo, je na določe-nih področjih zaznal veliko število svetlečih se kep, ki so bile v resnici zgoscine nitk, prepletene v sestavljene vzorce. Vsaka od teh zgoscin je izsto-pala po svoji specifični svetlinosti, kajti s poveca-no intenzivnostjo utripanja je drazila okolne nitke in jih spravljala v aktivno stanje. To zarčenje se je razširjalo daleč naokoli in zadevalo ob druge po-dobne zgoscine, ki so se odzivala s spreminja-njem notranje dinamike in lastnega zarčenja nav-zven.

Ko je Psiholog primerjal posamezne zgoscine, je zaznal, da so nitke nekaterih urejene in umirje-nega življenja, v nekaterih pa je obstajal očiten nered, kakor da so zapletene v neresljiv vozle in se divje bojujejo za svobodo. Tovrstne zgoscine so v okolje oddajale se posebej kaotično zarčenje, ki so ga druge zgoscine doživljale kot večji ali manj-si nemir lastnih nitk - pac odvisno od stopnje las-tne (ne) urejenosti.

Psiholog se je spomnil na voljni snop iz prede-la trebuha, ga pridružil percepciji in pricel prodi-rati z njim v središča zgoscin. Ob urejenih je čutil mir in spokojnost, ob neurejenih pa nemir; jezo in bolečino. Tedaj je tudi uvidel, da zgoscine niso same krive za svoje stanje, kajti do tega jih je pri-peljala visja kozmična nujnost, in da se zdaleč ni-so dovolj sposobne in močne, da bi se uredile sa-mne. Pravzaprav so bile eno samo trpljenje, usme-rjeno k preboju tesnobe, k sproščeni melodiji las-tnih nitk. A v teh poskusih so bile zelo neuspešne, kajti v svojem strahu so zapletale se druge zgosci-ne, jih napadale in uničevale. Največ škode so praviloma povzročale tiste zgoscine, ki so v zan-kah notranjega vozla doživljale največjo tesnobo in bolečino; a jih Psiholog ni obtoževal, kajti bile so kot kaznjenci, ki jim je po slepi igri kozmične-ga naključja naloženo breme nekega norega eks-perimenta. In prav na te zgoscine je moral Psiho-log usmeriti svoje moči - kajpak ne zato, da bi jim naložil novo kazen, marveč da bi jim pomagal pri osvobajanju iz utesnjujočega objema notranjih vozlov.

Psiholog je tisto noc verjel, da bo lahko ta svoj cilj uresnil z enim samim zamahom. Prodlr je s svojo voljo v središče vozla zgoscine, ki je najbolj izstopa-la po svoji kaotičnosti, ter jo skušal razplesti.

Ni se niti preveč čudil, ko je opazil, da mu uspeva, čeprav ni prav vedel, kako, le čutil je, ka-ko z vršicam voljnega snopa objema tuje nitke in jih razvija in odmotava ter postavlja na svoje me-sto; dojel je, da je voljni snop obdarjen s svojim lastnim znanjem, primarnim od slehernega ra-zuma. Ko je zgoscino zapustil in se umaknil iz njene bližine, v njej ni več opazil hujskih zank; v okolje pa je sevala umirjeno, prijetno svetlobo.

Navdušen nad uspehom je Psiholog se nekaj casa potoval med zgoscinami in jih skušal urejati po več hkrati. Toda njegova pozornost je ob tem postajala vse bolj begajoča, v telo pa se mu je po-selila teža utrujenosti. Pocasi se je predramil v stanje normalnosti ter vajejnih oči spregledal v va-jeno okolje.

Preden je potonil v sen, je pomislil, da bo mo-ral razplesti se marsikateri vozle v notranjosti svoje zgoscine, preden bo lahko pricel razpletati morje drugih.

FIZIKA / PROJEKT, KI BI BIL VSAKEMU FIZIKU V VESELJE

Eksperiment s skušo ali vse o Caltechu

HENRY GEE IN GREGORY GASIC

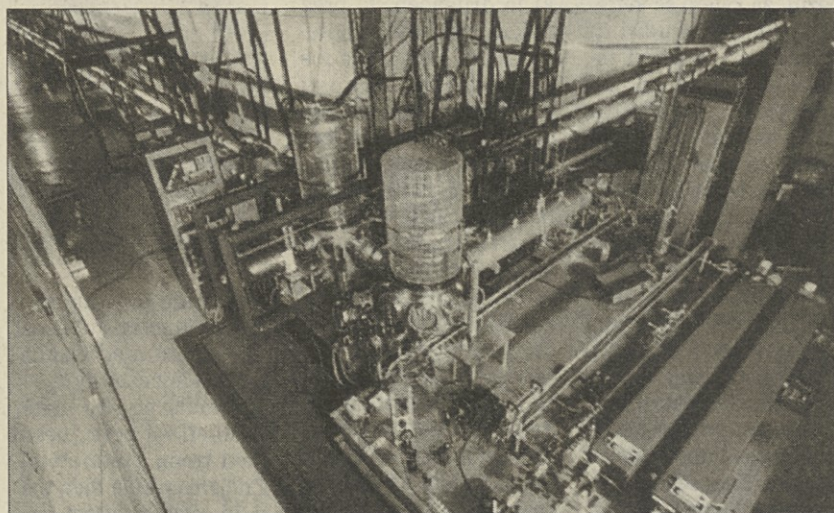
Caltech je odprl svoja vrata 2. 11. 1891, ko se je moski po imenu Amos G. Throop odlocil, da bo v prostem ca-su počel kaj zanimivejšega od vrčkarjenja. Zato je usta-novil obrtno solo. Zgodba bi se s tem lahko koncala, ce se ne bi l. 1907 svetu sole pri-družil astronom George El-lery Hale. Ta je stiri leta pred tem prisel v Kalifornijo iskat primerno mesto za svoj 150-centimetrski teleskop in ga nato tudi postavil na gori Mount Wilson blizu Pasade-ne. Hale je do l. 1920 prepri-cal kemika Arthurja Novesa (nekdnjega predsednika Massachusettskega tehnološkega instituta, MIT) in fizi-ka Roberta Millikana (profe-sorja fizike na chicaski uni-verzi, Haleovi bivši soli), da mu pomagata preobraziti Throopovo solo v MIT zahod-ne obale. V tem letu je sola dobila novo ime - CIT (Kali-fornijski tehnološki institut ali kratko Caltech).

Danes obiskuje Caltech kakih 900 dodiplomskih in 1100 podiplomskih studen-tov; poučuje jih blizu 300 profesorjev in asistentov. In-stitut ostaja namenoma ste-vilčno majhen. Če sodimo uspešnost take usmeritve po številu nobelovcev s Caltec-ha (ki jih je 21), opravlja vodstvo svoje delo zelo do-bro. Polovico 253 milijonov težkega proračuna neposre-dno prispeva ameriška zve-zna vlada, drugo pa podjetja. Na Caltechu želijo ostati ne-odvisni, zato ne dopuščajo, da bi prijava patentov vpli-

so med najboljše placanimi v Združenih državah Ameri-ke.

Seveda ni vse v zvezi s Caltechom tako blesece. Težko je recimo doumeti, zakaj so l. 1910 ženskam prepovedali obiskovati pre-

davanja. Trajalo je kar 60 let, da so to smešno pravilo od-pravili. Se manj jasno je, kaj je gnalo studente letnika 1937, da so poskusali izme-riti razdaljo med Caltechom in mestno hišo v Pasadeni s skušo - kar gotovo sodi med manj znane dosežke Instituta.

LIGO bosta sestavljali enaki stavbi v obliki crke L. V vsakem od starih krakov zgradb bo 2, 5 kilometra dolga cev s premerom 120 centimetrov. Na konceh te cevi bodo obesene uteži z zrcali; drugačne uteži bodo v preseccih cevi. Tu bosta namesčena tudi laserja, ki bosta oddajala svetlobne utripe vzdolž krakov. Ti se bodo nato odbili od zrcal na utežeh in interferirali v preseccu. Ker bo faza zacetnih svetlobnih utripov v posamezni napravi nasprotna, v normalnih okoliscinah ne bodo zaznali interferencnega vzorca. Ce bo skozi observatorij potoval gravitacijski val, se bosta uteži v enem kraku rahlo priblizali, v drugem pa se bosta nekoliko razmaknili. Zato bo nastala interferencna slika. Naprava je dovolj velika, da zazna premik velikosti 10Cs-18 metra, kar je desetmilijonkrat manj od premera vodikovega atoma. Dva observatorija pa sta potrebna zato, da ne bi pripisovali posledic lokalnih motenj (kot so recimo potresi) valovom iz vesolja. (G. V.)

KEMIJA / NEGORLJIVI PLASTIČNI POLIMERI

Frizer za dame in njegov izum

Če resni Newsweek ne bi nosil datuma 3. maj, bi bila zgodba lahko posreče-na prvoaprilska šala. Opi-suje ostarelega Mauricea Warda iz Yorkshira in nje-govo neunicljivo plastico snov starlite, za katero se nenadoma pulijo številne vlade in družbe. Čudaski izumitelj samouk je frizer-ski salon za dame zaprl že pred 20 leti in se lotil recik-liranja plastičnih snovi. Ogenj v letalu na letaliscu v Manchesteru, ki je ugo-nobil 54 potnikov, pa ga je tako prestresel, da se je zraven lotil se izumljanja negorljivih plastičnih po-limerov. Ze po treh mese-cih poskusov je - kot slepa kura zrno - našel formulo za svoj starlite, ki pa mu takrat ni prinesel sreče. Za demonstracijo nenava-dnih lastnosti tega poli-

mera je pred televizijski-mi kamerami zavl jace v cetrtmilimetrsko debelo folijo in usmeril nanj pla-cene varilnega aparata: jaje-ce je ostalo surovo. Kljub temu se za izum ni zmenil nihče in je koncal v nje-govem predalu.

Svet se je prebudil sele leta pozneje, ko so v labo-ratoriju britanske ustano-ve za atomska orožja ne-kako prisli do kosčka te folije, pozabljene v prosto-rih televizije BBC. Tanki kosček plastike je pri njih prestal 75 simulacij atom-ske eksplozije, ki bi upari-le pol inče debelo jeklo. Brez težav je vzdržal tem-peraturo 10.000 stopinj C in snope zarkov najmo-čnejših laserjev. Sestava starlite je seveda poslovna skrivnost, vendar pravi Ward, da ne vsebuje nobe-

nih posebnih snovi: »Brez težav bi polimer sestavl vsakdo, ce bi mu le pove-dal kako.« Zakaj pa ta pla-stična snov tako učinkovi-to razpruše toploto, nihče ne ve, niti sam izumitelj ne. Jane's International Defense Review, ki je med najuglednejšimi vojskimi casniki, je zadnja preizku-sanja ocenil kot »osupljiva«.

Tej snovi je treba verje-ti, pišejo, čeprav je obe-nem neverjetna. Seznam resnih interesentov za starlite je dolg in sega ze od japonskih proizvajal-cev bancnih trezorjev do Nase, ki bi hotela z njo na novo prekriti svoj space shuttle. Ward se se ni za-vezal nikomur in pravi, da dela na drugih projektih, ob katerih bo starlite pov-sem zbledel. (M. E.)

TEHNOLOGIJA

Frankenstein stopa v mestni pragozd

MARIJAN ERJAVEC

Psihologi že dolgo vedo, da zgodbe, ki si jih ljudje pripovedujejo, odzrcalajo njihove skrbi in strahove. Danasnje bajke, ki krozijo po mestih, pogosto obravna-vajo smrt, pretneje življenju, zdravju in imetju (posebno avtomobilom) ter najstniški seks. Urbane legende so mini epi s prizoriščem, zapletom, razresitvijo, pogosto, pa tudi z naukom. Ena od njih govori o družini, ki ji med popotovanjem umre babica. Stacijo jo v prtlja-znik, na smolo pa jim avtomobil ukradejo. V tej mestni bajki usoda kaznuje družino, ker ni bila spostljiva do ranjke. Izgubijo jo in se avto za navrh. Pokvarjeni lopo-vi bodo ob odkritju dodatnega popotnika dozveliz za-sluzeni sok in celo policiji bo treba marsikaj pojasniti. Tudi tehnologija je dobila v zgodbah svoje mesto. Baj-ke odzrcalajo strahove v zvezi z avtomobili pa tudi z drugimi novotarijami. Ena od starejših opisuje računal-nik, ki pošlje vedno ostreje groznje za poravnava ra-cuna v znesku 0.00 dolarja. Pisмени ugovori ne zaleže-jo, nestvor pa se končno le pomiri, ko mu nesrečni dol-znik pošlje cek za 0.00 dolarja. In tista o pudlu v mi-krovalovni pecici. Mar res kdo verjame, da bi naivna stara gospa susila svojega psicka v pecici, in to celo v mikrovalovni? Ost takih legend je pogosto nekam upe-rjena in odraza naravni človekov strah pred novo te-hnologijo, ki je podobna stari, prikriva pa nevarne ra-zlike. Se posebej ta je bila morda celo koristna, ker opo-zarja uporabnike, da so mikrovalovi lahko izdajalski. Urbane legende se kotijo celo okrog zadnjih medicins-kih dosezkov. Ena pripoveduje o dečku, ki se je iz ene od »acid-party« vrnil sele čez nekaj dni. V kopalnici je mati opazila, da ima na hrbtu orjasko brazgotino, in izkaže se, da so mu ukradli pljučno krilo za nezakonito presaditev. Zgodba je jasna zlitina zaskrbljenosti nad možno zlorabo medicinske tehnologije, strahu pred drogami, odpor do hrupne in drugih nespodobnih re-ci, ki se je lotevajo najstniki.

Take bajke, ki jih podziga tehnologija, bi morali pri-čakovati, saj vsi vemo za spremembe, do katerih je pri-

slo zadnja leta. Vendar ne verjamem, da te sodobne pripovedke tehnologije ogrožajo. Dvomim, da bi kdor-koli okleval pri nakupu mikrovalovne pecice samo za-to, ker bi se bal, da mu bo v njej eksplodiral pudel. Tu-di zgodba o računalniku je bolj prisrčna kot grozeča. Kaj pa znanost? Strahovi pred njo so dragocni, vsaj kot kažejo stotine cenenih filmskih in natisnenih grozljivk vse od Frankensteinja naprej. Edina zgodba, ki sem jo s tega področja zasledil, zadeva krajo in prodajo psov raziskovalnim laboratorijem. To niti ni bajka, ampak le smela trditve. Vzpremoj z njo pa se je razrastle cel grozd ubranih legend o nesrečnih turistih, ki so sli na večerjo in skusali z znaki dopovedati strezajem, naj jim nakrmijo se psicka ali pa naj jim ostanke hrane zavijejo zanje. Na kraju dobijo čisto nekaj drugega, kot so hote-li. Ta ideja podziga domisljijo mnogo bolj kot tista o kraji psov za laboratorije, čeprav slednji ljudje na splo-sno bolj verjamejo. Kaj pa druga znanost? Kaj je s fiziko delcev visokih energij, z radioastronomijo, pa z raziskavami vedenja jezev na primer? O tem urbane legen-de ne govorijo. Javnost se za znanost sploh ne zanima, vsaj kot kažejo raziskave njenega mnenja ter večne bor-be znanstvenikov za pozornost in denar. Sodobnih le-gend o znanosti zatorej ni. Ljudje znanstvenikov se sli-sijo ne, pa naj jim govorijo o efektu globalnega rastlinja-ka, o potrebah po denarju ali o razlikah med pravom in lažiznanostjo - vsaj dokler tega ne občutijo na lastni ko-zi. V borbi zoper takšno pomanjkanje zanimanja bi bilo morda najbolje, da bi si primarne bajke izmislili znan-stveniki sami. Morda bi v javnosti znanost tako postopoma dobila podoba, ki je sicer nima. Splaca se vsaj po-kusiti, saj nič ne stane. Tistih, ki bi poskusali po tej poti, vsaj ne bi mogli obtoževati javkanja, javnega beračenja ali nerazumevanja »trdih ekonomskih realnosti« danasnje-ga sveta. Ponujam ze lastne prispevke. Vabim vsakogar, da svoje ideje nadomesti z boljimi, ce se jih le domisli: Neki raziskovalec je ponoči zasledoval jeze na kraju, kjer je bi-lo s sekro ubitih ze kar nekaj ljudi. Ljudje s samotne kmetije so opazili soj luci in menili, da gre za morilca s sekro. Hišni oče je pograbil puško, ukazal družini, naj ostane, kjer je, sam pa je odšel na plano in raziskovalca brez natezanja ustrelil. Vrnil se je domov, da bi poklical policijo, našel pa je razsekana vhodna vrata, v hiši pa je bilo vse čisto mrimo... Neki radioastronom je bil zelo bo-gat, mnogo bolj, kot bi mu dopuščala njegova placa, so menili ljudje. Izkazalo se je, da je svoj radioteleskop nara-valno na valovno dolžino policije in z računalnikom izi-soval položaje vseh policijskih patrol. Tako se mu je po-terke napovedovati vrzeli v njihovem varstvu. Na taka mesta je potem odhajal in nemoteno ropal. Ko se je neke noči spet odpravil na delo, ga je opazil neki student, ki je zasumil, zakaj gre, in vdrl v njegovo podatkovno bazo in programe. Ugotovil je le, da se je radioastronom te noči odpravil v hotel, kjer so imeli policisti svoj vsakoletni shod. Tisto o jedrskem fiziku ste že slišali?...

PRIKAZ / SPIKA, ŠT. 1, MAJ 1993

Revija »Spika«

Pred slovenskim bral-stvom je se ena nova revija, in to specializirana, saj je Spika (naslov ima po naj-svetlejši zvezdi v ozvezdju Device) namenjena predvsem občinstvu, ki se bolj znanstveno kakor filozofsko ali zaljubljeno ozira v nočno nebo. Spika je mesecnik za astronome, in to večinoma ljubiteljske, saj revijo, prvo tega okrega profila na Slo-venskem, urednik Bojan Kambič namenja predvsem mlajši in laični zvezdogle-dni populaciji. Tako je no-silni članek Kako daleč so zvezde? napisan poljudno-znanstveno, podobno razu-mljiv pa je tudi prispevek o

arheoastronomiji; efemeride pojasnijo, kaj lahko opazuje-mo na večernem nebu maja (dodana je majska zvezdna karta, kakršne po uredniko-vih besedah ne najdemo niti v specializiranih tujih revijah), poskrbljeno pa je tudi za astrološko nagradno igr-o, specializirane oglase, revijo pa zaključujeta dve znan-stvenofantastični zgodbi v prevodu Ziga Leskovska. Razdelek o družstvih pred-stavlja Astronomsko drus-tvo Javornik in Ustvarjalno astronomsko društvo. Kot osnovno pomagalo in usta-noviteljia astronomije nam Vinko Nemanič v svojem članku predstavlja človeško

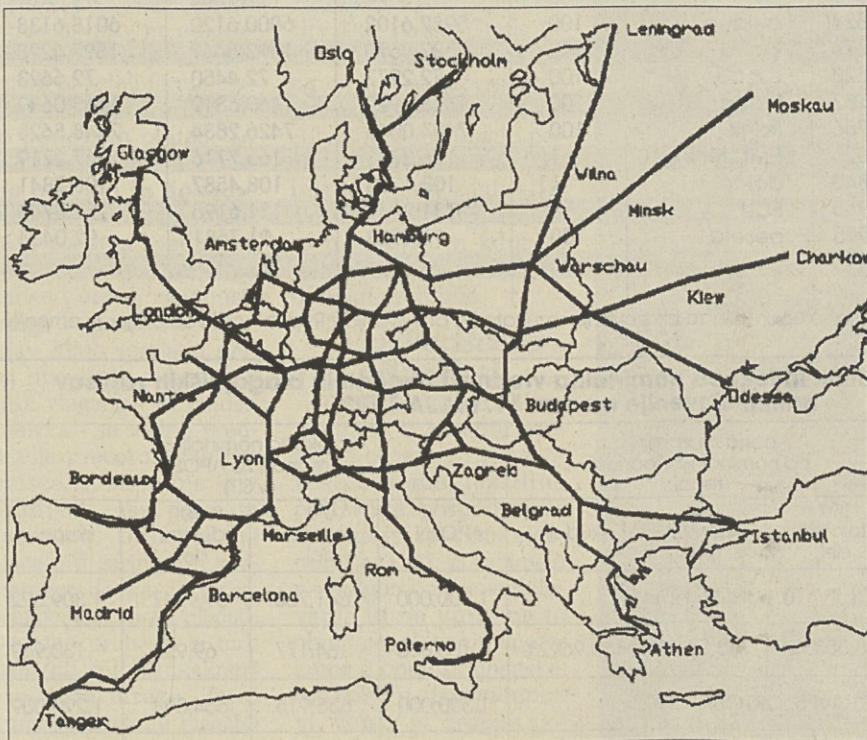
oko, med »dodatki« pa prva številka revije Spika pred-stavlja CCD detektor ST-4, napravo za avtomatsko sle-denje pri fotografskem sne-manju in zajemanju poda-tkov, ki omogoča do 5-mi-nutne ekspozicije pri foto-grafiranju. V rubriki Miti in legende je predstavljena De-vice oziroma grška boginja rasti Ceres. Urednik Spike s prvo številko ne skriva, da je revija namenjena predvsem srednjesolski in laični populaciji, ki jo zanima astrologija, kar pa je prejk-o-ne pozitivno, saj gre za po-pularizacijo zvezdoznanstva na prijeten in kvaliteten na-čin. (T. D. V.)

PARADIGMA

Stare ure in stari urarji

MILAN MEDEN

ja ima nekaj kapitala, potem je pametno, da se obrestuje v tujih bankah. Reinvestiranje dobička skozi lobije v neprepričljive projekte pa je nemarna kraja. Razpolagalno pravico s tem kapitalom morajo po zakonitih poteh dobiti le tisti, ki imajo ekspertne razvojne programe - ne pa »rdečih« in »crnih«. Vendar je treba biti realist: Jugoslavija je bila med najbolj zadolženimi državami na svetu. Zato je strah pred »jugoudbovskim« kapitalom, ki naj bi kupil razmajano pohištvo v slovenskem salonu, verjetno precej votel.

Problemi so se bolj prozaični. Treba je vzeti zepni računalnik in izračunati obremenitve iz letošnjega proračuna (230 milijard tolarjev): 1600 nemških mark na prebivalca. Oziroma 5300 nemških mark na zaposlenega. Vendar počasi ugašajo tudi produktivna delovna mesta. Po neki ekonomski simulaciji, ki je bila predstavljena na posvetovanju sociologov v

Portorožu, bi potrebovala Slovenija skoraj milijardo dolarjev svežega kapitala, da ne padejo produktivna delovna mesta od 300.000 na 100.000. To pomeni, da bi morala dobiti Rusija glede na število svojih prebivalcev skoraj 150 milijard dolarjev. Pa jih ni. Zato so začeli v Moskvi pripovedovati star vic: na razstavi ur, ki so bile narejene leta 1918, je dobila tretjo nagrado kukavica, ki je točno opoldne zakukala: Lenin. Prvo pa ura, iz katere je točno opoldne pogledal Lenin in rekel: ku-ku.

S stališča nacionalne varnosti predstavlja visoka koncentracija sredstev na dveh postavkah - proračun in javna poraba - idealno tarco za prostostrelce, ki predstavljajo cilje (zdaj je to Norik). To ni nič drugega kot nvočino dvigovanje praga: poden lahko stlačite karkoli. Recimo realne strateske cilje. Adijo Adriatske Küste!

Rešitve kajpak so. Vendar jih najverjetneje ne bodo prinesle »nove« liberalnodemokratske alternative in koalicije. S tem je poskus razmajati vlade v Sloveniji ze Edvard Kardelj. Sami arhaični obrazci. Postavljanje idej pred pamet. Treba je brati na primer **Gospodarski cudez za vzhodno Evropo** (Lyndon Larouche - Jonathan Tennenbaum): orjaški in realistični načrt osvajanja »divjega

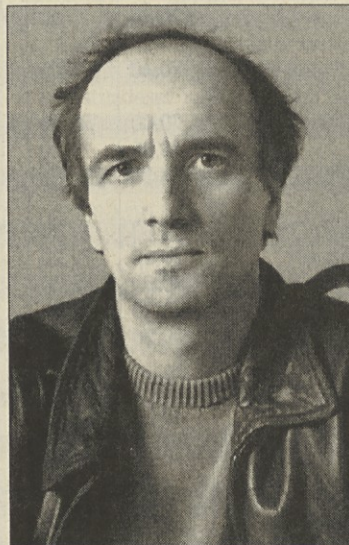
vzhoda« s prometnicami.

V nečem ima nekdanji direktor slovenske varnostno informativne službe vendarle prav: politično razsežnost zadeve Hit in preusmeritev pozornosti javnosti od Hita na Vis je sprožila politika. Toda za to megleno zaveso prisvajanja države po »zaslugah« je se nekaj druge ropotije: **stare ure in stari urarji**. In veliki problemi, kajpak. Zato mora postati Slovenija najprej transparentna - ce želi biti prepričljiva.

Prepričljivosti pa »ni mogoče narociti kot kranjsko klobaso z zeljem v vaski gostilni« (Janez Markes, Slovenec, 8. maja 1993). Seveda mora pri tem Slovenija uresničevati tudi razmeroma zelo jasen socialni program, kajti neoseben odnos države in podjetij pelje k manjši motivaciji zaposlenih. **Tako kot so se osemdeseta v Sloveniji v širokem loku izognila socialističnemu fundamentalizmu - bi se morala devetdeseta divjemu kapitalizmu.** Navsezadnje je privatizacija res urgenten proces - vendar bo trajal nekaj desetletij. Razlastitev ene skupine na račun druge je občutljivo vprašanje, ker lahko ljudi oropa vse tiste samoočrambe, ki so si jo priborili skozi zgodovino. Zanimanje tega dejstva bi bilo sprenevedanje. Depresija ljudi v Sloveniji pa je ze tako velika, da se lahko svoboda sprevrže v svoje nasprotje, v anarhijo, iz katere lahko zrastejo le novi totalitarizmi.

Smeri razvoja

VLAHO MIHELJAK

»To se pravi, da je treba gledati naprej, ne pa nazaj, ce se noče zmotiti v politiki.«

J. V. Stalini

Novinarji izkazujejo bistveno več talenta in posluha za modre ter prerorske misli četrtega klasika marksizma kot politiki. Tisti politiki, ki so zane-marjali zgornjo misel in se nenehno ozirali nazaj v mračno preteklost, so v drugem krogu demokratičnih volitev gladko izpadli in zdaj živijo od poslanske podpore. Novinarji - se zlasti televizijski - so prilagodljiva vrsta, ki je Stalinov nauk pravocasnno udejanila in zato preživela. Rezultati pregovornih izjemnih adaptivnih sposobnosti slovenskega novinarstva so bili v zadnjih dneh se zlasti opazni.

Marsikdo se je, denimo, spraševal, zakaj smo medijsko in uradnodržavno tako rekoč preskočili dan zmage; dan, ki ga vsa Evropa slavi kot dan velike zmage civilizacije in svobodnega duha. Odgovor je več kot enostaven. Dneva zmage nismo slavili in obeležili, ker tudi dneva upora proti okupatorju nismo. Ce ni upora, tudi zmage ne more biti. Logično.

A vsi niso doumeli novih trendov slovenskega žurnalizma. Neka moja znanka, ki je vidno razburjena, ker so televizijci, preutrujeni od cel mesec trajajočih kurzov farbanja velikonočnih jajc, preprosto preskočili 27. april, ki je bojda ostal državni praznik (?) - poklicala urednike na nacionalno televizijo in jih vprašala, kaj se gredo. Pa tega ne bo več živ dan storila, ker jo je eden od slavnih urednikov nazijal, ces, ali se ni pogrnutala, da je konec socializma, pa samoupravljanja in podobnih grozodejstev. Ker je slo za enega tistih legendarnih družbenopolitičnih delavcev, ki so svojčas objokani sporočali konzilijarne novice, ko je umiral kaksen od velikano-v samoupravnega socializma, in so si ob smrti teh istih velikano-v med sabo voščili iskreno sožalje in posojali robčke ali pa nam ob kongresih (partijskih, sindikalnih) voščili prijeten kongresni teden, je hotela biti se radovedna in nesramna, pa je odločni urednik pogovor se bolj odločno prekinil. No, naj se kdo z manirami omenjenega televizijca stri-nja ali ne, priznati (mu) mora, da je socializma in spremljajoče maskarade dejansko konec. Jasna ni edinole povezava med socializmom in obhajanjem dneva upora proti fa-sizmu ter dneva zmage nad tem istim fa-sizmom. Se zlasti, ker so televizijski kolegi iz definitivno nesocialistične satelitske mreže Sky News in celo ameriske CNN zadnje dni objavljali veliko prispevkov na to temo. Pa tudi dachausko komemoracijo so zabeležili. Ker je ta komemoracija med 27. aprilom in dnevom zmage nad fašizmom in je v obema nedogodkoma povezana, so jo naši televizijci konsistentno preskočili. Preskočili pa so jo tudi zato, ker slovenska pregovorno pre-vi-dna »ne levo, ne desno« koalicijska vlada ni tvegala porušena ravnavesja in se je izognila oblikovanju uradne poveljnice. Na komemoraciji pa se je pojavil generalni konzul, vendar »brez navodil zunanjega ministrstva«. Pa smo spet v zagati. Namrec, ce sledimo interpretaciji pasivnega angažmaja našega diplomata, potem zmaga nad fašizmom ni stvar zgodovinskih dejstev, ampak tak-snih ali drugačnih navodil. Drugače receno: dan zmage je dan zmage samo, ce zunanji minister tako odredi. No, poznavajoč naše prilike in sege bi clovek kar pritrdil. Navsezadnje zmaga dejansko predvideva tudi poraz. Ce neka oseba, ideja, gibanje - skratka, ena stran v spopadu - zmaga, mora druga izgubiti. Spet logično.

Pa zaradi tega nikakor nima smisla vreči puško v koruzo, saj je na svetu rešitev vsaj toliko kot zagat. Ce lahko obhajamo tako rojstvo kot smrt našega literarnega velikana, potem lahko tudi 9. maj. Razglasimo ga sočasno za dan zmage in dan poraza! Vsak bo obhajal tisti del skupnega praznika, ki mu odgovarja. Cisto enostavno in preprosto. Eni si bodo pustili praznično cestitati, drugi - prav tako praznično - izreči sožalje. Se televizijci se bodo hitro znašli. Brez navodil zunan-jega ali - bog varuj - celo notranjega ministrstva. Pa se blazno narodnospravno bo.

POGLED

Vizionarji in preroki

PETER BOZIC

Res je, da je v Evropi duhovna kriza oziroma kriza vrednot. Najboljši pokazatelj za to je obnašanje Evrope ob vojni v BiH. Vprašanje pa seveda ni tako enostavno, saj celotne družbe ni mogoče enaciti z interesi politike in z njo povezane gospodarske politike. Evropska javnost je se zmeraj moralno občutljiva, tako da je težko govoriti o tem, da vrednot ni več. Podobno je pri nas: javnost reagira na razne afere, čeprav so te in ljudje, ki so se znašli v njih, izid parlamentar-

nih iger političnih elit okoli Mencingerjevega zakona o privatizaciji in od tam naprej. Nobenega podjetnika ni mogoče dati na pranger zaradi moralne ali legitimnosti njegovega ravnanja, njegov poklic je, da dela profit v okviru zakona. Če letijo obtožbe na Rigla, Danila Kovacica, Slejka iz Optimi-zma itd., potem to ni pravi naslov. Prav tako je tisti zajeten kuj papirjev, ki ga je prinesel Miha, ničvreden zato, ker v njem ni mogoče odkriti nič drugega kot tisto, kar

je v okviru zakona dovoljeno. Ljudi so enostavno speljali na led, usmerjajo jih proti vladi, vendar je vlada kriva samo toliko, kolikor so bile njene stranke dve leti in pol kot vse druge udeležene pri tem, da zakon o privatizaciji ni bil sprejet. Za to gre in za nič drugega. Ni cloveka na svetu, ki bi opravljal katerokoli poslovno ali gospodarsko funkcijo in ne bi uporabil vseh zakonskih možnosti za to, da to funkcijo opravi, torej napravi sebi dobiček. Moralisti, pokazite mi enega, ki tega ne bi naredil in vsi po vrsti bi mu očitali, da je nesposoben in naj pusti to delo.

Ugotavljam, kako je vsa družba moralno na psu, hkrati pa računati na moralno ogorčenje ljudi in jih usmerjati proti tistim, ki ne opravljajo nič drugega kot svoje delo, je cenena demagogija socialistično samoupravne ideologije, po učinkih pa je lahko kar v demokracijo preoblečen nekdanji rdeči nož, ki je na primer leta 1972 s popolnoma enakimi gesli rezal sleherni podjetniški naravnost gospodarstva. Gre torej za kardelizem iz leta 1972 in njegovo vizionarstvo združenega dela priletnega Kardelja, ki je bil ze od malih nog poklicni pre-rok.

In zdaj smo pri jedru stvari. Gre za ostarele vizionarje, ki jim je tako obarvana realnost nuja za

njihov politični obstoj. Priletni sivolasi vizionarji nam nameravajo zdaj oblikovati se eno odresenisko vizijo, pozabljajo pa na svojo osebno digniteto in tudi na mojo in se na celo vrsto dignitet dru-

gih ljudi. Vizije se namrec ne izdelujejo na podlagi stiri-desetletnih izkušenj in prakse - tako dolgo je namrec vizija o osvoboditvi Slovenije. V tem procesu sem bil na primer vsaj tri desetletja dlje, pa me ni nikoli obsedlo polascanje tega, ker je enostavno neizpodbito dejstvo, da nimam te pravice. V času vojne se ni skoraj nihče podal na beg v pripravljeno begunska taborišca, ko so ljudje dali na razpolago svoje imetje, in celo svoje glave, saj so se množično javljali za obrambo Slovenije. Ti

ljudje se tega niso spomnili tistega dne, ko jim je to povedal Hribar ali kdo od njih. V teh procesih so živeli na svoj način in tega niso razobešali kot svojo zastavo; tega se dandanes ne počno, ker

vali tem dvanajstim apostolom. Bolj perversne in narcisoidne zamisli se nisem srečal. Slovenci imajo kar se da dobro razvito kolektivno zavest in so bili do grla siti partizan-scine; ne zaradi partizanstva, temveč zato, ker se je leta 1945 osvoboditve polastila marksistična intelektualna politična in kulturna elita in deset let zganjala teror tudi nad tistimi, ki so s puskov v roki osvobodili domovino; zganjali so avtoritarno diktaturo ene generacije, izpod katere se je bilo treba prav tako osvoboditi. Očitno so temu botrovali vrednote, duhovna razsežnost vsega naroda, ne pa da ta tiči v dvanajstih apostolskih posameznikih, ki imajo edini pravico in monopol nad letom 1990.

Gospodje vizionarji in preroki, stvari lahko se tako obracate na glavo, dejstvo je, da si Slovenci niso pustili vzeti tega, da so se sami osvobodili, in tudi jaz vam ne bom tega dovolil. Zato ste izgubili na volitvah, in ne zaradi cesa drugega.

Na stara leta pa lahko ustanovite društvo sivolasi in priletnih prerokov. Skoda, kot so jo leta 1945 napravili vaši vzorniki, ne boste mogli napraviti; edina skoda, ki jo pač delate, je skoda, ki jo boste utrpeli sami, saj si tako kot vsi drugi za svoja dejanja vendarle zaslužite nekaj več spoštovanja, kot ga boste deležni.

Noben Jambrek si ne bo prilastil in monopoliziral osamosvojitve Slovenije. V tem procesu sem bil na primer vsaj tri desetletja dlje, pa me ni nikoli obsedlo polascanje tega, ker je enostavno neizpodbito dejstvo, da nimam te pravice. V času vojne se ni skoraj nihče podal na beg v pripravljeno begunska taborišca, ko so ljudje dali na razpolago svoje imetje, in celo svoje glave, saj so se množično javljali za obrambo Slovenije. Ti

jim niti na kraj pameti na pade, da bi s polascanjem te osvoboditve crpali in parazitirali politično moc.

Iz tega seveda ne more nastati nič drugega kot zamilsel, ces da je bilo ljudstvo kot celota od pešice prerokov pahnjeno v vojno nevarnost, v nevarnost izničenja, katere se takrat sploh ni zavedlo. V to so bili pahnjeni vsi, ki na primer niso pisali ustave itd. In ko se po dveh letih zbudili in doziveli sok, so se masce-

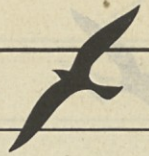
POŠTICA

Spoštovani predsednik republike!

Zahvaljujem se Uradu predsednika republike, da se je odzval na moj članek (Varnostna služba za predsednika, Republika, 7. maja 1993). Mislim, da je na ta način smisel tovrstnega pisanja dosežen. Transparentnost delovanja vseh institucij države je nujen prvi pogoj za vzpostavitev demokracije.

Varnostno-obveščevalni sistem je ena najboljčiji-vejših točk vsake demokracije, zato po mojem skromnem mnenju previdnost nikoli ni odveč. Nenehno opozarjanje na dosledno strokovnost pri vzpostavljanju, vodenju in uporabi V/O sistema postopno rojeva skromne sadove. Skoda, da se transformacija ni začela ze takoj po volitvah leta 1990. V treh letih bi Slovenija lahko zgradila učinkovit sistem nacionalne varnosti, hkrati pa bi se izognila političnim zlorabam strokovnih služb, kot smo jim priča v zadnjem času. Opozarjanje na napake pri oblikovanju V/O sistema doslej ni zaleglo. Navidezna transparentnost, ki se je izrazila z neokusnimi medijskimi nastopi posameznikov, je bila le okrasje za privatiziranje institucij države. Agonija se končuje s patološkimi izbruhi v parlamentu in v javnosti - ob dejstvu, da gre za utemeljen sum kriminalnega ravnanja.

Boštjan Hrvat

MENJALNIŠKI TEČAJI

11. maj 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	69,60	71,60	9,88	10,06	7,50	7,70
Avtohiša*	69,90	70,60	9,75	10,00	7,45	7,80
Azur Grosuplje	70,00	71,50	9,80	10,14	7,50	7,78
Banka Vipra	70,00	71,86	9,92	10,11	7,58	7,74
Bela vrtnica	70,50	72,00	9,90	10,20	7,50	7,80
Bobr Trzin in Fuzine	70,20	71,00	9,90	10,20	7,40	7,85
BTC Terminal Sezana	70,00	71,00	9,80	10,00	7,55	7,70
BTC d.d. Ljubljana*	69,50	70,00	9,75	9,95	7,35	7,60
Come 2 us	70,40	71,40	9,80	10,00	7,40	7,70
Dom na trgu	70,40	71,09	9,90	10,05	7,60	7,74
Emona Globtour*	70,00	71,50	9,77	10,00	7,40	7,65
Eros Ljubljana	70,50	71,40	9,90	11,00	7,50	7,70
Eros Kranj	70,50	72,00	9,90	11,00	7,50	7,70
Feniks Koper*	70,00	72,30	9,78	10,10	7,50	7,75
Feniks Markovec Koper*	70,00	72,20	9,76	10,10	7,55	7,70
Feniks Portoroz*	70,00	72,30	9,80	10,00	7,50	7,70
Fiba Koper	70,20	71,80	9,75	9,95	7,53	7,68
Firadas	70,20	71,15	9,70	9,90	7,40	7,60
Galileo Kozina	70,50	71,80	9,65	9,80	7,55	7,70
Golfurist Domžale	69,60	71,25	9,65	9,95	7,35	7,65
Golfurist Ljubljana	69,90	71,80	9,80	10,10	7,60	7,77
Hida*	70,60	70,80	9,96	10,03	7,66	7,72
Hipotekarna banka Koper	69,70	72,00	9,70	9,95	7,45	7,90
Hram Rožice Menges	70,65	70,95	9,95	10,10	7,60	7,70
Hranilno kreditna služba	70,30	71,50	9,88	10,20	7,50	7,85
Idila Sečovlje	70,50	71,50	9,90	10,15	7,60	7,80
Ilirika Ilirska Bistrica	69,70	71,70	9,71	9,99	7,44	7,70
Ilirika Slovenj Gradec	70,50	71,59	9,94	10,07	7,51	7,72
Ilirika Postojna	69,80	71,90	9,71	9,99	7,50	7,69
Ilirika Sezana	70,60	71,59	9,90	10,07	7,59	7,69
Italdesign Nova Gorica*	70,11	71,10	9,91	10,10	7,54	7,70
Klub Slovenijales	70,80	71,90	9,90	10,30	7,55	7,75
Komercialna banka Triglav d.d.	69,92	71,65	9,83	10,15	7,43	7,68
Kompas Hertz Celje*	70,50	71,00	9,94	10,50	7,40	7,70
Kompas Hertz Velenje*	70,50	71,00	9,80	10,00	7,35	7,60
Kompas Hertz Idrija*	70,50	71,00	9,80	10,00	7,35	7,60
Kompas Hertz Tolmin*	70,50	71,00	9,80	10,00	7,35	7,60
Kompas Hertz Novo Mesto*	70,50	71,00	9,80	10,00	7,35	7,60
Kompas Hertz Krško*	70,50	71,00	9,80	10,00	7,35	7,60
Kompas Hertz Bled*	70,50	71,00	9,80	10,00	7,35	7,60
Kompas Fintrade	70,40	71,19	9,90	10,19	7,55	7,79
Kompas Holidays	70,40	70,90	9,85	10,00	7,50	7,70
Libertas Koper*	70,50	71,70	9,85	10,10	7,56	7,74
Ljubljanska banka d.d.	69,10	72,50	9,77	10,30	7,40	7,90
LB Banka Zavarje d.d. Trbovlje	69,20	71,20	9,84	10,12	7,20	7,76
LB Dolenjska banka NM	69,40	72,50	9,80	10,10	7,50	7,80
LB Komercialna banka NG*	68,60	71,60	9,51	10,08	7,01	7,69
LB Kreditna banka MB d.d.*	67,91	69,30	9,64	9,84	7,06	7,20
LB Splošna banka Celje	69,50	71,50	9,52	10,16	7,28	7,77
LB Splošna banka Koper*	69,00	72,40	9,43	9,90	7,23	7,70
Madai Nova Gorica*	70,00	70,80	9,80	10,10	7,52	7,60
Madai Sempeter*	70,00	70,80	9,80	10,10	7,52	7,60
Media*	70,00	71,00	9,90	10,00	7,55	7,70
Niprom I*	70,50	71,50	9,90	10,10	7,55	7,79
Niprom II*	70,50	71,50	9,90	10,10	7,55	7,79
Otok Bled	70,25	70,94	9,85	9,98	7,40	7,64
Optimizem Lož*	69,50	72,30	9,80	10,25	7,42	7,85
Optimizem Postojna*	69,75	72,00	9,70	9,90	7,50	7,65
Petrol*	70,80	71,00	9,90	10,05	7,65	7,75
Pigal Solkan*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,58	7,72
Pigal Kobarič*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,58	7,72
Pigal Obutek*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,58	7,72
Pigal Diskont*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,58	7,72
Poštna banka Slovenije*	69,70	71,50	9,63	9,97	7,11	7,49
Probanka Maribor	69,45	71,90	9,85	10,20	7,40	7,75
Publikum Ljubljana	70,60	70,84	9,95	10,09	7,65	7,78
Publikum Celje	70,60	70,99	9,96	10,19	7,45	7,65
Publikum Dobova	69,80	71,50	9,61	9,80	7,05	7,60
Publikum Kostanjevica	69,80	71,50	9,61	9,80	7,05	7,60
Publikum Krško	69,80	71,50	9,61	9,80	7,05	7,60
Publikum Maribor	70,15	70,85	9,91	10,05	7,30	7,55
Publikum Metlika	70,00	71,00	9,82	9,95	7,40	7,55
Publikum Mozirje	70,10	71,40	9,85	10,18	7,30	7,65
Publikum Novo Mesto	70,00	71,00	9,82	9,95	7,40	7,55
Publikum Piran	69,80	71,78	9,80	10,05	7,50	7,69
Publikum Tolmin	70,30	71,15	9,85	10,00	7,54	7,69
Publikum Sevnica	70,05	71,50	9,91	10,15	7,40	7,65
Publikum Sentilj	70,00	71,09	9,90	10,15	7,30	7,55
Publikum Sentjur pri Celju	70,51	70,95	9,92	10,09	7,40	7,65
Publikum Trebnje	69,60	71,00	9,75	9,93	7,30	7,55
Publikum Zagorje	70,00	71,10	9,90	10,05	7,40	7,69
Publikum Zalec	70,60	71,50	9,95	10,19	7,45	7,65
Roja	70,40	71,40	9,91	10,10	7,62	7,75
Shalaby Koper	70,00	71,90	9,75	9,98	7,55	7,68
Sit - on	70,30	71,75	9,93	10,10	7,60	7,80
SKB d.d. Ljubljana* **	70,80	71,80	10,06	10,20	7,65	7,75
Slovenijaturist Jesenice	69,70	71,20	9,88	9,99	7,45	7,57
Slovenijaturist zel. p. Ljubljana*	70,75	71,60	9,95	10,05	7,50	7,77
Slovenijaturist zel. p. Maribor*	69,90	72,00	9,90	10,10	7,00	7,50
Sl. hran. in posojilnica Kranj	70,50	71,80	9,90	10,10	7,40	7,60
Slovenska investicijska banka*	70,50	71,30	9,80	10,10	7,50	7,70
Sonce	70,50	71,00	9,94	10,20	7,60	7,80
SZKB d.d. Ljubljana	70,30	71,15	9,88	10,20	7,50	7,85
Tartarus Postojna	69,16	71,57	9,63	9,88	7,34	7,62
Tentours Domžale	70,30	71,50	9,68	9,98	7,40	7,80
Tori*	70,50	71,50	9,75	10,30	7,45	8,00
Tourist service Portoroz	68,95	70,75	9,51	10,00	7,25	7,65
Upimo	70,80	70,90	9,93	10,00	7,60	7,70

Tečaj velja danes: * Zaračunavajo provizijo: ** Menjalnice niso poslane podatkov: —

MENJALNICA HIDA
Pokrita tržnica Ljubljana
MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANK, KRONE, FUNTE IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVASKI DINARJI
Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 90 z dne 11. maja 1993 — Tečaji veljajo od 12.5.1993 od 00.00 ure dalje

				ZA DEVIZE		
država	šifra	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	75,6645	75,8922	76,1199
Avstrija	040	šiling	100	954,1298	957,0008	959,8718
Belgija	056	frank	100	326,2998	327,2816	328,2634
Kanada	124	dolar	1	84,9278	85,1834	85,4390
Danska	208	krona	100	1740,2432	1745,4796	1750,7160
Finska	246	marka	100	1950,0121	1955,8797	1961,7473
Francija	250	frank	100	1990,9590	1996,9498	2002,9406
Nemčija	280	marka	100	6712,6061	6732,8045	6753,0029
Grčija	300	drahma	100	—	49,7083	49,8574
Irska	372	funt	1	—	163,6745	164,1655
Italija	380	lira	100	7,2496	7,2714	7,2932
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	5,4000	—
Japonska	392	jen	100	96,8629	97,1544	97,4459
Nizozemska	528	gulden	100	5982,6102	6000,6120	6018,6138
Norveška	578	krona	100	1587,8670	1592,6449	1597,4228
Portugalska	620	escudo	100	72,2277	72,4450	72,6623
Švedska	752	krona	100	1456,2999	1460,6819	1465,0639
Švica	756	frank	100	7404,0045	7426,2834	7448,5623
Velika Britanija	826	funt sterling	1	166,2713	166,7716	167,2719
ZDA	840	dolar	1	108,1333	108,4587	108,7841
Evropska Skupnost	955	ECU	1	131,2247	131,6196	132,8745
Španija	995	peseta	100	91,4928	91,7681	92,0434

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 11. MAJA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. JUNIJA 1993:					1,000,000	641,768	69,9247	1,309,692
30		128,3536%	133,5848%	130,9692%	100,000	64,177	69,923	130,969
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 5. OKTOBRA 1993:					1,300,000	635,915	654,094	1,290,009
150		97,8330%	100,6298%	99,2314%	130,000	63,591	65,409	129,001

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

11. MAJ 1993	v SLT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Azur Grosuplje	5,00	6,00
Fiba Koper	4,80	6,50
Hida*	4,00	6,00
Idila Sečovlje	5,00	6,50
Italdesign	4,50	7,00
Libertas Koper*	4,70	6,70
Niprom I in II*	5,00	6,50
Otok Bled	3,96	6,00
Slovenijaturist zel. p. Lj.*	—	6,00
Tentours Domžale	4,50	8,00
Tori	5,00	8,00

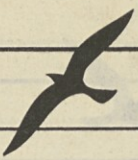
Tečaj velja danes: *

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

11. MAJ 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1450,00	1500,00
nemška marka	910,00	930,00
francoski frank	269,00	278,00
holandski gulden	809,00	835,00
belgijski frank	44,00	46,00
funt sterling	2250,00	2310,00
irski sterling	2212,00	2270,00
danska krona	235,00	243,00
grška dramma	6,40	7,10
kanadski dolar	1147,00	1184,00
japonski jen	12,80	13,60
švicarski frank	1006,00	1029,00
avstrijski šiling	129,00	133,00
norveška krona	214,00	222,00
švedska krona	197,00	203,50
portugalski escudo	9,60	10,30
španska peseta	12,20	12,90
avstralski dolar	1022,00	1054,00
madžarski forint	10,00	15,00
slovenski tolar	12,75	13,50
hrvaški dinar	0,50	0,80

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

11. MAJ 1993			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,30	11,30
Avstrija	Posojilnica Borovlje	9,50	10,75
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	9,80	10,60
Avstrija	Posojilnica Ločilo	10,00	10,80
Italija	Kmečka banka Gorica	12,75	13,40
Italija	Tržaška kreditna banka	12,75	13,50

ALBANIJA / GOSPODARSKO SODELOVANJE S SLOVENIJO

Tudi kokoši so lahko vložek v podjetje

Predstavniki Jate razmišljajo o skupnem vlaganju

TIRANA - »Najbolj bi bili veseli, če bi z albanskimi podjetji lahko vzpostavili običajne kupoprodajne odnose,« pravi Stojan Hergouth, predstavnik Jate, ki si je se z dvema sodelavcema prišel v Tirano ogledat možnosti uveljavitve njihovega podjetja na tem trgu. »Težava je v tem, da Albanijski primanjkuje denarja za take posle, zato zdaj proučujemo možnosti skupnega vlaganja.«

Pred razpadom Jugoslavije je imela Jata dobre poslovne odnose s Srbijo in z drugimi republikami. Izguba teh trgov je za Jato pomenila približno 5- do 10-odstoten izpad dohodka, kar ni usodno, kljub temu pa se zdi smiselno raziskati

MILOŠ EKAR

možnosti prodora na nove trge.

Zastarela proizvodnja

Na omenjeni farmi so v boljših casih proizvedli letno do 35 milijonov jajc, zdaj pa jih proizvedejo le se okrog 10 milijonov. Zelje albanskih partnerjev so, da bi proizvodnjo cimprej spet dvignili na nekdanjo raven, jatini predstavniki pa ocenjujejo, da bi za to potrebovali kar nekaj let.

Jata bi prispevala re-produkcijski material, to je kokoši, hrano, opremo itd., in zagotovila ustrezne priprave zaposlenih. »V tem trenutku je se težko govoriti, kaksna bo nasa dokončna odločitev,« pravi Anton Svetlin, vodja jatinske veterinarske oddelka, »ker se ne poznamo natančno vseh pogojev in razmer, v katerih bi morali poslovati. Dejstvo pa je, da je firma, ki so jo postavili pred približno 20 leti, v precej slabem stanju in da se higienska služba spopada se z najbolj klasičnimi boleznimi, kot so piščančja kuga, tifus in druge, ki pri nas ze dolgo povsem nepojmljive.

Ce se bomo odločili za sovlaganje - Jata bi seveda zelela vložiti najmanj 51-odstoten delež, ker ji le

tak delež zagotavlja tudi ustrezen vpliv na odločanje in poslovanje farme -, potem bi zeleli farmo izolirati, da ne bi prihajalo do ponovnih okužb. To pa seveda pomeni dodatno opremo in dodatne stroške,« pravi dr. veterinarstva Anton Svetlin.

Odločitev bo odvisna tudi od ocene rizicnosti takega vlaganja, saj Albanijski trg seveda ni neomejen in kdor se bo obotavljal, ne bo postal niti drobtinica. Naslednji predstavnik niso znali izkoristiti zelo dobrega mnenja, ki ga imajo Albanci o Sloveniji, njenih ljudeh in proizvodih. Predstavništvo Adrije Airwaysa in skromna trgovinica izdelkov Gore-nja, ki jo vodi Albanec s Kosova, seveda nista ustrezen nadomestek za mladenec odnos slovenske države in podjetij do Albanije.

Neizkoriščena priloznost

Tisti, ki bi radi hitro zaslužili, v Albanijski prodajajo ceneno in nekakovostno hrano, tekstilne proizvode, gospodinjske aparate in zabavno elektroniko. Tisti, ki računajo na dolgoročne sodelovanje in na vpliv na to območje, sklepajo sporazume o pomoči albanskega solstva, državni upravi, vojski in drugim pomembnim ustanovam. Slovenije v vseh teh prizadevanjih ni čutili.

Nasi predstavniki niso znali izkoristiti zelo dobrega mnenja, ki ga imajo Albanci o Sloveniji, njenih ljudeh in proizvodih. Predstavništvo Adrije Airwaysa in skromna trgovinica izdelkov Gore-nja, ki jo vodi Albanec s Kosova, seveda nista ustrezen nadomestek za mladenec odnos slovenske države in podjetij do Albanije.

Tirana: vrzel v trgovinski mreži polnijo ulične »prodajalnice« (Foto: S. Živilović/TRIO)

NOVICE

Obdavčili bodo igralnice

SOFTJA - Bolgarska vlada je ustanovila komisijo za igralnice, da bo pobirala davke od igralniške dejavnosti, ki se v državi zelo hitro razvija, je v tork izjavil predstavnik vlade. Komisija, ki sicer spada k financam, bo nadzorovala izdajo dovoljenj in obdavčevanje v tej dejavnosti. Igralnice, ki že delujejo, bodo plačale dva milijona levov (75.330 ameriških dolarjev) za dovoljenje ter milijon levov (837.660 dolarjev) za dvorano z igralnimi avtomati. Po vladnem odloku se sme igralnica odpreti v mestih z več kot sto tisoč prebivalci ter v luksuznih hotelih pa tudi na ladjah, ki plujejo pod bolgarsko zastavo. Igralništvo je postalo najbolj donosna poslovna dejavnost v Bolgariji, vendar vlada doslej ni pobirala ustreznih davkov. V zadnjih treh letih so odprli približno stiriideset igralnic in na tisoče lokalov z igralnimi avtomati po vsej državi (Reuter).

Brezposelnost narašča

LUKSEMBURG - Statistični urad ES je v tork objavil, da brezposelnost v Evropski skupnosti nadaljuje svojo neizprosno rast, ko se je tudi v marcu povzpela od 10,1 v februarju na 10,2 odstotka, lani marca pa je bila 9,2 odstotka. Toda objavljene številke skrivajo velike razlike med dvanajstimi državami članicami, pravi mesečno poročilo. Velika Britanija je edina država, ki je izkazala upad stopnje brezposelnosti z blagim zdraškom na 11,3 odstotka s februarjskih 11,4 odstotka, medtem ko je Irska trdno obstala na 18,4 odstotka. Nasprotno pa je Španija zabeležila največji relativni porast, namreč na 20,9 odstotka s februarjskih 20,3. (Reuter)

Italijani se nočejo odreči jeklarski industriji

MILANO - Minister za industrijo Paolo Savona je v pismu Evropski skupnosti javno obtožil Evropsko skupnost zaradi njenih nasprotovanj načrtu za restrukturiranje italijanske državne jeklarske industrije, je v tork poročal italijanski tisk. Savona je menda izjavil, da temelji kritičnost Evropske skupnosti do predlogov za oživitvev opotekajoče se državne jeklarske družbe Ilva na predsodkih. »Nacin, kako ste se doslej ukvarjali s tem problemom, me sila v boju za nacela namesto v resno preucevanje problema,« pise Savona komisariju Evropske skupnosti za konkurenčnost Karlu van Miertu.

Iz Evropske skupnosti je slišati, da je nacrt za preoblikovanje družbe Ilva v zasebno družbo odvisen od približno petih milijard dolarjev državne pomoči, saj bi bili dolgovji odpisani s strani holdinske družbe matere Instituta per la Ricostruzione Industriale. Preden bi Evropska skupnost dala dovoljenje za ta nacrt, pa zahteva veliko zmanjšanje zmogljivosti v glavni tovarni Ilva v Tarantu v južni Italiji. (Reuter)

OPEC / PROIZVODNJA ČRNEGA ZLATA

Količina načrpane nafte se je v aprilu zmanjšala

V Opecovem poročilu je zapisano, da so članice dnevno proizvodnjo zmanjšale za 250.000 sodčkov

NIKOZIJA - Proizvodnja nafte držav članic OPEC, se je aprila zmanjšala na 24,12 milijona sodčkov na dan, kar je se zmanjšalo za 250.000 sodčkov na dan, kot so se dogovorili, so sporočili pri Srednjevzhodnem gospodar-

skem pregledu.

Ti podatki se ne ujemajo s podatki, ki jih je OPEC objavil prejšnji teden in po katerih naj bi dnevno proizvodnjo zmanjšali za 250.000 sodčkov v primerjavi z marčevsko proizvodnjo 24,37 milijona sod-

čkov. Casopis, ki ima sedež v Nikoziji, je objavil, da imata za povečanje proizvodnje nafte znova največ zaslug Iran in Nigerija. Najnovejše podatke je Srednjevzhodni gospodarski pregled objavil dva dni potem, ko je katarski minister za nafto Abdulhan Bin Hamad al-Attijah izjavil, da se je postal denar najmočnejša valuta na Balkanu. Po uradnem tečaju je treba za eno nemško marko odšteti osem denarjev, po neuradnem, »črnem« (po katerem tudi sicer funkcionira makedonsko gospodarstvo) pa 13 denarjev. Po tej drugi, bolj realni vrednosti, je denar močnejši od bolgarskega leva za 1, 4-krat, od slovenskega tolarja je vrednejši več kot petkrat, od hrvaškega dinarja vsaj osemdesetkrat in od srbskega dinarja celo desetisokrat.

Iz tega seveda izhaja logično vprašanje, ali ima makedonsko gospodarstvo temelje, se pravi podlago za uvedbo tako močne valute? Odgovor je nikalen. Statistično se to znanje izraža v lanskem (realnem) upadu družbenega proizvoda za približno 15 odstotkov, industrijske proizvodnje za 21, 8 odstotka, produktivnosti (v industriji) za 19, 4 odstotka, prometa v drobno prodaji za 40 odstotkov, pri izplačanih plačah pa za 28 odstotkov. Vse težnje spremljata visoka inflacija, ki znaša približno tisoč odstotkov na leto, in naraščajoči (Reuter)

MAKEDONIJA / PRAVI DENAR

Močnejši od tolarja in leva

Zaradi psiholoških razlogov so tečaj denarja močno precenili

PREDRAG TAŠIĆ

SKOPJE - V Makedoniji so v začetku tega tedna dosedanjim bon zamenjali s pravo denarno valuto, imenovano denar. Ob zamenjavi so opravili tudi denominacijo, torej so zbrisali dve ničli, s čimer je postal denar najmočnejša valuta na Balkanu. Po uradnem tečaju je treba za eno nemško marko odšteti osem denarjev, po neuradnem, »črnem« (po katerem tudi sicer funkcionira makedonsko gospodarstvo) pa 13 denarjev. Po tej drugi, bolj realni vrednosti, je denar močnejši od bolgarskega leva za 1, 4-krat, od slovenskega tolarja je vrednejši več kot petkrat, od hrvaškega dinarja vsaj osemdesetkrat in od srbskega dinarja celo desetisokrat.

Iz tega seveda izhaja logično vprašanje, ali ima makedonsko gospodarstvo temelje, se pravi podlago za uvedbo tako močne valute? Odgovor je nikalen. Statistično se to znanje izraža v lanskem (realnem) upadu družbenega proizvoda za približno 15 odstotkov, industrijske proizvodnje za 21, 8 odstotka, produktivnosti (v industriji) za 19, 4 odstotka, prometa v drobno prodaji za 40 odstotkov, pri izplačanih plačah pa za 28 odstotkov. Vse težnje spremljata visoka inflacija, ki znaša približno tisoč odstotkov na leto, in naraščajoči (Reuter)

scanje brezposelnosti (približno za 5 odstotkov). Cemu je potem denar tako močan? »Iz psiholoških razlogov,« odgovarja Branko Crvenkovski, predsednik makedonske vlade, v prepričanju, da bo močna valuta spodbudno učinkovala na oživljanje gospodarske dejavnosti in na izstop iz obdobja stagflacije.

Vlada je predlagala tudi vrsto zakonskih predpisov, ki bi jih moralo sprejeti sobranje do konca tega tedna. Ti so del prve gospodarske reforme, ki so jo začeli v Makedoniji po njeni osamosvojitvi. V zakonu o privatizaciji tako vlada predlaga, naj delavec s 40 leti delovne dobe dobi 70-odstotni popust pri delnicah, medtem ko Delavska stranka Makedonije zahteva, da tistim delavcem, ki so v podjetjih ze od njihove ustanovitve, delnice razdelijo zastoj.

Vlada načrtuje takšno monetarno politiko, ki bi - če jo bodo spostovali - do konca leta denar razvrednotila vsaj petkrat. Najprej so načrtovali 100-odstotno letno rast inflacije, a so zelo hitro (potem ko je v treh mesecih narasla za več kot 66 odstotkov) spoznali, da to ni realno. Vlada očitno namerava ob pomoči inflacije reševati socialne probleme in financirati neuspešna podjetja, ki bodo ostala v njeni lasti.

SINGAPUR / LADIJSKI TOVORNI PROMET

Najbolj prometno pristanišče na svetu bo sprejelo še več ladij

Lani so pretovorili 7,56 milijona kontejnerjev - Na prvem mestu po obsegu razsutega tovora - Načrtovanje razvoja za prihodnjih trideset let

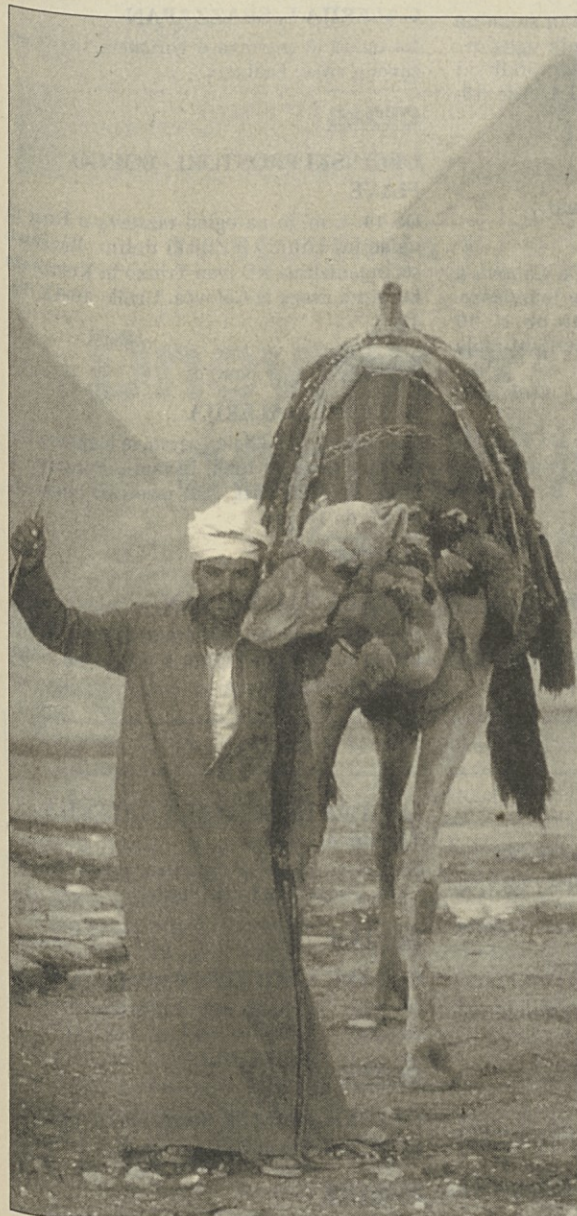
SINGAPUR - To mesto je tudi v letu 1992 ohranilo položaj najbolj prometnega pristanišča na svetu s 578, 5 milijona bruto registrskih ton in 81.334 ladijskih klicev. V letu 1992 se je kontejnerski promet povečal za 19 odstotkov, saj so pretovorili 7, 56 milijona kontejnerjev, ceprav je Singapur prvo mesto odvzel Hongkong, kjer so pretovorili 7, 97 milijona kontejnerjev. V primerjavi z letom prej se je za 16 odstotkov povečal tudi tovor, ki so ga prepeljali z ladjami, skupaj ga je bilo 238, 4 milijona ton. V poročilu tudi pise, da je Singapur prvo pristanišče na svetu po obsegu razsutega tovora; ta položaj ohranja ze od leta 1988, k temu obsegu so v letu 1992 dodali se 12, 5 milijona ton. V finančnem delu poročila San navaja, da se je njihov operativni prihodek povečal za 11 odstotkov, na 730 milijonov dolarjev, medtem ko so operativni stroški porasli za 3 odstotke, na 290 milijonov ameriških dolarjev. Cisti presežek, ki obsega tudi prihodke od investicij, je upadel za 4 odstotke, na 349 milijonov dolarjev, in sicer zaradi nizkih obrestnih mer

sobiti za različne dejavnosti. Med drugim gradi singapursko pristanišče novi terminal na zahodni obali. Razširili bodo tudi skladišne zmogljivosti. V letu 1992 se je kontejnerski promet povečal za 19 odstotkov, saj so pretovorili 7, 56 milijona kontejnerjev, ceprav je Singapur prvo mesto odvzel Hongkong, kjer so pretovorili 7, 97 milijona kontejnerjev. V primerjavi z letom prej se je za 16 odstotkov povečal tudi tovor, ki so ga prepeljali z ladjami, skupaj ga je bilo 238, 4 milijona ton. V poročilu tudi pise, da je Singapur prvo pristanišče na svetu po obsegu razsutega tovora; ta položaj ohranja ze od leta 1988, k temu obsegu so v letu 1992 dodali se 12, 5 milijona ton. V finančnem delu poročila San navaja, da se je njihov operativni prihodek povečal za 11 odstotkov, na 730 milijonov dolarjev, medtem ko so operativni stroški porasli za 3 odstotke, na 290 milijonov ameriških dolarjev. Cisti presežek, ki obsega tudi prihodke od investicij, je upadel za 4 odstotke, na 349 milijonov dolarjev, in sicer zaradi nizkih obrestnih mer

gapur prvo pristanišče na svetu po obsegu razsutega tovora; ta položaj ohranja ze od leta 1988, k temu obsegu so v letu 1992 dodali se 12, 5 milijona ton. V finančnem delu poročila San navaja, da se je njihov operativni prihodek povečal za 11 odstotkov, na 730 milijonov dolarjev, medtem ko so operativni stroški porasli za 3 odstotke, na 290 milijonov ameriških dolarjev. Cisti presežek, ki obsega tudi prihodke od investicij, je upadel za 4 odstotke, na 349 milijonov dolarjev, in sicer zaradi nizkih obrestnih mer

v letu 1992. Poročilo se omenja, da bo novi terminal v Pasir Panjangu na zahodni singapurski obali lahko zadovoljil trgovinsko povpraševanje v 21. stoletju.

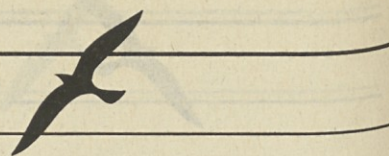
Terminal, ki ga bodo razvijali v starih fazah v prihodnjih tridesetih letih, bo omogočil petdeset novih sidrišč za kontejnerje. Pripravljalna dela za prvo fazo novega terminala bodo končana leta 1999; v tej fazi bodo zgradili osem novih sidrišč za kontejnerje, ki bodo skupaj z opremo vredni več kot 1,25 milijarde ameriških dolarjev. (Reuter)

Nafte ne manjka, kamela pa je bolj zanesljiva kot avto

Singapur je tudi živahno trgovsko središče (Foto: Ales Fevžer)

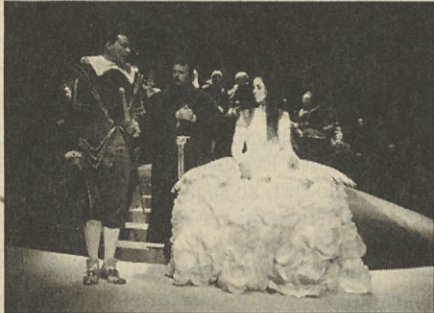
GLEDALIŠČA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

DRAMA SNG (061/221-511)

B. Friel: DON JUAN ALI LJUBEZEN DO GEOMETRIJE (danes, 12. 5. ob 19.30) Za abonma Sreda in izven (konto). Režija : Barbara Hieng-Samobor. Peklensko zrelo, ki pogoltno nepokornega zapeljivca je del lažne predstave, ki si jo je sam organiziral, da bi se izognil svojim ljubezenskim obvezam in se zatekel v samoto, predajajoč se studiju geometrije, a na koncu vendar konča v zakonu...

I. Samobor, M. Breclj, A. Nahtigal, Z. Hribar, J. Ostan-Vejrup, N. Rolijan, K. Levstik, L. Ferencak, M. Vranic in drugi (foto: Tone Stojko)

B. Friel: PLES V AVGUSTU (cetrtek, 13. 5., ob 19.30 uri). Za abonma Dijaski 4 večerni in izven.

MALA DRAMA

A. Nicola: BLAGI POKOJNIKI, DRAGI MOZJE (danes, 12. 5., ob 20. uri). Monodramski nastop Polone Vetrh. Za izven.

Ivan Cankar: PISMA ANI (cetrtek, 13. 5. ob 20. uri). Za izven in konto.

W. Allen: ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM (petek, 14. 5., ob 17. in 20. uri). Za izven. Večerna predstava je razprodana, za popoldansko je na voljo še nekaj vstopnic.

OPERA (061/331-945)

Napovedujemo premiero Giacomo Puccini: TRIPTIH- PLAŠČ, SESTRA ANGELIKA, GIANNI SCHICCHI (sobota, 15. 5., ob 19. uri). Dirigent Loris Valtolini, režiser Kresimir Dolencic, scenograf Dalibor Laginja, kostumograf Goran Lelas, koreograf Matjaz Faric.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO (061/210-852)

A. Dorfman: DEKLICA IN SMRT (danes, 12. 5., ob 19.30 uri). Za abonma Red O in izven.

L. Jagodic, M. Pokorn, B. Tadel: KLINIKA TIVOLI d.o.o. (danes, 12. 5., ob 20. uri). Gostovanje v Mariboru.
A. Dorfman: DEKLICA IN SMRT (cetrtek, 13. 5., ob 19.30 uri). Za abonma Cetrtek in izven.

FURLANIJA-JULJSKA KRAJINA

TRST

KULTURNI DOM

Danes, 12. t. m., ob 16. uri »Nase mesto«. Režija Adrijan Rustja.

V cetrtek, 13. t. m., ob 14. uri - Cehov »Češnjev vrt«. Režija Boris Kobal.

Recital za sole - GLAS KORENIN - Sporocilnost kulture med mejami. Pripravil F. Bendetic z odlomki iz del A. Gradnika, B. Pahorja, M. Kosute, M. Mijot, I. Grudna, O. Zupancica in S. Kosovela.

Danes, 12. t. m., ob 11.40 in 12.30 v Marijinem domu pri Sv. Ivanu za DTTZ Z. Zois ter v petek, 14. t. m., ob 10.00 in 10.45 na učiteljscu A.M. Slomsek.

DVORANA TRIPCOVICH

Operna sezona in Baleti 1992/93

Danes, 12. t. m., ob 20. uri (red B) - J. S. Bach »Kaffee - Kantate« in J. Brahms »Rinaldo«. Dirigent Charles Farcombe. Režija Ivan Stefanutti. Tretja ponovitev jutri, ob 20. uri (red E).

Predprodaja vstopnic za baletne predstave »Trieste danza«: »Ma mère l'oye« M. Ravela in »La giera« A. Cassele, v sodelovanju s stalnim gledališčem Furlanije-Juljske krajine je že v teku pri blagajni Dvorane Tripovich: 9-12, 16-19 (zaprt ob ponedeljkih).

KOROŠKA

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

Danes, 12. t. m., ob 19.30 Gaetano Donizetti »Ljubezenski napoj«. Ponovitev v petek, 14.

ZA NAJMLAJŠE

SLOVENIJA

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALIŠČE (062/26-748)

Jana Kolaric: TRI LUTKOVNE ZGODBE-SLON BALON (danes, 12. 5., gostovanje v Pesnici, Pernici in O.S. S. Klavara).

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE (061/312-860)

Z. Petan: ZMAGOSLAV SLOVEN, DIKTATOR DE LUXE. (danes, 13. 5. ob 16.30 uri). Režija: Zarko Petan, igrajo: Branko Miklavc kot gost, Janez Vljaj, Miha Kavcic, Mica Odir, Konrad Pizorn, k. g. , Daniel Smon, Vesna Lubej, k. g. in drugi.

KD SPANSKI BORCI (061/448-920)

SHOW ANSAMBEL MUSICAL, musical iz Zagreba (petek, 14. 5., ob 20. uri).

MARIBOR

DRAMA SNG (062/221-206)

D. Alighieri: LA DIVINA COMMEDIA - INFERN0 (danes, 12. 5., ob 19.30 uri, za izven; cetrtek, 13. 5. ob 19.30 uri, za red Petek 2).

OPERA

G. Verdi: LA TRAVIATA (petek, 14. 5., ob 17. uri). Režiser Waslaw Orlikowsky. Dirigent Stane Jurgec. Za izven.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE (063/25-332)

Moliere: NAMISLJENI BOLNIK (danes, 12. 5. ob 11. uri) Režija Katja Pegan. Za abonma Srednja rudarska sola Velenje.

KRANJ

PRESEKNOVO GLEDALIŠČE (064/222-701)

Ray Cooney: ZBEZI OD ZENE, komedija (danes, 12. 5. ob 20.30 uri v Solkanu). Gostovanje v Novi Gorici.

Miro Gavran: MOZ MOJE ZENE, komedija (danes, 12. 5. ob 20. uri). Gostuje Moje gledališče iz Ljubljane (Spanski borci) za abonma Modri, izven in konto.

NOVA GORICA

PDG (065/25-326)

R. Cooney: ZBEZI OD ZENE (danes, 12. 5. ob 20.30. uri v Solkanu). Gostovanje PG Kranj. Za red Sreda in izven.

R. Cooney: ZBEZI OD ZENE (cetrtek, 13. 5., ob 20.30 uri, v Solkanu). Gostovanje PG Kranj. Za red Cetrtek in izven.

SENTJAKOB

FARNA DVORANA

Premiera Aischylos: VKLENJENI PROMETEJ, drama (petek, 14. 5., ob 20.30 uri). V izvedbi teatra Tratamora: igralci iz Roza, učenke VSGP iz Sentpetra in člani Godbe na pihala jeseniške železarnice. Režija Marjan Sticker.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

Danes, 12. t. m., ob 20.30 gostovanje gledališke skupine Glaucia Maurija z delom »Dal silenzio al silenzio« S. Becketta. Režija Glauco Mauri. Nastopata Glaucia Mauri in Roberto Sturno. Za abonente popust.

Predprodaja vstopnic in rezervacije pri osrednji blagajni v Pasazi Protti (tel. 630063) in v gledališču Rossetti (tel. 54331).

V ponedeljek, 17. t. m., bo nastopila baletna skupina iz Toskane. Predprodaja vstopnic je v teku, posebni popusti za abonente gledališča Rossetti in Verdi.

GLEDALIŠČE CRISTALLO

LA CONTRADA

Danes ob 10. uri zadnja predstava gledališča za mladino. Gostuje ljubljansko gledališka skupina Papilu z igrico »Potep«.

Od 19. do 23. maja bodo v sodelovanju z občinskim gledališčem G. Verdi na sporedu predstave izven abonmaja z naslovom »L'amore è un treno«. Prišlihuhi bomo ariam najslavnejših operet z D. Mazzucato, Max Renee Cosottijem. Režija Francesco Macedonio in glasbena oprema G. Gori, klavirska spremljava Livio Cecchelin.

Sezona La Contrade se bo zaključila s predstavami »Dentro e fuori mura« - gledališče v narečju. Predstave bodo na sporedu od 24. do 30. maja.

t. m., ob 19.30.

Jutri, 13. t. m., ob 19.30 bo na sporedu »Jesus Christ Superstar« - rockopera Andrewa Lloyd Webberja..

CELJE

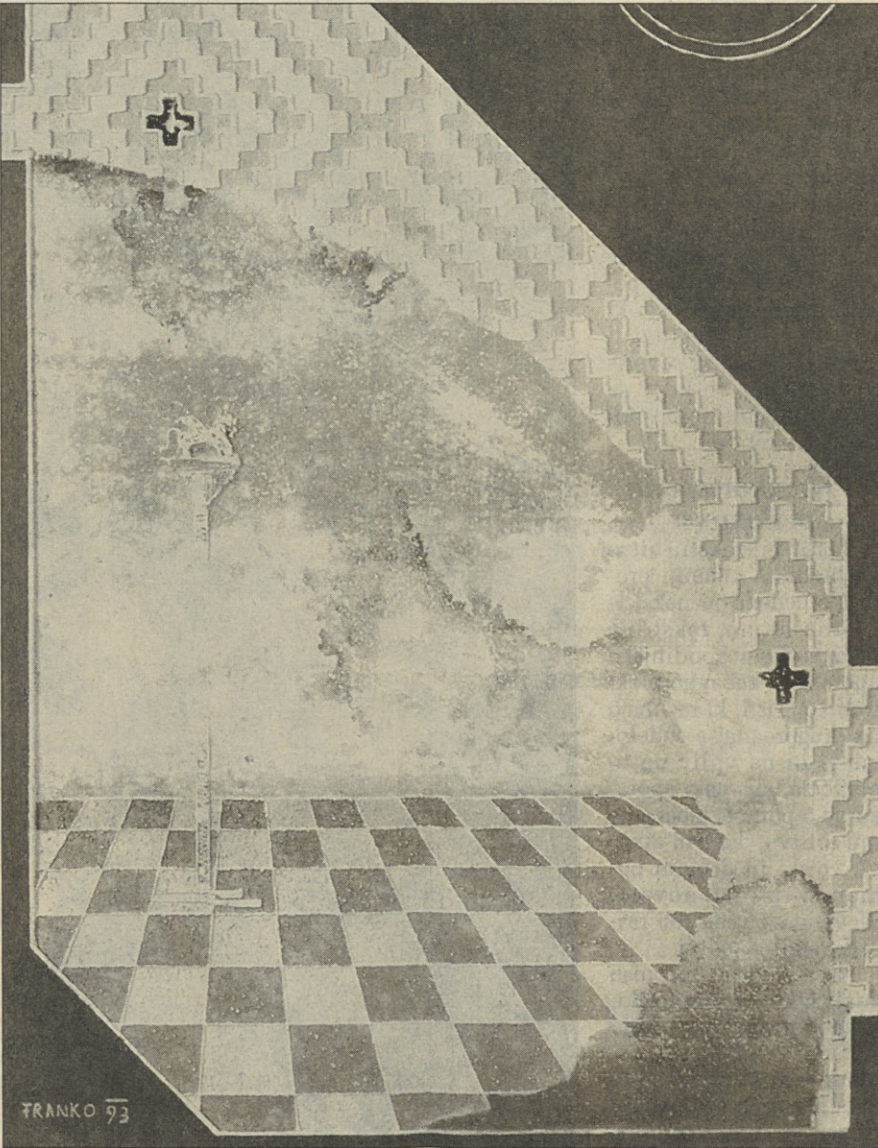
SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE

G. A. Buerger: LAZNIVI KLJUKEC (cetrtek, 13. 5., ob 9.30 in 11. uri, gostovanje v Sezani). Režija Eka Vogelink.

L. F. Baum: CAROVNIK IZ OZA (cetrtek, 13. 5., ob 11. in 17. uri). Režija Franci Krizaj.

Beneški odtenki

Vanje Franka

V razstavnih prostorih goriskega Grada bo samo se ta teden odprta razstava slikarja Vanje Franka. Doslej - razstavo so odprli 17. aprila - so dela uglasena na motive »magičnih« Benetk privabila širok krog obiskovalcev, med katerimi je bilo tudi več kritikov in galeristov. »Beneski odtenki« bodo na ogled do nedelje.

RAZNE PRIREDITVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

INFORMACIJSKO- KULTURNI CENTER KRIZANKE

Vabimo Vas na predstavitev treh novih knjig založbe Znanstvenega in publicističnega središča d. o. o. iz zbirke Družboslovje (danes, 12. 5., ob 11. uri). Predstavili bodo knjige: MAGIJA IN METAMORFOZE DUHA, dr. filozofije Ivana Kosovela, PSIHLOGIJA VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA, dr. psihologije Mirjane Nastran- Ule in prevod Chaima Perlmanna KRALJESTVO RETORIKE.

KUD FRANCE PRESEREN (061/332-288)

VESELA ZNANOST: predavanje Miha Zadnikarja v okviru cikla o puologiji MEDVEDKI IN CEBELICE (danes, 12. 5., ob 20. uri). Predavanje sodi v cikel o Puologiji.

FURLANIJA-JULJSKA KRAJINA

TRST

GLEDALIŠČE MIELA

Danes, 12. t. m., ob 16., 18. in 20. uri film v francoščini »La mort en direct«.

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

SLOVENSKA FILHARMONIJA

Koncert otroških in mladinskih pevskih zborov (cetrtek, 13. 5., ob 17. uri).

FURLANIJA-JULJSKA KRAJINA

TRST

GLEDALIŠČE MIELA

Jutri, 13. t. m., ob 20.30 bo na sporedu koncert cembalistke Lie Levi Minzi. Na programu i bo izvajala Froberger, Couperino, Bach in Rameau. Koncert organizira trzaska sekcija Glasbene mladine Italije. ZATTERE ALLA DERIVA: v petek, 28. maja, ob 21.30 bo na sporedu koncert skupine The Nudes (Amy Denio, Wadi Gysi, Chris Cutler), ki ga prireja Zadruga Bonawentura, gledališče Mielia in s sodelovanjem Združenja More Music.

AVDITORIJ SISSA - MIRAMAR

Danes, ob 21. uri koncert orkestra Verdi sinfonietta. Na programu Mozart, Prokofiev. Direktor C. Vandelli.

TRZIC

OBCINSKO GLEDALIŠČE

V ponedeljek, 17. maja, ob 20.30 niz Da-

FILOZOFSKA FAKULTETA (061/150-001)

Vabimo Vas na predavanje trzaskega zgodovinarja GIAMPAOLA VALDEVITA (cetrtek, 13. 5., ob 18. uri, predavalnica 102). Predavanje bo v angleščini.

VODNIKOVA DOMICIJA

Pomladni literarni večer ob izidu noviteta novogoriških avtoric: VIDE MOKRIN - PAUER, pesniški cvetnik Narcisa v vodi, in Marije Mrcina, novelistični cvetnik Imena (cetrtek, 13. 5., ob 20. uri). Takste bosta brali dramski igralci Alenka Vidrih in Dragica Kokot, trobental bo Milos Rijavec.

VELENJE

KNJIZNICA VELENJE

Pogovor z Dragom Jančarjem (cetrtek, 13. 5., ob 20. uri).

KUD FRANCE PRESEREN (061/332-288)

Promocija ob izidu CD plošče DEMOLITION GROUP (petek, 14. 5., ob 20. uri), ene najizrazitejših zasedb slovenskega alter rocka.

KUD FRANCE PRESEREN (061/332-288)

Promocija ob izidu CD plošče DEMOLITION GROUP (petek, 14. 5., ob 20. uri), ene najizrazitejših zasedb slovenskega alter rocka.

nubio - Una civiltà musicale.- koncert pianista Louisa Lortieja. Izvajal bo Ludwig van beethovnovne skladbe.

PALUZZA (VIDEM)

Danes, 12. t. m., ob 21. uri Spomladanski koncerti. Nastopil bo Videmski filharmonični orkester. Koncerte organizirata videmska pokrajina in odborništvo za kulturo.

Naslednji koncerti bodo: jutri, 13. t. m., ob 21. uri v S. Daniele, v petek, 14. t. m., ob 21. uri v Tolmecu in v soboto, 15. t. m., ob 21. uri v Huminu (Venzone).

STADION FRIULI

12. junija koncert Vasca Rossija. Predprodaja vstopnic je že v teku pri Utat v Pasazi Protti.

RAZSTAVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Na ogled je razstava OSKARJA KOSCHKA - Skice s potovanj. Razstavo si lahko ogledate v Galeriji CD do 6. junija. V Mali dvorani CD je razstava slik slikarja TONETA LAPAJNETA.

NARODNI MUZEJ

Na ogled je razstava ROJSTVO CIPKE (projekt studentov oblikovanja tekstilij in oblačil na oddelku za tekstilno tehnologijo fakultete za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani).

KULTURNO-INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE

Na ogled je razstava RIHARD JAKOPIC- To sem jaz, umetnik... Iz življenja in dela velikega slikarja.

MESTNA GALERIJA

Do 22. maja je na ogled razstava izbranih del iz retrospektive avstrijskega umetnika HANSA BISCHOFFSHAUSNA.

CEKINOV GRAD (Muzej novejšeg zgodovine, 061/323-968)

Na ogled je razstava MENJAVE DENARJA V 20. STOLETJU V SLOVENIJI. Razstavo si lahko ogledate do konca maja. Na ogled je razstava JANINA KLEMENCIČA: Popotna fotografija.

GALERIJA COMMERCE

Do 21. maja je na ogled razstava slik EMILA TOMASA-THOMASA.

GALERIJA KOMPAS

Na ogled je razstava slikarja iz Sibirije NIKOLAIJA RYBAKOVA.

GALERIJA KRKA

Na ogled je razstava skulptur akademskega kiparja PETRA CERNETA. Razstava bo odprta do 19. maja.

GALERIJA INSULA

Na ogled je razstav grafik akademske slikarke MIRE LICEN KRMPOTIC.

LEKOVA GALERIJA (Verovskova 57)

Do 11. junija si lahko ogledate razstavo grafik VENA DOLENCA.

LIKOVNO RAZSTAVISCE RIHARD JAKOPIC

Do 29. maja je na ogled razstava članov Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov.

FURLANIJA-JULJSKA KRAJINA

TRST

TK GALERIJA

Na ogled je fotografska razstava Martina Rauchenwalda (Avstrija), Maurizia Frullanija (Italija) in Rajka Bizjaka (Slovenija).

GALERIJA CARTESIUS

Do 23. t. m. razstavlja slikar Pino Ferfaglia. Urnik ogleda: 11-12.30, 16.30-19.30, ob praznikih 11-13 (ob ponedeljkih zaprto).

GALERIJA BASSANESE

Do 20. maja je na ogled razstava Paola Patellija. Urnik: samo ob delavnikih od 17. do 20. ure.

MUZEJ ŽIDOVSKÉ SKUPNOSTI

CARLO IN VERA WAGNER

Na ogled je razstava Srebrnine in sakralne opreme židovske liturgije. Urnik ogledov: ob nedeljah od 17. do 20. ure, ob torkih od 16. do 18. ure, ob četrtkih od 10. do 13. ure.

MIRAMARSKI GRAD

Zgodovinski muzej

Stalna razstava »Nacrti za Miramar«.

MUZEJ REVOLTILLA

Na ogled je stalna razstava »Da Canova a Burri«. V organizaciji Trzasko letovisarske ustanove se vsako soboto ob 10.30 vršijo vodeni brezplačni ogledi Muzeja Revoltilla.

JULIET

Do 25. maja razstavlja Enrico De Par. Na ogled samo ob torkih od 18. do 21. ure.

ART LIGHT HALL

Do 28. maja bo na ogled razstava avstrijske slikarje Gabriele Schurian.

LABORATORIJ P - Park bivše umobolnice pri Sv. Ivanu

Do 13. t. m. je na ogled razstava Onofria Cataccia.

KOROŠKA

CELOVEC

GALERIJA CARINTHIA Alter Pl. 30

Do 30. avgusta 1993 je na ogled razstava Hansa Staudacherja. Do 5. junija na ogled je razstava Jürgena Brodwolda.

KNJIGARNA MOHORJEVE

Do 14. t. m. je na ogled je razstava fotokrožka Koroške dijaške zveze.

KOROSKA DEŽELNA GALERIJA, Burgg. 8

Na ogled je razstava Suse Krawagna, Michael Keinzer..

KAVARNA UMETNIKOV, Goethepark 1

Do 29. t. m. je na ogled razstava Gabriele Schurian.

GALERIJA ASTER- HOTEL HOLIDAY INN

Na ogled so dela iz keramike SNEZANE SOTLAR.

GALERIJA ILIRIJA

Vabimo Vas na otvoritev razstave slik IRENE POLANEC, v cetrtek, 13. 5. ob 18. uri.

MARIBOR

NOVINARSKI KLUB (062/222-251)

Na ogled je razstava slikarja ZLATKA GNEZDA. V cetrtek, 13. maja ob 21. uri otvoritev razstave del TOMA VRANA.

GALERIJA MEDIA NOX

Na ogled je razstav modnega nakita LORE BOHINC na fotografijah in videu.

CELJE

LIKOVNI SALON

Do 15. maja je na ogled razstava likovnih del TUGA SUSNIKA.

HOTEL MERX

Do 30. maja razstava slik JOZETA PERCICA-JUSKINA.

KAMNIK

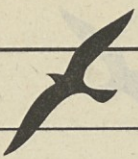
ARBORETUM - VOLCJI POTOK

Razstava SKULPTURE V NARAVI ak. kiparja Draga Trsarja (27 skulptur, postavljenih v sozvočju z naravnim okoljem) je podaljšana do 16. maja.

MURSKA SOBOTA

POKRAJINSKI MUZEJ (prostor muzeja Grad 2. nadstropje)

Na ogled je razstava SKAVTI IN GOZDOVNIKI NA SLOVENSKEM.

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

11.00	Batman, 3. del ameriške nanizanke
11.25	Videospon, ponovitev
12.05	Iz življenja za življenje: Prislunimo tišini, ponovitev, VPS 1205
12.35	Kronika, ponovitev 4/12 dela kanadske dokumentarne serije
15.25	Clarissa, ponovitev 3/4 dela angleske nadaljevanke, VPS 1525
16.15	Svet poroca, ponovitev
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Klub klobuk
18.45	Stiri v vrsto, tv-igrice
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Zarisce
20.35	Film tedna:
	Dnevnik za mojega očeta in mamo, madžarski barvni film, VPS 2035
22.30	TV dnevnik 3, VPS 2230
	Sova
23.05	V sportnem duhu, 6/15 del ameriške humoristične nanizanke, VPS 2300
	Jezdec zore, 2/5 del španske nadaljevanke, VPS 2325
00.25	Video strani

SLOVENIJA 2

14.20	Magija + Moda, ponovitev
	Caroyink Wayne Dobson vam bo pokazal trik, ki bo marsikateri dami prikazal, kako se lahko hitro preoblaci. Pri modi pa boste lahko v petih korakih sledili umetnosti licenja. Oddajo povezuje Mirjam Beranek.
15.15	Omizje, ponovitev
16.30	Beverly Hills, 90210, ponovitev 19/22 dela ameriške nanizanke
	Sova, ponovitev
17.15	'Alo! Alo!, 10/18 del angleske humoristične nanizanke
	Jezdec zore, 1/5 del španske nadaljevanke
18.45	Analitična mehanika, 14/52 del ameriške izobraževalne serije
19.30	Dnevnik 2, vreme, sport
	Sportna sredi
22.10	DP v motociklizmu, reportaza iz Portoroza
20.25	Finale PPZ v nogometu: Parma-Antwerpen, prenos iz Londona
22.30	Oci kritike
	Video strani

KANAL A

09.00	RIS, risanke in spoti
09.50	Astroloska napoved
11.00	Drugacen svet, ponovitev 157. dela ameriške nadaljevanke
18.00	Napoved sporeda, vreme
18.40	Male zivali
20.00	Risanka
20.15	Dnevno informativni program, vreme
20.30	Drugacen svet, 158. del ameriške nadaljevanke
21.20	Cudoviti cirkus pod morjem, 4. del dokumentarne serije
21.50	Akrobatski smucanje, 1. del
22.45	Porocila v angleščini: Deutsche Welle
23.25	Astroloska napoved
23.25	MCM
01.00	Video strani

KOPER

18.15	Studio 2 mladi
-------	----------------

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15	Film: I Miserabili (dram., '47, 2. del), vmes (11.00) dnevnik
12.00	Variete: Buona fortuna
12.30	Dnevnik 1
12.35	Nan.: La signora in giallo
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Fatti, misfatti e...
14.30	Temis: mednarodni turnir Italije (M)
17.55	V Parlamentu in vesti
18.15	Kviz: Patente da campioni
18.50	Dok: Kvarkov svet
19.40	Almanah in vreme
20.00	Dnevnik 1
20.10	Nogomet: Parma-Anversa (pokal pokalov, finale)
22.15	Dnevnik 1
22.30	A carte scoperte
23.15	Sportna sredi
0.15	Dnevnik in vreme
0.45	Danes v Parlamentu
0.55	Rubrika opolnoci

RAI 2

7.00	Otroski variete
8.45	Jutranji dnevnik
9.05	Rubrika o vrtnarstvu
9.25	Film: I pappagalli
11.00	Nan.: Doogie Howser
11.30	Kratke vesti
11.45	Segreti per voi...
12.00	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik in gospodarstvo
13.30	Motorji in vreme
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.45 Santa Barbara
15.30	Film: Causa di divorzio (kom., ZDA '82)
17.15	Vesti in iz Parlamenta
17.25	Nan.: Hill Street, 18.20 Miami Vice, vmes sport
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.20	Variete: Ventieventi
20.40	Film: Sing Sing (kom., It. '83, i. A. Celentano)
22.40	Mixer in Pegaz
0.10	Nočni dnevnik
0.15	L'altra edicola

RAI 3

6.45	Jutranja oddaja: L'altrarete, vmes vesti
12.00	Dnevnik ob 12-ih
12.15	Pogled na kino
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Dezeline vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	TGR Sredozemlje
15.15	Sola se posodablja
15.45	Samo za sport in rubrika Derby
17.30	Tenis: 50. mednarodni turnir Italije (M)
18.50	Sport, vreme, dnevnik
19.30	Dezeline vesti
19.50	Blob in Una Carlolina
20.30	Aktualno: Mi manda Lubrano
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Film: My Beautiful Laundrette (dram., VB, '85), 0.30 vesti

RETE 4

6.25	Nanizanke
8.10	Nad.: General Hospital, 8.40 Marilena, 9.55 Ines, 10.50 Amanda, (9.30) vesti
11.35	Il pranzo è servito
12.35	Nad.: Celeste
13.30	TG 4 vesti
14.00	Nad.: Sentieri, 15.15 Grecia, 16.00 Anche i ricchi piangono
17.00	Aktualno: Lu lei l'altro, nato (17.30) vesti
17.45	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.20	Kviz: Il nuovo gioco delle coppie
19.00	TG4 vesti, nato nad. La signora in rosa, 20.30 Renzo in Lucia
22.30	Film: Choorus Line (glas., ZDA '85, vmes (23.30) vesti

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Nanizanka, nato film Splendore nell'erba
11.30	Variete: Ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum, 14.35 Agenzia matrimoniale, Ti amo parliamone, 15.30 L'arca di Noè - Itinerari
16.00	Otroski variete
17.55	TG 5 Flash - vesti
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.40	Aktualno: Affari di famiglia, 22.00 Scene da un matrimonio, 22.30 5 gelitti imperfetti
23.15	Variete: Maurizio Costanzo Show, vesti

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odpri studio, vreme
13.00	Otroski variete
13.45	Nan.: Dieci sono pochi
14.15	Varieteja: Non è la Rai, 16.00 Unomania
16.05	Nan.: 21 Jumpstreet
17.05	Varieteja: Twin Clips, 17.30 Mitico
17.55	Studio sport
18.05	Nan.: Baywatch, 19.00 Tarzan
19.30	Variete: Ma mi faccia il piacere
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Nan.: Beverly Hills (i. Jason Priestley)
22.30	Variete: Mai dire TV
23.00	Aktualno: L'istruttoria
0.30	Odpri studio, pregled tiska in sport

TELE 4

	Lastne oddaje:
13.30	Dogodki in odmevi
19.30	Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Mannix, ameriška tv nanizanka
13.50	Upornik iz Castelmonta, pon. filma
15.05	Nočni sodnik, am. tv nanizanka
15.25	Accordi, 4. oddaja
16.00	Novice
16.05	Carobna svetilka
	Heidi, av/nemska nan.
	Fantazoo, risanke
17.00	Severovzhod, tv magazin
18.00	Studio 2 mladi
18.50	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Mannix, am. nanizanka
20.15	Nočni sodnik, ameriška nanizanka
20.40	Bersaglio
21.20	Sprehod po moderni umetnosti, italijanska dokumentarna serija
21.45	TV dnevnik
21.55	Arhitektovi nasveti
22.30	Rdece noci, ameriški film, 1987

ORF Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
10.30	S srcem matere, pon. nemskega filma
13.35	Sinhua Moca, 153. del
14.00	S telesom in dušo: Hladno srce
14.45	Družina Meier, serija
15.05	Ewoki
15.50	Superbabica: Dvojica
16.30	Otroci se pogovarjajo z znanimi ljudmi
17.00	Mini cas v sliki
18.00	Cas v sliki
18.30	Kopaliski mojstri iz Malibuja: Mora pod vodo, 2. del
20.15	Na ostrini noza, 6., zadnji del italijanske nadaljevanke
22.00	Tekmeca: Tri milje do polnoci
22.50	Jericho Mile, ameriški film
00.30	Manekenka in vohljac
01.15	Porocila
	Tisoč mojstrov

ORF Avstrija 2

16.50	Tisoč mojstrov
17.00	Poklicne slike: Papirni tehnik
17.30	Zemlja in ljudje
18.00	Družinske vezi: Če bi bil nekoč bogat
18.30	To ni mogoče, oddajo vodi Pit Weyrich
19.00	Regionalna porocila
19.30	Cas v sliki/vreme
20.00	Kultura
20.15	Nogomet, evropski pokal, finale pok. zmagovalcev, iz Londona
22.30	Zürich-transit, nemsko/avstrijski film
00.40	Round Midnight: Iz dunajskega jazzlanda
01.30	Porocila
	Tisoč mojstrov

Hrvatska 1

08.00	Dobro jutro, Hrvatska
	Porocila
	Zgodbe iz Monticella, 124. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.15	Ameriška angleščina, 20. lekcija
11.30	Tom in Jerry kot otroka, 7. del risane nanizanke
12.00	Porocila
	Ko se svet vrti, 123. del ameriške nad.
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.05	Slika na sliko, pon.
14.50	Notranji glasovi, ponovitev 2/4 dela ameriške nadaljevanke
16.00	Porocila
16.05	Učimo se o Hrvaski
16.35	Malavizijsa
	Vsi za enega, 6/8 del
17.30	Hrvatska država in ljudje
18.00	Porocila
18.05	W. Fend: Moja knjiga o dzungli, 16/27 del nemske pzn serije
18.35	Santa Barbara, 401. del
19.30	Dnevnik 1
20.05	Sreckovic Leo, svicarski film
21.45	Livno, dok. oddaja

Hrvatska 2

16.45	TV koledar
17.05	Ko se svet vrti, ponovitev 123. dela ameriške nadaljevanke
17.50	Sest moz proti Alcatrazu, ponovitev angleškega barvnega filma
19.30	Dnevnik 1
20.10	Nogomet: Finale pokala pokalnih prvakov, Antwerpen-Parma, prenos iz Londona
22.05	Notranji glasovi, 3/4 del ameriške nadaljevanke
23.55	Glasbeni večer
00.25	Horoskop

Madžarska

05.40	Dobro jutro, Madžarska
08.35	Cez dan, informativni spored
09.00	Draga Celine, 2. del francoske serije
10.00	Klinika, nemska serija
11.00	Igra
12.00	Porocila
16.00	Popoldanski saldo
16.10	Svet je cudovit, pzn. serija
17.00	Northwood, kanadska serija, 25. del
17.30	Mladinski program
18.15	Svet denarja
18.45	Večerna pravljica
19.00	Miami Vice, am. krim.
20.00	Dnevnik
20.40	Tri gospodine trgovke, tv film
23.35	Kot mako od Jeruzalema, dok. serija

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.35

Dnevnik za mojega očeta in mamo

Madžarski barvni film, 1990

Madžarska cineastka **Marta Mészáros**, rojena 19.9.1931 v Budimpešti, je zagotovo prva dama svetovnega filma, saj je od leta 1968 posnela nekaj manj kot dvajset celovečernih filmov, s katerimi je dobesedno držala zrcalo madžarski družbi. Neupogljivo je nasprotovala sistemu, ki si je, začuda, sam placeval filmsko opozicijo. To naj bi menda svet prepricalo o svobosčinah v socialistični Madžarski.

In res je bil obseg svobosčin na Madžarskem po krvavih letih, ki so sledile pokolu leta 1956 v Budimpešti, vsako leto nekoliko večji. Marta Mészáros je lahko v letih od 1982 do 1990 rezirala svojo dnevniški trilogijo: **Dnevnik za moje otroke**, **Dnevnik za moje ljube** in **Dnevnik za mo-**

jega očeta in mamo.

Trilogijo je osredotocila na krvavo 1956. leto, na leto prej in potem. To je bila njena kruta življenjska izkušnja, ki jo je lahko prebolela edino na filmski način, saj so bile drastične konsekvence po neuspeli revoluciji 1956. leta nikoli zaceljena travma vsakega Madžara.

Zadnji filmski dnevnik, ki zaokroža madžarsko krvavo zgodbo in bolečino, je nastal ob zori demokratičnih sprememb. Takrat je režiserka z grenkobo povedala, da trenutno ne smemo filmov: včasih namreč niso imeli svobode, a so imeli denar, zdaj pa imajo svobodo, nimajo pa denarja.

Med njenimi filmi je vznemirljiv dokumentarec **Utrip srca**, za katerega je prejela na-

grado na festivalu v Padovi. Leta 1986 je za Unesco posnela film **Ave Maria** o trpljenju žensk-begunk po vsem svetu. Svetovni ugled si je pridobila s filmom **Posvojitve**, za katerega je prejela Zlatega medveda na berlinskem filmskem festivalu.

M. Mészáros: Onidve (J. Nowicki, M. Vlady, L. Monori)

HRVAŠKA TV 1 20.05
LEO SONNY BOY,
švicarski barvni film, 1989

Švicarskega režiserja Rolfa Lyssya poznamo po uspešnici, parodiji izdelovalci **Švicarjev** (*Die Schweizermacher*). Režiser se tudi v tem filmu, tako kot v prejšnjih, posmehljivo in sproščeno ukvarja s posebnostmi švicarske mentalitete in odnosa do tujcev, čeprav je tokrat film začel z nevsekadnjim romantično ljubezensko zgodbo. Debelušnega samca igra Matthias Gnädiger, njegovega privlačnega prijatelja Adriana Christian Kohlund, lepo Tajko Aplo pa Anke Beilke-Lau. Avtorji scenarija: Rolf Lyssy, Georg Janett, Ursula Bischof in Hans Liechti.

RA SLOVENIJA 3 21.30
ARS ANTIQUA
Angleška renesančna glasba

William Byrd je v renesansi veljal za enega največjih evropskih skladateljev; bil je prvi angleški skladatelj, ki je obvladal polifonično kontinentalno glasbo v povezavi s tradicijo angleške ljudske glasbe. Fitzwilliamova suita, ki jo boste med drugim slišali v nocojšnji oddaji, je dokaz njegovega vrhunškega glasbenega talenta. Vodilni skladatelji madrigalov in drugih oblik vokalne glasbe je bil Thomas Morley. Skladatelj Anthony Holborne, Robert Johnson in John Bull so svoj sloves doživeli večinoma z instrumentalnimi deli. Skladbe bo izvajala Kanadska godba na pihala v prireditvi Marka Krolla. Howarda Cablea in Arthura Frackenpohla.

RAI 3 22.45
MY BEAUTIFUL LAUNDRETTE,
angleški film, 1985

Režiser Stephen Frears obravnava v svojih filmih predvsem homoseksualno tematiko. Film **My beautiful Laundrette** je posnel leta 1985 na 16-milimetrskem traku. Na številnih mednarodnih festivalih so ga predstavili s precejšnjim uspehom. Film je zanimiv dokument o reakcijah zahodne družbe na pritiis priseljencev iz tretjega sveta.

V Londonu kupi mladi Pakistanec stričovo pralnico. Prosi za pomoč nekdanjega sošolca Johnnyja. Johnny ima zaradi sodelovanja z Omafem težave v svojem krogu, Omar pa trči ob pakistansko matijo.

PRO 7 13.50
SMESNE STVARI SO SE ZGODILE NA
POTI V FORUM,
ameriški film, komedija, 1966

Angleški režiser Richard Lester, britansko-ameriški tv režiser in producent (*Philadelpia*, 19.1.1932), je študiiral klinično psihologijo na pennsylvanjski univerzi. Za komedijo **Sarm, all kako ga pridobis** (*The Knack, and how to get it*), parodijo na tipizirane predstave o seksualnem razuzdanem Londonu, je bil v Cannesu na nagrajen z Zlato palmo. Nič manj uspešno je tudi ironiziranje hollywoodskih kostumskih spektaklov v nocojšnjem filmu.

Z odličnimi igralci, med katerimi izstopata predvsem Zero Mostel in postarani, a še vedno izredni Buster Keaton, ponuja gledalcem subtilno ironični celovečerec.

RADIO

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4; MHz, od 16.00 SV 918 kHz)

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 8.30 Dnevnikov odmev; 8.40 Minute za smeh; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 16.15 Pogovor s poslušalci; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Odskočna deska; 20.20 Glasbena panorama; 21.05 Koncert za besedo; 21.25 Operne melodije; 22.30 Etno glasba sveta; 23.05 Literarni nohturno.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9; MHz)

6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.30 Dopoldne na valu 202; 8.40 Priredive; 9.45 Kje vas čevlji zuli; 10.40 Primorski val; 11.00 Moped Show; 12.00 Opoldne; 12.10 Avtomobilizem; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobntine; 15.10 Prenos 1. progr.; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.50 Sport; 18.30 Italian style; 19.30 Melodije po pošti; 21.30 Metalna glasba; 22.20 Rock'n'roll radio.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; MHz, od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00 Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Umetniška beseda; 11.05 Izbrali smo; 12.05 Poljemo in igramo; 13.05 Za knjižne molje; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Mladi na glasbenih revijah; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Glasbena panorama; 16.45 Naši umetniki; 17.00 Simfoniki Radia Frankfurt; 19.30 Intermezzo; 20.00 Pot naše glasbe; 21.30 Ars Antiqua; 22.05 Okrog

NOVICE

Cicibani Mladosti igrali neodločeno

San Canzian - Mladost 1:1 (1:0)
STRELEC ZA MLADOST: Lavrencic.
MLADOST: Spacal, Zulian, Semolic, Gagliussi, Terpin, Ferlet, Lavrencic, Francescotto.
Doberdobska Mladost se je dobro odrezala proti solidni ekipi San Canziana. V prvem polcasu so imeli več od igre gostitelji, ki so si tudi ustvarili nekaj zelo ugodnih priložnosti za zadetek, toda vratar Spacal je bil vedno zelo pribeben. Klonil je le, ko so domačini dokaj spretno izkoristili prosti strel. Zgodilo se je namreč, da so Doberdobci se postavljali »živi zid«, ko so gostitelji izvedli porsti strel in dosegli zadetek.
Mladost je nato reagirala in bi lahko izenacila, toda sodnik je povsem spregledal očiten prekršek v kazenskem prostoru nad Lavrencicem.
V nadaljevanju je nase mostvo iz protinapada ze v 5. minuti stanje izenacilo. Domačini so nato znatno pojacali tempo igre, stalno so napadali, a obramba Mladosti je bila vedno na mestu, tako da se izid do konca srečanja ni spremenil.

Kraški pokal za mlade nogometaše

Od 17. t.m. do 12. junija bo Polisportiva Opicina priredila mladinski turnir za kategorije začetnikov, najmlajših in narasčajnikov. Za to prireditve se je prijavilo 13 društev, in sicer S. Luigi, Fulgor, Real Isonzo, Zaule Rabiuse, Aris San Polo Trzic, Domio, Altura Muggesana, Montebello, Portuale, Tabbor Sezana, Chiarbola, Opicina in Zarja.

Igre pod košema: v nedeljo v Divači

Jadranov turnir v minibasketu Igre pod košema za letnik 1983 se bo nadaljeval v nedeljo, 16. t.m. v Divači.

Na sporedu bodo stiri srečanja, in sicer: 14.00: Kraški zidar - Postojna; 15.00: Bor - Polet; 16.00: Kontovel - Sokol; 17.00: Nova Gorica - Portorož. Tokrat bo prost Breg
To bo zadnji krog srečanj tega turnirja. Sklepna prireditve bo 13. junija v Portorožu.

Jadranov turnir amaterjev: Opčine po pričakovanju

Opčine - Cicibor 85:72 (36:31)
OPČINE: Kralj 16 (6:11), Paniziuti 13 (0:1), Taučer 2, Kapić 27 (2:3), Sare 4, Gantar 2 (0:2), Guštin, Sosic 21 (4:4).
CICIBOR: Oblak, Strain 8, Scher 12 (2:2), Mosetti 14, Circo, Merku 4 (2:3), Semoneta 4, Pupulin 7 (3:5), Udovic 2, Cunja 6 (2:4), Vecchiet 15 (4:5).
Opčine so po pričakovanju premagale Cicibor in tako z 2 porazoma končale letošnje nastope.
Do konca turnirja morajo odigrati se srečanje zadnjega kola Bani - Sezana, ki bo v ponedeljek, 17. t.m. ob 21. uri v telovadnici doma Ervatti pri Biscikih.

Obvestila

SPORTNO ZDRUŽENJE

JADRAN
obvesča, da bo v petek, 14. t.m. v mali dvorani Prosvednega doma na Opčinah ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju redni občni zbor.
Dnevni red:
1. predsedniško in tajniško poročilo, 2. blagajniško poročilo, 3. diskusija, 4. volitve novega odbora, 5. razno.

SMUCARSKI KLUB

BRDINA
organizira drugi kraški Bike slalom in Vzporedni bike slalom trofeja Lea Motorbike v nedeljo, 16. t. m. v Repnu s pricetkom ob 10. uri. Vpisovanje na sedežu kluba Proseška ul. 131 na Opčinah 12. in 13. t. m. od 20. do 21. ure.

PLAVALNI KLUB BOR

organizira za clane in prijatelje 16. t. m. spomladanski izlet v Cerkniško jezero in bliznjo planino Slivnico. Informacije po tel. št. 397381 (Glavina E.) ali 214893 (Kralj L.) od 19. do 21. ure.

ZDRUŽENJE SLOVENSKIH

SPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI
obvesča, da bo danes, 12. t. m., ob 20.30 na sedežu ZSSDI v Trstu seja smučarske komisije.

ZDRUŽENJE SLOVENSKIH

SPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI
obvesča, da bo jutri, 13. t. m., ob 20.30 na Stadionu 1. maj v Trstu seja nogometne komisije.

JADRALNI KLUB

CUPA
vabi svoje clane, da se polnostevilno udeležijo 1. regate za meddrustveno prvenstvo za kajutne jadrnice "Due fiumi", ki bo v nedeljo, 16. t.m. Vpisovanje in navodila na sedežu drustva.

JADRALNI KLUB

CUPA
obvesča, da je v teku vpisovanje v jadrnalne tečaje za optimiste za otroke od 8. do 14. leta starosti. Tečaji se bodo vrsili v naslednjih izmenah: od 21.6 do 2.7., od 5.7 do 16.7. ter od 19.7 do 30.7. Vpisovanje na sedežu drustva ob sobotah od 14. do 16. ure, tel. št. 299858.

JADRALNI KLUB

CUPA
vabi clane, da se udeležijo celodnevne delovne akcije za urejevanje drustvenega sedeža, ki bo v soboto, 15. t. m.

SD BREG

KOSARKARSKI ODESK
obvesča, da bo v ponedeljek, 17. t.m., s pricetkom ob 21. uri občni zbor kosarkarskega odseka s sledecim dnevnim redom:
1. pregled sezone 1992-93; 2. volitve novega odbora odseka; 3. razno. Vabimo k udeležbi vse tekmovalce in starše nepolnoletnih tekmovalcev. Občni zbor kosarkarskega odseka bo potekal v občinski telovadnici v Dolini.

JADRANJE / V RIMINIJU NA REGATI ZA SELEKCIJO ZA SP IN EP

Arianna Bogatec (TPK Sirena) osvojila absolutno prvo mesto

Katja Omari si je prijadrala pravico nastopa na mladinskem EP v Saint Tropezu

Sirenina jadralka Arianna Bogatec nas je sicer ze navadila na velike uspehe, konec tedna pa je na regati razreda evropa v Riminiju pokrsbela se za en podvig: osvojila je namrec v konkurenci 66 jadrancev in jadralk absolutno prvo mesto. Zares poreklo se zgodi, da bi kaka jadralka ugnala vso moško konkurencio in to na pomembni regati, kot je bila ta za selekcijo za svetovno prvenstvo.

Zmago si je Arianna prijadrala z odličnimi uvrstitvami na vseh treh

regatah.

Na prvi, ki je bila v soboto ob jakosti vetra 2-4 m, se je morala zadovoljiti »le« s 4. mestom. V nedeljo pa, ko je bil veter močnejši (na 1. regati od 5-6 m, na 2. pa od 3-5 m/sek.), je Sirenina tekmovalka osvojila 3. mesto na prvi, zmaga la pa je na drugi ter si tako prijadrala prvo mesto v skupnem vrstnem redu. Uspeh nase predstavnice je se vecji, saj so bili pogoji za jadranje v Riminiju dokaj težki (predvsem valovito morje). Nasa jadralka pa

je pokazala veliko znanja, odlično pripravo in kajpak tudi izkušnost je »opravila« svoje.

Naj omenimo, da je Arianna tudi na tej regati dokazala, da je najmočnejša italijanska jadralka v tem razredu, saj je bila Sabrina Landi iz Cecine peta, Chiara Calligaris pa sele enajsta. Ti, in predvsem Landijeva, pa sta njeni največji tekmici za nastop na olimpijskih igrah v Atlanti.

Uspeh TPK Sirena je dopolnila Katja Omari, ki si je z dobro uvrstit-

vijo v Riminiju prislužila nastop na mladinskem evropskem prvenstvu, ki bo zadnji teden avgusta na francoski rivieri v Saint Tropezu. Za nastop na EP so tekmovalke opravile 15 regat z možnostjo izbiranja 10 najboljših uvrstitev. Na EP bo odpotovalo 8 tekmovalk, med le-timi kot sesta uvrščena tudi Katja Omari.

Na regati v Riminiju se je dobro odrezal tudi Sirenin jadralk Miran Gustin, ki je osvojil 23. mesto.

Rezultati iz Riminija

Tekmovalac	Klub	UVRSTITVE			Sk. število točk
		1. regata	2. regata	3. regata	
1. Arianna Bogatec	(TPK Sirena)	4.	3.	1.	13,7
2. Martino Bolletti	(SVOC Trzic)	2.	1.	18.	27,0
3. Francesco Lagirti	(Cecina)	9.	2.	7.	31,0
4. Fabrizio Diaschi	(Aeron. Mil. Rim)	6.	5.	5.	31,7
5. Sabrina Landi	(Cecina)	3.	14.	4.	33,7
23. Miran Gustin	(TPK Sirena)	39.	11.	27.	95,0
40. Katja Omari	(TPK Sirena)	26.	52.	35.	131,0

Skupno je nastopilo 66 tekmovalcev in tekmovalk

Kvalificirani za evropsko mladinsko prvenstvo

Tekmovalka	Klub	Sk. število točk*
Alessandra Croce	Rapallo	129
Sarah Barbarossa	SVOC Trzic	207
Sonia Messina	Circ. naut. Messina	250
Manuela Guzzan	SVOC Trzic	355
Marina Di Martino	SV Napoli	410
Katja Omari	TPK Sirena	410
Gerta Meucci	SVOC Trzic	422
Benedetta Circiello	Cir. Vela Roma	429

*V postev za dolocitev udelezencev EP so prisle uvrstitve na 15 regatah v Rapallu, Forimi, Bariju, Livornu in Riminiju.
Za skupno lestvico so crtali 5 najslabših uvrstitev.

Katja Omari (levo) in Arianna Bogatec sta se izkazali

COPATE NA KLIN

Elena Maver: Vsake stvari je enkrat konec

BOJAN PAVLETIC

»Tokrat nepreklicno!«

Tako nam je odločno zagotovila dolgoletna Borova odbojkarica Elena Maver (nasliki-foto Meulja - skupaj s predsednikom OD Bor Pinom Rojcem), ko smo jo vprašali, ce se res namerava ze v kratkem umakniti iz aktivnega sporta. Svojemu drustvu je dala res mnogo in nič ni kazalo, da bi mu ne mogla dati se marsikaj.

»Zakaj,« smo jo vprašali.

»Ni kakega posebnega razloga. Enostavno sem spoznala, da moram odnehati. Ze lani sem se odlocila, da bo letošnja sezona zadnja.«

»Po kolikih letih igranja?«

»Po sedemnajstih. Ves cas sem igrala za Bor, kjer sem tudi vstopila v svet odbojke, razen onih petih let, ko sem bila članica Meblove sesterke.«

»Je bilo morda tega igranja prevec?«

»Sploh ne, ni mi zal niti za eno samo leto, ki sem ga posvetila odbojki.«

»Je bil to bogat igralški curriculum?«

»V bistvu le po letih in sportnih dobitkih. Ce pa upostevam uspehe, sem največ dosegla z nastopanjem v B ligi in z uvrstitvijo v meddeželno fazo, ko sem bila se mladinka. Takrat se je tudi govorilo o tem, da naj bi prisla v postev za izbor v italijansko mladinsko reprezentanco, vendar je bil Trst takrat povsem odrezan od odbojarske stvarnosti, tako da je vse ostalo le pri besedah.«

»Kaj bi uvrstila med svoje najljepše spomine?«

»Vsekakor Meblo v onem casu, ko ga je treniral prof. Franko Drasica in pa uvrstitev v B ligo. Ne smem pa pozabiti tudi na leto, ko sem se kot šestnajstletnica prisla v prvo Borovo ekipo, ki je nastopala v B ligi.«

»In neprijetni?«

»Ah, najtežje mi je bilo, ko smo izpadli iz kake lige. Zal mi je tudi, da po razpadu Mebla nisem odšla, kam drugam, ceprav sem imela kar nekaj ponudb za igranje

na profesionalni ravni v višjih ligah. Glavna ovira je bila takrat služba. Tako sem ostala pri Boru, cesdar se seveda ne kesam.«

»Ceprav je bil Meblo združena ekipa, ni izpolnil pričakovanj naših ljubiteljev odbojke.«

»Res je. Natanko ne bi vedela zakaj. Verjetno so bila za to kriva nesoglasja med drustvi, pa tudi razpustili so ga prehitro. Ce bi vztrajali vsaj se dve leti...«

»Dolga leta ste bili ena najvišjih Borovih igralk. Ste osebnostno doživljali kot prednost?«

»Da in ne. Vsekakor ta moja značilnost ni bila prevladujoča.«

»Kako bi razvrstili stiri bistvene sestavine odbojke, katerim v sira igralke najbolj koristi?«

»Na prvo mesto bi dala tolčenje, na drugo blok, na tretje servis in nato vse ostale.«

»Koliko naj bi bila visoka igral-

ka, ki danes stremi za vrhunskimi dosežki?«

»Tezko je reci. Menim pa, da ce pi visoka vsaj 170 cm nima skoraj nobenih možnosti.«

»Starostni razpon v sedanji Borovi sesterki med mladimi in starejšimi je dokaj velik. Kako ste to doživljali?«

»Zunaj igrišča obe generaciji res nista imeli mnogo skupnega, toda na igrišču, pri igri se to ni poznalo. Zaradi razlike v starosti ni bilo nobenih težav. Sama pa sem težila k temu, da sem bila na igrišču vec kot le igralka. Na mlade sem skušala prenasati svoje izkušnje in menim, da je bilo to pozitivno.«

»Boste pogresali odbojko?«

»Strašno. Ta igra je pac del mojega življenjskega sloga.«

»Odslej torej le se kot del občinstva?«

»Ne! Z odbojko sicer se želim ohraniti stik, a ne na tribunah.«

»Torej trenerka, odbornica?«

»Trenerka ne. Zelo rada pa se bom posvetila odborniskemu delu, saj sem intimno povezana s tem drustvom, mojim drustvom.«

»Sportniki obicajno usmerjajo, kot starši, svoje otroke v tisti sport, ki so ga v mladosti sami gojili. Bo to veljalo tudi za Eleno?«

»Ne, sploh ne. V vsakem primeru se bodo morali moji otroci ukvarjati s sportom, katerimkoli, vseeno mi je, toda z eno izmed panog se bodo morali.«

»Kot igralka ste bili znani kot borbeni odbojkarica, ki je znala vložiti vse svoje sile v igro. Se boste tako hkrati v življenju spoprijeli tudi z lonci in kuhaličico?«

»Mislim, da bi se bila sposobna spoprijeti. Vsaj tako mislim.«

Ce bo tako - in v to ne dvomi - potem zelimo Eleni Maver uspesno serviranje tudi na tem njenem bodočem življenjskem področju.

NOGOMET / POKRAJINSKO PRVENSTVO CICIBANOV

Primorje zasluženno osvojilo naslov prvaka

Obračun Bora Farco nekoliko slabši

Cicibani Primorja so pokrajinski prvaki (Foto Sergio Ferrari/KROMA)

Ceprav morajo cicibani odigrati se zaostala srečanja, se je prvenstvo praktično končalo in z zmago v derbiju proti Boru Farco je ekipa proseksega Primorja nepricakovano, toda povsem zasluženno osvojila pokrajinski naslov. V zaključni fazi koncnice v skupini najboljših sta bila prisotna oba slovenska predstavnik, ki sta osvojila v začetnem delu prvenstva drugo mesto v svoji skupini. Primorjasi so, kot receno, s 14 točkami pristali na prvem mestu, medtem ko so se morali borovci zadovoljiti z zadnjim mestom, ceprav morajo odigrati se zaostala srečanja s San Giovannijem in Esperio. Bor Farco se lahko reši nevhvaleznega zadnjega mesta le v primeru zmage nad San Giovannijem.

Primorje je zasluženno slavilo, saj je, ce izvzamemo poraz proti Trie-

stini A, vsa ostala srečanja zmagalo in za točko prehitelo tehnično dobrega tekmeča, kot je San Luigi, ki ima zadnja leta zelo dober narasčaj, za njim pa je zaostala tudi Triestina, ki je steber trzasekega nogometa. Najbolj zanimiva je bila vsekakor tekma med Primorjem ter San Luigijem in zadnja tekma med Primorjem in Esperio. Obe tekmi sta neposredno odlocali o vrhu lestvice, Primorje pa je obe odlocilo v svojo korist prav v zadnjih minutah.

Te tri ekipe so bile za razred boljše od ostalih. Letošnje prvenstvo, ki je bilo prvič razdeljeno v pomladanskem delu v tri skupine play-offa po moči na najboljši, srednje močne in slabše ekipe, zanimivo in enakovredno.

»Rdece-rumeni« so v pomladanskem delu prvenstva sedemkrat zmagali in samo enkrat izgu-

V Gorici zanimiv turnir s selekcijo iz Bosne

Tudi Ciemme in Stefanel

Po razocaranju v Gorici, ker se mestnemu predstavniku Ciemme ni uspelo uvrstiti v play off za napredovanje v A2 ligo, bodo kosarkarski navdusenci lahko spet napolnili sportno dvorano. Danes in jutri zvečer je na sporedu zanimiv mednarodni turnir, na katerem se bodo pomerili Ciemme, trzaski Stefanel, italijanska vojaska reprezentanca in pa državna reprezentanca Bosne.

Celotna prireditve ima humanitarni značaj, saj bo celoten izkupicek namenjen novi kosarkarski federaciji Bosne, ki bo tako lahko nastopala na bliznjih kvalifikacijah za letošnje evropsko prvenstvo v Nemčiji. Bosanska reprezentanca je ze odigrala nekaj prijateljskih tekem, mesto trenerja pa je bilo poverjeno bivši zvezdi bive jugoslovanske reprezentance Mirzi Delibasicu.

SPORED
DANES ob 19.30 Ciemme - Voj. reprezentanca; ob 21.00 Stefanel - Bosna; JUTRI: ob 19.30 finale za 3. mesto. ob 21.00 finale za 1. mesto.

DARKO GRGIC

NOGOMET / POKAL POKALNIH ZMAGOVALCEV

Drevi Parma favorit v finalu z Antwerpnom

Začetek tekme na Wembleyu ob 20.15 (TV RAI 1)

Apolloni in Minotti, stebra Parme, v boju z napadalcem Sampdorie Mancinijem.

LONDON - Kolikšno je zanimanje za drevisnji finale pokala pokalnih zmagovalcev, kaže že po datek, da se bo zgrnilo na londonski Wembley kar 15.000 navijancev iz Belgije in 12.000 iz Italije. Res je sicer, da se na drevisnjem finalu ne bosta spoprijeli veliki imeni evropskega nogometa, to pa bo kvečjemu se povečalo interes nogometnih radovednežev sirom po Evropi. V Londonu pa se boji izgrediv in so zato poskrbeli za izredne varnostne ukrepe tako na stadionu kot v mestu samem.

Antwerpen - Parma: to bo drevisnji finalni obračun v tem pokalu. In ita-

lijansko mostvo je nesporni favoriti.

Na včerajšnji tiskovni konferenci je bil trener Parme Nevio Scala kar jezen, saj je kazalo, da je prisotne' casnikarje iz vseh krajev Evrope najbolj zanimalo, ce bo Kolumbijec Asprilla igral v zacetni postavi ali bo sedel na klopi. Ocitno ti predstavniki sedme sile ne vedo, da je moc Parme predvsem v kolektivu in zato je bil Scala zelo kratak: »Brolin in Grun sta v formi, Asprilla ne!« In je dodal: »Antwerpen ima enake moznosti kot mi, da osvoji ta pokal. Ce ima, ali nima mocnih posameznikov, me zares ne zanima. Zanima me

predvsem, kar bomo mi kot ekipa pokazali na igriscu. Moc ekipe je v tem, da vsilisi svoj tempo igre.«

Trener Antwerpna Walter Meeuws je dejal, da je gledal Parmo na prvenstveni tekmi s Fiorentino in da ga je mostvo presenetilo predvsem zaradi odlicne skupinske igre. »V finalu s Parmo gotovo nismo favoriti, a se ne damo. Ze veckrat smo bili v podrejenem položaju, naposled pa smo dosegli velika prese-

nečenja.« Pri Antwerpnu igrata tudi dva nogometasa bivse jugoslovanske reprezentance. Gre za vratarja Stojanovića, ki je ze osvo-

jil naslov evropskega prvaka z beograjsko Crveno zvezdo, in Bosanca Jakovljevića.

POSTAVI
ANTWERPEN: Stojanović, Kiekens, Broeckart, Taeymans, Smidts, Jakovljević, Van Rethy, Segers (Van Veirdeghem), Cziernatynski, Lehnoff, Sereveyns.

PARMA: Ballotta, Benarrivo, Di Chiara, Minotti, Apolloni, Grun, Melli, Zoratto, Osio (Asprilla), Cuoghi, Brolin.

SODNIK: Assenmacher (Nemčija). Tekma se bo pricela ob 20.15 in jo bo neposredno prenasala italijanska TV na prvem programu.

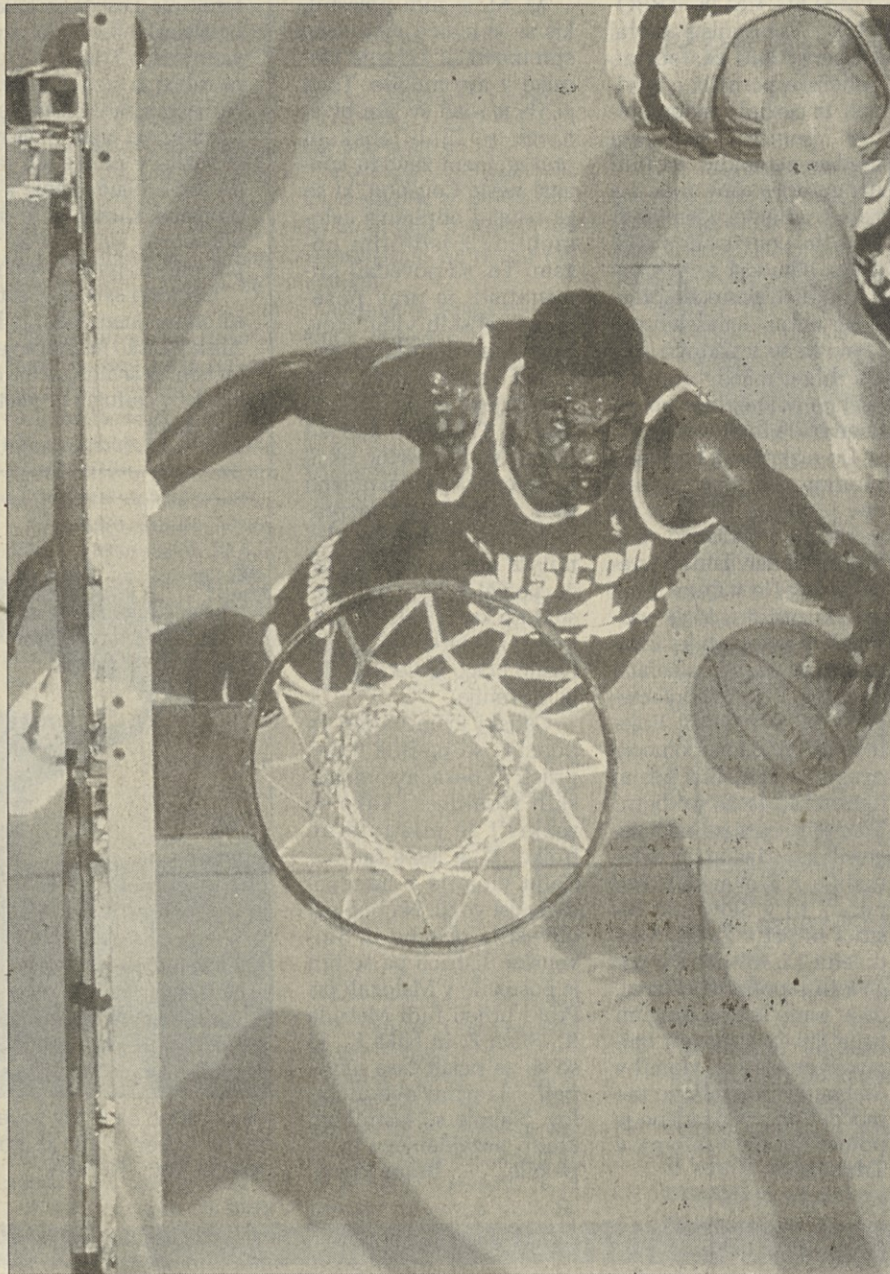
Pot do finala obeh ekip

1. kolo: Parma - Ujpest 1:0, 1:1; Antwerpen - Glenavon 1:1, 3:1 (po enajstmetrovkah). 2. kolo: Parma - Boavista 0:0, 2:0; Antwerpen - Admira Wacker 4:2, 3:4 (po podaljskih). Cetrtnafinale: Parma - Sparta Praga 0:0, 2:0; Antwerpen - Steaua Bukaresta 0:0, 1:1. Polfinale: Parma - Atletico Madrid 2:1, 0:1; Antwerpen - Spartak Moskva 0:1, 3:1.

Doslej so stiri italijanske ekipe osvojile pokal pokalnih zmagovalcev, in sicer: dvakrat Milan, po enkrat Fiorentina, Juventus in Sampdoria. Le dve pa sta belgijski mostvi, ki sta osvojili ta pokal: Anderlecht (dvakrat) in Maa-

NBA / V 1. TEKMI POLFINALA NA ZAHODU

Seattle boljši od Houstona

SEATTLE - V prvi polfinalni tekmi (igra se na stiri zmage) Zahodne konference je Seattle z devetimi točkami razlike premagal Houston in tako povedel z 1:0 v zmagah.

Tekma je bila dokaj izenačena, Seattle pa je v teku zadnje cetrtnine povedel z desetimi točkami razlike.

Hakeem Olajuwon (26 tock, 16 skokov in 5 blokad) je Rocketsom omogocil, da so se priblizali na -3 (93:90), s kosi Garyja Paytona in Derricka McKeya pa so se Supersonicsi spet oddaljili in zasluzeno zmagali. Drugo srečanje je na sporedu ze jutri zvečer, spet na igriscu Seattle, ki je v regulamenu delu prvenstva kar trikrat premagal Houston v starih odigranih tekmah in si tako priboril prednost domacega igrista, kljub temu, da sta ekipi v prvih 82 tekmah zbrali enako stevilo zmag in porazov.

IZID 1. TEKME POLFINALA: Seattle Supersonics - Houston Rockets 99:90 (VJ)

Na liki: Hakeem Olajuwon ni bil dovolj, da bi Houston lahko zmagal v Seattlu.

NOVICE

Slovenija doslej uspešna na namiznoteniškem SP

GÖTEBORG - Na svetovnem prvenstvu v namiznem tenisu, kjer nastopa rekordno stevilo 85 reprezentanc, sta bili izbrani slovenski vrsti v prvih dvobojih uspešni. Nase predstavnice so premagale Peru s 3:0 in nato se Italijo s 3:2. Odlocilna je bila igra dvojic, v kateri sta bili Polona Frelih in Andreja Ojstersek-Urh boljše, obe točki pa je Italijankam prinesla njihova najboljša igralka Arisijeva. Moski so s 3:0 odpravili Islandijo.

Rezultati - 1. kolo: zenske - skupina A: Madžarska - Svedska 3:1, Nemčija - Danska 3:0, Kitajska - ZDA 3:0, S. Koreja - Romunija 3:0; skupina B: Hongkong - Japonska 3:2, Rusija - Francija 3:0, Anglija - Finska 3:0, Juzna Koreja - Slovaška 3:0, Japonska - Slovaška 3:0, Juzna Koreja - Finska 3:0, Hongkong - Francija 3:0; skupina C: Spanija - Mehika 3:0, Hrvaska - Jordanija 3:0, Hrvaska - Spanija 3:0, Bolgarija - Islandija 3:0; skupina D: Izrael - Irsko 3:0, Nigerija - Malta 3:0, Kazahstan - Barbados 3:0, Kazahstan - Malta 3:0, Tajvan - Barbados 3:0; skupina E: Slovenija - Peru 3:0 (Frelih - Martinez 2:0, Cehovin - Gonzales 2:0, Frelih/Ojstersek-Urh - Martinez/Gonzales 3:0), Italija - Srilanka 3:1, Belorusija - Cile 3:0, Nizozemska - Belorusija 3:0, Slovenija - Italija 3:0 (Cehovin - Arisi 0:2, Frelih - Negrisoli 2:0, Frelih/Ojstersek-Urh - Arisi/Negrisoli 2:1, Frelih - Arisi 0:2, Cehovin - Negrisoli 2:0); skupina F: Grčija - Turcija 3:0, Kanada - Nova Zelandija 3:0, Ceska - Latvija 3:0; skupina G: Avstralija - Ciper 3:0, Uzbekistan - Trinidad in Tobago 3:0, Brazilija - Juzna Afrika 3:0, Brazilija - Trinidad in Tobago 3:0, Avstralija - Kolumbija 3:0, Uzbekistan - Ciper 3:0; skupina H: Skotska - Uganda 3:0, Indonezija - Wales 3:0, Armenija - Namibija 3:0, Poljska - Namibija 3:0, Armenija - Wales 3:0; skupina J: Avstrija - Svica 3:0; skupina K: Ukrajina - Norveška 3:0, Luksemburg - Pakistan 3:0, Litva - Bosna in Hercegovina 3:1; moski - skupina A: Juzna Koreja - Anglija 3:0, Kitajska - Avstrija 3:1, Japonska - ZDA 3:0, Belgija - Poljska 3:1; skupina B: Nemčija - Kanada 3:0, Rusija - Italija 3:1, Svedska - Ceska 3:0, Severna Koreja - Francija 3:2; skupina C: Wales - Tajska 3:0, Uzbekistan - Bahrein 3:2; skupina D: Mehika - Ciper 3:0; skupina F: Skotska - Argentina 3:1, Armenija - Kuvajt 3:1; skupina G: Portugalska - Jordanija 3:0, Ukrajina - Uganda 3:0; skupina M: Grčija - Gvatemala 3:0, Latvija - Bosna in Hercegovina 3:1; skupina R: Irsko - Malta 3:0; skupina T: Slovenija - Islandija 3:0 (Kovac - Jonasson 2:0, Ignjatovic - Brien 2:0, Skafar - Bjarnarsson 2:0), Gruzija - Gana 3:1.

Slovenija vodi proti Grčiji

NOTTINGHAM - Slovenska zenska teniska reprezentanca po dveh tekmah posameznic v predtekmovalju kvalifikacij evropsko-afriške skupine pokala Federation vodi proti Grčiji z 2:0. Najprej je Tina Krizan premagala Christino Zachariadou s 6:1 in 2:0, nato pa Barbara Mulej Christino Papadaki z 6:6, 6:2 in 6:2.

Rominger še vodi

CAMPOO - Spanec Jesusu Montoya je zmagovalec 16. etape kolesarske dirke po Spaniji od Santandra do Campooja (173 km), v skupni uvrstitvi pa se naprej vodi Svicar Tony Rominger.

Lendl takoj izpadel

RIM - Ivan Lendl je koncal svoj nastop na mednarodnem teniskem turnirju ze v prvem kolu, privoscil pa si ga je Urugvajec Filippini, ki je ceskemu Americanu prepustil vsega tri igre. IZIDI: Gaudenzi (Ita) - Roig (Spa) 5:7, 6:2, 6:1, Pistolesi (Ita) - Eltingh (Niz) 6:3, 6:3, Becker (Nem/3) - Cerkasov (Rus) 6:4, 6:3, Perez Roldan (Arg) - Krajcek (Niz/9) 7:6 (7:5), 4:6, 6:3, Rosset (Svi) - E. Sanchez (Spa) 6:2, 6:1, Medvedev (Ukr/8) - Svensson (Sve) 0:6, 6:4, 6:3, Gustafsson (Sve) - Fontang (Fra) 6:2, 6:1, Karbacher (Nem) - Mancini (Arg) 6:4, 6:1, Courier (ZDA/2) - De La Pena (Arg) 6:2, 6:1, Filippini (Urg) - Lendl (ZDA/5) 6:2, 6:1.

Peugeot ob svojega ključnega človeka

MARANELLO - Jean Todt, predsednik zdruzenja Peugeot Talbot sports, se bo prikljucil Ferarrijevi ekipi v formuli 1. Direktorski stolček, na katerem je vztrajal 12 let, bo tako zamenjal z drugim. Pri Ferarriju bo namrec postal direktor sportnega oddelka.

Usklajeval bo delo treh Ferarrijevih oddelkov: oddelka za razvoj in oblikovanje vozil, oddelka za razvoj motorjev ter Ferarrijeve centrale v Maranello.

NOGOMET / TUJA PRVENSTVA

V Angliji le še pokal Olympique že prvak?

V Nemčiji se obeta peklenski mesec

DIMITRIJ KRIZMAN

LONDON - Medtem ko je Manchester United ze cel teden proslavljajal svoj osmi drzavni naslov, je bil boj za obstanek v prvi angleski ligi negotov do konca. V dramaticnem finisu je Oldham slavil s 4:3, to pa se ne bi bilo dovolj, ce ne bi Crystal Palace visoko izgubil s 3:0. Oldham je tako dohitel Palace po tockah, imel pa je tudi boljso razliko med danimi in prejetimi goli (-8 proti -10). Sicer pa je zadnje kolo minilo v pravi poplavi golov: v 11 tekmah so jih gledalci videli kar 53, Ian Rush pa je za Liverpool dosegel svoj jubilejni 300. zadetek. Ob koncu prvenstva se nekaj zanimivosti. Manchester United je postal prvak predvsem zaradi izredno uspešnega povratnega dela, v katerem je zbral 4/5 razpoložljivih tock. Aston Villa je vedno igrala konstantno, presenetljivi Norwich na nasprotno zelo nihajoce, na kar kaže tudi za tretje mesto cudno razmerje v golih, 62:63. Blackburn je popustil po poskodbah strelca Shearerja, za njim pa je bila sredina lestvice vseskozi zelo izenačena. Tako je tudi nic kaj vec kot povprečni Liverpool zasedel sesto mesto, kar nekaj ambicioznih ekip pa je potonilo. To velja zlasti za lanskega prvaka Leeds, manj od nactovanega pa sta dosegla tudi Ipswich in Coventry. Statistike kažejo na majhno stevilo golov (1210 - povprečje samo 2, 6 gola na tekmo), vendar je vse manjša spektakularnost ze nekaj let v središču pozornosti britanskih ljubiteljev »footballa«. Vsi zastopniki Anglije v evropskih pokalih bodo znani po finalu drzavnega pokala, ki bo v soboto kot po tradiciji na Wembleyu zakljucil anglesko nogometno sezono.

KONCNI VRSTNI RED: Manchester Utd. 84, Aston Villa 74, Norwich 72, Blackburn 71, Queens Park Rangers 60, Sheffield Wednesday, Liverpool 59, Manchester City 57, Chelsea, Arsenal, Tottenham 56, Wimbledon 54, Everton 53, Coventry, Sheffield Utd. 52, Leeds Utd. 51, Southampton 50, Oldham, Crystal Palace 49, Middlesbrough 44, Nottingham Forest 40. Najboljsi strelci so bili: Sheringham (Tot) 21, Ferdinand (-QPR) 19, Holdsworth (Wim), Robins (-Nor) 18, Shearer (Bla) 16, Hughes, Cantona (M.U.) 15.

V Bundesligi bo zadnji mesec prvenstva zelo zanimiv. Bayern je v deželnem derbiju le remiziral proti Nürnbergu, nasploh pa se z igro ni izkazal. Na prvem mestu ga je tako spet dohitel Werder Bremen, ki je po napetem srečanju z golom Neubarthja strl odpor Borussia Dortmund. Slednja je po razocarjanju v finalu pokala UEFA tudi v prvenstvu pred polomom, resnici na ljubo pa so »vrume-no-črni« s tako zdesetkano postavo lahko samo sanjali ugodnejši razvoj dogodkov. »Out« je tudi Eintracht, ki je neslavno predal skalp zadnjevrščenemu Bochumu. Pri dnu se sedem ekip bori pred izpadom (nazadujejo kar stiri mostva), po odhodu svojega zastavonoše in liderja Littbarskega pa je se posebej v skriptah Köln.

VRSTNI RED: Bayern in Werder 42, Borussia Dortmund 39, Eintracht 38.

Olympique nadaljuje z zmagovito potjo v francoskem prvenstvu. Tokrat so Goethalsoni varovanci s 3:2 slavili na igriscu Caena. Osebni dvoboj med izbranimi strelcem Gravelainom in Boksicem pa se je koncal neodločeno 1:1. Marsejčani lahko umirjeno cakajo na zadnja stiri kola, saj znasa njihova prednost nad drugovrščenim Parisom St. Germain ze tri točke.

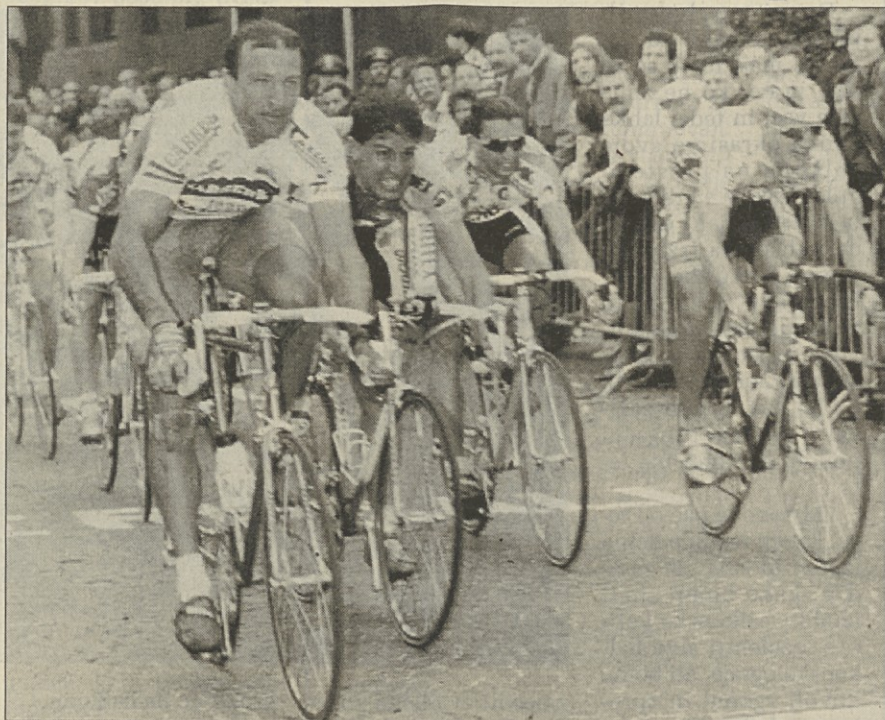
VRSTNI RED: Olympique 49, Paris St. Germain 46, Monaco 45, Bordeaux 43.

Sest kol pred koncem je v Spaniji vodstvo prevzela Barcelona. »Azul-grana« so na Nou Campu s 4:1 premagali Cadiz, za sicer obicajni festival golov pa so poskrbeli Stojckov, Beguiristan, Bakero in Koeman. Real Madrid je v mestnem derbiju z Rayom Vallecanom le remiziral, kar nekaterim navijancem, ki so z metanjem raznih predmetov na igriste tudi ranili vratarja Raya Lemasa, očitno ni slo po godu. Deportivo La Coruna je s prihodom prve vrčine naravnost »pocil« in na domacem igristu prepustil obe točki skromnemu Logronesu. Povsem odprt je se boj za mesta v pokalu UEFA, medtem ko sta vozovnici, ki peljeta v drugo ligo, ze rezervirani za Burgos in Cadiz.

VRSTNI RED: Barcelona 50, Real Madrid 49, La Coruna 44, Valencia 40, Tenerife 38, Atletico Madrid 37, Sevilla 36.

KOLESARSTVO / DIRKA PO TRIDENTINSKEM

V Trentu najprej Guido Bontempi

TRENTO - Vceraj se je zacela tudi kolesarska dirka po Tridentinskem. V prvi etapi od Rive del Garda do Trenta (168 km) je zmagal Italijan Guido Bontempi (na sliki AP) s casom 4 ure 31 minut, 2 sekundi in 2 desetinki. V zaključnem sprintu je bil močnejši od Bortolamija, Molinarja in Baldata. Skupaj z njimi je v istem casu pripeljala tudi glavna kolesarjev. Včerajsja etapa je imela tudi dva leteca cilja, ki sta veljala za Gorsko nagrado, in sicer v Vigolu Vattaru (nad. v. 725 m) po približno 80 km dirke in v Baseli di Pinè približno 60 km pred ciljem. Danes je na sporedu druga etapa od Torboleja do Merana v dolžini 163 km.

Na dirki, ki se bo koncala v petek s 172 km dolgo etapo od Ronconeja do Arca di Trento, nastopa 117

kolesarjev, med katerimi so predvsem vsi najboljši Italijani z Bugnom in Chiapuccijem na celu. Zanje predstavlja ta dirka zadnjo etapno preizkusnjo pred Dirko po Italiji. Chiapucci, ki je sicer zelo dobro vozil na dirki Po Romandiji, letos se ni uspel zmagati. Na pred dvema dnevoma končani dirki Po Romandiji je naletel na izrednega Svicarja Richarda in se je moral zadovoljiti z drugim mestom. Toda Chiapucci je najbolj zadovoljen, ker je precej daleč za seboj pustil Spanca Induraina, in to tudi v 14, 5 km dolgi etapi na kronometer, kjer je Indurain tradicionalno izredno mocan. Italijanski kolesar je na dirki Po Tridentinskem zmagal lani, za letošnjo dirko pa je izjavil, da bo skušal osvojiti vsaj eno etapo.

MARADONO BOLI HRBET / VEDNO V SREDIŠČU POZORNOSTI

Diego tu, Diego tam...Diego, kako si kaj

Argentinski nogometaš bi zdaj rad treniral samo trikrat na teden

SEVILLA - Argentinski nogometaš zvezdnik z mednarodnim slovesom Diego Maradona, ki je v preteklosti ze dokazal, da na pravila »obcega cloveskega obnašanja« ne da prav veliko, ima spet težave s seboj in svojo okolico. Poleg težav z bolecinami v hrbtu, zaradi katerih od 4. aprila Diego ni igral, ga pestijo se druge, tipicno zvezdniske težave. Po sporu s spansko nogometno zvezo, ki so ga povzročile neprimerne izjave in primerjave z mafijo,

koncal pa se ni s (pricakovanim) suspenzom, temvec z denarno kaznijo, si je Argentinec omislil novo igrico.

Maradona nima nic proti vsakodnevni treningom sevilskega mostva, ne strinja pa se, da mora tudi on - ceprav »polnopraven« clan istega mostva, za katerega je andaluzijski klub odstel 7, 5 milijona dolarjev - trenirati kar vsak dan. Po njegovem mnenju bi bilo dovolj trikrat tedensko. Maradona pravi, da bo ostal v Seville do konca sezo-

ne, potem pa si bo poiskal klub, ki bo pristal na njegove pogoje. Diego bi sicer rad ostal v Evropi se eno leto, a kaj, ko vsi jemljejo nogomet tako zelo resno, da trenirajo kar vsak dan.

Vse skupaj se bo reševalo, kot se za cloveka Maradonovega kova spodobi. 14. maja bo v Seville priprotoval Diego osebn svetovalec, ki se bo s predstavniki kluba dogovarjal o prihodnosti svojega varovanca, kajti Diego ob bolecinah v hrbtu in kar

treh treningih v casu tega tedna res ne more ustvarjalno razmišljati o svoji bodočnosti. Vsekakor se sedaj ponuja enkratna priloznost, da kakšen nogometni klub iz »dezele kranjske« ponudi Maradoni pogodbo, ki ne bo vključevala niti enega samega dneva treninga. Saj ne bi bilo pomembno, da bi igral in zabijal gole, pomembno bi bilo predvsem to, da bi ga imeli v svojih vrstah, kajti klub, pri katerem brca zogo Maradona, res ni kar tako. (M. J.)

ČRNA KRONIKA

Trgovci s travo

VELENJE, CELJE - V nekaj dneh so kriminalisti na Celjskem zasegli skoraj šest kilogramov indijske konoplje oziroma marihuane. Vsa je bila že pripravljena za prodajo.

Pot je varuhe reda in zakona najprej vodila na velenjski grad. Dobili so namrec obvestilo, da tam na skrivnem mestu na prevzemnika čaka vreca marihuane. Res so našli vrečko, v kateri je bilo v manjših zavojčkih vsega skupaj več kot tri kilograme marihuane.

Z zbíranjem obvestil so ugotovili, da sta v trgovanje s prepovedanim opiatom vpletena mladoletni P. R. in polnoletni Jernej P., oba iz Gornjega Grada. V Celju pa so približno v istem času obravnavali Nenada M., Davida S. in Mitja J., ki so že dlje časa trgovali z marihuano. Pri njih so našli za prodajo pripravljeno marihuano, ki je je bilo poltretji kilogram. Zasegli so jim tudi precizno tehtnico za travo in pipo za kajenje ter vrečko seme indijske konoplje. Vsi trije so zadržali, da sami opojne trave ne puhaajo, temveč že dlje časa skušajo z njo le zaslužiti. Olajševalne okolščine pa take! (B. P.)

Javornik ob planinsko koč

TRZIC - V noci z nedelje na ponedeljek je iz še neznanega razloga zagorelo v planinski koči Kmetijsko-gozdarske zadruge Trzic na planini Javornik. Zgorel je celoten lesen del koč, po prvih ocenah pa škoda znaša blizu pet milijonov tolarjev. (V. K.)

Humanitarno razstrelivo

MURSKA SOBOTA - Mozakar. iz Bijeline v BiH, ki začasno prebiva v Ljubljani, je na mejni prehod v Dolgi vasi pripeljal kamion, naložen s kumino in usnjem. Cariniki in policaji so pri pregledu tovara med prijavljenim blagom našli se zamrzovalno skrinjo, v kateri je bilo tele. Sofer je pojasnil, da tele pelje za svojega »gazdo«, verjetno kakšnega ljubljanskega muslimana, ki mu menda slovenska teletina ne tekne. Pri natančnejšem pregledu so našli še tri tisoč pet za cevle, nekaj sukunčev in 67 zavojčkov cigaret Marlboro.

Prek slovensko-hrvaske meje pa ljudje, predvsem tujci iz držav, ki so v vojni, tihotapijo tudi orožje in strelivo. Tako so M. S. iz hrvaskega Nedelišca zalotili, ko je skušal prethitopiti 14.500 nabojev. Strelivo so mu zasegli, sodnik za prekrške pa ga je kaznoval z 11.000 tolarji.

Komandant osišeke vojsnice R. Z. pa je moral placati 12.000 tolarjev kazni, ker je prek mejnega prehoda v Gornji Radgoni tihotapil 400 gramov trinitrotoluola (TNT) in 4.400 nabojev. Poklicni vojak se je izgovarjal, da je razstrelivo in naboje dobil v okviru humanitarne pomoči. (B. H.)

RAZKRITA »TRBOVELJSKA ZVEZA«

Z nožem nad avtomobile

Odkrili razvejano mrežo tatov in preprodajalcev

ZALEC, CELJE, TRBOVLJE - V časopisju skoraj sleherni dan zasledimo policijska poročila o tatvinih iz osebnih avtomobilov. Vlomilci večinoma kradejo avtoradie, pa tudi druge uporabne reči, na katere naletijo. Kriminalistom in policistom s celjskega območja se je v zadnjih dneh posrečilo prijeti kar nekaj vlomilskih ptičkov, ki so v zadnjih mesecih zagrešili vlome v osebne avtomobile po različnih krajih Slovenije.

Do razkritja dobro organizirane skupine vlomilcev je prišlo povsem po naključju. Policist, ki se je prejšnji teden ponoči vracal z dela, je v Zalcu opazil skupinico, ki je vlamljala v avtomobile. Izkazalo se je, da gre za Zorana S., Jozeta P. in mladoletnega M. M. iz Trbovelj. Prijeli so jih in nato s pomočjo drugih policijskih postaj ugotovili, da so podjetni Trboveljčani v isti noci zagrešili kar tri vlome v avtomobile v Slovenskih Konjicah, tri v Slovenski Bistrici in pet v Zalcu. Mladoletni M. M. pa je v pogovoru s policisti priznal, da je samo letos z drugimi prijatelji iz Trbovelj najmanj petnajstkrat vlomil v osebne avtomobile na območju Celja. Nakradeno je potem izročal »sefom« v Trbovljah.

M. M. je tudi pojasnil, kje se je naučil vlomilske spretnosti in kako je vlamljal v avtomobile. Trdil je, da je med svojim bivanjem v Ljubljanskem prevzgojnem zavodu spoznal nekaj Celjanov, ki so ga naučili odpiranja avtomobilov z jedlinim nožem. To, so povedali kriminalisti, je prav posebnost celjskih vlomilcev, zato mladoletnikova pripoved verjetno drži. Zdaj raziskujejo, do kod vse je bila iz Trbovelj, kjer so očitno vodili večino akcij in potemtakem nakradeno tudi preprodajali, razpredena avtomobilska vlomilska mreža. Kot vse kaže, pa naj bi bil v tem mestu tudi kar nekakšen »odkupni center«. Tja je prihajalo blago iz večjega dela Slovenije.

Celjski kriminalisti in policisti so prejšnji teden prišli se nekaj avtomobilskih vlomilcev. Tako so razkrili se mladoletno trojko, ki je letos samo v Celju vlomila v najmanj dvanajst vozil. Na podlagi obvestila občana iz Slovenske Bistrice pa se jim je posrečilo v Malokah pri Ptujju prijeti tudi Matrina K., Silva Z. in Nika K., ki so se že nekaj časa ukvarjali s krajam avtomobilov. Najraje so lastnikom kradli nezaklenjene avtomobile. **Brane Piano**

Na cestah umre za dva razreda naših otrok

LJUBLJANA - V Sloveniji vsako leto na cestah umre za dva razreda otrok in mladoletnikov. V zadnjih desetih letih smo tako izgubili 528 otrok, poskodovalih pa jih je bilo se 15.814, so ugotovili na seji bezi-grajske vlade. Kar polovica vseh zrtev prometnih nezgod med otroki so bili potniki v osebnih avtomobilih svojih staršev, prijateljev ali sorodnikov.

Zato je bezi-grajski svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v lanskem letu posebno pozornost posvetil predvsem prometni varnosti otrok in umiranjju prometa. V programu »prometna značka« so učenci obvladali vse, kar je pomembno za varno udeleževanje pescev in kolesarjev v prometu. Skupaj z Ljubljansko banko in zavarovalnicami, predvsem zavarovalnico Triglav d. d., že več let zagotavljajo rumene rutice za učence male sole in prvih razredov. Posebej organizirana dejavnost v tretjem in četrtem razredu je kolesarski izpit, v katerem so učenci spoznali pravila vožnje v prometnih razmerah in pridobili pravico do samostojne vožnje s kolesom v prometu. Solska prometna služba, ki je organizirana v okviru sole, je odgovorna, da skrbi za varnost učencev na cestnih prehodih in poteh v neposredni okolici sole.

Občinski svet se je aktivno vključil tudi v dejavnosti ob mednarodnem tednu otroka in organiziral občinsko solsko tekmovalstvo »Kaj veš o prometu«. Z vsemi temi dejavnostmi želijo opozoriti na otroke in mladoletnike v cestnem prometu in na prevelik krvni davek med njimi.

Bojana Humar

Minuli teden se je na slovenskih cestah zgodilo 146 prometnih nesreč. V njih je umrlo 7 ljudi, huje ali laže pa se je poškodovalo 152 oseb. (Foto: A. S./TRIO)

POLICIJA

Raziskovalni mlini se nikoli ne ustavijo

LJUBLJANA - Kljub vetisocletni »praksi« se raziskovalni lopovi se niso naučili, da jih (v večini) navezadnje le odkrijejo in pospravijo na varno vsaj za nekaj časa. Potem pa se ponavadi vse skupaj ponovi: vlom, beg, spet vlom ali dva in nato ponovno skok v objem roke pravice.

Ljubljanski policisti so tako v ponedeljek spravili pod ključ 43-letnega Franja J. brez stalnega bivališča, ki je tega dne vlomil v pocitniško hišico v bližini vasi Naredi - občina Vic-Rudnik. Moza so v bližini te vasi ustavili, ko se je vozil z golfom, ki ga je - kot se je izkazalo - v noci na 2. maj sunil na Vodnikovci cesti v Ljubljani.

Črnomeljski policisti in novomeški kriminalisti pa so s cest odstranili 19-letnega fanta in njegovega mladoletnega »sodelavca«. Kot se temu reče v policijskem zargonu, sta utemeljeno osumljena, da sta marca in aprila vlomila najmanj v šest prostorov - Vinoteko v Črnomlju, lovsko koco na Smuku pri Semicu, trgovino in bife Panda v Svibniku ter bife na železniški postaji Semic in Zeleza na kobilica pri Butoraju in zidanico v Ručetni vasi. Pri teh »obiskih« sta si

nabrala za približno milijon tolarjev avdiovizualnih naprav in raznovrstnih prehrabnih izdelkov.

Tudi pomurski kriminalisti so bili delavni: z zbíranjem obvestil so na koncu le prišli do dveh mlajših mladoletnikov, ki sta med 8. in 10. majem petkrat vlomila v različne objekte v Murski Soboti in ukradla za približno 42.500 tolarjev predmetov. Fantica sta skušala vlomiti se v dve blagajni, kar pa se jima zaradi neizkušenosti ni posrečilo. Morda bosta več sreče imela prihodnjic, ko se bosta (po vsej verjetnosti) po takšni ali drugačni kazni spet vrnila na krive poti na drugi strani zakona.

Sicer pa - malo bolj razveseljava novica - so na področju ljubljanske UNZ v prvih treh mesecih zaznali upadaje kaznivih dejanj. Tako imajo v tem času na spisku »lex 4.311 kaznivih dejanj, medtem ko so jih v enakem obdobju lanskega leta v svoja poročila vpisali 5.230; to pa letos pomeni skoraj 18-odstotno zmanjšanje. Od vseh letošnjih kaznivih dejanj v prvih treh mesecih so uspešno raziskali 2.342 primerov, kar je dobrih 54 odstotkov.

Vlado Kadunc

JUTRI

13. maja

Trinajst je tako nesrečno število, da ni malo hotelov, v katerih sobe s številko 13 sploh nimajo, pa tudi precej poslovnih stavb je, v katerih ni trinajstega nadstropja.

Tudi pobesneli nacistični strateg Hitler ni imel sreče s številom trinajst. Trinajstega maja leta 1943 je namreč propadel njegov poskus, da bi premagal Anglijo v Afriki.

Hitler je dobro vedel, da so za moč Angležev in Americanov strateško pomembne prometne povezave in bliznjehvoda naftna nahajališča. Za sunek proti angleškim pozicijam v severni Afriki in Egiptu se je sistematično in dolgo pripravljaval. Specialne enote so se urile na baltskih obalah, kar se da podobnih peščicim pušavskim sipinam. Izurjene, dobro pripravljene in opremljene enote je vodil odlični poveljnik, Erwin Rommel.

Izjemna spretnost in sposobnosti, ki jih je pokazal pri izvrševanju zahtevnih nalog v Libijski pušavi, so mu prinesle vzdevke »pušavska lišica«. Užival je spoštovanje na obeh straneh, saj je z odločnim napadom angleške sile prišilil, da so se umaknile nazaj v Egipt.

Toda nič ni pomagalo. Hitlerjevo podjetje v Afriki ni imelo realnih možnosti za uspeh, kljub izjemni sposobnosti feldmarsala Rommla. Odgovarjala je logistika in na ta nesrečni dan v maju je bilo iluzij konec. Kasneje se je Rommel zapletel v protihitlerjevski komplot, potem pa na Hitlerjev ukaz zaužil strup.

ZDRAVA HRANA

Obloženi kruhki

FRANCI SUHADOLNIK

Med nami je vedno več vegetarijancev, ki si znajo pripraviti zelo okusno in raznovrstno hrano. Mnoge jedi, ki se običajno pripravljajo z mesom in mesnimi izdelki, se lahko pripravijo tudi v vegetarijanski različici. Po takih jedeh radi sežejo tudi vsi ostali, če nimajo preveč »dogmatičnega« okusa. Kot primer vam bomo prikazali pripravo obloženih kruhkov, s katerimi lahko pogostite svoje goste ob različnih priložnostih.

Za osnovo bomo vzeli francosko stručko. Potrebujemo pol kilograma pšenične graham moke, pol kilograma pšenične rone moke, 6 dl vode, 40 g kvasa, morsko sol in malo nerafiniranega sončničnega olja. Iz teh sestavin zgnetemo te-

sto in ga pustimo počivati 20 do 30 minut. Testo nato razdelimo na manjše kose, ki jih oblikujemo v drobne in dolge struce. Pustimo se nekaj časa vzhajati na toplem, nato jih pecemo 15 do 20 minut pri temperaturi 220 °C.

Ko so stručke ohlajene, jih razrežemo na tanjše kose in se lotimo sestavljanja. Najprej vsakega namazemo z enim od prej pripravljenih namazov. To so lahko: sojin, zelenjavni, skutin, namaz iz cicerke (humus), kaviar iz jajčevcev. Recepte dobimo v različnih kuharskih knjigah s področja alternativne prehrane, ki so pri nas že dostopne. Najbolj enostavna je priprava sojin-nega namaza. Sojo skuhamo, pretlačimo v pire in dodamo različne začimbe in omake, ce-

bulo, gorčico itd.

Kot nadev lahko uporabimo: popečeno pšenično meso, sojin sir, dimljeni sojin sir, sojino salamo, kozji sir, razne običajne sire (seveda je mnogo bolje, če poiscemo čim bolj pristne domače sire), tempeh (fermentirana sojina zrna) itd. Večino teh stvari lahko dobimo v trgovinah z naravno prehrano. Za okrasitev obloženih kruhkov pa lahko uporabimo svežo sezonsko zelenjavo, olive, orehe ali pa vloženo zelenjavo in kalčke. Pri sestavljanju raznovrstnih kombinacij, ki nam jih nudijo zgoraj nastete surovine, se prepustimo domisljiji. Tako bomo naredili zelo dobre in tudi zelo privlačne obložene kruhke, kar bo v zadovoljstvo nam in našim gostom.

Vegetarijanski obloženi kruhki so lahko privlačni tako za okus kot na pogled. (Foto: F. Suhadolnik)

MOJ VRT

Poletni balkon

VLASTA KUNEJ

zmestili cvetlične posode. Cvetlične kosare obesanke lahko obesimo na spalir ali na balkonsko ograjo. S takimi kosarami lahko ustvarimo vtis bujnejšega balkona in omilimo ostre balkonske robove.

Balkon, ki ima do vrha speljano kovinsko mrežasto ograjo, lahko ozelenimo tako, da postavimo vzdolž njenega podnožja prostorne posode, v katere posejemo plezalke; na primer navadni slak, kobeje, graso ali kapucinke. Zlasti pomembno je, da se poleti hitro povzpnejo po ograji, da bodo dajale prijetno senco in nas varovale pred radovednimi pogledi. Poleg tega takšna ozelenitev ustavlja tudi cestni prah, ki ga bo prinesla prva poletna vročina, in ustvarja prijetno mi-

kroklimo na balkonu. Najpogostejše balkonsko cvetje so nekoliko rustikalne pelargonije bujne rasti, ki cveto vso sezono. Ni nujno, da jih sadimo v zabojčke same - prav dobro se ujemajo s kapucinkami v roznato-rdečih barvnih tonih. V kosaro lahko posadimo bele in rdeče brsljanke ali pa se morda odločimo za visokostebelno pelargonijo v večji posodi. Takšno pelargonijo imamo lahko več let, v zemljo ob njenem vznožju pa zasadimo kaksno drugo, nižjo rastlino, ki se bo lepo ujemala z njo, lahko je tudi vsako leto drugačna.

Zelo prijeten balkon naredijo cvetlični zabojčki, v katere presadimo rdeče pelargonije, bele marjetice in plavice. Pozorni moramo bi-

ti le na to, da bodo takšni zabojčki na dovolj zavetnem mestu.

Begonije, ki ste jih doslej v zabojčke sadili same, lahko zasadite skupaj z vodenkami v barvah iste barvne skupine, v rdeče-oranznorumeni kombinaciji.

Na sivih ograjah so zelo učinkoviti hladni toni vijoličnih petunij in rožnatih vodenk, elegantni pa so videti tudi bujno zasajeni zabojčki sivkastega zajblja, rumenih cevčev in vanilije. Če zelite, si lahko omislite tudi prijetno posodovko, kot je pomarančev, ob njegovem vznožju pa zasadite sivko. Posebno prijetne vonjave bodo vele v stanovanje z balkonskih zabojčkov, v katere posadimo namesto cvetja začimbe - morda rožmarin, sivko in žajbelj.

JEDILNIK

SLAVKO ADAMČIČ

gobova juha
pišcanec v omaki
rezanci z maslom
kitajsko zelje v solati
ledena kocka iz skute

Pišcanec v omaki

SESTAVINE:

srednje velik pišcanec, 2 rumenjaka, zlica moke, sopek petersilja, scepce drobnjaka, 2 nageljnovi zbiči, sok ene limone, za oreh masla, sol, poper
CAS PRIPRAVE: 90 minut

Pisčanca očistimo in razrežemo na kose. Damo jih v posodo z maslom, potresemo z moko in pecemo nekaj minut. Vmesamo kozarec vode, petersilj, nageljnovi zbiči in drobnjak, solimo, popramo in kuhamo na zmernem ognju. Po potrebi zalijemo se z malo vrele vode.

Ko je pišcanec mehek, kose vzamemo iz posode in jih hranimo na toplem. V omako zamešamo rumenjaka in limonin sok, vendar omaka ne sme več zavreti. S tako pripravljeno omako prelijemo piščanca in postrežemo.

VEGETARIJANSKI JEDILNIK

NEVA MIKLAVČIČ-PREDAN

Bob v stročju z blitvo
pečen krompir
solata ledenka z redkvicami
rabarbarin kompot

Bob v stročju z blitvo

SESTAVINE:

750 g mladega boba v stročju, 250 g blitve, 3 zlice olivnega olja, strok česna (po želji), 1 dl kisle smetane, satraj, petersilj, sol, 2 zlici limoninega soka

Bob v stročju in blitvo očistimo in operemo. Na olju popražimo strt česen, primesamo bob v stročju, prilijemo malo vode in dušimo do mehkega. Proti koncu kuhanja dodamo narezano blitvo in začimbe. Odstavimo, primesamo kislo smetano in limonin sok. Jed lahko pripravimo tudi tako, da bob v stročju in blitvo skuhamo posebej in potem zacinimo.

TAJSKA / DRAMA PRI BANGKOKU

Požar v tovarni igrač terjal najmanj 240 žrtev

Pričevanja očitkov o slabih varnostnih napravah v tovarni - Vzrokov požara še niso ugotovili

KEVIN COONEY, REUTER

BANGKOK - Policaji so v torek morali z gumijavkami zadrževati sorodnike, medtem ko so reševalci odnasali več kot 240 trupel, večinoma žensk, in iskali na pogorišču tovarne v bližini tajske prestolnice še druga trupla.

Picai Ceonjing, ki je vodil reševalno akcijo, je izjavil, da so njegovi mozeje videli na ducate drugih trupel. Od vseh trupel, ki so jih izkopali med popoldnevom, je bilo 120 ženskih in 8 moških. Ostala trupla so bila preveč poskodovana, da bi bilo mogoče ugotoviti katerega spola so. Reševalci menijo, da se je pod tezo ljudi podrla stopnišče in večini onemoglo, da bi se resili.

Na kraj požara so pripeljali sedem velikih žerjavov, da bi dvignili tone jekla, betona in zoglobenelega lesa. Med trupli sta bili tudi dve ženski v zadnjih mesecih nosečnosti.

Več kot 400 ljudi je bilo ranjenih, mnogi so bili celo težko ranjeni. Zdravniki poročajo, da se mnogi zdravijo zaradi poškodb v glavo oziroma hrbet, ker so skočili z velike višine skozi okno. Drugi se zdravijo zaradi opeklin oziroma ker so vdihovali strupen dim.

Ena izmed preživelih delavk, ki je prosila, da ne bi objavili njenega imena, je novinarju agencije Reuter povedala, da so bile vse stiri stavbe, ki so bile med seboj povezane in so skupaj tvorile tovarno, brez požarnega znanilnika. Pristavila je se, da jim je sef oddelka ukazal, naj ne odidejo, ko je nastal preplah, ko pa je začelo močno goreti so delavke zbežale, da bi si resile življenje.

Prvi minister Cuan Leepkai si je v ponedeljek ponoci ogledal pogorišče in izjavil, da so mu preiskovalci povedali, da bi v stavbi lahko bilo 1600 delavcev, ko je pozno popoldnevo izbruhnil požar. Niso se ugotovili koliko ljudi se je resilo.

Tajska Komisija za investicije je ugotovila, da je bila tovarna last tajskega podjetja Kader Industrial, pri katerem ima večinski delež hongkonska družba KCP Toys.

V torek zjutraj se je na kraju požara zbralo na tisoče sorodnikov in radovednežev, zato je moralo pogorišče nadzirati 80 policajev v pripravljenosti. Sorodniki so se pritožili zaradi slabih varnostnih pogojev v tovarni, ki je proizvajala plisaste zaičke, slončke in prasičke za izvoz.

45-letnega Vunthunga Kongmaja je obsla slabost, ko je videl, da so odnasali truplo 20-letne hčerke. Naglasil je, da ne bo dovolil svojim drugim hčerkam, da bi se delale za to podjetje, ki sploh ne skrbi za varnost uslužbencev.

Sorodniki drugih delavcev so povedali, da vsa stiri stirinadstropna poslopja niso bila solidna in niso imela požarnih stopnic ali kakršne koli druge zaščite. Namestnik načelnika policije Chalerom Rojchattravit je izjavil, da poslopja "očitno niso ustrezala varnostnim pogojem". Paznica Wimala Kantaissong je rekla, da so se poslopja porušila 15 minut po izbruhu požara.

Na tisoče kmetov se vsak teden spušča v Bangkok z obubožanega

severa države, da bi tu delalo, ceprav v slabih pogojih, v nestetih delavnicah. Delavci so povedali, da v zadnjih nadstropjih poslopij, kjer so delali za piclih 120 do 160 dolarjev mesečno, sploh ni bilo oken. Od paznika Kanike Kamche pa je novinar Reuterja izvedel, da je bilo v pritličju vsakega poslopja dvojno izhodov. Reševalci poročajo, da so bila trupla večinoma nakopičena pred temi vrati ali na porušeni stopnišču.

Ena izmed ranjenih žensk je v bolnišnici povedala, da je vsak moral paziti nase in da je veliko ljudi umrlo ali bilo ranjenih, ko so skakali iz visjih nadstropij. Poslopja se nahajajo v okrožju Puthamonthon v provinci Nakhon Pathom, nekoliko izven Bangkoka.

Vzroka požara se niso ugotovili, toda eden od paznikov poslopij, Uthai Channan pravi, da je slišal neko eksplozijo v pritličju preden bi stavba zagorela. Preživeli so se dodali, da je v tovarni večkrat izbruhnil kak požar.

Prida Chukhaowang, ki je delala v tej tovarni 8 mesecev, je listu Bangkok Post povedala, da je to bil že četrti požar. Paznica Wimala je videla, kako so stiri ženske skočile v smrt med požarom pred dvema letoma. Prida pa je videla, kako je njen nadrejeni umrl, ko se je s skokom skozi okno skušal resiti pred ognjem. Duen-napha je izjavila, da se je vsak boril za preživetje in bi v brezglavem begu po stopnicah skoraj pomendral sodelavce.

Vodoravno:

1. slovnico število, plural, 8. strokovnjak za latinski jezik in književnost, 10. vzdevek igralca Radka Polica, 11. mesto v zahodni Bosni, v dolini Unca, 12. Galatejin ljubimec v grški mitologiji, 14. mesto ob reki Esino v Italiji, 15. ljudstvo v zahodnih Pirenejih, 17. ime angleskega pop glasbenika Kershava, 18. trzaski gledališki igralec (Joco), 20. japonska gledališka igra, 21. kratka za svetovno prvenstvo, 23. ime ameriškega kemika Onsagerja, 25. ime avstralskega filmskega igralca Hunterja, 27. ukaz ali naročilo za izvršitev kakšnega dejanja, 30. okrasni kamen lepih, spreminjajočih se barv, 32. odkladnica kalcijevega karbonata iz zasičene vode v kraskih jamah, 33. pripadnik Antistenove filozofske šole v stari Grčiji, 35. ime danskega književnika Munka, 36. astronomsko geodetska opazovalna priprava, 38. novozelandski prakuscar, tudi mostiščna kuscara.

Navpično:

1. luza, 2. privrženec nacionalsocializma, 3. zacatnici literarnega junaka Twista, 4. Jud, 5. napis na Kristusovem križu, 6. angleški filmski igralec (David), 7. pripadnik nekdanje muslimanske sekte, 9. pletenina, 10. jadranski otok, 13. športni colnič na en par vesel, 16. država na Bliznjem vzhodu, 19. pokrajina v zahodni Sloveniji, 21. kloaka, 22. zaničljiv protestantski naziv za katolika, 24. upodabljaljaci umetnik, 26. skupno ime za več sto crnskih plemen v južni in centralni Afriki, 28. stud, 29. hrvaški narodni preporoditelj in voditelj ilirskega gibanja v 19. stoletju (Ljudevit), 31. ozvezdje na severnem nebu; tudi starogrško brenkalo, 34. v geometriji del ravnine, ki ga omejujeta dva poltraka s skupnim zacetkom, 37. solmizacijski zlog.

Lars, Tab, naloga, opal, šiga, klin, Kaf, asfrolab, tuatara.

Vodoravno: množina, latinit, Rac, Drvar, Akti, lest, Baski, Nik, no, SP.

WASHINGTON / OB 50. OBLETNICI

Pentagon slavi in razpada

Clintona vojaki ne marajo

Kongres se zgraža: za obnovo potrebujejo milijardo dolarjev

ALESSANDRA BALDINI - ANSA

WASHINGTON - »Hidro, rodila bom«, se je ženska obrnila do nekega paznika. »Kaj pa delas v Pentagonu, če si pred porodom?«, ji je odvrnil. »Ko sem vstopila, nisem bila noseča,« mu je zabrusila.

Bivši obrambni tajnik Dick Cheney se je nekod izgubil in spravljal v obup vso redarsko službo. »Nemogoče je ohraniti orientacijo«, pravi eden od 25 tisoč uslužbencev.

Pentagon, simbol ameriške vojaške moči, 28 kilometrov hodnikov, razmeščenih v petih koncentričnih krogih, bo danes slavil 50 let. V vojaških vrhovih vlada razburjenje: ob tej priložnosti se bodo zbrali v parkih pred slavnimi poslopji, pompozno bodo razmisljali o svoji novi vlogi v današnjem svetu, povsem drugačni od tiste izpred pol stoletja, v času hladne vojne.

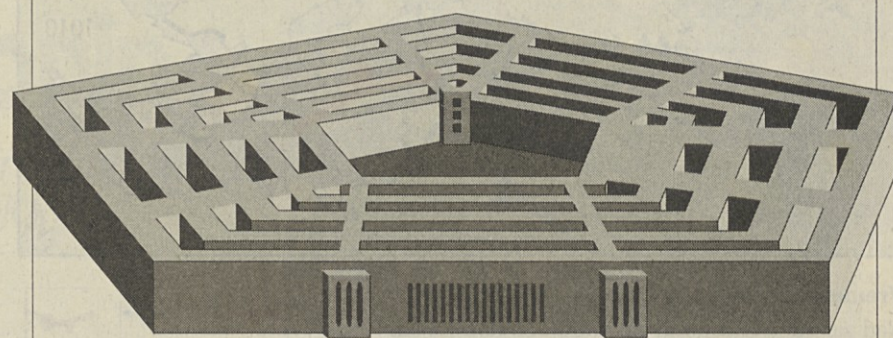
Do zadnjega ostaja v dvomu udeležba Billa Clintona: prvega vrhovnega poveljnika, ki ni oblekel vojaške suknje, bivši borci ne marajo in so mu že dali vedeti, da ga ne bočejo na slovesnost konec maja, na grobu nežnanega vojaka.

S Clintonom ali brez njega, generali se bodo sopirili s svojimi kolajna-

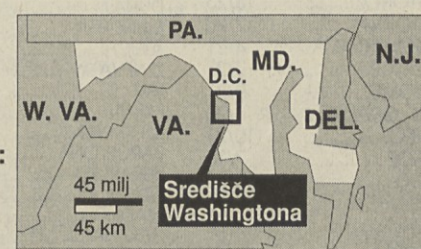
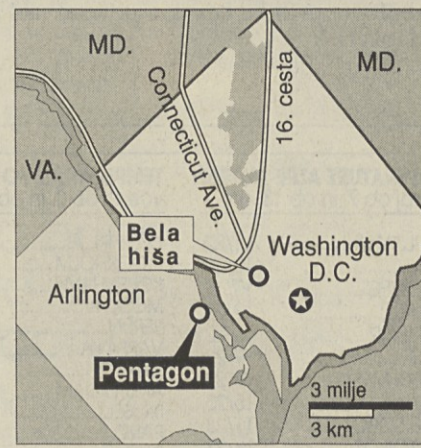
mi in priznanji: razpoloženje je tokrat drugačno kot pred 25 leti, ko je pol milijona vojakov bilo vklesčenih v Vietnamu in je ob reki Potomac demonstriralo na tisoče pacifistov.

Odkar je Franklin Delano Roosevelt postavil temeljni kamen največjega ministrstva na svetu, je bilo veliko napisanega v knjigo zgodovine, tudi marsikaj takega, kar bi najraje prikrili. Birokratski kaos, nesposobnost, korupcija. Velikanski aparat Pentagona se je večkrat znašel v vrtincu polemik: za pepelnike, izvijače, klesce so placevali na stotine dolarjev. V osemdesetih letih so za povsem nepotrebna dela napravili težke milijarde. Poslopje namrec razpada: sirijo se razpoke, prodira vlaga, vsak dan po 20 ali 30-krat zmanjka električni tok. Rooseveltu se je mudilo, čez noc je moral novi vojaški birokraciji zagotoviti primeren glavni sedež. Danes si mora osrčje edine velesile na svetu zakrivati gube s ceneni izdelki: za obnovo potrebujejo milijardo dolarjev v 10 letih, kongres se je začel zgražati, to je preveč za vojne potrebe novega mednarodnega reda.

Nekaj podatkov o Pentagonu

Nadstropja: 5
Stopnišča: 150
Premične stopnice: 19
Dvigala: 13
Okna: 7.748
Toalete: 280
Avtomati s pitno vodo: 685
Površina: 603.850 kv.m.
Uradi in skladišča: 353.020 kv.m.
Pokrita površina: 11.754 ha.
Dvorišče: 2.025 ha.
Zunanji obseg: 1.403,6 m.
Dolžina hodnikov: 28,1 km.
Največ uslužbencev: 31.419 v letu 1952.
Sedanjí uslužbenci: približno 25.000.
Parkirišča: 10.000.
Predračun stroškov za gradnjo: 35 milij. dolarjev.
Obračun gradbenih stroškov: 87 milij. dolarjev.
Proračun stroškov za obnovo: Več kot 1 milijardo dol. v 10 letih.

AP/Bob Bianchini

KIOTO / SKUPŠČINA KOMISIJE IWC

Izumiranje: najprej kiti, zdaj še delfini

Pingponško pogajanje na Japonskem

KIOTO - Ribolov ogroža obstoj kitov, toda delfinov ne gre bolje: njihovi sovražniki so tudi jezi vzdol velikih rek, ki pomenijo hudo nevarnost za nekatere vrste teh simpatičnih živali. Problem so izpostavili na včerajšnji letni skupščini Mednarodne komisije za kite - IWC v Kyotu na Japonskem, ki se je udeležilo okoli 300 delegatov iz 32 držav. Člani znanstvenega odbora IWC so namreč poudarili v prvi vrsti okoliščino, da se delfinov habitat v sladki vodi - predvsem v indijski reki Ganges in v kitajski Yangtse - tako rekoč iz dneva v dan bolj kviri zaradi neprestane gradnje novih jezov tako za potrebe elektrarn kot za smotno namakanje polj. Zaradi tega grozi izumrtje kar petim vrstam sladkovodnih delfinov - samo število delfinov s. ceruleoalba se je v zadnjih 30 letih (1962-1992) skrcilo z 20.000 na 1.000! Vzdolž indijske svete reke ujamejo vsako leto najmanj 350 delfinov, a v Yangtseju se je njih število znižalo na samih sto.

V Kyotu se je medtem razbohotil prepri med zelenimi in ribici zaradi kitov. Japonci in Norvežani, ki so v največji meri razširili industrijsko predelavo kitovega mesa (na primer s sladlodom) zahtevajo ukinitve ribolovnega moratorija iz leta 1986, Greenpeace in WWF pa temu nasprotujeta in navajata, da je število kitov na območju Antarktike v zadnjih nekaj desetletjih padlo za 8 odstotkov. Danes bodo na skupščini zelo verjetno potrdili moratorij, z druge strani pa menda ne bo prodrl francoski predlog za oblikovanje posebnega zaščitnega območja za kite na Antarktiki južno od 40. vzporednika; z namenom, da bi izbojevala tri četrtine glasov (pravico do glasovanja ima 29 držav), je Francija ublazila svojo zahtevo v smislu, da naj bi zaščita »parka« trajala 50 let in da bi leta 2003 zadevo nanovo proučili.

Vprašanje ostaja odprto: dejstvo je, da je mogoče primerjati redčenje kitov z redčenjem tropskih gozdov. Posledice pa so na dlani.

NOVICE

Ovco lahko žrtvuješ za 90 dolarjev

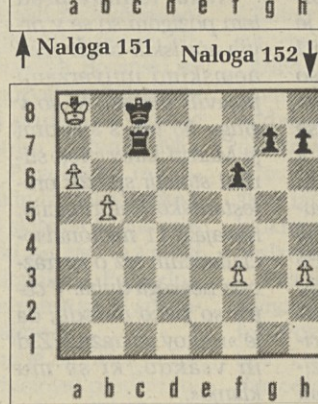
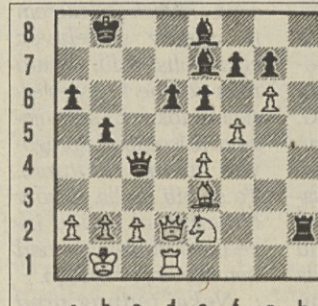
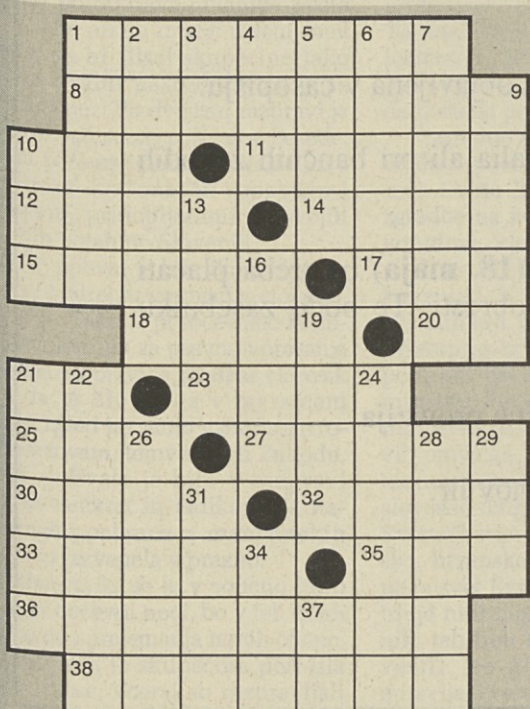
TEHERAN - Zaklati ovco na zadnji dan romanja v Mekko, kot doloca muslimanska vera, je postalo precej drago. Oblasti Saudske Arabije so namreč v Mekki in v Medini izobesili leoparda, da bo moral vsak romar, ki bo želel zaklati ovco (kar vsakdo naredi) plačati 340 rialov, kar znaša približno 90 dolarjev. Ceno so navli, ker saudske oblasti ne vedo kam z zaklanimi ovcami. Približno 500 tisoč jih namreč prodajo v druge islamske države, kar milijon pa ostane neprodan in predstavlja hudo zdravstveno vprašanje za saudske oblasti.

Ker ima vsaka stvar tudi svoje pozitivne lastnosti velja pripomniti, da se romanja v meko veselijo predvsem avstralski in novozelandski ovčarji, ki vsako leto prodajo poldrugi milijon ovac. Zanimivo je, da so novico o novih ukrepih saudijskih oblasti objavili v Teheranu, O njen so poročali casopisi z velikim poudarkom, vendar le informativno, brez kritik in tudi brez odobranja.

V Washingtonu aretirali več kot sto prizadetih

WASHINGTON - Washingtonska policija je na Kapitolu priprla 114 handikapiranih, ki so demonstrirali proti ukinitvi oziroma zmanjšanju dotacij za oskrbo na domu. Obtožili so jih, da so ovirali prehod in da se kljub pozivom niso hoteli umakniti. Do incidenta je prišlo med manifestacijo 500 prizadetih, ki se je začela v nedeljo in končala včeraj.

PRIPRAVILA: SILVO KOVAC

Sahovska naloga st.: 151

Talji - Koblenz / SZ 1976

Nekdanji svetovni prvak Talj je bil znan po zrtvenih kombinacijah, ki so se večinoma končale v njegovo korist. Tudi tokrat, ko je kot beli na potezi, ne brani dvakrat napadenega skakaca, temveč krene v nenavadne zaplete in nasprotnik je po nekaj potezah nadaljevanja potegnil krajši konec!

Sahovska naloga st.: 152

Milenković - Stankov / Jugoslavija 1969

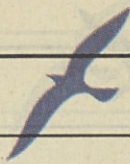
Na sedmi vrsti sta črna trdnjava in kralj vklesila belega kralja, ki se nadeja resitve s prodorom kmetov a in b. Kako ustaviti napredovanje belih kmetov in izkoristiti prednost kmeta na kraljevem krilu, razmislija črni, ki je na potezi in odigra ...?! Analizirajte pot do zmage črnega, ki je zelo zanimiva in poučna!

Resitev naloge st.: 149

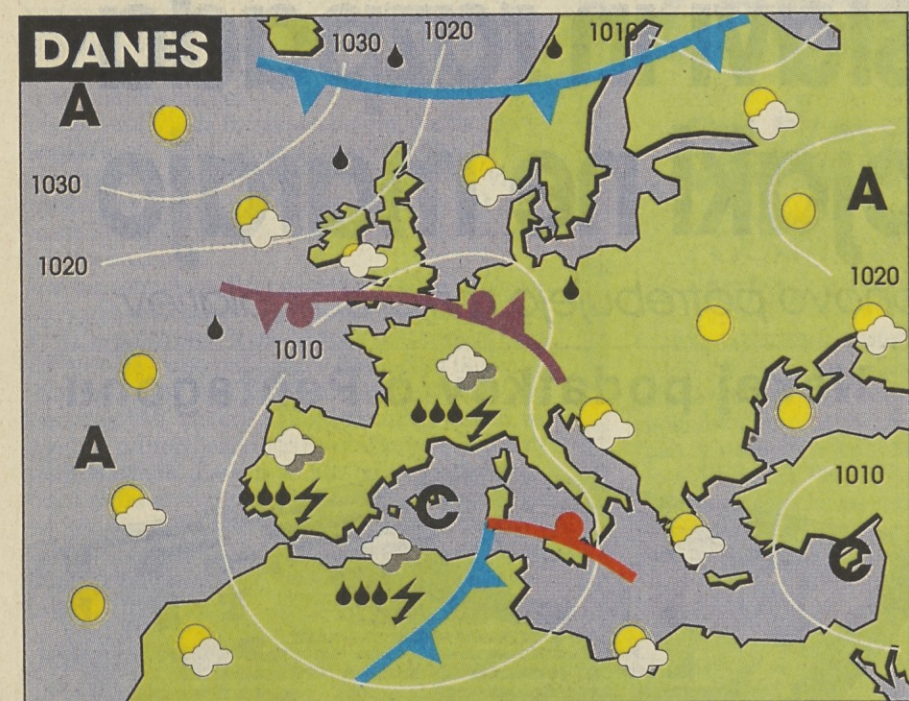
Po umiku črne dame s polja c3 pade kmet na polju b2 in vsa protiigra črnega je nična, zato se črni odloči za prefinjeno žrtve dame za lovca 1...Td4! 2.Td4: Tc1+ 3.Td1 V to potezo je zaupal beli. Toda po 3...Tb1: 4.Tb1: a3! Odločilna poanta kombinacije. Vezana črna kmeta odločita partijo in beli se vda!

Resitev naloge st.: 150

Napadenega lovca črni ne brani s potezo 1...Td6, temveč krene v nepredvidljive zaplete, ki nastanejo po žrtvi 1...Tb2!! 2.Sb2: c3 3.Tb6:!! Beli je spoznal past 3.Sd3 c4+! 4.Tb6: cd3!, vendar je tudi odgovor 3...c4!! presenetljiv! 4.Tb4 a5!! 5.Sa4 Na 5.Tc4 cb2, na 5.Tb5 c2! sledi 5...ab4 in črni zmaga!

EVROPA/ NA ZAHODU OBLAČNO

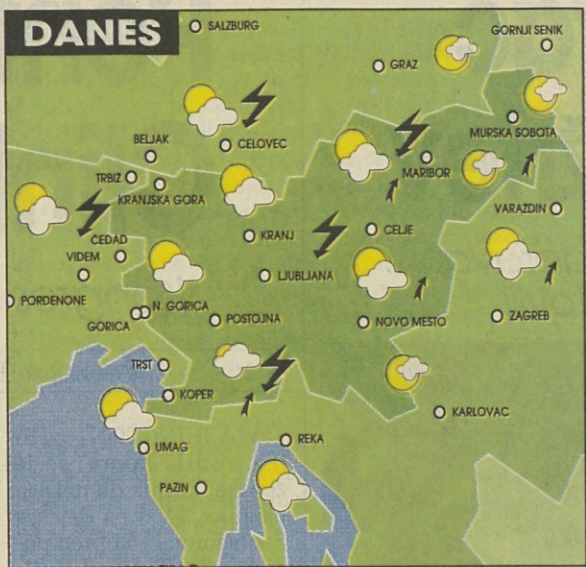

Vremenska slika:
Nad zahodno Evropo in zahodnim Sredozemljem je nastalo plitvo območje nizkega zračnega pritiska, ob jugozahodnih vetrovih bo čez dan pritekal nad naše kraje bolj vlažen zrak.

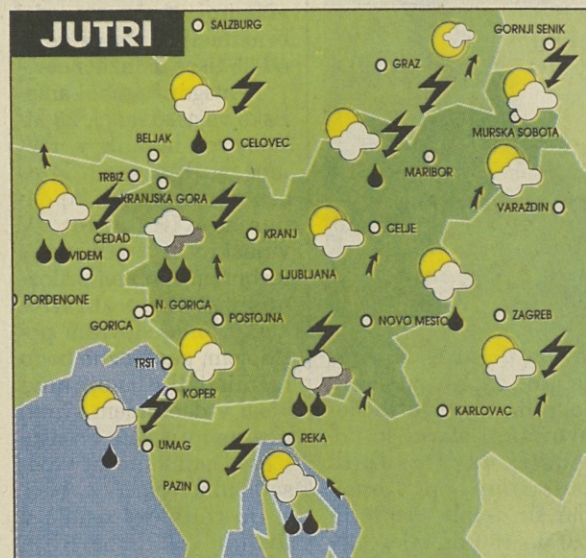
ALPE JADRAN / SONČNO IN NEKAJ DEŽJA

OBLACNOST	DEŽ/NEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	
nad 10 m/s	
	MEGLA

Slovenija: Pretežno jasno bo, popoldne se bo v zahodnih in južnih krajih pooblačilo. Najvišje dnevne temperature bodo od 18 do 23°C, na Primorskem 26°C.

Sosednje pokrajine: Sončno bo, popoldne se bo v Alpah zmerno pooblačilo in pojavljale se bodo plohe ali nevihte.

V Sloveniji
Čez dan se bo pooblačilo, občasno padavine, predvsem kot plohe ali nevihte.

Obeti
V petek bo spremenljivo do pretežno oblačno z občasnimi plohami in nevihtami.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI
Ceste so večinoma suhe in normalno prevozne. Promet v notranjosti in na mejnih prehodih se odvija brez zastojev.

V VEDNOST

Gejzirji

ZLATKO MIKULIČ

Gejzirji so periodični termalni izviri, pri katerih vroča voda iz Zemlje brizga kvisku v več ali manj pravilnih časovnih presledkih. Nastajajo v območjih aktivnih ali pred kratkim ugaslih vulkanov. Voda s površine oziroma plitvih vodonosnikov ponika v globino, kjer se v stiku s cedalje bolj vročimi hribinami segreva nad točko vrelišča. Ko se pregreta voda v razpokah eksplozivno spremeni v paro, potisne vročo vodo skozi glavni kanal na površje. Sproži se neke vrste verižna reakcija, saj zaradi izbruha pritisk v razpokah pade in se cedalje več pregrete vode spreminja v paro, ki potiska vodo navzgor. Po izbruhu sledi faza, ko se spet obnovljajo zaloge in se nova voda v globini segreva.

Ime gejzir izvira iz islandске besede, ki bi jo lahko približno prevedli kot besno brizganje. Š to besedo se imenuje tudi znani Veliki Gejzir zahodno od Reykjavika, kjer curek premere pet metrov brizga 66 m visoko. Največ gejzirjev je v nacionalnem parku Yellowstone v ZDA, kjer je skupaj zabeleženih okoli 3.500 termalnih izvirov, med katerimi je čez sto gejzirjev. Znani so tudi tovrstni pojavi na Novi Zelandiji, kjer naj bi bil tudi največji znani gejzir na Zemlji. Gejzir Waimangoo je deloval do leta 1904, sicer zelo nepravilno, toda z veliki

kim izbruhi. Po zgodovinskih podatkih naj bi pri enem zabeleženem izbruhu izbrizgal 800 ton vode do višine 457 metrov. Omembe vredna je zanimivost, da so eno od velikih območij gejzirjev, ki je na polotoku Kamcatki, odkrili sele leta 1941. V dolini reke Gejzernaja je razen velikega števila termalnih izvirov tudi 22 gejzirjev. Pri največjem, imenovanem Velikan, se ob brezvetrju stolp vodne pare dviga 300 metrov visoko. Razen teh starih največjih območij je nekaj manjših gejzirjev tudi v Italiji, v Kaliforniji, na Japonskem in v Tibetu. Najbolj proučeni so gejzirji v nacionalnem parku Yellowstone. Tam je trajanje izbruhov vroče vode od pol minute do cellega dneva. Časovni presledek med izbruhi je od ene ure do dveh tednov. Najbolj je turistično privlačen Old Faithful, po naše zvesti stari, ki vsako uro brizga po štiri minute 45 metrov visoko. Sistem delovanja je zelo občutljiv, tako glede temperature hribin v globini, kakor tudi glede sprememb sistema razpok. V Yellowstoneu so po seriji potresov, ki so prizadeli to območje, opazili spremembe v časovnem ritmu delovanja gejzirjev. Potresi so verjetno povzročili zapiranje nekaterih ali zapiranje drugih razpok, kar je porušilo dotedanje ravnovesje.

Horoskop

piše
Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/20-4 : Na vrsti ste sedaj vi in morali boste potegniti potezo, čeprav se vam zdi, da zanjo se niste pripravili. Tokrat boste morali ukrepati v svojem obnovskem stilu.

BIK 21-4/20-5 : Prisel je čas, da se nekoliko ozrete nazaj in poglobite v svojo notranjost ter naredite bilanco svojih uspehov in neuspehov. Le tako boste lahko pocistili in začeli na novo.

DVOJČKA 21-5/21-6 : Vsi vaši današnji poskusi, da bi se aktivno vključili v določeno družbo, so obojeni na neuspeh. Zavedajte se, da ste po nepotrebnem zapravljali čas.

RAK 22-6/22-7 : S težavo se boste danes osredotočili na delo, saj se vam zdi, da so vaše naloge brez repa in glave. Preveč se obremenjujete z družinskimi problemi.

LEV 23-7/23-8 : Sporocila, s katerim bo postar potkal na vasa vrata, si nikakor ne boste znali razložiti, kajti zdi se vam, da je veliko več povedanega med vrsticami.

DEVICA 24-8/22-9 : Vse vaše misli bodo usmerjene na finančne zadeve, ki so povezane se z drugimi osebami. Do končnega rezultata tako ali tako ne boste prišli, ker ne poznate dejstev.

TEHNICA 23-9/22-10 : Bolj razmislijate o denarju, bolj se zdi, da nikakor ne boste mogli zbrati potrebne vsote. Ni se vse izgubljeno, zato nadomestite svojo črnogledost z optimizmom.

ŠKORPIJON 23-10/22-11 : Kam ste skrili ves svoj elan in zagon? Če ste se naveličali gledati vedno iste obraze okoli sebe, si privoščite nekaj dni dopusta, sele potem boste spet »ta stari«.

STRELEC 23-11/21-12 : Nervozni ste, pa tega nečete pokazati. V kolikor vas skrbi določen poslovni projekt, le mirno kri - vaši pogoji bodo sprejeti in tudi tveganje se bo splacalo.

KOZOROG 22-12/20-1 : Priložnosti imate na dosegu roke in dovolj je, da le z glavo pokimate, pa se bodo začele stvari odvijati same od sebe. Mlajša oseba vam bo dala dober nasvet.

VODNAR 21-1/19-2 : Spor, ki ga boste doživeli v službi, je postranskega pomena, saj se zavedate, da brez vas tako ali tako ne morejo. Zato pričakujte odgovor.

RIBI 20-2/20-3 : Težave, pred katerimi ste, sploh niso tako pomembne, zato tudi v svojem okolju ne boste našli nobene tolažilne besede. Ugotovili boste, da bi lahko bilo precej slabše.

NEMČIJA / PRED 60 LETI

»Kulturocid« nad nemško književnostjo

BERLIN - Goreče grmade na trgih med kohortami univerzitetnih študentov: 10. maja leta 1933 so nacistični plameni ponovno razsvetljevali nemško noč po bakladi, ki so jo kak teden prej organizirali ob Brandeburskih vratih, da bi slavili prevzem oblasti. Tokrat pa plamenom ni bila netivo smola temveč knjige, ki jih je rojevajoca diktatura postavila na indeks. Samo v Berlinu so zagali 20 tisoč knjig, 500 ton papirja, del Hitlerju in njegovim osovraženi piscev. Heinrich Heine, Thomas Mann, Alfred Döblin, Albert Einstein, Sigmund Freud ... so simbolično zgoreli na grmadah tako v prestolnici kot v drugih mestih. Ta ognjeni pir nekulture so se potencirali z neposrednimi radijskimi prenosi. Z uveljavljenimi in svetovno znanimi nemškimi pisatelji in pesniki, pa so na grmadah zgorela tudi začetna dela mladih in se neznanih pisateljev. Kot je zapisal Frankfurter Rundschau v pozabo je tonila cela generacija nemških pisateljev. Kakim 250 je uspelo zapustiti Nemčijo in le redke so po koncu vojne ponovno odkrili. Obletnico so v ponedeljek pocastili v številnih mestih, osrednja je bila na pobudo Nemškega združenja pisateljev v Berlinu. Po nemških knjigarnah so razobešeni plakati s proskim citatom Heinricha Heineja: »Kjer sežigajo knjige, bodo prej ali

slej sežigali ljudi.« Vseeno pa ne manjkajo polemike. Leta 1933 v Londonu ustanovljeni Pen Club nemskogovorečih pisateljev očita nemskemu Pen Clubu, da je na njih pozval in jih ni povabil na ciklus konferenc o tem tragičnem dogodku za nemško kulturo.

Grmade pred 60 leti sta organizirali po vojskih kriterijih dve medseboj konkurenčni študentski organizaciji: »Nemski študentje« in »Zveza nacionalsocialističnih nemških študentov«. Po zamisli režima bi se morala iz pepela graditi nova nacionalno-ljudska književnost, ki ne bi bila več okužena z nemškim (undeutsch) duhom. Tako je upal novi minister za propagando Joseph Goebbels, o katerem je njegov sodelavec Hans Johst trdil, da mu roka zdrzne k revolverskemu toku, ko se v njegovi prisotnosti spregovori besedo »kultura«. To so bili ljudje, ki so v Hitlerjevemu imenu izvedli »kulturocid« nad nemško književnostjo.

Nekaj tednov pred tem požigom so se v prvih aprilskih dneh pred nemškimi univerzami pojavili plakati, ki so v slugu 95 tez, s katerimi je Martin Luter pred stiri stoletji sprožil protestantsko Reformacijo, navajali 11 nacionalsocialističnih tez o sovražnikih neskega duha. V večini so jasno navedli, da je »njihov sovražnik Zid in vsakdo, ki se mu klanja«.

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI S TRILETNO IN PETLETNO ZAPADLOSTJO

■ Obveznice BTP se koristijo od 1. maja 1993; triletna zapadejo 1. maja 1996, petletna pa 1. maja 1998.

■ Obveznice dajejo letno 11,50% bruto obresti, izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.

■ Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana za banke in druge pooblašcene operaterje.

■ Dejanski letni donos BTP znaša 10,32%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.

■ Cena, ki bo iznešena na dražbi, in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.

■ Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do 13.30 dne 13. maja.

■ Obveznice BTP se koristijo s 1. majem: ob vplačilu (18. maja) bo treba plačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo zasebniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.

■ Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.

■ Obveznice so v ponudbi v svežnjih po najmanj 5 milijonov lir.

■ Podrobnejše informacije nudijo banke.